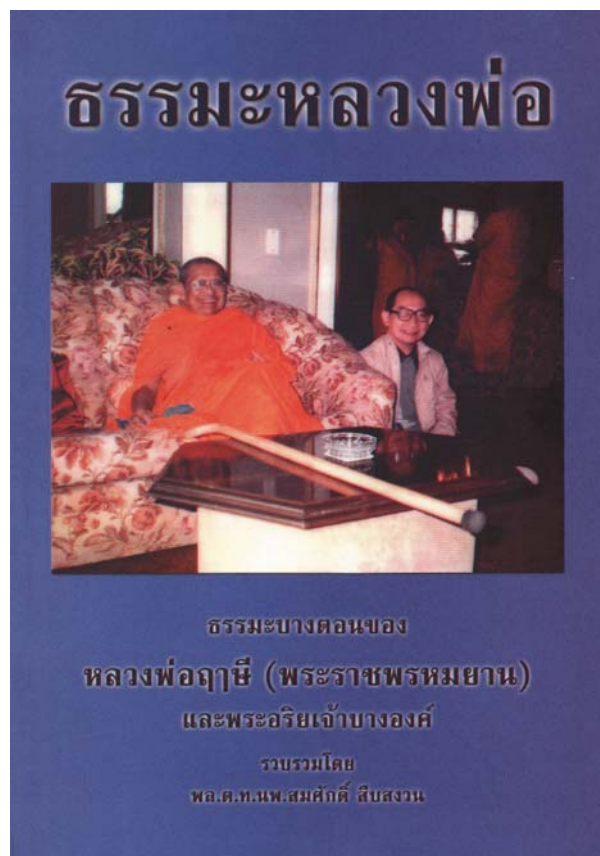


ธรรมะหลวงปู่

(ธรรมที่นำไปสู่ความหลุดพ้น เล่มที่ ๑)



ธรรมะบางตอนของ

หลวงปู่ฤๅษี (พระราชพรหมยาน)

รวบรวมโดย : พล.ต.ท.นพ.สมศักดิ์ สืบสงวน

๑. การพอใจในกาม คือการพอใจในซากศพ ช่างกันตายเพราะศึกชิงนางหรือชิงนาย แย่งซากผีมาเป็นคู่ครอง เพราะคิดว่าร่างกายนี้เป็นเราเป็นของเรา ศีลทั้ง ๕ ข้อขาดได้จากโทษของกามเป็นเหตุ
๒. เรื่องการเบียดเบียนจัดเป็นธรรมชั้นสูงในพรหมวิหาร ๔ เพราะปุถุชนหลงคิดว่า กายนี้เป็นเราเป็นของเรา จึงเอาใจกายซึ่งเป็นผู้อื่นมากกว่าจิต ซึ่งคือตัวเราซึ่งมาอาศัยกายอยู่ชั่วคราว จึงเป็นธรรมดาของปุถุชนที่เบียดเบียนผู้อื่นเห็นง่าย เบียดเบียนตนเองเห็นยาก ตรงข้ามกับการรู้ของอริยชน ที่เห็นการเบียดเบียนตนเอง เพราะรู้ว่ากายนี้หาใช่เรา ไซ้ของเราไม่ ตัวเราคือจิต รู้เรื่องกฎของกรรม รู้อารมณ์จิตของตนเองอยู่เสมอ
๓. ใครจักมีความเห็นในการปฏิบัติเป็นอย่างไร ก็เรื่องของเขา จงอย่าไปขัดคอใคร เพราะบารมีธรรมของแต่ละคนนั้นไม่เท่ากัน คิดได้เท่านี้ ก็จักวางอารมณ์ให้ลงตัวธรรมดาได้
๔. รูปปั้น-รูปถ่าย-ภาพเขียนต่าง ๆ มิใช่ตถาคต ชั้น ๕ หรือร่างกายก็มีใช่ตถาคต มิใช่พระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าคือพระธรรม หรือจิตผู้ทรงธรรม
๕. จงอย่าคิดว่าตนดีแล้วเป็นอันขาด หากยังตัดสังโยชน์ยังไม่ได้ครบ ๑๐ ข้อ จะเป็นการประมาทเกินไป ประเดี้ยวโดนท่านผู้มีฤทธิ์เหนือกว่าเราทดลองเอา เช่น เทวดา เป็นต้น

- บุคคลส่วนใหญ่มักชอบอารมณ์ดีอดร้อใจ ซึ่งเป็นอารมณ์ทุกข์แต่ไม่รู้อารมณ์ของตนเอง จึงเกาะทุกข์ เกาะความดีอดร้อใจอยู่ร่ำไป แต่ผู้รู้ก็จักพยายามละและปล่อยวางอารมณ์นั้นอยู่ตลอดเวลา ขอจงพยายามปฏิบัติให้ได้ตามนี้
- ภารา หะเว ปัญจักขันธา ทุกข์อันใดจักมาเกินกว่าภาระที่มีต่อขันธ ๕ นั้นไม่มี อยู่คนเดียวก็ทุกข์คนเดียว ยิ่งอยู่หลายคนยิ่งเพิ่มทุกข์มากขึ้นเท่านั้น
- โทษของกาม มิใช่กามเพียงสถานเดียว ตถาคคตหมายถึงการติดรูป-รส-กลิ่น-เสียง สัมผัส-ธรรมารมณ์ ตัวสุดท้ายต้องระวังเป็นพิเศษ เพราะอารมณ์ของจิตเป็นภัยร้ายแรงที่สุด ที่คอยทำร้ายจิตตนเองอยู่เสมอ การกำหนดรู้อารมณ์ของตนเอง จึงต้องมีอยู่ตลอดเวลา การพลั้งเผลอย่อมมีบ้างเป็นธรรมดา หากแก้ไขจุดนี้ไม่ได้ ก็ตัดสังโยชน ๔-๕ ไม่ได้
- ตราบใดที่ยังมีร่างกาย คำว่าปราศจากโรคนั้นย่อมไม่มี ผู้มีปัญญาย่อมรู้จักเห็นโรคอันเกิดจากธาตุ ๔ เสื่อมได้ตลอดเวลา แม้ความหวังก็นับว่าเป็นโรค ร่างกายจึงเป็นรังของโรค

คำนำ : ธรรมะหลวงพ่อ

เรื่องเดิม : หนังสือเล่มนี้เกิดขึ้นมาได้ เพราะ คุณดารณี ทิมเรืองเวช ได้ไปฟัง สันทนาธรรมที่บ้านสอยสายลมทุกเดือน และได้รับแจกสำเนาธรรมทานไปทุกครั้ง เมื่อนำไปอ่านแล้วเกิดศรัทธาในเนื้อหาของพระธรรมของพระพุทธองค์, หลวงพ่อฤาษี , หลวงปู่บุญดาดา และหลวงปู่หลุยมาก เพราะพระธรรมมีค่าสูงสุดในโลก จึงมีความประสงค์จะรวบรวมพระธรรมเหล่านี้เป็นเล่ม เพื่อสะดวกแก่การจดจำและใช้เป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อนำไปสู่ความพ้นทุกข์ได้ในที่สุด

ข้อเท็จจริง : การพิมพ์ในครั้งแรกนี้ มีผู้ต้องการรับแจกมากจนหนังสือไม่พอแจก ในขณะที่เดียวกันผู้ได้รับแจกนำไปอ่านแล้วพอใจมาก จึงบริจาคเงินเป็นธรรมทานมาตามลำดับ รวบรวมแล้วพอที่จะพิมพ์แจกได้อีก ผมจึงได้ดำเนินการจัดพิมพ์

ข้อพิจารณา

๑. ผมได้ทบทวนดูแล้วเห็นว่า ธรรมะของหลวงพ่อในเล่มแรกนี้ ค่อนข้างหนักสำหรับผู้่านที่ยังมีพื้นฐานของพระธรรมอยู่ในขั้นต้น เพราะพระพุทธองค์, หลวงพ่อ และหลวงปู่ทั้งหลาย ท่านมุ่งเน้นสอนผมกับคุณสุรีพรฯ (จำ) โดยตรง ความจริงพระพุทธองค์, หลวงพ่อฤาษี และหลวงปู่ทั้งหลาย ท่านสอนพวกเราสองคนมา ๖ ปีแล้ว หลังจากที่ผมลาออกจากราชการก่อนกำหนดเวลา ๓ ปีครึ่ง และมาอยู่วัดมากกว่าอยู่ที่กทม. ดังนั้น พื้นฐานทางธรรมของเราสองคนจึงสูงขึ้นตามลำดับ และจุดประสงค์ของพระองค์และหลวงพ่อท่าน ต้องการเร่งรัดให้พวกเราสองคนนี้จบกิจในพระพุทธศาสนาภายใน ๑๐๐ วันนี้อย่างต่ำก็ไม่ได้เกิดมามีขั้น ๕ หรือร่างกายอีกในมนุษยโลก คือ ได้พระอนาคามีผล แต่พวกเราสองคนก็ปฏิบัติไม่ได้ตามนั้น และมีอุปสรรคมากมายเกิดขึ้นระหว่างนั้น ล้วนเป็นธรรมที่เป็นอกุศลทั้งสิ้น ซึ่งพวกเราสองคนบันทึกไว้ทั้งสิ้น แต่พระห้ามเล่า เป็นคำสั่ง เพราะไม่มีประโยชน์ ไม่เป็นสาระ และเป็นอดีตธรรม ซึ่งล้วนแต่เป็นกฎของกรรมที่พวกเราสองคนทำเอาไว้เองทั้งสิ้น ถึงอย่างไรก็ตามเราสองคนก็พยายามอย่างสุดกำลัง เร่งเครื่องจนเครื่องพังไปทั้งสองคนความจริงโดยย่อ ๆ ก็มีแค่นี้

๒. เมื่อได้รวบรวมธรรมะของหลวงพ่อในอดีต ที่ผมได้ติดตามท่านไปในที่ต่าง ๆ ชนิดเห็นกับตา ได้ยินกับหูของตนเอง ระหว่างปี พ.ศ.๒๕๑๗-๒๕๒๐ มารวมเป็นเล่มแจก ผมสังเกตว่าผู้่านพอใจมาก เพราะอ่านง่าย ไม่นึกเหมือนเล่มแรก ซึ่งก็

จริงตามนั้น เพราะเป็นธรรมที่เกิดจากการปฏิบัติของผม ในระยะแรกที่เพิ่งเข้ามาพบกับหลวงพ่อก่อน พื้นฐานของธรรมจึงยังต่ำอยู่ เมื่อเทียบกับพื้นฐานของธรรมในปี พ.ศ.๒๕๓๕ มาก

๓. เมื่อได้อ่านธรรมะเล่มที่ ๒ แล้ว ให้ย้อนกลับมาอ่านธรรมะเล่มที่ ๑ ใหม่ ท่านก็จะเข้าใจธรรมะในเล่มแรกได้ดีขึ้นอย่างชัดเจน

๔. ผมได้ปรับปรุงสารบัญเสียใหม่ ให้ผู้ที่ขี้เกียจอ่านหนังสือทั้งหลายเกิดอารมณ์อยากอ่าน เพราะอยากรู้เรื่องตามหัวข้อในสารบัญมันโดนใจ จะอ่านทีละหน้าหรือทีละตอนตามอุปาทานของตน ว่าฉันพอใจจุดนี้ก็อ่านจุดนี้ก่อน ผมหวังว่าผมคงจะคิดถูก เพราะพระธรรมไม่ใช่หนังสืออ่านเล่น ยิ่งอ่านซ้ำมากเท่าใด ยิ่งเกิดปัญญารู้-เห็น และเข้าใจธรรมะได้ละเอียดขึ้นมากเท่านั้น เช่น สัทธรรม ๕ (เกิด-แก่-เจ็บ-ตาย-ต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจ มีความปรารถนาไม่สมหวัง ล้วนเป็นทุกข์) ยิ่งอ่านและคิดพิจารณาตาม ยิ่งเกิดปัญญา จนอวิชชาหมด เพราะได้เห็นอริยสัจตามความเป็นจริงพระสาวกของพระองค์จบกิจเพราะจุดนี้ด้วยกันทุกองค์ เพราะเห็นทุกข์ตามความเป็นจริงจึงจะพ้นทุกข์ได้ หากใครไม่เข้าใจธรรมจุดนี้ ก็ต้องเกิดตาย ๆ ๆ ต่อกันไปตามอัธยาศัย

๕. หากท่านค่อย ๆ อ่าน ค่อย ๆ พิจารณาตามพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ในเล่มนี้แล้ว ก็จะเข้าใจได้ดีว่า หลักสูตรของพระธรรมในตอนนี้เป็น หลักสูตรของพระอริยเจ้าเมืองสูง คือ พระอนาคามีผลกับพระอรหันต์ผล (หากสามารถปฏิบัติได้และทรงตัว)

ข้อสรุปหรือข้อเสนอแนะ : ขอเขียนสั้น ๆ เป็นข้อ ๆ เพื่อสะดวกในการจำให้ได้ก่อนเป็นอันดับแรก

๑. พระพุทธองค์ทรงมีพระสัพพัญญูญาณ หรือพระพุทธานุญาณ แต่พระองค์เดียวในโลก นี่เป็นเหตุผลที่ว่า เวลาพระพุทธเจ้าเสด็จลงมาตรัสรู้ในโลกมนุษย์ จะต้องมิเพียงแต่ครั้งละหนึ่งพระองค์เท่านั้น มากกว่านี้ไม่ได้

๒. เมื่อมีพระพุทธานุญาณ ย่อมรู้จริต-นิสัย และกรรมของแต่ละบุคคลได้หมดทุกคนว่า แต่ละบุคคลสร้างกรรม (กายกรรม, วจีกรรม, มโนกรรม) มาไม่เหมือนกัน

และพระองค์แต่ผู้เดียวที่สามารถระลึกชาติได้ไม่มีจำกัด บุคคลอื่น ๆ มีจำกัดตาม บารมีธรรมของแต่ละคน

๓. สมเด็จพระพุทธเจ้าองค์แรกหรือองค์ปฐม มีกรรมผูกพันกับหลวงพ่อกุญแจและลูกศิษย์ของท่าน มิฉะนั้นพระองค์จะไม่เมตตามาสอนให้ด้วยพระองค์เอง (ผมได้เขียนไว้แล้วอยู่ในเล่มนี้) สรุปว่าพวกเราทุกคนล้วนเคยเป็นลูกเป็นหลานท่านมาในอดีตทั้งสิ้น แต่พวกเราไม่เอาดี จึงออกนอกคอกไปอยู่ในอบายภูมิทั้ง ๔ เสียเป็นส่วนใหญ่เป็นเวลานานแสนนาน นับเป็นนอสงไขยกัปนับไม่ได้ ส่วนเวลาที่ได้เกิดเป็นมนุษย์, เทวดาและพรหม มีอยู่น้อยนิด ถ้าจะเทียบกับเวลาที่ไปอยู่ในนรกภูมิ

๔. บัดนี้ถึงเวลาอันสมควรแล้วที่ควรจะเข้าคอกกันเสียที เพราะเป็น มิจจาคิทธิมาช้านาน ให้กลับมาเริ่มต้นให้ถูกกันเสียใหม่ คือ เริ่มต้นเป็นสัมมาทิฐิให้อยู่ในขอบเขตของ ศีล สมาธิ ปัญญา ในพระพุทธศาสนาอย่างเต็มตัว คือ ทั้งกายและใจ เริ่มด้วยศรัทธาเป็นตัวต้น ตามด้วยวิริยะ-สติ-สมาธิ-ปัญญา ตามลำดับ และใช้บารมี ๑๐ เป็นตัวช่วยในการปฏิบัติตลอดเวลา ใช้สังโยชน์ ๑๐ เป็นเครื่องวัดอารมณ์ของจิตอยู่เสมอ (สังโยชน์ ๑๐ เบื้องต้น ก็คือ มื้อศีล เบื้องกลาง คือ มื้อจิต และ เบื้องปลาย คือ มื้อปัญญาตามลำดับ) ขอเขียนสั้น ๆ ไว้แค่นี้

๕. หลวงพ่อกุญแจท่านทั้งเคี้ยวทั้งเขี้ยวลูกศิษย์ของท่านให้พันนรก หรือปิดนรกให้ได้ เป็นอันดับแรก ด้วยอริศีล แล้วแนะนำหนทางและชีวิตปฏิบัติให้ คือ แนะนำมรรคและปฏิบัติของมรรคให้กับพวกเรา ส่วนการปฏิบัติให้เกิดผล พวกเราจะต้องนำเอาไปเพียรทำกันเอาเอง เพราะทำแทนกันไม่ได้ กรรมใครกรรมมันทุกคนชี้ทั้งทฤษฎีและวิธีปฏิบัติ ให้เกิดอริจิตและอริปัญญาไว้พร้อม แต่พวกพวกส่วนใหญ่ไม่รักดี เอาแต่นอน, เอาแต่กิน หรือติดในรสของอาหาร, เอาแต่เที่ยวมีอารมณ์เกาะโลก หรือเกาะทุกข์ จึงพันทุกข์กันไม่ได้เสียที

๖. เมื่อถึงเวลาอันสมควร หลวงพ่อกุญแจท่านก็ถึงขั้น ๕ ไปอยู่แดนพระนิพพานอย่างถาวร คือ ท่านถึงนิพพานดับ (จิตจบกิจแล้ว แต่ขั้น ๕ ยังไม่พัง) ไปสู่นิพพานสุข (จิตจบกิจแล้ว และขั้น ๕ ก็พังแล้ว ไม่มีภาระที่จะต้องเลี้ยงดูร่างกายอีกต่อไป)

วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๕ ท่านจึงได้พูดว่า “อาตมาขออนุโมทนาบุญของ
คุณหมอด้วย” หมายความว่า นับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป หน้าที่ของอาตมาขอยกให้
 คุณหมอไปทำหน้าที่แทนท่าน จนกว่าคุณหมอมจะเป็นโรคช้ำเกียจหายไป (ตาย) ผมก็รับ
 หน้าที่ปัดนรกให้พวกเราต่อจากท่านมาก็ ๑๔ ปีแล้ว ไม่ทราบว่าจะอยู่ได้สักกี่วัน
 เพราะอนาคตเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน ไม่มีใครบอกได้ “**ตถาคตสอนพวกเธอถึง
 ๘๘,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ หากจะย่อแล้วก็เหลือแค่ประโยคเดียวคือ จงอย่า
 ประมาท**” ผมตีความหมายเบื้องต้นว่า ในความตายแต่จริง ๆ แล้วต้องไม่
 ประมาทในทุก ๆ กรณี คือ กายกรรม วจีกรรม และ มโนกรรม คือ เจริญสติ-
 สัมปชัญญะ ให้ต่อเนื่อง อย่าให้ขาดตอนหรือสมบูรณ์นั่นเอง

๗. ณ โอกาสปัจจุบันนี้ ข้าพระพุทธเจ้าได้มอบกายถวายชีวิตให้กับพระพุทธ
 องค์และพระธรรมในพระพุทธศาสนาแล้ว ด้วยสัจจะวาจาของข้าพระพุทธเจ้านี้ ขอ
 ความสวัสดิ์จึงมีแก่ท่านผู้อ่านหนังสือเล่มนี้ แล้วนำไปปฏิบัติตามด้วยทุกท่านเทอญ

พล.ต.ท.นพ.สมศักดิ์ สืบสงวน

สารบัญ : ธรรมะหลวงพ่อ

ธรรมะและเหตุการณ์บางตอนที่เกี่ยวเนื่องกับหลวงพ่อ ตอนที่ ๑ (๕๐ วันแรก)

| | |
|-------------------------------------------------------------|----|
| ○ ท่านทั้งชั้นที่ ๕ เมื่อ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๕ | ๑๕ |
| ○ ใส่บาตรเทโว เป็นกรรมบท ๑๐ หมวดวาจา ๔ | ๑๖ |
| ○ บุชชาคนที่ควรบูชา เคารพคนที่ควรเคารพ เป็นมงคลภายใน | ๑๖ |
| ○ อาตมาขออนุโมทนาบุญของคุณหมอดัว | ๑๘ |
| ○ เหตุการณ์ในวันที่หลวงพ่อทั้งชั้นที่ ๕ | ๑๘ |
| ○ หลวงพ่อก่อกบฏกัณฐิกันเน่า | ๑๘ |
| ○ หลวงพ่อยิ้มกับหลวงพ่อฟิ้น | ๑๙ |
| ○ หลวงพ่อบอกฤทธิ์ให้ลูกศิษย์เห็นกับตา ๓ ครั้ง | ๒๐ |
| ○ หลวงพ่อบอกธรรมครั้งสุดท้าย | ๒๑ |
| ○ มโหรีวงใหญ่บรรเลง โฮ ๆ ๆ | ๒๑ |
| ○ หลวงพ่อบอกใจให้หนูดูหน่อย | ๒๒ |
| ○ สมเด็จพระพุฒาจารย์ วัดสระเกศ มาเป็นประธานพิธี | ๒๓ |
| ○ ได้ยินแต่เสียงคุยกัน แต่ไม่รู้ว่าคุณเรื่องอะไร | ๒๓ |
| ○ ทางช้างเผือกประกายแก้ว | ๒๔ |
| ○ ๑๐ วันแรก มีเหตุการณ์เกิดขึ้นกับวัดมากมาย สรุปไว้ ๕ ข้อ | ๒๕ |
| ○ ทำบุญ ๗ วัน | |
| สมเด็จพระพุฒาจารย์ วัดสามพระยามาเป็นประธาน | ๒๖ |
| ○ หลวงพ่อบาน วัดบางนมโคมาสอน | ๒๗ |
| ○ มีดาวประหลาดปรากฏเหนือศาลา ๑๒ ไร่ (สมเด็จพระองค์ปัจจุบัน) | ๒๗ |
| ○ รอนั้นรอได้ แต่ต้องรอให้เป็น | ๒๘ |
| ○ หลวงปู่บุตรมาสอน และสั่งให้เฝ้าหลวงพ่อตลอดคืน | ๒๘ |
| ○ ดวงแก้วประกายฟรุ้งขึ้นอีก ๑ ดวง (หลวงพ่อบุญ) | ๓๐ |
| ○ สมเด็จพระองค์ปฐมเมตตาปรากฏองค์ให้เห็น | |
| และมีคำสั่งเรื่องการสนทนาธรรม | ๓๒ |
| ○ นิินทาปสังสา เป็นกฎของกรรมตามมาให้ผล | ๓๔ |

- ได้ดูดาวประกายพริก ซึ่งเป็นดวงจิตของพระอรหันต์ ๓๔
- เด็ก ๕ ขวบ เห็นพระบินมาในอากาศ ๓๕
- เด็ก ๕ ขวบ และ ๙ ขวบ เคยได้อภิญญาโลกีย์มาก่อน ๓๕
- ธรรมะที่เมตตาสอนขณะจงกรม ๓ ข้อ ๓๖
- เกาหัวแต่ไม่หายคัน ๓๗
- จับขโมยได้ ๑ คน ที่พระจุฬามณี ๓๗
- “ยามเอ๋ยยามนี้ คงจะมีแต่พวกเราเฝ้าหลวงพ่อกับ” ๓๗
- ทำไมจึงต้องเฝ้าหลวงพ่อกับ หรือเฝ้าทำไม ๓๗
- สรุปคือได้ธรรมะซึ่งมีค่าสูงสุดในโลก พอสรุปเป็นหัวข้อได้ ๑๐ ข้อ ๓๗
- รวมพระธรรมที่ทรงเมตตาสอน
อันเป็นหัวข้อที่ต้องการให้ผู้อ่านรู้ แล้วนำไปปฏิบัติให้เกิดผล ๔๑-๔๕

ธรรมะและเหตุการณ์บางตอนที่เกี่ยวเนื่องกับหลวงพ่อกับ ตอนที่ ๒ (๕๐ วันหลัง)

- ขอให้พ้นภัยตนเอง ๔๗
- คำสั่งและคำสอนของพระองค์คืออะไร ๔๗
- ข่าวลือ จะมีคนมาชิงชั้น ๕ ของหลวงพ่อกับไป ๔๗
- ลูกศิษย์ของหลวงพ่อกับส่วนใหญ่ เชื่อว่าหลวงพ่อกับอาจจะกลับมา ๔๗
- ข่าวลือว่า หลวงพ่อกับเข้านิโรธสมบัติ ๕๐
- ข่าวลือจากหลายสำนัก ว่าหลวงพ่อกับยังไม่ตาย ๕๐
- นั้นแน่ สมเด็จพระอนันตมังคลาจารย์ ๕๑
- หลวงพ่อกับไปชวนคนมาเที่ยววัด ๕๑
- ธรรมะที่ได้จากเหตุการณ์ ๕๓
- สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
อารมณ์สังฆารุเบกขาญาณ, ดุจจิตในจิต, วิมุติ ๕๖
- สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
พระธรรมเที่ยงก็คือกรรมเที่ยง ๕๖
- สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
พรหมวิหาร ๔ ๕๗
- สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ยื่น เดิน นั่ง นอน คือตัวธรรมล้วนๆ ๕๗

- สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ ๕๙
- สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ ไม่เห็นสันตติ แต่ตกอยู่ภายใต้สันตติ ๕๙
- สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ เรื่องความไม่เบียดเบียน ๖๐
- สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ เรื่องปกตินั้นเป็นไฉน ๖๐
- สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ เรื่องอย่าละความเพียร ๖๑
- สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ อย่าพกเอากิเลสขึ้นมาบนพระนิพพาน ๖๑
- สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ การตัดอารมณ์ฟุ้งและเช็ดทุกข์หรือยัง ๖๒
- หลวงพ่อฤๅษีสอน เรื่องธรรมะเป็นของเบา ๖๓
- สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ เรื่องวิตกจริต ๖๓
- สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ เรื่องอุเบกขาอย่างมีสติและปัญญา ๖๕

ธรรมะและเหตุการณ์บางตอนที่เกี่ยวเนื่องกับหลวงพ่อดอนที่ ๓ (ตอนจบ)

- สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ เมื่อกามและกามสัญญาเกิด และอุปายกำจัด ๖๗
- หลวงพ่อฤๅษีสอน เรื่องให้สนใจสงครามภายในกาย และจิตดีกว่าสงครามภายนอก ๖๘
- สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ หมั่นเอาจิตคุมกาย พยายามอย่าให้กายคุมจิต ๖๙
- หลวงพ่อฤๅษีสอน วิธีแก้ปากเสีย ๖๙
- หลวงพ่อฤๅษีสอน การเดิน นั่ง นอน ยืน อย่างไรในพุทธศาสนา ๗๑
- สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ เรื่องกฎของกรรม ๗๒
- สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ เรื่องปกิณกะกรรม ๗๓
- สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ มรณานุสติ ธรรมเป็นปัจจัยตัดตั้ง ๗๕
- หลวงปู่บุญดาสอน เรื่อง "การวางเฉย" ๗๖
- หลวงปู่บุญดาสอน เรื่อง อิริยาบถ ๔ ๗๗
- สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ เรื่อง ธรรมพรตปราชญ์ ๗๘
- หลวงปู่บุญดาสอน เรื่อง आयตนะ ๖ ๗๙
- หลวงปู่บุญดาสอน เรื่อง อกาลิโก ๘๑
- สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ การปราชญ์พระรัตนตรัย, กรรมบท ๑๐ และพรหมวิหาร ๔ ๘๒
- สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ อย่าฝืนเวทนาของจิต และโลกธรรม ๘

- สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ ตรีปิฎกคุณาลงกรณ และ อวิชา ๘๗
- หลวงพ่อฤๅษีสอน เรื่องกฎของกรรมของนักบวชเหล่านั้น ๘๐
- หลวงปู่บุดดา ถาวโร (พระสังฆโม อัปมาโณ) ๘๓
- เก็บพระธรรมจากหลวงปู่บุดดา
(บางส่วนจากหนังสือที่ระลึกหลวงปู่บุดดา อายุ ๘๘ ปี) ๑๐๑
- เก็บพระธรรมจากหลวงปู่บุดดา ถาวโร ๑๐๕
- ปกิณกะธรรมของหลวงปู่บุดดา ถาวโร ๑๑๐
- ธรรมะวาตะจากหลวงปู่หลุย จันทสาโร ๑๑๔
- ธรรมะจันทสาโรบูชา (หลวงปู่หลุย) ๑๒๓
- อาจารย์ธรรมของพระอาจารย์มั่น (บางส่วน) ๑๓๓
- อาจารย์ธรรมของพระอาจารย์บุญ ปัญญาวุธ (บางส่วน) ๑๓๖
- ท่านพระสุรจิตเทศน์เรื่องศีล, นิพพิทาญาณ และโคตรภูญาณ
ที่โรงพยาบาลพระมงกุฎ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๘ ๑๓๗
- ประสบการณ์จากการปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนาของข้าพเจ้า ๑๔๑
- ผู้ร่วมทำบุญธรรมทานเพื่อความหลุดพ้นทุกข์ ๑๖๗

- อโรคยา ปรมา ลาภา มีโรคก็เป็นทุกข์ ไม่มีโรคก็เป็นสุข แต่จริง ๆ แล้ว สำหรับนักปฏิบัติคำว่าไม่มีโรคนั้นไม่มี การมีชั้น ๕ จึงมีทุกข์อย่างยิ่ง ภาวรา หเว ปัญจักขัณฑา ความโง่งทำให้ไม่เห็นทุกข์ คิดว่าการมีชั้น ๕ เป็นสุข เห็นกามตัณหาเป็นของดี ทั้ง ๆ ที่เป็นตัวทำให้เกิดชั้น ๕ ซึ่งเป็นบ่อเกิดของทุกข์ทั้งปวง
- ทุกสิ่งทุกอย่างในโลก หนีไม่พ้นกฎกรรมตาไปได้ (กฎของกรรมอันเดียวกัน)
- ต้องแยกให้ออกระหว่างโลกีย์ธรรม กับโลกุตระธรรม เลือกให้เป็นจิตจักได้รับความสุขจากการปฏิบัติธรรมอย่างแท้จริง
- อย่าอยู่คนเดียว อย่าไปไหนคนเดียว ให้อยู่กับพระ ให้ไปกับพระ เพราะคุณของพระทั้ง ๓ คือพระรัตนตรัยนั้นหาประมาณมิได้
- ทำงานรอความตาย แต่อย่าตายเปล่า ขอตายเป็นครั้งสุดท้าย มีมรณาและอุปสมานุสสติอยู่เสมอ

- พวกปุถุชนจักมีความประมาทในชีวิตมากในเรื่องการเจ็บป่วย หรืออุบัติเหตุ ซึ่งก็เป็นของธรรมดา ถ้าหากจักถึงตายก็ตายเปล่า เพราะมิได้พร้อมตาย ซ่อมตายไว้เป็นปกติธรรมดา รู้ลม-รู้ตาย-รู้นิพพานอยู่เสมอ
- ขณะที่ยังมีลมหายใจอยู่ พยายามตรวจดูศีล-สมาธิ-ปัญญา อย่าให้พร่องไปจากจิตเผือกก็เริ่มต้นใหม่ จิตจักชินอยู่กับความดีของหลักธรรมปฏิบัตินี้ จนอารมณ์ศีล-สมาธิ-ปัญญา ทรงตัว คำว่าจิตชั่วก็จักไม่ยอมคิดเลย
- ไม่ต้องไปห้ามใคร ให้ห้ามใจตนเอง เพราะกรรมภายนอกแก้ไขไม่ได้หรือได้ยาก ให้แก่กรรมภายในคือที่ใจตนเอง ทุกอย่างหนีไม่พ้นกฎธรรมดา หรือกฎของกรรมไปได้
- จงอย่าฝืนกฎธรรมดา ไม่ต้องไปห้ามใคร ให้ห้ามใจตนเองดีกว่า นั้นแหละเป็นของจริงของแท้
- ให้ดูอารมณ์จิตตัวเดียว ดูแต่ความเลวของตนเอง เพราะจะละชั่วได้ ต้องเห็นความชั่วที่ตัวเราเองก่อนเสมอ

- พระตถาคตเจ้าทุก ๆ พระองค์ อนุญาตให้บริโภคเภสัชทั้ง ๕ ได้ในยามวิกาล รวมทั้งน้ำปานะด้วย (มีนมสด-นมเปรี้ยว-เนยแข็ง-เนยเหลวคือพวกน้ำมันจากพืชและสัตว์-น้ำผึ้ง-น้ำอ้อย-น้ำผลไม้ จากผลไม้ที่ลูกเล็กกว่ากำปั้นมือคนโบราณ)
- อย่าฝันโรคจนเกิดภัยเบียดเบียนตนเอง ในขณะที่กายยังมีชีวิตอยู่ ให้รักษาชีวิตไว้เพื่อการปฏิบัติธรรมตัดสังโยชน์ ๑๐ ให้หมดก่อนตาย ทุกอย่างให้เดินสายกลาง
- พวกเจ้ายังมีอารมณ์ขี้เก็บ ชอบเก็บทุกข์เอาไว้ไม่ยอมวาง จิตคนช่างจดจำอยู่กับความชั่ว คำด่า คำนิินทา ต่างกับคำสอนของตถาคตเจ้า พวกเจ้าฟังแล้วไม่ใคร่จักทำ
- จงหมั่นเรียนรู้ประโยชน์ของอานาปานัสสติให้มาก และจงหมั่นทำหาความชำนาญ เพราะจักทำให้จิตมีกำลังเมื่อจิตถอนออกจากฌานแล้ว จักใช้กำลังมาทำวิปัสสนาญาณ จักมีปัญญาคมกล้ามาก
- ติตรูปให้แก้ที่รูป ติดนามให้แก้ที่นาม ติดกามสัญญาให้แก้ที่กามสัญญา นี่เป็น อริยสัจ

ตอนที่ ๑

ธรรมะและเหตุการณ์บางตอน ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับหลวงพ่อ (พระราชพรหมยาน)

○ ก่อนที่ท่านจะละชั้นที่ ๕ และหลังละชั้นที่ ๕ แล้ว

เรื่องโดยย่อมีดังนี้ ผมพบหลวงพ่อฤาษี (พระราชพรหมยาน) เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๗ และยึดท่านเป็นที่พึ่งทางธรรมตลอดมาจนถึงปัจจุบัน และได้เป็นหมอประจําองค์ท่านตลอดมาจนท่านละชั้นที่ ๕ มีการประกาศแต่งตั้งให้ผมเป็นหมอประจําตัวท่านที่ชวยสายลม ด้วยวาจาของท่านต่อหน้าคณะศิษย์ของท่านในปีนั้น โดยมี ท่านอ้อย (คุณเจ็ดศรี สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา) ซึ่งเป็นเจ้าของบ้านและหัวหน้าฆราวาสฝ่ายหญิงของหลวงพ่อรับทราบ ต่อมาก็มีแพทย์อีกหลายท่านมาช่วยดูแลสุขภาพของท่านตามลำดับ จนถึงคณะแพทย์รุ่นสุดท้าย ๔ ท่าน คือ คุณหมอจรรยา, คุณหมอแสงไสม, คุณหมอชนะ และคุณหมอวัฒน์ ผมรับทราบรายงานจากท่านทั้ง ๔ ตลอดมา จนถึงวาระสุดท้ายที่ท่านทิ้งเปลือกของท่านไปเมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ เวลา ๑๖.๑๐ น. แต่ตัวจริงคือจิตหรือทิสมานกายของท่านไม่เคยตาย เพราะจิตเป็นอมตะ ส่วนร่างกายซึ่งประกอบด้วยธาตุ ๔ เป็นสมบัติของโลก ไม่มีผู้ใดเอาไปได้

ผมลาออกจากราชการก่อนอายุครบ ๖๐ ปี เป็นเวลา ๓ ปีครึ่ง จุดประสงค์หลักคือ เพื่อเข้าวัดปฏิบัติธรรมได้เต็มที่ (ในปี พ.ศ. ๒๕๒๙) และมีโอกาสได้อยู่ใกล้ชิดหลวงพ่อตามที่ตั้งเจตนาไว้ ในระยะ ๖ ปีนี้ ผมอยู่ที่วัดมากกว่าอยู่ที่บ้าน ขณะที่เข้าพรรษาจะอยู่ที่วัดตลอดพรรษา ในพรรษาสุดท้าย ๓ เดือนนี้ มีอยู่หนึ่งเดือนที่ร่างกายของท่านป่วยมาก จนต้องของดไปสอนที่ชวยสายลม ซึ่งไม่เคยมีมาก่อนเลยในชีวิตของท่าน ท่านคุยกับผมเป็นส่วนตัวว่า งานที่หนักที่สุดของท่านก็คือการไปสอนพระกรรมฐานที่ชวยสายลมนี้แหละ เพราะหาโอกาสพักผ่อนได้น้อยมาก และต้องใช้กำลังสูงมาก เมื่อกลับมาวัดร่างกายมันย่ำแย่มากทุกที

จุดนี้แหละ เมื่อผมนำมาพิจารณาหลังจากที่ท่านละชั้นที่ ๕ ไปแล้ว ผมก็รู้สึกดีใจและเสียใจ คือ มีอารมณ์ ๒ (พอใจและไม่พอใจ) ที่ดีใจก็คือ ผมตัดสินใจถูกต้องที่ละโลกธรรม โดยลาออกจากราชการก่อนเวลาอันควร ๓ ปีครึ่ง เพื่อเอาเวลานั้นมาสู่โลกุตระธรรม โดยมาอยู่วัดรับใช้ท่านอย่างใกล้ชิด และท่านได้เมตตาสอนธรรมะให้กับ

ผมทุกวัน แต่เป็นธรรมชาติที่ท่านยังไม่อนุญาตให้เปิดเผย จึงขอเว้นไว้ก่อน (ไม่มีสมบัติใดที่มีค่าสูงส่งยิ่งไปกว่าพระธรรม)

ส่วนอารมณ์เสียใจหรือไม่พอใจนั้นก็คือ ท่านได้แสดงธรรมให้ผมรู้ว่าท่านจะละชั้น ๕ แล้วนะ เพราะในที่สุด ทุกคนที่เกิดมามีร่างกาย ก็ต้องไม่พ้นจากสภาวะธรรมทั้ง ๕ นี้ไปได้ (สัทธรรม คือ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจ มีความปรารถนาไม่สมหวังเป็นธรรมดา) แต่ความผิดหรือความโง่งอยู่ที่ใจผม ใจผมมีอุปาทานติดอยู่เสมอว่า ท่านจะมีอายุ ๑๒๐ ปี จึงจะละชั้น ๕ ผมคิดว่าอุปาทานข้อนี้คงจะมีกับศิษย์ของท่านอีกจำนวนไม่น้อย

<< วันเสาร์ที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๓๕ เป็นวันออกพรรษา เช้าวันนั้นผมห้วงท่านมาก เพราะท่านป่วย ไอ และเสียงไม่ค่อยมี ท่านบอกกับผมว่า คุณหมอยาวีตกรเรื่องชั้น ๕ ของอาตมา พอถึงเวลาเทศน์ พระท่านจะช่วยสงเคราะห์เอง ซึ่งก็จริงตามนั้น เพราะวันนั้นสมเด็จพระสังฆราชเจ้าคณะสงฆ์ไทยเสด็จมาคุมเอง เสียงของท่านแจ่มใส ไม่มีแม้แต่กระแอม ไอตลอดการเทศน์

<<วันอาทิตย์ที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๓๕ “วันใส่บาตรเทโว” ผมไม่เขียนตามชาวโลก แต่เขียนตามพระพุทธ ท่านไม่เคยใช้คำว่าหรือพูดว่าตักบาตรเลย ทรงตรัสแต่คำว่า “ใส่บาตร” เสมอ และสอนว่า ธรรมจตุนี้ คือ กรรมบถ ๑๐ หมวดวาจา ๔ เราไม่มีเจตนาจะโกหกเขา เพราะตักเป็นคำกริยา แปลว่าเอาออก ส่วนใส่เป็นกริยา แปลว่า เอาเข้า หรือทำให้เต็ม ทรงสอนเรื่องคำพูดที่พูดกันผิด ๆ โดยไม่เจตนา เช่น เราอยู่กับสองคน แต่กลับพูดว่าอยู่กับสองต่อสอง มันก็กลายเป็นสี่ เป็นต้น

<<วิจารณ์ : หากสมมุติสงฆ์องค์หนึ่งถูกปรับอาบัติว่า อยู่กับสี่กา (ผู้หญิง) สองต่อสองในที่ลับหลับตา สมมุติสงฆ์องค์นั้นก็จะพ้นข้อหาทันที เพราะการอยู่สองต่อสอง ความหมายทางกฎหมายก็คืออยู่กับ ๔ คน แล้วมันผิดพระวินัยตรงไหน เป็นต้น (บุคคลใดที่ปรารถนาจะไปพระนิพพานในชาตินี้ แต่จิตยังไม่ละเอียดยพ ก็ไม่สามารถจะผ่านพระวินัยเรื่องกรรมบถ ๑๐ หมวดวาจา ๔ ไปได้

ผมขอยกเอาเรื่องไม่พูดคำหยาบ ที่พระท่านสอนผม ดังนี้

ทรงยกเอาเรื่อง การบูชาคนที่ควรบูชาหนึ่ง การเคารพคนที่ควรเคารพหนึ่ง จัดเป็นอุตุมมงคล ซึ่งเป็นมงคลภายใน (มงคล ๓๘ ประการ) พวกปุถุชนยังมี

จิตหายาบ จึงไม่เห็นบุญคุณของผู้มีพระคุณ จึงชอบใช้คำสรรพนามนำหน้าว่า มั่นอยู่เสมอ จนติดปาก ติดใจ เช่น พระแม่ทั้ง ๕ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ และ พระแม่โพสพ (ข้าว) เวลาเรามีอารมณ์ไม่พอใจ (ปฏิฆะ) เราก็จะพูดคำหายาบเสมอ ๆ ว่า น้ำมัน ฝนมัน ลมมัน ไฟมัน พระอาทิตย์มัน ข้าวมันแฉะ มันแข็ง มันไหม้ ทั้ง ๆ ที่ท่านทั้ง ๕ มีพระคุณแก่เรามาตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ขาดท่านเมื่อไหร่ก็แย่เมื่อนั้น และร่างกายของเราก็ประกอบด้วยธาตุ ๔ นี้มาประชุมกัน หากธาตุใดธาตุหนึ่งขาดไปหรือเกินไป เวทนาก็เกิดขึ้นกับจิต ที่อาศัยร่างกายอยู่ เรื่องนี้ยาวและละเอียด ขอเขียนไว้เป็นข้อคิดพิจารณาสำหรับนักปฏิบัติเพื่อหวังพ้นทุกข์เท่านั้น)

<<วันเสาร์ที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๓๕ หนึ่งวันก่อนงานกฐิน คนมากันมากมาย ในปีนี้หลวงพ่อร์รับแขกจนถึงเวลา ๒๑.๐๐ น. ท่านทั้งป่วยและเพลียมาก จึงสั่งให้เจ้าหน้าที่ทำชั้นสูงขึ้นไปอีกพอสมควร (หน้าพระประธานอยู่ด้านขวาของเวที) แล้วทอดผ้าลงมา ๓ สาย เพื่อไว้รับสังฆทานได้ครั้งเดียว ๓ ชุด ท่านไปอยู่ข้างบน ไม่ต้องออกแรงพูด ออกแรงแจกของ

<<วันอาทิตย์ที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๕ งานกฐินช่วงบ่ายในช่วงเช้าท่านบอกกับผมว่า สมเด็จพระสังฆราชมาเตือนว่า ชาวบ้านเขาศรัทธาในตัวเธอ เธอไม่ควรขึ้นไปอยู่ข้างบน ให้ลงมาอยู่ข้างล่าง ท่านแม้จะเพลียแสนเพลีย เหนื่อยแสนเหนื่อย ก็ต้องทำเพื่อศรัทธาของชาวบ้าน (ผมคิดว่าท่านรู้อยู่แล้วว่าครั้งนี้จะเป็นครั้งสุดท้าย) วันนั้นมีคนต้องการรับพระคำข้าวจากมือของหลวงพ่อร์ โดยขอทำบุญองค์ละ ๑๐๐ บาท ทั้ง ๆ ที่ชุ่มจำหน่ายวัตถุมงคลก็มีพระคำข้าว ราคาแค่ ๑๐ บาทเท่านั้น คุณภาพเหมือนกันทุกประการ แต่คนก็ไม่ไปเอา มาเข้าคิวรอรับพระจากมือหลวงพ่อร์ (เป็นครั้งสุดท้าย) ผมเป็นผู้ช่วยคอยเอาพระใส่มือท่าน แต่ผมจับพระใส่มือท่าน ผมยังเมื่อยต้องขยับตัวหลายครั้ง จนต้องให้ผู้อื่นมาช่วยทำหน้าที่แทนผมชั่วคราว หายเมื่อยก็กลับมาทำหน้าที่ใหม่ แต่หลวงพ่อร์ใครมาแทนไม่ได้ ผมคุยกับท่านว่า หลวงพ่อร์รับหลายชั่วโมงแล้วผมยังมองไม่เห็นหางแถวเลยครับ ท่านก็ยิ้มพูดว่า พวกเขามีศรัทธากันมาก เราก็ต้องทำหน้าที่ของเรา

ช่วงบ่ายก็ทำพิธีรับกฐิน ผมไม่ขอเล่ารายละเอียด เมื่อพิธีจบ ผู้คนก็ลาหลวงพ่อร์กลับบ้านกันเกือบหมดศาลา เพราะในเวลา ๑๕.๐๐ น. หลวงพ่อร์จะต้องเข้าโบสถ์เพื่อทำพิธีกรานกฐิน ผมจึงถือโอกาสกราบลาหลวงพ่อร์ในช่วงนั้น เพราะรุ่งเช้าจะกลับ

บ้านที่กรุงเทพฯ เมื่อผมกราบท่าน ท่านยกมือขึ้นพนมแล้วพูดว่า **“อาตมาขออหุโมทนาบุญของคุณหมอด้วย”** นี่เป็นธรรมประโยคสุดท้ายที่หลวงพ่อมอบให้กับผม (เพราะตั้งแต่วินาทีนั้นเป็นต้นมา หลวงพ่อก็ไม่ได้พูดกับผมอีกเลย จนกระทั่งท่านละชั้น ๕ ไป) ผมลาท่านกลับที่พัก หลวงพ่อต้องรีบไปทำหน้าที่ต่อในโบสถ์ ผมงงและยังสงสัยธรรมะประโยคนี้มาก เพราะบุญผมมีนิดเดียว จนไม่รู้จะเอาอะไรไปเทียบกับบุญของท่านได้ กว่าผมจะเข้าใจและหมดสงสัยในธรรมประโยคนี้ ก็ต้องใช้เวลาเกือบ ๒ ปี ตั้งแต่วันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๓๕ ถึง ๒๙ ตุลาคม ๒๕๓๕ ผมไม่ได้อยู่กับท่าน จึงไม่เขียนตามคำบอกเล่า เพราะผมมิได้เห็นกับตาไม่ได้ยินกับหูของผม การเขียนมีโอกาสผิดพลาดได้ ๑๐๐% ขอแค่รับฟังเท่านั้น หากผู้ใดสนใจให้ไปอ่านหนังสือ **“พระราชพรหมยาน”** มีผู้เขียนเอาไว้ในช่วงนี้

○ เหตุการณ์ในวันที่หลวงพ่อกิ่งชั้น ๕

(ผมเขียนจากประสบการณ์ ที่เห็นด้วยตา ได้ยินด้วยหู และสัมผัสด้วยมือของตนเอง แล้วจึงนำมาเขียน มิได้เขียนจากคำบอกเล่าหรือเขาว่า ซึ่งขัดต่อหลักพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า)

ผมขอเล่าแต่เฉพาะตอนสำคัญ ๆ หลวงพ่อกิ่งหรือละชั้น ๕ เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๕ เวลา ๑๖.๑๐ น. ผมไปเยี่ยมท่านตามปกติ แต่มิได้เข้าไปในห้องซีซียู ทั้ง ๆ ที่ผมมีสิทธิ์ที่จะเข้าไปได้ทุกเวลา เพราะอุปาทานในจิตผมมันบอกว่า ยังไม่ถึงวาระที่ท่านจะจากไป บวกกับผมพบเหตุการณ์หนัก ๆ ในขณะที่ท่านป่วยมาก ๆ มาหลายครั้ง ทั้งที่เมืองไทยและในต่างประเทศ หลวงพ่อท่านก็ไม่มีอะไรทุกครั้ง นี่คือความประมาท (ความเลว) ของผม

พอเวลา ๑๕.๐๐ น.เศษ ผมจึงขับรถกลับบ้าน ถึงบ้านยังไม่ทันดับเครื่องยนต์รถ ก็มีโทรศัพท์สายด่วนให้ผมรีบกลับไปโรงพยาบาลศิริราช ผมรีบขับมาประมาณ ๒๐ นาที ก็ตรงไปห้องซีซียู พบ คุณสุมิตร มหันตคุณ รออยู่ พูดว่า ลุงหมอ รีบเข้าไปพบหมอวิวัฒน์ด่วน หมอวิวัฒน์สั่งให้เจ้าหน้าที่แผนกนิติเวชของโรงพยาบาลศิริราช มาฉีดยากันเห่าให้หลวงพ่อ ผมก็รีบเข้าไปพบท่านและพูดว่า คุณหมอไม่จำเป็นต้องฉีดยาหรอก เพราะ หลวงพ่อท่านเคยพูดกับผมว่า **“ร่างกายของท่านจะไม่เห่าเปื่อย เหมือนกับหลวงพ่อสด ซึ่งนั่งตายมากกว่า ๑๐ ปีแล้ว ท่านนั่งตายเฝ้าวัดของท่าน และท่านก็สามารถเลี้ยงวัดของท่านได้มาจนทุกวันนี้ แต่**

อาดมาไม่เอาอย่างท่าน เพราะการนั่งมันเมื่อย ขอนอนตายดีกว่า แล้วท่านก็หัวเราะชอบใจ”

ธรรมที่หลวงพ่อกำลังนี้ หลวงพ่อมิได้พูดกับผมเท่านั้น ท่านพูดกับศิษย์คนอื่นอีกหลายคน ขอให้คุณหมอมั่นใจเถิด คุณหมอวิวัฒนะฟังผมพูดหนักแน่นเช่นนั้น ท่านก็เบาใจ พูดว่า “ผมเชื่ออาจารย์” เหตุการณ์นี้ มีหมอเป็นพยานทั้งหมด ๕ คน คือผม หมอวิวัฒนะ หมอจรรยา หมอแสงโสม และหมอชนะ ว่าชั้น ๕ ที่หลวงพ่อกำลังอยู่ มิได้ฉีดยากันเนาแต่ประการใด จากนั้นหมอวิวัฒนะก็เปิดผ้าคลุมร่างกายบริเวณหน้าท้องของหลวงพ่อให้ผมดู พูดว่าอาจารย์ดูผิวหนังหน้าท้องหลวงพ่อสิ (ขณะนั้นผิวหนังหน้าท้องของท่านมีจุดแดงเป็นหย่อม ๆ หลายแห่ง) ผมเห็นแล้ววิตกว่าร่างกายท่านจะเนาเปื่อย ผมฟังแล้วก็พูดยืนยันว่า ผมขอรับรองว่าร่างกายของท่านจะไม่เนาเปื่อยอย่างแน่นอน คุณหมอวิวัฒนะจึงหยุดพูด จากนั้นผมให้คุณหมอวิวัฒนะโทรศัพท์ต่อหน้าผม สั่งแผนกนิติเวชว่าไม่ต้องมาแล้ว นี่คือความจริงเรื่องร่างกายหลวงพ่อมิได้ฉีดยากันเนา

<<ขอเล่าความสำคัญอีกจุดหนึ่ง คือ เวลาประมาณ ๑๖.๓๐ น. ผมมาอยู่ในห้องซีซียู เห็นร่างกายหลวงพ่อนอนหงาย มีผ้าคลุมจากคอลงมาถึงเท้า อยู่บนเตียงที่มีล้อขึ้นไปมาได้ มีหมอ ๔ คนยืนอยู่ด้านหนึ่ง เมื่อผมเข้าไป สิ่งแรกที่ผมกระทำก็คือคุกเข่าลงที่พื้นแล้วกราบที่เท้าของท่าน พร้อมขอขมาพระรัตนตรัย ขณะนั้นเองผมได้ยินเสียงของคุณหมอทั้ง ๔ คน พูดพร้อม ๆ กันด้วยเสียงดังฟังชัดว่า “หลวงพ่อยิ้ม ๆ ๆ” แต่ผมเองกลับได้ยินว่า “หลวงพ่อพื้น ๆ” จึงรีบลุกขึ้นมาพูดว่า หลวงพ่อพื้นแล้วหรือ หมอทั้ง ๔ ท่าน ก็ชี้ให้ผมดูใบหน้าหลวงพ่อ ซึ่งท่านยิ้มอย่างมีความสุข จนมุมปากทั้งสองข้างยกสูงมาก แต่ไม่เห็นไรฟัน นี่คือการยิ้มครั้งแรกของท่านหลังจากละชั้น ๕

<<อีกเรื่องหนึ่งที่ควรเล่า พยาบาลที่เป็นหัวหน้าห้องซีซียู มาขออนุญาตผมพูดว่า “อาจารย์ หนูขออนุญาตเอาแปรงไปขัดหน้าของหลวงพ่อได้ไหม หน้าท่านดำ” ผมก็อนุญาต เมื่อพยาบาลเอาแปรงเข้าไปจะขัดหน้าหลวงพ่อ (ขณะนั้นผมและคณะหมอคอยปรึกษากันอยู่นอกห้อง คือ อยู่ในห้องโถง ซึ่งมีผู้ป่วยอื่น ๆ อยู่หลายเตียง) สักครู่ผมได้ยินเสียงร้องว๊ิดของพยาบาล เธอออกมาแล้วพูดว่า “อาจารย์คะ พอหนูจะเอาแปรงไปขัดหน้าท่าน หนูเห็นหน้าท่านขาว ขาวมาก เลยไม่ได้ขัดหน้าให้ท่าน” ผม

และหมอบทุกคนรีบเข้าไปดูหน้าท่าน ก็ชาวจริง ๆ ตามที่พยาบาลบอก ผมเปิดผ้าคลุมร่างกายของหลวงพ่อบอก เพื่อดูผิวหนังบริเวณท้องซึ่งมีจุดแดง ๆ อยู่หลายจุด พบว่าจุดแดง ๆ เหล่านั้นได้หายไปหมดแล้วซ้ำผิวหนังขาวเนียนเป็นปกติ จึงเรียกให้คุณหมอวิวัฒน์มาดูกับตา และผมให้หมอบเอามือลูบคลำผิวหนังด้วย เพื่อให้แน่ใจว่าไม่ได้ฝันไป แต่นี้เป็นของจริง คุณหมอบอกท่านว่า “เอ๊ะมันเป็นไปได้อย่างไร ๆ” ผมถามว่า คุณหมอบอกหายสงสัยแล้วหรือยังว่าร่างกายของท่านจะไม่เน่าเปื่อย หมอบตอบว่า “ผมมั่นใจแล้วครับ”

ช่วงเวลาไม่ถึงหนึ่งชั่วโมง หลวงพ่อบอกท่านแสดงฤทธิ์ให้ลูกศิษย์เห็นกับตาถึง ๓ อย่าง คือ

๑. ยืมให้เห็นอย่างชัดเจน
๒. ทำใบหน้าที่ดำให้ขาวได้ในพริบตา
๓. ทำผิวหนังซึ่งไม่น่าดู หมอบเห็นแล้วมีความวิตกกังวล กลับมาเป็นปกติ

ทั้งหมดนี้ คือ สังฆะอุปมาโณ ผมไม่ขออธิบาย เพราะพระธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นปัจเจกัตถ์ หมายความว่า ผู้รู้ธรรมพึงรู้ได้ เห็นได้ เข้าใจได้ สัมผัสได้ด้วยจิตตนเอง เฉพาะตน จะพูด จะเขียน จะอธิบายอย่างไรก็ไม่หายสงสัย หากจิตของผู้นั้นยังปฏิบัติไม่ถึงธรรมขั้นนั้นหรือจุดนั้น ถึงเมื่อไหร่ความสงสัยจึงจะหมดไปตัวเอง ของใครก็ของมัน กรรมใครก็กรรมมัน ทำแทนกันก็ไม่ได้ เรื่องอิทธิฤทธิ์ของหลวงพ่อบอกอยู่เป็นปกติใน ๑๐๐ วันที่ผมเฝ้าและติดตามท่านตลอดมา หากอยากจะทราบก็ขอให้ติดตามเรื่องนี้ต่อไป

<< อีกจุดหนึ่งที่ควรเล่า มีคนสงสัยว่าขณะนั้นไม่มีพระวัดท่าซุงอยู่เลยหรือ คำตอบมีอยู่หนึ่งองค์ คือ พระใบฎีกาประทีป ผมขออนุญาตพูดตรง ๆ โดยมีได้มีเจตนาจะตำหนิท่าน (หากผมมาไม่ทันเวลา อะไรจะเกิดขึ้น ขอหยุดไว้เท่านี้) เพราะเรื่องนี้เป็นอดีต ๑๐ ปีผ่านมาแล้ว มันจึงไม่ใช่ของจริงในปัจจุบัน (ผมหมายถึงอารมณ์ของหลวงพี่ประทีป) ผมเห็นท่านในตอนนั้นเหมือนคนใบ้ ไม่พูด ไม่ยิ้ม คือบึ้งตลอดเวลา ท่านคงจะมีสภาพช็อคทางอารมณ์ จึงไม่สามารถจะรับสภาวะธรรมที่หลวงพ่อบอกท่านละชั้น ๕ ไปต่อหน้าต่อตา ผมเห็นใจท่านมาก ๆ เพราะหากเป็นองค์อื่นก็คงจะมีสภาวะคล้าย ๆ กับท่าน

<< อีกจุดหนึ่งที่ควรเล่า คุณสุมิตรให้ผมโทรศัพท์ (มือถือ) ถึงลูกศิษย์หลวงพ่อบ้านหนึ่งซึ่งรักและเคารพหลวงพ่อบ้าง ใครจะมากะทบหลวงพ่อก็ไม่ได้เลย ทั้งกาย วาจา ใจ ท่านจะต้องขวางทันที จึงขอปิดนามท่านไว้ด้วยความเคารพ และนับถือเป็นส่วนตัว ผมแจ้งให้ท่านทราบว่า ขณะนี้หลวงพ่อบ้านจากเราไปแล้ว ผลก็คือ ท่านพูดด้วยเสียงดังมาก ๆ ว่า “ผมไม่เชื่อ ๆ แล้วได้ยินเสียง...”

ที่ผมเขียนมานี้ล้วนเป็นสัทธรรมหรือสัจธรรม ซึ่งพระพุทธเจ้าท่านให้พวกเราพิจารณาเนื่อง ๆ คือ ให้พวกเราเห็นทุกข์จากความปรารถนาอันไม่สมหวัง หลวงพ่อบ้านได้แสดงธรรมครั้งสุดท้าย (สัทธรรม ๕ ซึ่งเป็นอริยสัจ เป็นธรรมที่นำไปสู่ความพ้นทุกข์ได้อย่างถาวร) ก่อนที่ท่านจากไป ท่านได้พูดสอนพวกเรานับเป็นร้อยเป็นพันครั้ง เราจำได้ดี แต่ลืมนำเอาไปปฏิบัติให้เกิดผล ของจริงอยู่ที่ผล เมื่อได้เวลาอันควรตามกฎของกรรม ท่านก็ให้ข้อสอบกับศิษย์ของท่านทำ ผลที่ได้รับเป็นอย่างไร ผมขออนุญาตเขียนเองตอบเองว่า พวกเราต่างก็สอบตกกันเป็นธรรมดา (รวมทั้งตัวผมเองด้วย) หากบุคคลใด ไม่เข้าข้างตัวเองจนเกินไป จิตยอมหัวน้ไปกับแรงกระแทกที่หลวงพ่อบ้านแสดงธรรมครั้งสุดท้าย

การไหว้ของจิตเมื่อถูกกระทบแล้ว จึงเป็นของจริงที่ทุกคนจะต้องยอมรับ เพราะพระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ว่า “ธรรมของตถาคตจะจริงหรือไม่จริง ต้องถูกกระทบก่อน” ทรงตรัสไว้อีกตอนหนึ่ง มีความว่า “จงอย่าสนใจเรื่องแผ่นดินไหว เพราะเป็นธรรมภายนอกป้องกันและแก้ไขอะไรไม่ได้ พวกเธอจงสนใจแต่เรื่องแผ่นดินไหวภายใน คือ อารมณ์จิตของเธอเอง เมื่อถูกกระทบด้วยอายตนะสัมผัสทั้งปวง...ธรรมของตถาคตจะจริงต่อเมื่อถูกกระทบก่อนเท่านั้น” ดังนั้นจงดูแต่จิตตน กายตนเอง เป็นหลักในการปฏิบัติ

เวลาประมาณ ๑๙.๐๐ น. พระครูปลัดอนันต์ฯ และคณะมาจากซอยสายลม และเข้าไปกราบหลวงพ่อบ้าน

เวลาประมาณ ๒๐.๐๐ น. รถของวัดมารับฉันท์ ๕ หลวงพ่อกลับวัดท่าซุง

<< เหตุการณ์ที่กระทบผมอย่างแรงทั้งทางตาและหู ในขณะที่เข็นรถนำฉันท์ ๕ หลวงพ่อบ้านออกจากห้องสี่เหลี่ยม ไปขึ้นรถกลับวัดท่าซุง พอรถเข็นโผล่ออกจากห้องสี่เหลี่ยม บรรดาศิษย์ทั้งหลายลูกศิษย์ชายและหญิงของหลวงพ่อบ้าน มารอดูหลวงพ่อบ้านครั้งสุดท้าย มากมายจนหาที่ว่างไม่ได้ พระครูปลัดอนันต์ฯ เป็นผู้นำให้รถเข็นเคลื่อนไปช้า ๆ พอรถพ้นจากประตูสี่เหลี่ยม ผมก็พบมโหรีวงใหญ่ที่สุดเท่าที่เคยเห็นมา พร้อม

ใจกันบรรเลงและร้องเพลง เพลงเดียวกันหมดทุกคน คือ เพลง “โฮ ๆ ๆ ๆ” ประกอบกับเสียงหมาหอนอย่างโหยหวนตลอดเวลาที่รถเข็นเคลื่อนผ่านไป เสียงหมาหอนประสานกับเพลง “โฮ ๆ ๆ ๆ...” เข้าหูผมตลอดเวลา ทำให้จิตผมหัวน้ไหลไปตามเสียงเหล่านั้น จนอยากจะร่วมบรรเลงเพลงไปกับเขาด้วย จึงรีบตั้งสติให้มันคง เพื่อหยุดอารมณ์จิตของตนให้ได้ก่อน จึงจะเห็นธรรมได้ตามความเป็นจริง สนใจแต่อารมณ์จิตของเราเองอย่าให้หัวน้ไหล ไม่สนใจกรรมภายนอกที่มากกระทบทั้งทางตาและทางหู เพราะกรรมภายนอกแก้ไขอะไรไม่ได้ เมื่อเชื่อพระและปฏิบัติตามพระ ก็โชคดี รอดตัวไปที่ไม่ต้องไปร่วมวงมโหรีกับเขาด้วย เมื่อรถพาชั้น ๕ หลวงพ่อกลับวัดเคลื่อนออกมาจากโรงพยาบาลศิริราชแล้ว ผมรีบหวนกลับมาที่ห้องซีซียูตามพยาบาลว่าโรงพยาบาลศิริราชเลี้ยงหมาไว้เยอะหรือ เมื่อกี้นี้ผมได้ยินเสียงมันหอนกันระงมหมด กะดูคงเป็นร้อย พยาบาลฟังผมพูดแล้วงง ตอบผมว่าโรงพยาบาลศิริราชไม่มีหมาเลยสักตัวเดียว ผมจึงกำหนดจิตตามพระ จึงรู้ว่าเสียงหมาหอนนั้น คือ เสียงของเทวดาที่ท่านมาร่วมวงมโหรีด้วย ผมหันไปถามคณะศิษย์ของหลวงพ่อดีติดตามผมมาว่า พวกคุณได้ยินเสียงหมาหอนไหม ทุกท่านตอบเหมือนกันว่า ได้ยินชัด และมีความสงสัยเหมือนกับผมเช่นกัน

<< ๓๑ ตุลาคม ๒๕๓๕ ผมขับรถส่วนตัวมาคนเดียว ตั้งแต่ประมาณ ๐๔.๓๐ น. ถึงวัดประมาณ ๐๔.๓๐ ถึงวัดประมาณ ๐๗.๐๐ น. ตรงไปวิหารแก้ว ๑๐๐ เมตร เพื่อกาบกหลวงพ่อ พบ คุณศิริพร (เล้ง) มงคลชัยดิษฐ์ ซึ่งติดตามขบวนรถพระมาเมื่อคืนนี้ คุณเล้งเล่าว่า เธอเข้าไปในห้องที่หลวงพ่ (ชั้น ๕) นอนอยู่ พระติดแอร์ให้ถึง ๔ ตัว ขณะนั้นไม่มีใคร เธอไปรำฟุ้งรำพัน พร้อมกับร้องให้ขอให้หลวงพ่ตื่นเถิด แต่หลวงพ่ท่านก็ไม่ยอมตื่น เธอก็ยังไม่สิ้นความพยายาม ขอให้ หลวงพ่หายใจให้หนูดูหน่อย คราวนี้ได้ผล เล้งบอกว่าท่านหายใจให้ดูชัดเจน ออกกระเพื่อม เห็นด้วยตาชัดเจน ผลคุณเล้งร้องวี๊ด วึ่งหนีหลวงพ่ออกไปยืนตัวสั่นอยู่นอกห้อง เพราะเล้งเธอกลัวผีเป็นที่สุด พวกเพื่อนเล้งที่เป็นผู้หญิง ๓-๔ คน ซึ่งอยู่นอกห้องก็มาถามเล้งว่าร้องทำไม เล้งก็เล่าให้ฟัง เพื่อพิสูจน์ธรรมที่ตนเห็น จึงพาคณะเข้าไปกราบท่าน แล้วอธิษฐานขอความเมตตาให้หลวงพ่หายใจให้ดูอีกครั้ง ผลทุกคนก็เห็นว่าท่านหายใจได้จริง ๆ

ผมขอสรุปว่า นี่คือสังฆมอปัมาโณ คุณของพระอริยสงฆ์หาประมาณมิได้ เรื่องแบบนี้จริง ๆ แล้วมีเกือบทุกวัน แต่จะขอยกเอามาเป็นบางเรื่องเท่านั้นมาเล่าให้ฟัง

<<เสาร์ที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๓๕ หลังเพล เวลาประมาณ ๑๔.๐๐ น. เคลื่อน ขบวนนำชั้นที่ ๕ ของหลวงพ่อกออกจากวิหารแก้ว ๑๐๐ เมตร มาไว้ที่ศาลา ๑๒ ไร่ ฝน ซึ่งตกมาทั้งวันทั้งคืนก็หยุดสนิทพวกชาวบ้านและศิษย์ที่มีได้ร่วมขบวน ตั้งแถวรอดู อยู่สองข้างทางก็ร้องไห้กันเป็นธรรมดา

ประมาณ ๑๖.๐๐ สมเด็จพระพุฒาจารย์ วัดสระเกศ มาเป็นประธานในพิธีนี้ ขณะที่รอเวลาจะเอาชั้นที่ ๕ ของหลวงพ่อบรรจุโลงแก้ว สมเด็จท่านไม่รู้จะคุยกับใคร เมื่อท่านมองมาเห็นผมก็กวักมือเรียกผมมาเป็นเพื่อนคุยกับท่าน เพราะท่านรู้จักผม มาตั้งแต่สมัยยังเป็นผู้อำนวยการ รพ.ตำรวจ ท่านไม่ถือตัว ไม่ถือยศ เพราะหมด ฐานะแล้ว (พระบอกไม่ใช่ตัวเอง) จึงคุยกับท่านอย่างภาษาลูกทุ่งด้วยการออกเสียง เต็มที่ หัวเราะกันเต็มที่ เหมือนกับกำลังคุยกันแค่ ๒ คน ผู้คนมากมายมารุมล้อมท่าน และผม ชนิดบางคนเกือบจะมานั่งบนตักของผม คงสงสัยว่าท่านคุยอะไรกันหนอ จึง ได้สนุกสนานขนาดนั้น เพราะมีเสียงหัวเราะบ่อย ๆ ผมคิดว่าคงนานพอสมควรก็ต้อง หยุด เพราะท่านพูดว่า คุณหมอ คุยกันวันนี้สนุกมาก แต่อาตมามีหน้าที่จะต้องทำ ขอ ตัวขึ้นไปบนเวทีเพื่อทำพิธีต่อไป โอกาสหน้าค่อยคุยกันต่อ

เมื่อท่านขึ้นไปบนเวที ผู้คนทั้งหลายมาล้อมผม ถามผมเหมือนกันหมดว่า “คุณหมอคุยเรื่องอะไรกับท่าน จึงได้หัวเราะกันบ่อย ๆ” ผมตอบว่าพวกคุณก็อยู่ข้าง ๆ ท่านเหมือนกับผม แล้วทำไมจึงต้องมาถามผมอีก เขาเหล่านั้นตอบเหมือนกันหมด ว่า “ได้ยินแต่เสียงคุยกัน แต่ไม่รู้ว่าคุณคุยเรื่องอะไร” ผมจึงเข้าใจโดยไม่สงสัยว่า เพราะท่านไม่ต้องการให้ผู้อื่นรู้เรื่องที่สนทนากับผม ผู้อื่นยอมไม่สามารถจะรู้ได้ ด้วยสิ่งโสมบัตินี้ เรื่องนี้สมัยหลวงพ่อกท่านยังไม่ถึงชั้นที่ ๕ ไป ผมก็ได้ประสบกับ สภาวะธรรมอย่างนี้มาก่อน จึงเข้าใจและไม่สงสัยไม่ขอเล่ารายละเอียด

ธรรมที่สมเด็จพระพุฒาจารย์พูดกับผมมีอยู่มาก ผมขอยกมาแค่ตัวอย่าง ๒-๓ เรื่องเท่านั้น เช่น

๑. ท่านพูดว่า “จิตของอาตมากับจิตของหลวงพ่อกติดต่อกันได้ พูดกัน ประโยคเดียวก็รู้แล้ว” ผมก็นึกในใจว่า สมเด็จไม่จำเป็นต้องพูดก็รู้ครับ ท่านก็ยิ้ม

๒. ท่านพูดว่า สมัยที่อาตมายังไม่ได้เป็นสมเด็จ หลวงพ่อกท่านเป็นเพื่อน ของอาตมา หลวงพ่อกท่านชอบพูดเล่นเสมอ แต่ก็จริงทุกที (สมัยที่สมเด็จพระพุฒาจารย์องค์เก่าท่านกำลังป่วยหนักอยู่ ข้อความนี้ผมเพิ่มเติมเข้าไปเอง) หลวงพ่อกท่าน

ทักอาตมาว่า ผมขอแสดงความยินดีด้วยที่ท่านเป็นสมเด็จพระพุฒาจารย์ อาตมาก็หวังว่า หลวงพ่ออย่าพูดเล่น ๆ เดียวคนอื่นเขาจะเข้าใจผิด อย่างนี้เป็นต้น

และมีเรื่องอื่น ๆ อีกมากที่พระท่านยังไม่อนุญาตให้เขียนธรรมในจุดนี้ ผู้อ่านไปคิดต่อเอาเองว่า สมเด็จพระพุฒาจารย์องค์ปัจจุบันท่านเป็นพระระดับใด ใครไม่รู้ก็ให้ถามพระพุทธรู้จักจริงจะถูกต้อง ถ้าประมาทคิดเอาเองด้วยบารมีอันน้อยนิดของตน มีหวังถูกเหมือนกันแต่เป็น “ถูกต้ม”

<<วันอาทิตย์ที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ มีเรื่องหรือธรรมปรากฏหลายประการ ผมขอยกเอาแต่เรื่องเบา ๆ มาเล่าให้ฟังสัก ๒ เรื่อง

๑. มีการประกาศแต่งตั้ง พระครูปลัดอนันต์ พัทธญาโณ ขึ้นรักษาการณเจ้าอาวาสวัดท่าซุง (มีข่าวเข้ามาว่า จะมีนักบวชที่อยู่นอกวัด วังเต็นจะเข้ามาเป็นเจ้าอาวาส)

๒. เวลา ๑๔.๐๐ น. ท้องฟ้าแจ่มใส มีพุทธนิมิตเป็น “ทางช้างเผือกประกายแก้ว” ฟุ้งเป็นลำตาลยาวจากวิหารแก้ว ๑๐๐ เมตร มายังศาลา ๑๒ ไร่ สามารถเห็นได้ด้วยตาเนื้อ ผู้คนออกมาดูกันมาก แต่เห็นไม่เหมือนกัน และรู้ไม่เหมือนกัน เพราะมีจิตไม่เสมอกัน มีศีล สมาธิ ปัญญา ต่างกัน และมีบารมีหรือกำลังใจไม่เสมอกัน ที่สำคัญที่สุดคือมีกรรมไม่เสมอกัน (เป็นคำรวม เพราะกรรมแปลว่าการกระทำ ซึ่งอย่างหยาบคือ กายกรรม อย่างกลางคือ วจีกรรม อย่างละเอียดคือ มโนกรรม ในกรรมทั้ง ๓ ระดับ ก็ยังแบ่งเป็นหยาบ กลาง ละเอียด ซ้อน ๆ กันอยู่ อย่างนี้ ใครเข้าใจตามที่ผมเขียนนี้ ก็จะเข้าใจเรื่องมหาสติปัญญา ๔ ในระดับจิตใจจิต และธรรมในธรรม ได้ตามความเป็นจริง)

คนจิตดีท่านเห็นเป็นบันไดแก้ว หรือบันไดทางธรรม มี ๙ ชั้น คือ มรรค ๔ ผล ๔ และนิพพานอีก ๑ ความจริงเห็นแล้วพิจารณาได้มากมายหลายวิธี คนที่ยังเกาะโลก เกาะทุกข์ของโลกอยู่ ท่านก็เอามาตีเป็นเลขเด็ด เป็นหวยให้เจ้ามือรวยไปก็มี แต่หลวงพ่อกุญแจ (ผมขออนุญาตเรียกหลวงพ่อ ตามที่สมเด็จพระปฐมบรมไตรสรณคุณหลวงพ่อกุญแจ “หลวงพ่อกุญแจ”) มาสอนว่า “ให้จับภาพพุทธนิมิตบันไดพระนิพพานนั้น แล้วจับภาพหลวงพ่อกุญแจที่ปลายบันได กำหนดจิตเห็นตัวเรากราบอยู่เท้าหลวงพ่อ เป็นทั้งสังฆานุสติและอุปสมานุสติด้วย”

ในทางปฏิบัติควรนึกถึงพระพุทธรู้จักแทนหลวงพ่อ แต่ในเหตุการณ์ปัจจุบันคนส่วนใหญ่จิตยังติด-เกาะร่างกายหลวงพ่อกุญแจอยู่มาก หากให้เขายึดหลวงพ่อกุญแจ

ได้ง่ายกว่า เพราะเขามีอุปาทานอยากได้ชั้น ๕ ของหลวงพ่อดินมา จึงเป็นอุปายให้เขาดึงเอาหลวงพ่อเข้าไปไว้ในจิต จัดเป็นสัมมาทิฏฐิ กล่าวคือมีมรณานุสติ เห็นความตายของหลวงพ่อเป็นของธรรมดา ทุกคนเกิดมาก็ต้องตาย แม้แต่พระพุทธเจ้า ชั้น ๕ ไม่เที่ยง มันเป็นของมันอยู่อย่างนั้นแหละ รักมาก เคารพมาก ย่อมเสียใจมาก ทุกข์มาก เพราะต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจ พบใครพูดกับใคร ก็บอกเขาไปถึงจุดนี้ แต่คุณหมอคควรจะบอกให้ทุกคนที่มาสนทนาธรรมกับคุณหมอให้ทำอารมณ์จิตให้ผ่องใสเพื่อเตรียมตัวไปพระนิพพาน หลวงพ่อคอยเราอยู่ที่นั่น พยายามดูจิตอย่าให้เศร้าหมอง ตั้งใจไว้เลยว่าจะไปพบหลวงพ่อก่อนหน้า จะได้ไม่พลัดพรากจากกันอีก

<< วันจันทร์ที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ขอสรุปโดยย่อว่า มีพระพุทธเจ้าเสด็จมีพระที่ไม่มีชั้น ๕ มีพระที่มีชั้น ๕ อยู่ เช่น หลวงปู่บุดดา ถาวโร เป็นต้น มากันมาก จัดเป็นพระเมตตาที่ท่านให้กับพวกเราได้เห็น (ไม่ได้รู้ไม่ได้เห็นเพียงคนเดียว) ด้วยพุทธโธ ธัมโม สังฆโม อัมมาโน หากเขียนทีละวัน ๆ จนครบ ๑๐๐ วัน คงจะไม่เหมาะ จึงต้องขออนุญาตรวบรัด โดยเขียนตามอัธยาศัย สุดแต่อุปาทานจะพาไป ใน ๑๐ วันแรกนั้น มีเหตุการณ์เกิดขึ้นกับวัดมากมาย ทั้งดีและไม่ดี เพื่ออ่านง่าย ขอสรุปเป็นข้อ ๆ ดังนี้

๑. มีพระที่ไม่มีชั้น ๕ และยังมีชั้น ๕ มาเป็นประธานในพิธีสวดอภิธรรม ถวายกุศลให้หลวงพ่อดิน
๒. การสนทนาธรรมมีทุกคืน จากหัวค่ำถึงประมาณ ๒๔.๐๐ น. พระท่านให้สนทนากันที่หน้าโลงแก้วที่บรรจุหลวงพ่อดิน ห้ามไปสนทนาที่อื่น
๓. ทรงเมตตาให้รู้ให้เห็นธรรมได้ดี ในขณะที่พระสวดพระอภิธรรม เพราะหยุดการสนทนาธรรมชั่วคราว จิตก็สงบ เย็น เป็นสุข สามารถรับธรรมะได้ดีในขณะนั้น
๔. มีบุคคลเพศหญิงเข้ามาแสดงธรรมอันเป็นมิจฉาทิฏฐิ ทำให้พระในวัดจำนวนหนึ่ง ชมราวาสจำนวนหนึ่งเชื่อถือ ผมถามพระถามหลวงพ่อ ท่านตอบว่าเป็นกฎของกรรมของวัด พระท่านเคารพในกฎของกรรม เพราะหมดกิเลสแล้ว แต่พวกเรายังไม่หมด กักตุนเอาไว้ในใจตน คนละมากบ้างน้อยบ้าง จึงต้องหวั่นไหวไปกับเหตุการณ์นี้เป็นธรรมดา แต่ในที่สุดธรรมะย่อมชนะอธรรมเสมอ คณะสงฆ์ของวัดมีมติให้ขับบุคคลผู้นั้นออกไปจากวัด ขอจบสั้น ๆ แค่นี้ เพราะว่าเป็นอดีตธรรม ไม่สมควรจะไปตามรู้เรื่องที่ไม่เป็นสาระอีก

๕. วัดค่อนข้างเจียมเหงา เพราะพวกเราเคยได้ยินเสียงของท่านตั้งแต่เข้ามีด ตอนตีสี่ เป็นระยะ ๆ จนสุดท้ายก็ ๒๑.๐๐ น. ก่อนจะเข้านอนจนชิน เพื่อจิตเป็นฌาน ในเสียงธรรมจากหลวงพ่อ มันเหงาตรงนี้แหละ

<< วันพุธที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ วันนี้เป็นวันแรกที่มีเสียงหลวงพ่อมา ตามสาย เหมือนนยามปกติ เมื่อเวลา ๐๔.๐๐ น. ทำให้จิตสดชื่นแจ่มใสและสบายเป็น อัตโนมัตินี้ รับผิดชอบต่อพระรัตนตรัย แล้วก็สวดโยโส...ตามท่านด้วยความสงบ วัน นั้นท่านสอนกายคตานุสติ มรณานุสติ อสุภกรรมฐาน คลุมหมัดเพื่อเข้าหาตัว ตัด สักกายทิฏฐิ เพราะจุดตัดสำคัญที่สุดก็คือ สักกายะ นี้แหละ ใครตัดได้ทรงตัวก็จบกิจ ในพระพุทธศาสนา แต่สังเกตตนเอง จับผิดตนเอง โดย อัตตนา โจทยัตตนา ก็พบว่า ตัวเราอายุยิ่งมาก สักกายะยิ่งโตขึ้น ยิ่งอยู่ที่ไหนนาน ๆ สักกายะก็โตขึ้นตามเวลา พระพุทธองค์ทรงเห็นจุดนี้ก่อนใคร ๆ จึงทรงห้ามภิกษุติดที่อยู่ ไม่ให้เกาะหมู่ เกาะ กลุ่ม เกาะพรรคพวก ไม่ให้เกาะสถานที่ ไม่เกาะบุคคล ไม่เกาะอาหาร ไม่เกาะยา รักษาโรค ไม่เกาะเครื่องนุ่งห่ม ไม่เกาะโลกธรรม ๘ ทรงสอนให้เกาะหรือปล่อยวาง ทุกสิ่งในโลก และทรงจบลงที่อริยสัจ บันทึกไวยาว

ขอสรุปเอาส่วนที่เป็นสาระ คือ เมื่อมีกาย ทุกข์กายก็ติดมาด้วย เราต้องบริหาร ใ้กับกายมาตลอดจนกว่าจะตาย โดยไม่มีทางหลีกเลี่ยง ตัดทุกข์ของกายทำไม่ได้ ได้ แค่บรรเทาให้หายทุกข์ชั่วคราว เช่น หิวกระหาย ปวดท้องขี้ ปวดท้องเยี่ยว ต้องทำมา หาเลี้ยงกาย ชำระความสกปรกจากกาย เป็นต้น วันนี้จิตดีมาก จึงพิจารณาธรรมได้ มาก ขอเขียนไว้แต่ตัวอย่าง

<< งานทำบุญ ๗ วันหลวงพ่อ ตรงกับวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ เป็นพิธี หลวง สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ วัดสามพระยามาเป็นประธาน ผู้ใช้จิตถึงจิต คือ เอาอธิสมานกาย หรือกายของจิตไปกราบท่าน ท่านก็สอนมีความว่า “จิตถึง จิตนั้นแหละดี ภารกิจใด ๆ ที่กำลังทำอยู่ บางเรื่องก็เปิดเผยไม่ได้ในที่ สาธารณะ ให้รักษาอารมณ์เบา ๆ เข้าไว้ อย่าให้หิวรณเข้าแทรกเท่านั้นเป็น พอ มิฉะนั้น เวลาพระหรือหลวงปู่มาจะไม่รู้เรื่องกัน”

<< วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ มีการสร้างกรรมอันเป็นอกุศล กันไว้มาก เพราะเชื่อบุคคลที่เป็นมิจฉาทิฏฐิ ตามที่กล่าวไว้แล้วในตอนแรก ในช่วงทำ

วัดเช้าที่ ๑๒ ไร่ ผู้ที่ใช้จิตถึงจิตหลวงพ่อบาน วัดบางนมโค ท่านมาสอน มีความที่ควรเปิดเผยได้ดังนี้ “กฎของกรรม มันผันผวนชีวิตและจิตใจคนที่เป็นปุถุชนได้เสมอ ๆ เพราะระดับจิตยังไม่เข้าถึงขั้นพระอรหันต์บุคคลขั้นสูงสุด เป็นเพราะไม่รู้วาระกฎของกรรม ไม่รู้วงจรของกฎของกรรม ความเคารพในกฎของกรรมจึงไม่เกิด จิตปุถุชนจึงไหลขึ้นไหลลงตามวาระแห่งกรรมอันเป็นกุศล และอกุศลนั้น ๆ อย่านไปโทษใครว่าผิดถูก ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้น ล้วนแล้วแต่เป็นกฎของกรรมทั้งสิ้น คนผิดคนถูกนั้นไม่มี มีแต่วาระกรรมดี กรรมชั่วเท่านั้น ที่ส่งผลให้มีการกระทำนั้น ๆ ไป”

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (พรหม) ญาณวชิโรดม ให้ความเห็นว่า “นิสสัมมะ ภาระณังเสยโย วัเณะ จะทำอะไร คิดอะไร พูดอะไร หมั่นใคร่ครวญไว้ด้วย อย่าย่ำต่อกรรม ให้ตัดกรรมสถานเดียวพอ”

<< ศุภร์ที่ ๑๓ พุทธจิกายน ๒๕๓๕ ปราภฏมิตาวประหลาดส่องแสงอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของศาลา ๑๒ ไร่ เห็นได้ตั้งแต่เวลา ๑๘.๐๐ น. ดูครั้งแรกมีรัศมีออกเป็น ๔ แฉก แล้วออกเป็น ๘ แฉก สวยงามมาก กำหนดจิตขอबारมีพระก่อน จึงดูครั้งที่สองเห็นรัศมีออกไปรอบดวง จึงไปพาให้คนอื่น ๆ มาดูอีกหลายคน ทุกคนที่เห็นต่างก็คิดกันไปต่าง ๆ กัน ส่วนใหญ่คิดว่าคงเป็นจิตของหลวงพ่อบาน กำหนดจิตถามพระ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (พรหม) ญาณวชิโรดมว่า “เป็นของตถาคตเอง หากเป็นของท่าน สัมภกษะ จะมีรัศมียาวกว่านี้ ใหญ่กว่านี้ เพราะบำเพ็ญबारมีมานานมากกว่า แต่ทว่าความสว่างจักน้อยกว่าดวงจิตตถาคตหนึ่ง ด้วยถอนความปรารถนาลงมาแค่สาวกภูมิ”

ในช่วงระยะแรกนี้ทั้งพระและฆราวาสกว่า ๘๐% มีอุปาทานจิตติดในร่างกายของหลวงพ่อบานมาก จึงอยากให้จิตของท่านกลับเข้าร่างเดิม (เพื่อจะได้มาเป็นทุกข์กับพวกเราอีก) เรียกว่าหลงกันสุด ๆ เหตุเพราะกฎของกรรมที่เป็นอกุศลให้ผลตามที่หลวงพ่อบานท่านมาสอนไว้เมื่อวานนี้ พวกที่คิดว่าหลวงพ่อบานจะกลับมา ต่างก็นั่งรอ ยืนรอ บางคนนอนรอ เดินรอ โดยทำจิตให้พุ่งชาน คือ พุ่งเลว ทำจิตตนเองให้เศร้าหมองอยู่เสมอ การกระทำของพวกเราล้วนอยู่ในกระแสจิตของท่านตลอดเวลา

หลวงปู่องค์หนึ่ง (ขอสงวนนาม) ท่านสอนอดีตลูกของท่าน มีความสำคัญว่า “เอ็งมากราบข้า แล้วเสือกร้องให้คิดถึงหลวงพ่อบาน เอ็งมันวางใจไม่ถูก ทำจิตให้เศร้า

หมอง อย่างนี้มันใช้ไม่ได้ รอนั้นรอได้ แต่ต้องรอให้เป็น คือ รอแบบตั้งใจไว้เลยว่า ถ้าหากขั้นธรรมาตุของเรารั้งก่อนหลวงพ่อกันมา เราก็ขอพึ่งเป็นครั้งสุดท้าย จิตเราตั้งมั่น ในแดนอมตะนิพพาน แล้ววางจิตให้เฉย ๆ สบาย ๆ หลวงพ่อกันจะมาเมื่อไหร่ เรา จะอยู่รับหน้าได้หรือไม่ ก็ไม่สร้างความกระวนกระวายให้เกิด ไม่สร้างความคิดถึง ว่าแห้วให้เกิด อย่างนี้แหละเขาถึงจะเรียกว่าคนรอเป็น จำไว้ อารมณ์ว่าแห้วคือตัวเศร้า หมองอย่างแท้จริง” (ผมโชคดีที่มีพระท่านเมตตาตามาบอกหัวข้อที่ผมควรยกเอามาเป็น เรื่องสนทนาธรรมกันในตอนกลางคืน ควรจะพูดเรื่องอะไรจึงจะเหมาะสมกับ เหตุการณ์ปัจจุบัน)

<< วันเสาร์ที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ดาวประกายพรึกขึ้นที่เดิม เวลาเดิม วันนี้พวกเราฉลาดขึ้น ก่อนจะดูก็กำหนดจิต ขอบารมีพระก่อนแล้วจึงดู ทุกคนจึงเห็น เป็นประกายออกมารอบ ๆ ดาวสว่างมาก และยังทรงกลดด้วย ได้ชวนหลวงพี่วัดท่า ชูงร่วม ๑๐ องค์มาดู ทุกองค์ก็เห็นดีหมด แต่มีคุณของท่านเดียวที่ดูแล้วพูดเสียงดังฟัง ชัดว่า จิตพระอรหันต์ท่านสว่างดีจัง และทรงกลดด้วย ซึ่งก็จริงของท่าน เพราะเป็นจิต ของ “จอมพระอรหันต์” หมายถึง พระพุทธเจ้านั่นเอง

<< วันอาทิตย์ที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ บุคคลผู้ใช้จิตถึงจิต หลวงปู่บุดดา ท่านมาเทศน์สอน มีความสำคัญว่า ชีวิตเป็นของไม่เที่ยง แต่ความตายเป็นของ เที่ยง ภายของท่านเจ้าคุณมหาวิระได้ตายไปตามวาระกฎของกรรม ให้ชาวโลก ประจักษ์มาแล้วเป็นเวลา ๑๗ วัน ภายนี้อยู่สงบมาแล้ว ๑๗ วัน อันหาสาระแก่นสาร มิได้นั้น นอกจากจะนอนนิ่งให้คนมาสักการะบูชา ยังความโศกเศร้าให้กับบรรดาลูก ศิษย์ลูกหาอันทั่วถ้วนหน้ากัน แม้ขณะทรงชีวิตอยู่ จิตพระอรหันต์ก็สงบอยู่บนพระ นิพพานแห่งเดียวเท่านั้น กระแสจิตที่ยังลึกลงสู่พระนิพพานเป็นอย่างไร สมควรที่ บรรดาลูกศิษย์ลูกหาของท่านเจ้าคุณ ควรจะศึกษาเป็นหลักการเอาไว้ บุคคลใดที่ยัง จิตให้เศร้าหมอง สิ้นไร้ความผ่องใสแล้วไซ้ร้ ย่อมห่างไกลจากความดี ความ เศร้าหมองก็คือกิเลส เพราะฉะนั้น การรักษาอารมณ์จิต จึงจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับนักปฏิบัติกรรมฐาน และรักษาอารมณ์จิตสงบให้ยิ่งด้วยชีวิต จึงจะพบ มรรคผลได้ ธรรมะของพระพุทธเจ้าแบ่งเป็นหลายหมวด หลายตอน ธรรม ของชาวโลกก็อย่างหนึ่ง ธรรมพื้นโลกก็อย่างหนึ่ง ธรรมของชาวโลก ย่อมหา สาระแก่นสารไม่ได้ ธรรมพื้นโลกอันยากที่ชาวโลกจะรู้ได้นั้น กลับมากไปด้วย สาระและแก่นสาร ถ้าพวกเขาไม่ประมาท ก็สมควรดูแลร่างกายของท่านเจ้า

คุณอย่างใกล้ชิด ตั้งแต่คืนนี้เป็นต้นไป (หลวงปู่ท่านหมายถึง ให้ผมกับคุณสุรีพร ๒ คนอยู่เฝ้าหลวงพ่อตลอดคืน เพราะหลัง ๒๔.๐๐ น. ไปแล้ว ผู้ที่มาเฝ้าหลวงพ่อตอนหัวค่ำต่างก็ทยอยหลับกันไปหมด หลวงพ่ของท่านเลยต้องนั่งเฝ้าพวกเหล่านั้นแทนตลอดคืน)

และในวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ นี้ ตอนช่วงเย็นมหาทองท่านพาหลวงปู่บุดดา ใส่รถเข็นมาที่ศาลา ๑๒ ไร่ ให้พวกเราทำบุญกับท่าน เราสองคนปฏิบัติตามคำสั่งพระด้วยความยินดี หลัง ๒๓.๐๐ น. แล้ว คนที่มาร่วมสนทนาธรรมกัน ต่างก็แยกย้ายกันกลับไปพักผ่อน มีบางรายท่านก็อยู่ฟังจนหลับไปกับเก้าอี้ ซึ่งเอามาต่อ ๆ กันก็ใช้เป็นที่นอนได้อย่างดี ก็นับว่าดี เพราะหลับไปกับพระธรรม

ประมาณ ๒๔.๐๐ น. ทั้งสองคนก็แยกกันออกจงกรมไปรอบ ๆ ๑๒ ไร่ ในบริเวณหน้าพระประธาน ใช้สมาธิและวิปัสสนาสลับกันไป เมื่อยก็หยุดหนึ่งหายเหมื่อยก็เดินต่อ ระวังแต่ใจอย่างเดียว อย่าหยุด อย่าเมื่อยตามกาย เพราะพระกรรมฐานเขาปฏิบัติกันที่ใจ เอาใจเป็นประธาน ทุกสิ่งสำเร็จได้ที่ใจ คุณทวารใจ ประตูดใจ และอายตนะใจเป็นสำคัญ อย่าให้มันคิดชั่ว พยายามให้ใจอยู่ในปัจจุบัน อย่าส่งออกไปยุ่งกับอดีต และอย่าปรุงแต่งไปหาอนาคต นี่คือหลักที่ใช้ปฏิบัติ แต่ทำจริง ๆ มันไม่ง่ายเหมือนกับพูด เหมือนกับเขียนนี้ มันต้องใช้ความเพียรอย่างสูง บารมี ๑๐ ทิ้งไม่ได้ ชอบเปลวเป็นของธรรมดา เพราะขาดสติ หรือสติไม่ต่อเนื่อง หรือไม่ทรงตัว ต้นเหตุเพราะอ่อนหรือลึมอานาปานุสติ ลึมกำหนดรู้ลมหายใจเข้าออกเมื่อไร ก็ฟังทุกที ดั่งนั้นสมณะ ๓ กอง จึงลึมไม่ได้ตลอดชีวิต คือ

๑. อานาปานุสติ

๒. มรณานุสติ ควบหรือจบลงที่อุปสมานุสติ หมายความว่า หากคิดถึง ความตายครั้งใด ให้คิดต่อไปว่าเราจะขอตายเป็นครั้งสุดท้ายไว้เสมอ เราเห็นทุกข์ เห็นโทษ เห็นภัยจากการเกิด มีร่างกายชัดเจนแล้ว ไม่สงสัยในธรรมจตุนี้แล้ว จึงไม่ขอเกิดมามีร่างกายเพื่อพบกับทุกข์อย่างนี้อีก ขอไปพระนิพพาน พระพุทธเจ้าท่านอยู่ที่ใด หลวงพ่ของท่านอยู่ที่ไหน เราก็ขอยู่ ณ ที่นั่น นิพพานะสุขขัง ทำให้จิตชินหรือเป็นฌานในมรณานุสติ และอุปสมานุสติ หากทำได้จนจิตทรงตัว เมื่อร่างกายพัก จิตก็จะมุ่งตรงสู่แดนนิพพานเองเป็นอัตโนมัติ

๓. กายคตานุสติควบอสุภกรรมฐาน (ไม่ขอเขียนรายละเอียด)

สรุปว่า คตินี้จึงเป็นคตินแรกที่ผมและคุณสุรีพรอยู่เฝ้าหลวงพ่ที่ศาลา ๑๒ ไร่ ตลอดคืน หมายความว่า อยู่ตั้งแต่หัวค่ำจนถึงตีสี่ (๐๔.๐๐ น.) เพราะพอเสียงตามสายหรือพระธรรมมา ทุกคนในศาลา ๑๒ ไร่ก็ตื่นกันหมด เพื่อทำหน้าที่ของตน ผู้คนจะขวักไขว่ เช่น พระท่านหลายองค์ผู้ ๑๒ ไร่ รวมทั้งฆราวาสด้วย ใครมีหน้าที่อะไรก็ทำไป โดยหุบอยู่กับเสียงธรรมที่หลวงพ่ท่านสอน เราสองคนก็หมดหน้าที่ จะอยู่ต่อ หรือจะกลับที่พักก็ตามใจ เพราะเสียงธรรมจากหลวงพ่ จะยืน จะเดิน จะนั่ง จะนอนอยู่ที่จุดไหนของวัด หากเจตนาของจิตต้องการฟังพระธรรมแล้ว ก็ได้ยินทุกจุด

การกระทำของผมและเพื่อนได้ทำติดต่อกันจนครบ ๑๐๐ วัน (คืน) ต่อมาก็มีเพื่อนคนที่สามอาสาอยู่เฝ้าหลวงพ่ด้วย คือ คุณหมวย ชื่อจริงท่านขอปกปิด ก็ต้องตามใจท่าน ท่านมาได้ระยะหนึ่ง แล้วก็มาบ้างไม่มาบ้าง เพราะท่านมีภาระทางครอบครัว แต่ส่วนใหญ่แล้วท่านจะมาประมาณ ๑๐ วัน ต่อมาญาติทางธรรมจากจังหวัดนครสวรรค์ก็มาเป็นเพื่อน จำนวนร่วม ๑๐ คน หอบเอาหมอน มุ้ง เสื้อมาด้วย ใครว่างมากก็นอนพัก ตื่นขึ้นมาก็จงกรมปฏิบัติธรรมกันต่อไป พอถึงเดือนธันวาคม ลมหนาวก็พัดเข้าสู่ ๑๒ ไร่ ขนาดปิดประตูใหญ่แล้วลมที่พัดผ่านส่วนบนของศาลา มันหนาวอย่าบอกใคร เพื่อน ๆ ที่มาก็เบาบางลง ๆ จนเหลือแค่สองคนตามเดิม พอความหนาวคลายตัวท่านก็ค่อย ๆ กลับมาใหม่ ดังนั้นนับแต่ไป ผมจึงไม่เขียนเป็นรายวันเหมือนตอนต้น จะเลือกเอาบางวันที่พิจารณาแล้วเห็นว่าสมควรมาเล่าให้ฟัง

<< วันพุธที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ มีดวงแก้วประกายพรึกขึ้นอีกหนึ่งดวง ไกลกับดวงเดิม แต่อยู่สูงกว่า เปล่งรัศมีสวยงามมาก ผู้คนที่เห็นต่างวิจารณ์กันไปตามวิถีของตน และตามระดับจิตของตน จิตใครเจริญแค่ไหน ก็รู้ธรรม เห็นธรรมได้แค่ระดับนั้น จึงไม่ขอตำหนิใครว่าถูกหรือผิด ความจริงผมได้เขียนไว้ชัดแล้วในวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงตรัสไว้แล้วชัดเจน ไม่ควรจะสงสัยกันอีกต่อไปว่าดาวหรือดวงแก้วดวงใหม่นี้ คือ จิตของท่าน**สัมภเกษิ (หลวงพ่อภาษิ)**

ขอสรุปย่อ ๆ เกี่ยวกับดาวประกายพรึกทั้งสองดวงนี้ดังนี้ ครั้งแรกที่ปรากฏท่านจะลอยอยู่เหนือศาลา ๑๒ ไร่ ไม่เคลื่อนที่ไปตามโลกที่หมุน ดาวจริง ๆ จะต้องเคลื่อนที่ไปตามโลกหมุน ผมจงกรม (จงกรมแปลว่าเดิน) อยู่ พอเมื่อยก็จะออกนอก

กาลา ๑๒ ไร่ เพื่อดูดาวเสี้ยวที่หนึ่ง ดาวดวงแรกขึ้นเมื่อวันศุกร์ที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ขณะนั้นผมยังไม่ได้อยู่ตลอดคืน พอไม่มีเรื่องจะคุยกันก็ขอตัวออกไปดูดาว จึงมีบางคนติดตามมาด้วย ซึ่งก็ดี เพราะจะได้เป็นพยาน ยิ่งดีก็เท่าไรเหมือนกับยิ่งสว่างเท่านั้น และไม่เคลื่อนที่ บางคนเล่าว่าตอนดึกผมขับรถกลับบ้านที่ จ.อยุธยา จ. นครสวรรค์ ดาวดวงนี้ก็ยังติดตามผมไป เหมือนกับอยู่ที่หลังคาบ้านผม บางคนเล่าว่าผมขับรถกลับกรุงเทพ ผมก็ยังเห็นดาวดวงนี้อยู่ที่บ้านผม และลอยอยู่ค่อนข้างต่ำมาก แต่ก็ยังมีพวกนักวิชาการบางคนวิจารณ์ว่าเป็นดาวประจำเมืองก็มี มันก็ต่างจิตต่างใจ ต่างความคิด และสำคัญสุด คือ ต่างกรรมกัน (กรรมบท ๑๐ ต่างกัน) เมื่อคนวิจารณ์กันมาก ๆ ผิด ๆ ถูก ๆ ซึ่งล้วนแต่สร้างกรรมหรือเป็นกรรมทั้งสิ้น แม้จะมีเจตนา หรือไม่มีเจตนาก็ตาม ล้วนแล้วเป็นโทษทั้งสิ้น มีหรือที่ความคิดของบุคคลเหล่านั้นจะไม่เข้าสู่พระพุทธรูป หรือสัพพัญญุตญาณของพระองค์ต่อมาดาวทั้ง ๒ ดวง จะเคลื่อนที่ไปตามโลกหมุน ดังนั้น พอพระอาทิตย์ท่านลับขอบฟ้า ผมและผู้สนใจดาว ๒ ดวงนี้ ก็จะออกดูดาวเพราะความสว่างของท่านจึงเห็นได้ชัดเจน แม้แสงตะวันยังไม่หมดดี

จุดนี้แหละคือการปฏิบัติกรรมฐานของผม โดยทำจิตให้สงบเร็วที่สุดด้วยอานาปานุสสติ แล้วขอबारมีพระเพื่อดูดาว สิ่งที่ตาเนื้อเห็นและจิตผมสัมผัสได้ เห็นรัศมีเป็นสีรุ้งสวยงามมากกระจายออกมาจากดาวดวงแม่ ออกเป็นดาวลูกเล็ก ๆ ออกมาโดยรอบ จิตผมจึงมีปีติเป็นสุขสงบอยู่กับพระเมตตาของพระองค์ ที่ทำให้เห็นได้สัมผัสได้ เช่นนั้น ผมจึงต้องออกมายืนดูดาวด้วยความสุขทุก ๆ วัน จนมีคนทักว่าคุณหมอดูอะไร ผมก็แนะนำให้เขาปฏิบัติตามผม คือ อย่าใช้बारมีหรือกำลังใจของตนเอง ให้ขอबारมีพระก่อนเสมอ เมื่อเขาทำตาม เขาก็เห็นคล้าย ๆ กับผม (เพราะबारมีไม่เสมอกัน)

สรุปว่า ตกเย็นพอพลบค่ำ จะมีคนไม่น้อยที่ออกมายืนดูจิตของพระพุทธเจ้า และจิตของหลวงพ่อก่าน (ธรรมะในพระพุทธรูปเป็นปัจเจกตั้ง หมายความว่า เห็นได้ รู้ได้ เข้าใจได้ สัมผัสได้ด้วยจิตของตนเองเฉพาะตน คือ ของใครของมัน กรรมใครกรรมมัน จะรู้ จะเห็น จะเข้าใจ จะสัมผัส หรือปฏิบัติแทนกันไม่ได้ ธรรมะตถาคตไม่ใช่ของหยาบ หากแต่ละเอียด ประณีต ยากที่ปุถุชนธรรมดา ๆ จักพึงเข้าใจได้ตามความเป็นจริง)

<<วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณฯ ทรงพระเมตตาปรากฏองค์ให้เห็น (สมเด็จพระพุฒาจารย์ (พุก) คือ พระนามของพระองค์) “จุดประสงค์เพื่อให้หมอตั่งวงสนทนาธรรมควรจกอยู่ตรงหน้าโลงแก้วของท่านฤๅษี คุยไปด้วย ช่วยกันดูแลไปด้วย ขอให้ปรับปรุงจุดนี้เสียใหม่ เพราะที่แล้ว ๆ มาประมาทเกินไป”

“อึ้ง แม้การสนทนาธรรมจกได้บุญ ก็ย่อมต้องดูด้วยว่าผู้รับได้หรือไม่ การค้นคว้าด้วยการออกอุบายนั่งสมาธิเป็นระยะ ๆ ได้บุญมากกว่า เพราะบุคคลทุกคนย่อมทำบ้างจกบ้างให้เกิด ต่างกับการสนทนาธรรม ผู้ให้ตั้งท่าจกให้ใหม่เมื่อผู้รับไม่ฟังแล้วไม่เก็บ ไม่นำมาปฏิบัติก็ไร้ผล เพราะฉะนั้น จึงสมควรอย่างยิ่งให้บุคคลเหล่านั้นสนทนาธรรมแล้วประเด็นหนึ่ง ๆ ควรจกให้ทุกคนทำสมถะภาวนากันคนละ ๑๕ นาที แล้วหวนกลับมาทำวิปัสสนาในเรื่องที่สนทนากัน ในประเด็นนั้น ๆ อีกครั้งละ ๑๕ นาที กล่าวคือ พอจบเรื่องหนึ่ง อาทิเช่น आयตนะ ๖ กล่าวคือวิญญูณสัมผัส เอาประเด็นของตา พุดจกก็ให้นั่งสมาธิ ทำจิตสงบ ๑๕ นาที แล้วก็พุดว่าไหนลองคิดเรื่องตาสัมผัสซิว่าเป็นอย่างไร ให้เขาคิดกันพอประมาณ ๑๕ นาที แล้วก็ถามความรู้สึกของแต่ละคน จกได้ธรรมที่ละเอียดยิ่งขึ้น ถ้าจกให้ดีควรเริ่มด้วยการเข้าใจในการตัดสังโยชน์ ๓ ก่อนเป็นเรื่องแรก คุณหมอย่าทำตัวเป็นผู้ให้โดยไม่รู้กำลังของผู้รับ จงใช้อุบายสัจจานุโลมิกญาณ คือ ถอยหน้า ถอยหลังในสมถะและวิปัสสนา เป็นลูกกล้อลูกชนให้บุคคลผู้รับเหล่านั้นสามารถสัมผัสธรรมพระโสดาบันด้วยตนเองก่อน เรื่อง आयตนะนั้นหนักเกินไป เอาเบา ๆ ก่อน ออกตัวไปเลยว่าคุยกันมาหลายคืนแล้ว คอชกแห้ง ขอให้ทุกคนฟังการสนทนาธรรมเป็นหัวข้อ ๆ แล้วทำสมาธิสลับจก จบแล้วถามความรู้สึกว่า ธรรมนี้เป็นอย่างไร (หมายถึงการปฏิบัติแบบนี้ อย่างนี้ซิ ผลมันจกบังเกิดขึ้นได้เพราะฟังด้วยปฏิบัติด้วย”

ผมได้ปฏิบัติตามที่พระพุทธรองค์ทรงพระเมตตาไว้สั่งอยู่ได้ไม่กี่คืน ทุกคนก็ชอบใจ เพราะฟังแล้วได้ปฏิบัติไปด้วย จิตก็ก้าวหน้าไปด้วย ทั้งผู้ให้และผู้รับ แต่ก็มีอุปสรรคมาขัดขวาง เพราะมีศิษย์ของหลวงพ่อกันมาจากต่างจังหวัดกันมากเป็นกลุ่ม ๆ จากภาคเหนือ อีสาน ตะวันออก ภาคกลาง และภาคใต้ มากันไม่เป็นเวลา ถึงเมื่อไรก็เข้ามารุมล้อมวงสนทนาทันที ทำให้ไม่สามารถจะทำแบบที่พระองค์ทรงแนะนำไว้ต่อไปได้ จึงขออนุญาตพระองค์หยุดไว้ชั่วคราวก่อน แต่ก็พยายามทำให้ดีที่สุด ความจริงมีเหตุการณ์ที่เข้ามาตัดอีกหลายเรื่อง แต่ไม่ทรงอนุญาตให้เปิดเผย

<<วันอาทิตย์ที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ที่ศาลา ๑๒ ไร่ ผมและคณะ มี คุณพรนุช คุณจำปี และคุณลือชา ตามลำดับ ขึ้นไปทอดผ้าบังสุกุล และถวายสังฆทานให้หลวงพ่อ พระท่านว่าชุดนี้พุทธภูมิทั้งชุด ขอผ่านไปแล้วเรื่องคุณลือชาซึ่งบินตรงมาจากอเมริกาเมื่อวานนี้ (ถ้าจำไม่ผิด) ท่านตรงมาหาผม และคุยให้ผมฟังเป็นการส่วนตัว มีความว่า เมื่อทราบข่าวว่าหลวงพ่อถึงขั้น ๕ ไปจิตท่านเศร้าหมองมาก เพราะคิดถึงหลวงพ่อ จึงใช้พระธรรมเป็นเครื่องปลอบใจ โดยการจงกรม เจริญอานาปานุสสติ พร้อมภาวนาพุท-โธ แต่จิตคิดถึงหลวงพ่อ เมื่อจงกรมอยู่ ตาเนื้อเห็นหลวงพ่อในรูปของพระสงฆ์เดินอยู่ข้างหน้า ทั้งระยะพอสมควร ก็เดินตามท่านไป จิตก็เป็นสุขมาก แต่ในที่สุดหลวงพ่อเดินช้าลง ๆ จนกระทั่งกายของท่านมาซ้อนกายของผม (คุณลือชา) กายของผมกลายเป็นหลวงพ่อไป ผมตกใจมากกลัวว่าจะเป็นบาป จึงตัดสินใจบินมาประเทศไทย แล้วตรงมาถามพี่หมอนี่แหละ

ผมฟังปัญหาของคุณลือชาแล้วก็หัวเราะ ตอบว่าทำไมจึงคิดอย่างนั้น มันเป็นอกุศลทำร้ายจิตตนเองให้เศร้าหมอง ทำไมไม่คิดว่าเราโชคดีแล้วหนอที่หลวงพ่อท่านเมตตาสงเคราะห์เราโดยตรง เวลาเรากำลังจะมีภัยอันตราย เราก็นึกถึงท่าน ขอबारมีท่านให้ครอบคลุมร่างกายของเราไว้ ศัตรูจะได้ตกใจกลัวไม่กล้าทำร้ายเรา เพราะเมืองที่คุณลือชาอยู่มีอเมริกันสัญชาตินิโกรอยู่มาก ตัวใหญ่ ๆ ทั้งนั้น พวกเรายืนสูงแค้ไหล่หรือต่ำกว่าไหล่ของเขาเท่านั้น หากคิดอย่างนี้เป็นคุณหรือเป็นโทษ ตอบว่าเป็นคุณ

ผมก็อธิบายว่า การนึกถึงหลวงพ่อเป็นสังฆานุสติ เป็นบุญหรือเป็นบาป ตอบว่าเป็นบุญ ผมถามว่า การเห็นพระจัดเป็นอุตมมงคลหรืออัปมงคล ตอบว่าเป็นมงคลใหญ่ ผมก็ถามว่าหายสงสัยแล้วหรือยัง ตอบว่า หายสงสัยแล้วครับพี่หมอน ผมก็แนะนำว่า ทุกสิ่งที่มากระทบใจเรา โดยผ่านทวารทั้ง ๖ หรืออายตนะ ๖ เราสามารถจะพิจารณาได้เป็นทั้งกุศล (บุญ) และอกุศล (บาป) แต่คนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจ มักจะคิดไปทางอกุศลก่อนเสมอ มีผลทำให้จิตตนเองเศร้าหมอง (เป็นกิเลส เป็นบาป) เราเองเป็นผู้สร้างกรรมนี้ให้เกิด คือ ชอบจุดไฟเผาใจตนเอง โดยไม่รู้ตัว จุดนี้แหละ เราได้ขาดเมตตาตนเอง เพราะเบียดเบียนตนเองเป็นประการแรก พอไฟภายในลุกขึ้น เราก็ตีเยวเอาไฟภายในของเราไปจ่อให้ผู้อื่นเขาไฟลุกตามเราด้วย อย่างนี้เขาเรียกว่านักวางเพลิง นักปลุกระดมให้ผู้อื่นไฟลุกเหมือนกับตน

ขอสรุปว่า บุญบาปอยู่ที่จิต เกิดที่จิตของเราก่อนเสมอ จงอย่าพยายามหาบุญบาปที่อื่น ทุกอย่างอยู่ที่กายเราและจิตของเราทั้งสิ้น พระพุทธองค์ทรง

ตรัสไว้ มีความว่า “วันหนึ่ง ๆ ไม่มีใครมาทำร้ายเราได้มากเท่ากับอารมณ์จิตของเราทำร้ายตัวเราเอง” ขอจบจุดนี้ไว้แค่นี้

<<วันจันทร์ที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ผมและคุณสุรีพรเฝ้าหลวงพ่อดลอดคืนมาเป็นวันที่ ๙ กฎของกรรมก็ตามมาให้ผล คือ นินทาปัสงสา อันเป็นโลกธรรม ๘ ที่ทุกคนที่เกิดมาในโลกจะไม่ถูกกระทบนั้นไม่มี จึงเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ของบุคคลสองกลุ่ม กลุ่มที่อกุศลกรรมกำลังให้ผล ก็คิดไปในทางไม่ดี หาบาปอกุศลเพิ่มให้กับตน จุดไฟเผาใจตนเอง ส่วนกลุ่มที่ตัวกุศลกำลังให้ผล ก็คิดไปในทางดี หาบุญเพิ่มให้กับตน เช่น ขอโมทนาสาธุ เป็นต้น ง่าย สะดวกเกือบไม่ต้องลงทุนอะไรเลย นอกจากจะใช้กำลังใจ (บารมี) นิดหน่อยเท่านั้น (บารมี ๑๐ มีปัญญาบารมีเป็นหัวหน้า) ท่านก็ได้บุญไปมากมาย ธรรมภายนอกนั้น แก้อะไรไม่ได้ พระองค์ให้สนใจแต่ธรรมภายใน ให้แก้ที่ตัวเรา จิตเราเองเป็นสำคัญ เพราะทำได้ง่ายและรวดเร็ว (ถ้าเข้าใจในธรรมปฏิบัติ)

<<ขอย้อนเล่าเรื่องในตอนดึกของวันเสาร์ที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ และ วันอาทิตย์ที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ เวลาประมาณ ๐๑.๐๐ น. คณะสนทนาธรรมได้ขึ้นไปชั้นบนของศาลา ๑๒ ไร่ ด้านทิศใต้ เพื่อดูดาวประกายพริก วันนี้ดาวลอยอยู่ต่ำมาก คือ สูงกว่าพื้นดินเล็กน้อยในแนวคลอง มองเห็นแสงไฟจากบ้านคนที่อยู่ใกล้ ๆ ชัดเจน ผมขอบารมีพระเพื่อให้เห็นภาพใกล้ ๆ ปรากฏว่าดาวเหล่านั้น (มีอยู่หลายดวง) ลอยเข้ามาหา แล้วมาหยุดอยู่ใกล้ ๆ ขนาดเอามือเอื้อมถึง ยังความประหลาดใจให้กับคณะสนทนาธรรมเป็นอย่างมาก ในคืนนั้นมีสาวน้อยเมืองนนท์อยู่ด้วย ส่วนใหญ่เป็นพวกชาวจังหวัดนครสวรรค์ บางคนพยายามเอื้อมมือออกไป พยายามจะจับดาวประกายพริกนั้น แต่ดาวก็ถอยออกห่างทันที พวกเราสนุกสนาน และเป็นสุขมากที่ได้เห็นดวงจิตของพระอรหันต์ (พระท่านเมตตาบอก) แต่ไม่เห็นอภิสมาณกายของท่าน ซึ่งท่านจะให้เราเห็นก็ได้ ไม่ให้เห็นก็ได้ สุดแต่ท่าน คณะสนทนาธรรมในช่วง ๐๑.๐๐ น. ไปแล้ว จะเหลือไม่มาก ส่วนใหญ่หลับหรือกลับไปนอนที่ห้องพัก จึงมีจำนวนคนประมาณ ๑๐ กว่าคนเท่านั้น

แต่มีอยู่คืนหนึ่ง ผมพาคณะขึ้นไปดูก่อน ๒๔.๐๐ น. มีคนตามขึ้นไปกว่า ๓๐ คน ผมก็แนะนำให้ทุกคนรีบขอขมาพระรัตนตรัยก่อนแล้วขอบารมีพระ ดาวที่ส่องแสงระยิบระยับอยู่ใกล้ ๆ ก็จะเคลื่อนเข้ามาหาผู้หนึ่งเอง บางคนเล่าว่า ท่านวิ่งเข้ามาหาเร็ว

มาก จนนี่กลัวว่าจะมาชนเราต้องถอยหนีก็มี ข่าวนี้อะไรกระจายไปทั่วศาลา ๑๒ ไร่ มีชาวบ้านและนักบวชที่มาจากวัดอื่น ๆ ตามขึ้นมามาก อยู่ข้างหลังเราเป็นกลุ่มใหญ่ ได้ยินเสียงเขาคูยกกันว่ายืนดูอะไรกัน ไม่เห็นจะมีอะไรสักหน่อย และก็พากันกลับหมด ผมกำหนดจิตถามพระ ทรงตรัสว่า พวกเหล่านี้ศีลไม่บริสุทธิ์ ทำให้จิตไม่บริสุทธิ์ จึงไม่เห็นอะไร ที่มีดาวมากดวง เพราะพระเหล่านั้นท่านลงมา ปักแนวเขตของวัดทำซุง ซึ่งจะขยายออกไปในอนาคต ซึ่งขยายออกไปถึงแนวคลอง ท่านเมตตาทำนิมิต (พุทธนิมิต ฆมนิมิต และสังฆนิมิต) ให้เห็นชัดเจนด้วยตาเนื้อ ผมไม่ได้เห็นคนเดียว แต่เห็นได้ทั้งกลุ่ม มีรายละเอียดอยู่มาก จึงขอตีไว้

ตอนหัวค่ำคืนวันนี้ เด็กชายอายุ ๕ ปี หลานคุณเหลี่ยม จังหวัดนนทบุรี ซึ่งชอบดูดาวกับเขาด้วย (หมายถึง ดาวพระพุทธรูปองค์ปัจจุบัน กับดาวหลวงพ่อกิ่ง ซึ่งลอยอยู่เหนือเขตของวัด ในแนวที่ขึ้นจากศาลาพระ ๔ องค์ ในปัจจุบันเรียกศาลาพระ ๕ องค์ และค่อย ๆ เคลื่อนมาเขตวัดใหม่ เคลื่อนไปหาศาลา ๑๒ ไร่ แล้วก็ค่อย ๆ ห่างไปตามโลกหมุน) ปกติคนไม่ค่อยจะสนใจเด็ก วันนี้พระท่านสั่งให้ผมพาเด็ก ๕ ขวบ มานั่งกลางวงสนทนาธรรม แล้วผมก็เป็นคนถามเด็กว่า วันนี้หนูเห็นอะไรบนท้องฟ้า เด็กพูดดังฟังชัดว่า “เห็นพระบินมาในอากาศ” พอมาถึงดาว ก็หายเข้าไปในดาว พระก็กลายเป็นดาว เด็กเล่าอย่างภูมิใจ พูดวนไปวนมาอยู่แค่นั้น เพราะสนุกกับภาพที่ตนเห็นด้วยตา พระบินมาแล้วก็บินไป แล้วก็กลายเป็นดาว ทำมือทำอะไร ประกอบคำพูด ทุกคนต่างนั่งฟังเด็กพูด ผมถามเด็กว่า พระที่เห็นนั้นจำหน้าท่านได้ไหม เด็กตอบว่า จำได้สิ ผมชี้ให้เด็กดูภาพขนาดใหญ่ของหลวงพ่อกิ่งที่นั่นอยู่ข้างพระประธาน องค์นี้หรือเหล่า เด็กก็ยืนยันว่าพระองค์นี้แหละ เล่นเอาคนที่กำลังฟังขลุกขลักบางคนก็อุทานออกมาตามอุปาทานของตน และแย้งกันถามเด็ก เด็กก็ตอบวนเวียนอยู่อย่างเดิม แล้วถามทายว่า ท่านถือไม้เท้าด้วย (ผมไม่ได้ถามนำแต่อย่างใด เด็กพูดออกมาเอง) ขอจบสั้น ๆ เรื่องพระบินมาในอากาศ ความจริงเด็ก ๕ ขวบนี้ เห็นอะไรแปลก ๆ ที่พวกเราส่วนใหญ่ ๙๙% ไม่เห็น แต่พระท่านห้ามเล่น จึงขอหยุดไว้แค่นี้

เด็ก ๕ ขวบจากจังหวัดนนทบุรี กับเด็กชาย ๙ ขวบ จากจังหวัดนครสวรรค์ ๒ คนนี้ พระท่านบอกว่าเคยได้อิทธิญาโลกีย์มาก่อนในอดีต จึงรู้เรื่องในอดีตได้ดี มีทิพยจักขุญาณ ผู้คนจึงหันมาสนใจเรื่องฤทธิ์ของเด็ก ๒ คน ไม่สนใจพระธรรม ให้คุณหมอระวังจุดนี้ด้วย จักมีผลเสียแก่เด็กทั้งสองคนในภายหลัง (ทรงหมายถึงอย่าให้ผมสนับสนุนเด็กสองคนนี้มากเกินไปจนเกินพอดี) ก่อนจะจบเรื่องเด็ก ๒ คนนี้ ขอถามอีกนิดว่า เด็กชายโออายุ ๕ ปีนี้ ฟังพระอภิธรรมแค่ครั้ง

เดี๋ยวก็สวดตามพระได้ โดยไม่ผิดแม้แต่คำเดียว จัดเป็นบุญเก่าของเด็กในอดีตชาติ ก็ชอบใจไว้แค่นี้ เพราะผู้อ่านส่วนใหญ่ก็ยิ่งติดฤทธิ์ สนใจเรื่องฤทธิ์มากกว่าพระธรรม ซึ่งเป็นตัวตัดกิเลสได้โดยตรง นำจิตให้พ้นทุกข์ได้โดยตรง แต่ส่วนใหญ่กลับไม่สนใจเท่าที่ควร

สรุปว่า สนใจ ธรรมมากกว่าธัมโม (ธัมเมา หมายความว่า ชอบสนใจแต่สิ่งที่อยู่นอกตัว ชอบส่งจิตออกนอกตัว ชอบสนใจแต่เรื่องไร้สาระ เรื่องที่เป็นสาระไม่ค่อยสนใจ ชอบยุ่งกับจริยาของผู้อื่น ชอบยุ่งกับกรรมของผู้อื่น ชอบหรือยึดติดอดีตกรรม ชอบปรุงแต่งอารมณ์จิตไปหาอนาคตกรรม ไม่ยอมอยู่ในปัจจุบันธรรม เป็นต้น จัดเป็นมิจฉาทิฎฐิ ซึ่งมีโทษสูงมากในพระพุทธศาสนา ส่วน ธัมโม ก็คือ อารมณ์ตรงข้ามกับธัมเมา พยายามให้จิตอยู่กับกายอยู่กับจิตของตน ไม่ไปยุ่งกับกายผู้อื่น จิตผู้อื่น ให้จิตอยู่กับธรรมปัจจุบันตลอดเวลา ไม่เกาะอดีตกรรม ไม่ฟุ้งไปหาอนาคตกรรม ในทางปฏิบัติแบบเบา ๆ ง่าย ๆ ก็คือ อย่าทิ้งอาณาปาเป็นอันขาด จิตอยู่กับสมถภาวนา หรือวิปัสสนาภาวนาตลอด โดยเฉพาะมรณานุสติควบกับอุปสมานุสติ และกายคตานุสติควบกับอสุภกรรมฐาน หากทำไม่ได้เพราะหนักเกินไป ก็เอาแค่อาณาบวกภาวนาพุทโธ หรือภาวนาคาถาเงินล้านตลอด ก็จัดเป็นธรรมปัจจุบันทั้งสิ้น)

<<พระธรรมที่ทรงพระเมตตาสอนระหว่างช่วงศึก

(ระหว่างเวลา ๐๑.๐๐-๐๔.๐๐ น.) ขณะจงกรม พอสรุปได้ดังนี้

๑. “กิเลสเป็นตัวต่อกรรม แต่ปัญญาเป็นตัวตัดกรรม หากต้องการจะไปพระนิพพาน ต้องตัดกรรม ไม่ใช่ต่อกรรม” (หมายความว่า ให้จิตอยู่กับธัมโม ซึ่งเป็นสัมมาทิฎฐิ อย่ายุ่งกับธัมเมา ซึ่งเป็นมิจฉาทิฎฐิ)

๒. “คนมีกิเลส กิเลสมันเป็นนาย สั่งการให้ต่อกรรม ตัดกรรม ตำนานกรรมของผู้อื่นอยู่ทุก ๆ วัน เพื่อหวังให้จิตติดชาติ ติดภพ ติดกรรม ที่ตนเป็นผู้สร้างไว้ ทำตัวเองทั้งสิ้น จึงวนเวียนอยู่ในวัฏจักรอย่างหาที่สุดไม่ได้ ผู้มีปัญญาเท่านั้น ท่านรู้โดยหยุดจิตตนเอง ไม่ให้ต่อกรรม ก่อกรรมขึ้นอีก แล้วหาวิธีตัดกรรมให้หมดไปได้ในที่สุดด้วยปัญญา”

๓. ท่านผู้หนึ่ง ท่านกำลังจงกรมอยู่ เกิดปวดท้องฉี่ ก็นึกว่าแหมถ้าเอาใจไปฉี่ได้ก็จะดี “หลวงพ่อก็นึกว่ามาเคาะบาลมุนั้นแล้วสอนว่า “ไอ้ขี้หมา” ทุกข์ของกายใจมันแก้ได้หรือ ให้มันรู้เสียบ้างว่า ทุกข์ของกายฝืนไม่ได้ ทุกข์ของใจฝืนได้ ใจมันฉี่แทนได้รึ” ทุกข์กายแก้ที่กาย ทุกข์ใจแก้ที่ใจ มัวแต่คิดบ้า ๆ ก็เลยเอาดีไม่ได้สักที”

<< วันอังคารที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๓๕ (คืนที่ ๑๗ ที่อยู่เฝ้าตลอดคืน) ขออนุญาตเอาเรื่องทางโลกมาเล่าให้ฟังสักหนึ่งเรื่อง โดยไม่มีเจตนาตำหนิกรรมของท่าน เพราะเรื่องนี้คิดได้ทั้งเป็นทางโลกและทางธรรม สุดแต่ปัญญาของแต่ละคน

คุณเหลี่ยม (เมืองนนท์) เกาหัวแต่ไม่หายคัน ความโดยย่อว่า ขณะนอนอยู่ในห้องที่พักรวม ซึ่งมีคนมาพักกันมาก จึงต้องนอนชิด ๆ กัน ขนาดต้องเอาหัวชนกันจึงจะนอนได้พอดี คือนั้นเรอนอนไม่ค่อยหลับ เพราะคนมาก รู้สึกคันหัว ก็ยกมือขึ้นเกาหัวตรงที่คัน แต่เกาเท่าไร ๆ มันก็ไม่หายคันสักที (ง่วงก็ง่วง คันก็คัน) จึงชักสงสัยว่าเพราะอะไร เลยตะแคงตัวดูมือตนเองที่กำลังเกาหัวอยู่ ปรากฏว่ามันไม่ใช่หัวกู่นี้หัวมันกลายเป็นหัวคนอื่น มีหน้าเกาเท่าไร ๆ มันถึงไม่หายคันสักที ทางโลกมันก็น่าขำเป็นธรรมดา เกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วก็ดับไปเป็นธรรมดา แต่ผู้มีปัญญาท่านฟังแล้ว ท่านเอาธรรมทางโลก อันเป็นธรรมภายนอกนั้น มาพิจารณาให้เป็นธรรมพันโลก หรือเป็นธรรมภายในได้หมด (เอาทุกสิ่งที่มากระทบทางอายตนะทั้ง ๖ ประตู่ทั้ง ๖ คือ ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ มาพิจารณาด้วยปัญญาเป็นพระกรรมฐานได้หมด ทางโลกเขาพูดว่า เอาวิฤทธิมาเป็นโอกาส) เช่น พิจารณาเข้าสู่อริยสัจ กรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ หากเราหาต้นเหตุแห่งกรรมนั้นไม่พบ เราก็แก้กรรมหรือปัญหานั้นไม่ได้ เป็นต้น

<< วันพุธที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๓๕ คืนวันนี้ตำรวจ-ทหารช่วยกันจับขโมยได้ ๑ คน ที่พระจุฬามณี เวลา ๒๒.๐๐ น. แต่งตัวเป็นเพศหญิง มีบัตรประจำตัวเป็นนางสาว แต่รูปร่าง ท่าทาง การเดินเหมือนผู้ชาย ดัดเสียงให้เป็นผู้หญิง จึงให้นักสืบชื่อเหลี่ยม (สาวน้อยเมืองนนท์) ไปตรวจค้นตัว พบว่าแกไม่มีนม ให้ตรวจครั้งที่ ๒ ในห้องน้ำเพื่อดูเพศ ผลเป็นตัวผู้ ไม่ใช่ตัวเมียตามที่คิดไว้ ขโมยคนนี้เป็นริ้วด้านหน้าเข้ามางัดตู้บริจาคเงินที่พระจุฬามณี ตำรวจ-ทหารจึงซุ่มรอเวลา พอใกล้สี่ทุ่มก็เข้ามางัดตู้บริจาคเงิน พวกทหารหนุ่มวิ่งตามจับกันหลายคนยังไม่ทัน ไร่เหมือนลิง ต้องยิงขู่จึงจะจับได้ พอจับมาสอบสวนที่ ๑๒ ไร่ เธอร้องไห้เสียงดังมาก จนคิดว่าน้ำตาคงไหลออกมาสัก ๑ ชั้น จึงให้คณะของเราไปดู ผลปรากฏว่าไม่มีน้ำตาเลยแม้แต่หยดเดียว เอาเป็นว่าเป็นกฎของกรรมตามที่พระท่านบอก อาจารย์อนงค์ท่านเมตตาอบรมให้เป็นชั่วโม่งตัวต่อตัว (ไม่ใช่ ๒ ต่อ ๒ ซึ่งกลายเป็น ๔ คนไป) แล้วก็ปล่อยตัวไป

ตอนดึกคืนนั้นมีนิมิตให้เห็นหลายอย่างเกี่ยวกับหลวงพ่อ พระไม่ให้เปิดเผย ส่วนธรรมะที่สอนบางตอนมีดังนี้

๑. “จงอย่าเก็บความเลวของบุคคลอื่นเอาไว้ในจิต (เกี่ยวกับเหตุการณ์ตอน หัวคำ) เพราะความเลวของตนยังต้องเพียรละอยู่ ขอให้เคารพกฎของกรรมให้มาก ๆ)”

๒. “การไปพระนิพพาน ฟังละที่ความเลว ประกอบแต่ความดีแต่ไม่ติดดี จึง จักไปพระนิพพานได้”

๓. “วันและกาลเวลานั้น เป็นสิ่งสมมุติในโลกทั้ง ๓ และอบายภูมิ ๔ ซึ่งล้วน ติดความสมมุติแห่งวันและเวลาทั้งสิ้น ขอให้พวกเจ้าจงมีความภูมิใจในหน้าที่นี้เกิด จิตจักได้มีพลัง ต่อสู้อดทนกับอุปสรรคใด ๆ ทั้งปวง มุ่งมั่นประกอบกิจนี้ด้วยความเพียร เพื่อพระพุทธศาสนาอันที่จักได้ดำรงสืบไป”

ในคืนวันพุธนี้ หลวงพ่อกำหนดมาปรากฏให้เห็นเป็นองค์พระสงฆ์ที่ด้านหลัง (ทิศ ใต้) ศาลา ๑๒ ไร่ คณะสนทนาธรรมประมาณ ๒๐ คน ต่างก็เห็นทั่วกันทุกคนด้วยตา เนื้อ หลวงพ่อกำหนดมาพร้อมกับสมเด็จพระสังฆราชเป็นประธาน สมเด็จพระสังฆราช พรหม เทวดา นางฟ้าชั้นต่าง ๆ ลงมาเป็นสาย สีสวยงาม แดง เขียว ขาว เหลืองเป็นสาย ทุกคนตื่นตื่นเป็นสุขมากที่พระท่านเมตตาให้เห็น บุคคลใดจิตถึงและเข้าใจธรรม เรื่อง พุทธโธอัปมาโณ ธัมมโธอัปมาโณ สังฆโธอัปมาโณ แล้ว ก็จะไม่สงสัยในธรรมที่ผม เล่าให้ฟัง (เขียน) นี้ แต่จิตผู้ใดยังไม่ถึงก็ยอมสงสัยเป็นธรรมดา จึงขอเล่าไว้สั้น ๆ แค่นี้

<< วันอังคารที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๓๕ (คืนที่ ๒๔ ที่อยู่ตลอดคืน) ความหนาว เย็นของอากาศในหน้าหนาวปกคลุมศาลา ๑๒ ไร่ เต็มที่ ตอนหัวค่ำมีฆราวาส พระ และเจ้าหน้าที่ตำรวจ-ทหาร ต่างพร้อมใจกันมาเฝ้าหลวงพ่อกำ ๒๒.๐๐ น. คนก็เข้าไปมากจนบางตา (คงจะทนความหนาวไม่ไหว) พอ ๒๓.๐๐-๒๔.๐๐ น. ก็ทยอยกัน นอนเฝ้าถึง ๐๒.๐๐ น. เหลือ ๔-๕ คน ทุกคนพยายามเฝ้าตลอดคืน แม้จะหนาวเย็น สักแค่ไหนก็ตาม ใช้อริยาบถ ๔ เป็นหลักปฏิบัติ

ผมขอเล่าเฉพาะในส่วนของผม ผมยกเอาภาพถ่ายที่ได้รับรางวัลที่ ๑ ของกรม ตำรวจ มาคิดพิจารณาเป็นกรณีฐาน จิตเห็นนิมิตภาพนั้นเป็นรูปถนนวนราชดำเนินอัน กว้างใหญ่ ยาวสุดสายตา ในเวลากลางคืนตอนดึก ๆ มีตำรวจยืนอยู่แต่เพียงผู้เดียว

คำบรรยายใต้ภาพเขียนไว้ว่า “ยามเอ๋ย ยามนี้ คงจะมีแต่เราเฝ้าถนน” จิตก็น้อม
 ชรรมนั้นเข้ามาเป็นธรรมภายในว่า “ยามเอ๋ย ยามนี้ คงจะมีแต่พวกเราเฝ้าหลวง
 พ่อ” ขณะที่จงกรมไปถึงรูปหลวงพ่อนั่งอยู่ก็หยุด เอาจิตไปกราบท่าน ท่านก็ยิ้มให้
 เห็นด้วยความเมตตา เมื่อผมเดินไปด้านซ้าย สายตาท่านก็มองตาม ผมเดินมา
 ด้านขวา ท่านก็มองตาม เรียกว่าผมไม่คลาดสายตาของท่านเลยตลอดเวลา แม้จะเดิน
 ออกห่างจากรูปท่าน ไม่ว่าจะอยู่จุดใดในบริเวณศาลา ๑๒ ไร่ ก็ยังอยู่ในสายตาของ
 หลวงพ่อ ผมจึงเอาข้อสังเกตนี้ไปเล่าให้เพื่อน ๆ ที่อยู่เฝ้าหลวงพ่อในยามดึกฟัง แล้ว
 ให้ทดลองใช้อุบายนี้ดู จะทำให้จิตเราโปร่งเบา และไม่่วงนอน เมื่อทุกคนนำไปใช้ก็
 ได้ผล

พระท่านทรงพระเมตตามาสอนว่า เวลาจงกรมให้ขอขงกรมให้ขอขงกรมให้หลวง
 พ่อให้ครอบคลุมกาย วาจา และใจของเรา ให้อยู่ในสัมมาทิฐิ (สัมมาปฏิบัติจักได้เกิด
 กับเรา) ให้นิมิตเห็นองค์หลวงพ่อเป็นรูปพระสงฆ์เดินอยู่ข้างหน้าเรา แล้วการปฏิบัติ
 ของเราก็ก้าวหน้าไปด้วยดี

ทำไมจึงต้องเฝ้าหลวงพ่อ หรือเฝ้าทำไม คือ ปัญหาที่บุคคลบางกลุ่มสงสัย
 และถกวิจารณ์หนัก ซึ่งเป็นจุดที่พระท่านมาสอนในระหว่างจงกรมในตอนดึก ธรรมที่
 ทรงเมตตาแนะนำนั้นมีอยู่มาก จึงขอเล่าแค่หัวข้อ ดังนี้

๑. ให้เห็นทุกข์จากการเกิดมีร่างกาย หรือสังขาร ๕ (เกิด แก่ เจ็บ ตาย)
๒. เรื่องนัตติโลเก อนินทิโต ไม่มีใครในโลกที่จะเว้นจากการถูกนิทานา
๓. ให้เห็นกฎของกรรมโดยละเอียดว่า กรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ หากเราไม่
 เคยทำกรรมเหล่านี้ไว้ในอดีต วิบากกรรม หรือเหตุการณ์เหล่านี้จะเกิดขึ้นกับเรา
 เป็นไปไม่ได้ จึงให้ทุกคนเคารพในกฎของกรรม ซึ่งจัดเป็นอริยสัจขั้นสูง
๔. ที่ว่ามีดวงตาเห็นธรรมนั้น เขาเห็นกันอย่างไร เห็นกันตรงไหน
๕. ให้อยอมแพ้ความชั่ว หรือความเลวของคนอื่น เพื่อที่จะได้ชนะความชั่วหรือ
 ความเลวของตนเอง หรือกล่าวสั้น ๆ ว่า แพ้เพื่อที่จะชนะ ซึ่งรัชกาลที่ ๙ ทรงรับสั่ง
 กับทูตเกาหลีว่า “เรายอมขาดทุนเพื่อที่จะได้กำไร” ล้วนเป็นธรรมอันเดียวกัน
๖. “ธรรมะย่อมชนะอธรรม” และ “ธรรมะย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม”
๗. “ตถาคตตรัสสิ่งใดแล้วไม่เคยคืนคำ ไม่จริงตถาคตไม่ตรัส”
๘. ทรงเน้นเรื่องความไม่ประมาทในความตาย ไม่ประมาทในธรรมปฏิบัติ
 โดยเฉพาะประมาทกิเลสแม้แต่กิเลสเล็ก ๆ น้อย ๆ (เกลียดอย่างยิ่ง คือ เพศตรง
 ข้าม หากต้องการจะตัดราคา, กลัวอย่างยิ่ง เรื่องความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ เพราะของ

ใหญ่ย่อมเกิดจากของเล็กก่อนเสมอ หากจิตชินต่อกรรมชั่ววันละเล็กวันละน้อย ที่สุดจิตจะชินต่อการทำชั่ว กลายเป็นฉนวนในมิจฉนาคิฏฐิ ซึ่งแก้ยากมาก, ระวังอย่างยิ่งเรื่องอายตนะ ๖ ประตุ ทั้ง ๖ ทวารทั้ง ๖ ให้ระวังประตุจิตหรือประตุใจเป็นสำคัญ ตลอดเวลาเป็นอกาลิโก, **ตบะอย่างยิ่ง** หรือ **ให้มีความเพียรอย่างยิ่ง**ในการเผากิเลส ทำลายกิเลส ละกิเลสที่ยังมีอยู่ในจิตของตน ด้วยความไม่ประมาท ให้ใช้อิทธิบาท ๔ แบบตอนที่พวกเธอเพียรรักษาศีล จนกระทั่งศีลรักษาเธอไม่ให้กระทำผิดศีลอีก ศีลเข้าถึงใจ กลายเป็นสึลानุสติ จิตเกิดอัตโนมัติเองในการไม่กระทำผิดศีลอีกต่อไป (ตลอดชีวิต)

๙. อุปสรรคใด ๆ ที่เกิดกับพวกเธอ เธอจงเอาอุปสรรคเหล่านั้นมาคิดพิจารณาให้เป็นพระกรรมฐานให้เกิดประโยชน์กับจิตของเธอเอง โดยจงอย่าทิ้ง อริยสัจเป็นหลักสำคัญในการแก้ปัญหา เพราะ **“พระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ ต่างก็บรรลุเป็นพระพุทธเจ้าได้ด้วยอริยสัจ และพระสาวกของตถาคตทุก ๆ องค์ ต่างก็บรรลุเป็นพระอรหันต์ได้ด้วยอริยสัจทั้งสิ้น มีทางนี้ทางเดียว ทางอื่นไม่มี”**

๑๐. ขอยกตัวอย่างรายละเอียดสัก ๑ เรื่อง “ขณะนี้เรารับกับอารมณ์ปฏิฆะ โดยตรง ถ้าเราไม่พอใจบุคคลเหล่านี้ เท่ากับเราสบตกในอารมณ์โทสะจริต บุคคลเหล่านี้มาตามกรรมทั้งสิ้น เป็นครูทดสอบอารมณ์โทสะของเรา คถาคตสอนให้ละมิใช่ ยึดอารมณ์ โมหะ โทสะ ราคะ เพราะฉะนั้น ผู้จะเข้าถึงพระพุทธศาสนา จิตย่อมเข้าถึง หรือเต็มไปด้วย ศีล สมာธิ ปัญญา เมื่อมีศีลจะฆ่าเขาก็ไม่ได้ เมื่อมีสมาธิตั้งมั่น ก็โกรธหรือรักเขาไม่ได้ มีแต่ความกรุณาสงสารในความหลงผิดที่เขาเป็นไป เมื่อมีปัญญาตั้งมั่น อริยสาวกของตถาคตก็จักไม่หลงไปในกฎของกรรมอีก การกระทำใด ๆ อันไม่มีอารมณ์หลง โกรธ โลภ เข้ามาครอบงำ อันนั้นเรียกว่าเป็นการตัดกรรม **นั่นเอง”**

<< **วันศุกร์ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๓๕** ระหว่างนี้การปฏิบัติธรรมของพวกเรา มักมีอุปสรรคเสมอ ทำให้พวกเราบางคนรู้สึกหนักใจ พระท่านทรงเมตตาตรัสสอนว่า

๑. “ธรรมของตถาคตมีแต่ปัจจุบัน มีเหตุจึงจักมีผล ผ่านไปแล้วก็ยังไม่ใช้ ยังไม่เกิดก็ไม่ใช้ ขอให้พวกเจ้าอย่าได้หวั่นไหวเถิด (หมายความว่า ให้ระวังจิตอย่าให้หวั่นไหวไปในอดีตที่ผ่านมาแล้ว และอนาคตที่ยังมาไม่ถึง ให้อยู่แต่ในธรรมปัจจุบัน)”

๒. “พวกเจ้าจงรบอยู่แต่ในธรรมปัจจุบัน จะยังอารมณ์จิตให้คลายจากความวิตกกังวล กองทัพรกรรมของพวกเจ้ามีตถาคตเป็นหัวหน้า จงมาพิสูจน์กันว่าธรรมะจะ

ชนะธรรมได้หรือไม่ เป็นโอกาสแล้วที่จักพิสูจน์ความไม่กลัวตาย รบแต่สู้ตาย เพื่อมอบกายถวายชีวิตยังพระนิพพานจุดเดียว จงอย่ามีอารมณ์ มองกฎของกรรมให้ปรากฏ แพ้หรือชนะไม่มี มีแต่กฎของกรรม”

๓. “อนึ่ง จงดูการหวั่นไหวไปในโลกธรรมทั้งมวลของโลกียชน ไม่ว่าในหมู่ฆราวาส หรือนักบวช ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข เกิดขึ้นเยี่ยงไร เสื่อมลามก เสื่อมยศ นินทา ทุกข์เกิดขึ้นอย่างไร นี่คือนิเวศน์ จักที่จักศึกษาเอาไว้ จักได้ยอมรับกฎของกรรมทั้งปวง พวกเจ้าต้องการพ้นโลกธรรม ก็ต้องรู้จักโลกธรรม เห็นทุกขีในการถูกรุกราน ทางกาย วาจา ใจ จึงจักพ้นโลกธรรม พ้นสภาวะโลกียชนได้ ดูความเกิดขึ้น ดูความเสื่อมไปของโลภธรรม ๘ ประการ ประเดี้ยวสมหวัง ประเดี้ยวผิดหวัง หาความเที่ยงแท้ไม่ได้ ต่างกับความเป็นพระอรหันต์ เป็นแล้วใครจักมาตั้งหรือปลดออกก็ไม่ได้ พวกเจ้าควรจักปรารถนาอันนี้ต่างหาก”

๔. “ข้าศึกแห่งพระพุทธศาสนา ก็เปรียบดุจข้าศึกที่ทำทลายในมรรคาทั้งปวง การต่อสู้ประยุทธ์ครั้งนี้ จงแลเห็นประโยชน์เถิด ยิ่งถูกกระทุ้งมากเท่าไร ก็จักได้ดูอารมณ์จิตของเราว่าพร้อมแค่ไหนในการให้ภัยทาน ตรวจสอบอารมณ์โกรธ โสภหลง ยังมีอยู่สักเท่าใด ถ้าพวกเจ้าชนะด้านนี้ได้เมื่อไหร่ หมายถึงอารมณ์จิตของพวกเจ้าพร้อม ขอให้พ้นภัยตัวเอง”

<<วันเสาร์ที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๓๕ ครบ ๕๐ วันงาน หลวงพ่อสมเด็จพุฒาจารย์ วัดสระเกษ เป็นประธาน ท่านเทศน์ ๑ กัณฑ์ ท่านยกย่องหลวงพ่อบนอย่าง มาก เกี่ยวกับผลงานในพระพุทธศาสนา มีรายละเอียดทั้งในเทปและในธัมมวิโมกข์ โปรดช่วยตนเอง

ขอสรุปธรรมที่พระพุทธองค์ทรงเมตตาสอนในระหว่าง ๕๐ วันแรก เท่าที่ผมเห็นว่าควรจะมีประโยชน์กับผู้อ่าน ดังนี้

๑. ทรงเน้นการตัดสังโยชน์ ๓ ข้อแรก เป็นสำคัญ ด้วยอุบายต่าง ๆ เพื่อปิดนรกให้ได้เร็วที่สุด เพราะความตายเป็นของเที่ยง แต่ชีวิตเป็นของไม่เที่ยง ไม่ขอเขียนรายละเอียด

๒. สังโยชน์ ๓ ข้อแรก ทรงเน้นเรื่องศีลเป็นสำคัญ คือ สีลัพพตปรามาส (ศีลัพพตปรามาส ซึ่งแปลเอาความหมายทางธรรมว่า รักษาศีลให้บริสุทธิ์ จนเป็นอริศีล)

๓. “มีเหตุจึงจักมีผล” พิจารณาได้หลายระดับ หลายวิธีตามบารมีธรรมของแต่ละคน ซึ่งไม่เสมอกัน เช่น

๓.๑ ศิลเป็นรากฐาน หรือเป็นพื้นฐานของพระธรรม ผู้ใดไม่มีศิลอยู่กับจิต จิตผู้นั้นก็ไม่สามารถจะรองรับพระธรรมในพระพุทธศาสนาได้ตามความเป็นจริง

๓.๒ ศิลบริสุทธิ์เป็นเหตุ จึงมีผลทำให้จิตบริสุทธิ์ หรืออริศิลเป็นเหตุ มีผลให้เกิดอริปัญญาตามลำดับ หรือศิลบริสุทธิ์เพียงใด จิตก็บริสุทธิ์เพียงนั้น จิตบริสุทธิ์เพียงใดก็เกิดปัญญาในการตัดกิเลสได้ มากเพียงนั้น ศิล สมาธิ ปัญญา จึงเป็นธรรมที่เกี่ยวเนื่องกัน ต้องอาศัยซึ่งกันและกัน แยกกันไม่ได้ในการปฏิบัติ จำเป็นต้องปฏิบัติไปพร้อม ๆ กัน ตั้งแต่เริ่มต้นเข้ามาในพุทธศาสนา จนกระทั่งจบกิจ จิตดวงนั้นก็มิอ้อมมัวติดอยู่ในศิล สมาธิ ปัญญา ตลอดเวลา เป็นอกาลิโก ศิล สมาธิ ปัญญา ย่อมมาจากอริยมรรค ๘ ซึ่งเป็นข้อปฏิบัติเพื่อตัดกิเลสให้ขาดหรือตายได้อย่างถาวร เป็นข้อปฏิบัติในอริยสัจ ๔ ซึ่งเป็นตัวปัญญาสูงสุดในพระพุทธศาสนา และมีแต่ในพุทธศาสนาเท่านั้น ศาสนาอื่น ๆ ไม่มี

๓.๓ ศิลจะขาดได้ต้องประกอบด้วยองค์ ๓ คือ

- ก) มีเจตนาที่จะทำชั่ว
- ข) ทำตามเจตนาที่ตนคิดชั่วไว้
- ค) ทำแล้วก็สมตามเจตนา

หากมีกรรม (การกระทำ) ครบ ๓ ข้อนี้ ศิลขาด ๑๐๐% หากเพียงแค่อคิดทำชั่ว แต่ยังไม่ลงมือทำ ศิลก็ยังไม่ขาด แต่ศิลก็ต่าง เป็นความชั่วระดับมโนกรรม หากลงมือกระทำชั่วตามที่คิด แต่ไม่สำเร็จตามที่คิด ศิลก็ไม่ขาด ศิลทะลุเป็นรู ๆ เช่น วางแผนคิดจะโกหกเขา โดยเจตนาเพื่อเอาประโยชน์ใส่ตน แล้วก็ทำตามแผนคือ พูดโกหก พูดไม่ตรงกับความเป็นจริง เพื่อหวังผลประโยชน์ให้ตนเอง แต่บังเอิญผู้รับฟังไม่เชื่อ ศิลก็ไม่ขาด แต่ทะลุเป็นรูแล้ว เป็นความชั่วขั้นวิจกรรม โดยมีมโนกรรมเป็นหัวหน้า ขอให้ผู้อ่านเอาไปคิดพิจารณาต่อเอง ปัญญาก็จะเกิดขึ้นจริง ๆ หมายความว่า จริตที่เรา จริตที่ผลของการปฏิบัติของเราเองเท่านั้น การพูด การสนทนาธรรม การอ่านหนังสือธรรมะมาก ๆ ยังไม่ใช่ของจริง เป็นเพียงแค่นวาท เป็นแค่หนทางของการปฏิบัติเท่านั้น ของจริงอยู่ที่ผล ซึ่งไม่สามารถจะทำแทนกันได้ โมทนากันไม่ได้ ของใครก็ของมัน หรือกรรมใครกรรมมันทั้งสิ้น

๓.๔ พระโสดาบันท่านตัดสังโยชน์ ๓ ข้อแรกได้แล้ว ความสำคัญอยู่ที่ศิล แต่ศิลก็ยังแยกออกเป็น ๓ ระดับ คือ ศิลไม่ขาด แต่จิตยังหยาบอยู่เป็นเหตุ มีผลทำให้

ต้องมาเกิดอีก ๗ชาติ, ศีลไม่ขาด แต่วจีกรรมยังไม่สมบูรณ์เป็นเหตุ มีผลทำให้ต้องมาเกิดอีก ๓ชาติ, ศีลไม่ขาด แต่มโนกรรมยังไม่สมบูรณ์เป็นเหตุ มีผลทำให้ต้องมาเกิดอีก ๑ชาติ

สรุปในข้อนี้ก็คือ จะต้องใช้กรรมบถ ๑๐ เป็นหลักในการปฏิบัติร่วมด้วย จึงจะทำให้ศีลบริสุทธิ์ขึ้น (กรรมบถ ๑๐ แบ่งเป็น ๓ หมวด **มิกายกรรม ๓** ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤตินิดในกาม, **วจีกรรม ๔** มิไม่พูดโกหก ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดเรื่องไร้สาระ, **มโนกรรม ๓** มิไม่คิดอยากได้ของผู้อื่นโดยไม่ชอบ มิไม่คิดประทุษร้ายผู้อื่น ไม่สงสัยในคำสอนของพระพุทธเจ้า) ในข้อนี้ทรงตรัสไว้ย่อ ๆ มีความหมายว่า **“ไม่ทำ ไม่พูด ไม่คิด (ชั่ว)”** หมายความว่า ไม่เอากายไปทำชั่ว ๕ ประการ ก็คือศีล ๕ นั้นเอง ไม่พูดคือ ระวังกรรมบถ ๑๐ หมวดวาจา ๔ นั้นเอง ไม่คิดก็คือระวังมโนกรรม ๓ เกี่ยวกับอารมณ์ โลก โกรธ หลง นั้นเอง

ขอยกตัวอย่าง เช่น

ก) เราจะมาวัดท่าซุง และนอนค้างอยู่ที่วัดสัก ๒-๓ คืน ก่อนจะมาปากสิ่งเด็กที่บ้านว่า ฉันจะไปค้างวัดสัก ๒ คืน เธออยู่ทางนี้ทำความสะอาดห้องฉันให้ดียุง มด แมลงสาบ เธอจัดการให้เรียบร้อยนะ ตนเองมิได้ทำบาปทำชั่ว แต่ปากไม่ดี สิ่งผู้อื่นให้เขากระทำผิดศีลเพื่อเราหรือแทนเรา เรื่องวจีกรรมนี้ละเอียดมาก ผมขอเขียนไว้แต่ตัวอย่าง โปรดช่วยตนเองในการปฏิบัติ

ข) เราจะมาวัดค้างสัก ๒ คืน แต่มิได้สั่งเด็กให้ทำความสะอาดห้องนอน พอเรากลับจากวัด เด็กรายงานว่าตอนที่คุณไปค้างวัด หนูทำความสะอาดห้อง พบ ยุง มด แมลงสาบมากมาย หนูเลยจัดการเสียเรียบร้อยแล้วค่ะ เราก็ตอบว่า เออดี เอาไป ๆ ๒๐ บาท เป็นรางวัลเด็ก ผลของกรรมก็คือ จิตเรายินดีด้วยการกระทำผิดศีลของเด็กโดยตรง คือ เท่ากับเราไปโมทนาบาปของเด็กที่กระทำผิดศีลข้อที่หนึ่ง ๑๐๐% เพราะจิตของเรายังหยาบเกินไป ดังนั้น ศีลจะละเอียดขึ้น จึงอยู่ที่กรรมหรือการกระทำของเราเองเป็นเหตุ

ระดับแรก เราต้องไม่กระทำผิดศีลด้วยตัวเราเอง

ระดับสอง เราต้องไม่พูด ไม่สั่ง ไม่บอกให้ผู้อื่นกระทำผิดศีล

ระดับสาม เราต้องไม่ยินดีด้วยเมื่อได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง ได้สัมผัสด้วยใจ ได้อ่านและรู้แล้วว่า เขาเหล่านั้นกระทำผิดศีล ข้อนี้ปฏิบัติจริงยากมาก เพราะปกติปุถุชนแม้พระอริยะเบื้องต้น (พระโสดาบัน พระสกิทาคามี) ก็ยังมีอารมณ์เปลอได้ แต่เปลอไปไม่นาน หรือเปลอไม่บ่อย ต้นเหตุเพราะท่านยังตัดอารมณ์ ๒ (ราคะกับ

ปฏิมะ)ไม่ได้ขาด ส่วนปุถุชนไม่ต้องพูดถึง เพราะจิตยังหยาบ จึงเผลออยู่เป็นปกติ บางท่านนินทาคนอื่น (ยินดีด้วยในความชั่วของผู้อื่น) ได้หลาย ๆ ชั่วโมง ครึ่งก่อนวัน ก็ยังมี เพราะคิดว่าเป็นความดี ก็มันชั่วนี่หว่า ก็ต้องด่ามัน แข่งมัน นินทาว่าร้ายมัน แต่จริง ๆ แล้วเราได้ทำร้ายจิตของเราเองตลอดเวลา โดยโหมไฟภายในให้ลุกโพลงตลอดเวลา วณินทาปสังจึงเป็นวงที่ไม่เห็นการเบียดเบียนตนเอง ทำร้ายตนเอง จุดไฟเผาตนเอง ด้วยโมหะจริต และโทสะจริตเป็นเหตุ จึงมีผลเป็นการจุดไฟเผาตนเอง ขาดเมตตาความรักตนเอง ขาดกรุณาไม่สงสารตัวเอง ขาดมุกิตา จิตแทนที่จะอ่อนโยน กลับกระต้างยิ่งกว่าหินเสียอีก ส่วนอุเบกขาไม่ต้องพูดถึง เพราะหากไม่มีธรรมตัวแรก (เมตตา) ธรรมะ ๓ ตัวหลังก็ไม่มีด้วย หรือเกิดขึ้นไม่ได้ นี่เป็นเพียงตัวอย่างในการคิดพิจารณา จริง ๆ แล้วละเอียดกว่านี้มาก ขอยกเอาพุทธพจน์ที่ทรงตรัสไว้เกี่ยวกับศีลและปัญญาว่า **“ปัญญาอบรมศีลให้บริสุทธิ์ ศีลอบรมปัญญาให้บริสุทธิ์ ศีลต้องอาศัยปัญญา ปัญญาต้องอาศัยศีล ศีลและปัญญาเป็นของคู่กัน ศีลและปัญญาเท่านั้นเป็นเลิศในโลก”**

๔. ทรงตรัสว่า “หากคุณหมอมต้องการให้ศีลละเอียด และบริสุทธิ์ยิ่งขึ้น ให้ศึกษาศีลของพระ แต่ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามนั้นทุกข้อ ยกเอามาพิจารณาเฉพาะบางข้อ ทีละหมวด ๆ แล้วศีลของคุณหมอก็จักละเอียดขึ้น และบริสุทธิ์ขึ้น “ทรงทราบดีว่า ผมมีพระไตรปิฎกเป็นส่วนตัว ๔๕ เล่ม และศึกษามาตั้งแต่ ปี พ.ศ.๒๕๑๗ แล้ว และต่อมาศึกษานับย่อ ซึ่งย่อแล้วเหลือแค่หนึ่งเล่ม หากสงสัยต้องการทราบรายละเอียด จึงเปิดฉบับใหญ่ ผมก็ปฏิบัติตามพระองค์ท่าน เรื่องนี้ขณะที่หลวงพ่อยังอยู่ ท่านเคยห้ามผมไม่ให้ศึกษาดรามานัก ให้หันมาหนักในทางปฏิบัติ ผมจึงวางตำรา มาเร่งรัดในการปฏิบัติแทน จึงได้ฟังเทปเรื่องพระวินัยทุกวัน เวลา ๑๖.๐๐ น. จึงได้ประโยชน์จากการฟังเป็นอย่างมาก รายละเอียดจะไม่ขอเขียน

๕. ผมศึกษาและปฏิบัติตามข้อ ๔ เป็นเหตุ จึงมีผลทำให้เข้าใจอริยสัจได้ละเอียดขึ้น เข้าใจกฎของกรรมดีขึ้น เคารพในกฎของกรรมมากขึ้น ๆ ตามลำดับ และเข้าใจคำตรัสที่เกี่ยวกับศีลว่า “ศีลเป็นแม่ของพระธรรม ศีลเป็นมารดาของพระพุทธศาสนา ผมหมดสงสัยเพราะผลของการปฏิบัติ”

ดังนั้นบุคคลใดที่โกนหัว ห่มผ้าเหลืองแล้ว ทำพิธีบวชให้ใจเป็นพระ หากใจของบุคคลนั้นไม่ยอมรักษาศีล (พระวินัย) คือ ไม่มีเจตนาที่จะงดเว้นไม่กระทำความชั่ว ๒๒๗ ข้อแล้ว เขาจะบวชนานเท่าไร ใจเขาก็ไม่เป็นพระ ยิ่งบวชนานเท่าไร บัญชีของกรรมชั่วที่ลู่ฟุ้ง (ท่านปู่พยายมราช) ก็ยิ่งมากขึ้นเพียงนั้น

สรุปว่าความเป็นพระนั้นเป็นที่ใจ มิใช่เป็นที่กายหรือเครื่องแบบ หรือเพศ พระพุทธเจ้าจึงเรียกพวกนี้ว่า นักบวช หรือสมมุติสงฆ์

ผมเห็นจะต้องหยุดไว้แค่นี้ เพราะเขียนมามากพอควรแล้ว ได้แก่ ๕๐ วัน หากร่างกายยังไม่พังก็น่าจะได้เขียนต่อ อนาคตเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน ก่อนจะจบผมขอยกปริศนาธรรม ผมขออนุญาตพระองค์ท่าน ที่ทรงตรัสสอนพวกผมไว้ในวันศุกร์ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๓๕ ข้อที่ ๔ ประโยคสุดท้ายที่ทรงให้พรกับพวกผมว่า “ขอให้พ้นภัยตนเอง” เป็นหัวข้อพิจารณาให้เกิดปัญญากับตนเอง (ธัมมวิจยะ) ใครพิจารณาได้ ความเป็นธรรมะอย่างไร ช่วยกรุณาแนะนำ หรือเล่าให้ผมฟังด้วย ขอให้ผู้อ่านทุกท่านจงโชคดี

พล.ต.ท.นพ.สมศักดิ์ สืบสงวน

(๔ ต.ค. ๒๕๔๕)

จากหนังสือลูกศิษย์บันทึก เล่ม ๕

ตอนที่ ๒
ธรรมะและเหตุการณ์บางตอน
ที่เกี่ยวข้องกับหลวงพ่อ
(พระราชพรหมยาน)

๐ ในตอนที่ ๑

ผมได้เขียนถึงเหตุการณ์ที่ผม, คุณสุริพร และคณะ ได้อยู่เฝ้าชั้นที่ ๕ ของ หลวงพ่อที่ศาลา ๑๒ ไร่ ในตอนกลางคืนจน ครบ ๑๐๐ คืน จุดประสงค์ก็เพื่อให้ผู้ที่ มิได้มีโอกาสอย่างผมและคณะได้รับทราบเรื่องราว และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏขึ้น ในเวลานั้นได้ตามสมควร แต่ทุกเรื่องก็ล้วนเป็นอดีตธรรมไปแล้ว หากเราไปยึดติดกับ มันเข้าก็จะเป็นทุกข์เป็นโทษกับจิตของตนเอง หรือขาดทุนทุกครั้งที่เกิดถึงอดีตธรรม อย่างขาดสติ-ปัญญา ผมจึงพยายามเลือกเอาแต่เฉพาะเหตุการณ์ที่เป็นประโยชน์แก่ ผู้อ่าน โดยใช้หลักว่า อ่านแล้วเป็นคุณมากกว่าเป็นโทษเพราะธรรมทางโลกไม่เที่ยง และผู้อ่านมีจิตไม่เสมอกัน (จิตในจิต) จึงย่อมนรู้ธรรมและเข้าใจในธรรมได้ไม่เสมอกัน เป็นธรรมดา (รู้ธรรมในธรรม)

ใน ๕๐ วันหลังนี้ ธรรมที่แสดงอยู่ทุกวันก็มีครบทั้ง ๓ หมวด คือ

๑. ธรรมที่เป็นกุศล (กุศลธรรมา)
๒. ธรรมที่ไม่เป็นกุศล (อกุศลธรรมา)
๓. ธรรมที่ไม่เป็นทั้งกุศล และอกุศล (อัพยากตาธรรมา)

เหตุผลก็เพราะว่ามีผู้มาทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับหลวงพ่อทุกวัน โดยถวาย สังฆทาน และพระ ๔ องค์ สวดอภิธรรมกันทั้งช่วงกลางวันและกลางคืน วันละหลาย สิบบจบ หากผู้ฟังสวดพระอภิธรรมแล้วคิด-พิจารณาด้วยปัญญาของตนเอง ก็จะสามารถแยกพระอภิธรรมออกเป็น ๓ หมวด ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น หากเข้าใจได้ จริงเพียงเท่านั้น ผมคิดว่าพอจะเอาตัวรอดได้ รายละเอียดผมขออนุญาตไม่เขียน

สรุปว่าใน ๕๐ วันหลังนี้ ผมจะเขียนส่วนของธรรมที่เป็นกุศลและธรรมนำจิตผู้ ปฏิบัติไปสู่ความพ้นทุกข์ (อัพยากตาธรรมา หรือธรรมที่เป็นกลาง ๆ ไม่เป็นทั้งกุศล และอกุศล ซึ่งไม่มีอุปาทาน หรืออารมณ์ปรุงแต่งเข้าไปเกี่ยวข้อง) ให้มาก และเขียน ธรรมที่เป็นอกุศลแต่พอสมควร

ในตอนท้ายของตอนที่ ๑ ซึ่งผมเขียนไปได้ ๕๐ วัน ถึงวันที่ ๑๘ ธ.ค.๒๕๓๕ ผมได้เขียนเป็นปริศนาธรรมให้ผู้อ่านได้ใช้ปัญญาตนมีความว่า พระพุทธองค์ทรงให้

พบกับพวกผมว่า “ขอให้พินัยตนเอง” พรประโยคนี้หมายความว่าอย่างไร เวลาประมาณ ๑ ปีผ่านไป ผู้อ่านธรรมบทนี้แล้วนำไปพิจารณาด้วยปัญญา ก็นำมาตอบปัญหาธรรมในเวลาสนทนาธรรมกันตามกาลตามสมัย ที่ซอยสายลมเวลา ๑๕.๓๐ น. ถึง ๑๘.๓๐ ซึ่งเป็นเวลาพักของท่านเจ้าอาวาส (พระครูปลัดอนันต์ พัทธญาโณ) ผมก็ทำหน้าที่ของผมตามที่หลวงพ่อบหมายไว้ให้ คือ “กาเลนะ ธัมมะสากัจฉา” ซึ่งแปลเอาความว่า การสนทนาธรรมตามกาลตามสมัย จัดเป็นอุดมมงคล ผมทำหน้าที่นี้มาครบ ๑๑ ปีเต็มในเดือนตุลาคม ๒๕๔๖

ช่วงพัก ๓ ชั่วโมงของท่านเจ้าอาวาสนี้ พวกเราก็สนทนาธรรมกัน โดยถามและตอบธรรมะและข้อสงสัยในธรรมปฏิบัติ เพื่อความหลุดพ้นเป็นหลักสำคัญ ในวันเสาร์-อาทิตย์และจันทร์ เป็นเวลา ๓ ชั่วโมง มีผลทำให้พื้นฐานของพระธรรมค่อย ๆ ดีขึ้นตามลำดับ จนเข้าใจเรื่องกฎของกรรม อันเป็นอริยสัจขั้นสูงในพระพุทธศาสนา แต่ยังไม่ค่อยจะยอมรับกฎของกรรมที่ตนได้เป็นผู้กระทำกรรมนั้น ๆ ไว้เอง

จุดนี้ปฏิบัติจริง ๆ นั้นยากที่จะให้จิตยอมรับ และยอมเคารพในกฎของกรรม จะต้องอาศัยเวลาไปอีกระยะหนึ่งด้วยกันทุกคนเป็นธรรมดา กลุ่มที่มาสนทนาธรรมส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลหน้าเดิม ๆ ทั้งสิ้น ทุกอย่างก็เป็นไปด้วยดีตลอดมา ชั้น ๕ ที่ผมอาศัยมันอยู่ชั่วคราวพักเมื่อไหร่ ผมก็หมดหน้าที่เมื่อนั้น

เรื่องปริศนาธรรม “ขอให้พินัยตนเอง” ทุกคนต่างก็เข้าใจและตอบได้ถูกต้องทุกคน ตามบารมีธรรมของแต่ละบุคคล ซึ่งไม่เสมอกัน จิตเจริญแค่ไหน ระดับไหน ก็รู้ธรรมเห็นธรรมได้ในระดับนั้น เป็นธรรมดา (ถ้าเข้าใจจิตในจิต ธรรมในธรรม)

ข้อเท็จจริง ภัยที่ใหญ่ยิ่งที่สุดของจิตเราก็คือภัยที่เกิดจากอารมณ์จิตของเรา ทำร้ายจิตของเราเองอยู่เสมอ ดังนั้นผู้ปฏิบัติรายใดที่ยังไม่รู้จักอารมณ์ของตนเอง จะไม่เข้าใจธรรมข้อนี้ได้เลย

ดังนั้นผู้ที่พินัยตนเองได้จริง ๆ หรือพินัยตนเองได้อย่างถาวร ก็คือ พระอริยเจ้าเบื้องสูงเท่านั้น (พระอนาคามีผล และพระอรหันต์) เพราะท่านหมดอารมณ์ ๒ (คือ อารมณ์พอใจและอารมณ์ไม่พอใจ หรือหมดอารมณ์ราคะ (โลภะ) และ ปฏิฆะ (โทสะ) เมื่อหมดอารมณ์ ๒ แล้วอย่างถาวร ภัยจากอารมณ์จิตตนเองทำร้ายจิตตนเองก็หมดไปเป็นอัตโนมัติ หมายความว่า จะไม่เปลืองจุดไฟเผาใจตนเองอีกต่อไป

ผมจะไม่อธิบายต่อไป เพราะพรประโยคนี้ของพระพุทธองค์ หากเอาไปพิจารณาบ่อย ๆ ด้วยจิตที่สงบด้วยศีล-สมาธิ-ปัญญา แล้ว ธรรมะที่นำไปสู่ความพ้นทุกข์ ก็จักเกิดขึ้นกับจิตผู้หนึ่งเองตามลำดับ จนถึงพระนิพพานได้ในที่สุด ธรรมจุดนี้ทุก

คนจะต้องปฏิบัติเอง ไม่สามารถปฏิบัติแทนกันได้ โมหะนั้นก็ไม่ได้ เพราะธรรมในพระพุทธานุศาสนเป็นปัจเจกัตตัง หมายความว่า จะต้องปฏิบัติด้วยจิตตนเอง จนกว่าจะเข้าใจในธรรมนั้นด้วยจิตตนเอง ตามลำดับ จากหยาบ ๆ มาสู่ชั้นกลาง ๆ และถึงที่สุด ในธรรมนั้น ๆ คือ รู้ได้ เห็นได้ สัมผัสได้ เข้าใจได้ด้วยตนเองเฉพาะตน ของใครของมัน กรรมใครกรรมมัน ไม่สามารถจะรู้ จะเห็น จะเข้าใจแทนกันได้

สรุปว่า ขอให้ทุกคนจงช่วยตนเอง ในการพิจารณาพร ที่พระพุทธองค์ประทานให้ ด้วยความเพียรอย่างยิ่ง แล้วก็พ้นภัยได้ในที่สุด

เพื่อไม่ให้ผู้อ่านเบื่อในการอ่านเหตุการณ์ที่ละวัน ๆ จึงขอรวบรัดเอาเป็นเหตุการณ์ใน ๕๐ วันต่อมา ว่ามีอะไรบ้างที่เป็นสาระ เป็นแก่นสาร ที่ควรรู้ ควรเห็น และเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านตามสมควร

ขอเริ่มต้นด้วยกรรมที่เป็นอกุศลก่อน (อกุศลธรรมา) ซึ่งมีมากที่สุด มีเกิดขึ้นทุกวันซึ่งก็เป็นของธรรมดา สำหรับผู้ที่ยังมีกิเลส-ตัณหา-อุปาทาน และอกุศลกรรมอยู่ตามหลักความจริงซึ่งพระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ มีความว่า “บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปเมื่ออยู่ร่วมกันย่อมต้องมีการกระทบกระทั่งกันบ้างเป็นของธรรมดา” ผมไม่ขออธิบายเพื่อให้ผู้อ่านได้ใช้ปัญญา ใคร่ครวญธรรมประโยคนี้ของพระองค์ด้วยตนเอง แล้วปัญญาในการตัดกิเลส-ตัณหา-อุปาทาน และอกุศลกรรม ก็จะค่อย ๆ เกิดขึ้นกับจิตของผู้ปฏิบัติเองตามลำดับ จนเกิดอารมณ์เบื่อกาย-เบื่อกิจ (นิพพิทาญาณ) ไม่อยากจะทำมาพบความทุกข์เช่นนี้อีก จนในที่สุดจิตก็จะค่อย ๆ ปล่อยละ-วางทุก ๆ สิ่งในโลกลงได้ชั่วคราว หรือชั่วคราว จากเวลาสั้น ๆ แล้วเพิ่มการละ-ปล่อยวางได้นานขึ้น ๆ ตามลำดับ เราสามารถรู้ได้ด้วยจิตตนเองว่า เราวางมันได้จริงหรือไม่ในขณะที่นั้น หากทำได้แม้ชั่วคราวจิตจะเป็นสุข อย่างไม่เคยพบมาก่อน ส่วนใหญ่จะเกิดปีติจนน้ำตาไหลอย่างเป็นสุข ร่างกายขณะนั้นจะโปร่งเบาสบาย ทุกขเวทนาทั้งทางกายและใจหายไปหมด

ผมไม่ขออธิบายรายละเอียด เพราะพระธรรมในพุทธานุศาสนเป็นปัจเจกัตตัง จะรู้ได้เห็นได้ด้วยการปฏิบัติที่กายตนและจิตตนเองเท่านั้น และรู้ได้เฉพาะตน จึงไม่ควรอธิบายมาก เพราะอธิบายสักแค่ไหน ผู้อ่านก็ไม่สามารถจะรู้จริง ๆ ได้ จะรู้ได้จริง ๆ ต่อเมื่อได้ปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนของพระองค์ จนเกิดผลขึ้นที่จิตตนเองเสียก่อนเท่านั้น

คำสั่งของพระองค์ก็คือ ขออธิบายย่อ ๆ เพราะรายละเอียดได้เขียนไว้ในตอนที่ ๑ แล้ว ขมรวาสก็ต้องรักษาศีล ๕ ข้อ หรือ ๘ ข้อ ตามบารมีธรรมของแต่ละคน เณรก็ต้องรักษาศีล ๑๐ ข้อ พระก็ต้องรักษาศีล ๒๒๗ ข้อ ตามฐานะของตน

คำสอนของพระองค์ ทรงตรัสไว้ถึง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ หรือ ๘๔,๐๐๐ อุมาย ในการตัดกิเลส เพื่อให้เหมาะกับ จริต-นิสัยบารมี หรือกำลังใจของแต่ละคน ซึ่งไม่เสมอกัน และสำคัญที่สุด คือ มีกรรมแตกต่างกันมาก พระองค์ทรงตรัสว่า จาก ๘๔,๐๐๐ วิธีนี้ ล้วนนำไปสู่ความพ้นทุกข์ได้ทั้งสิ้น ทรงย่อให้สั้นที่สุดเหลือ ๑๐ ข้อ คือ สังโยชน์ ๑๐ (สังโยชน์ ๑๐ ก็คือ ศีล-สมาธิ-ปัญญา นั่นเอง ทรงมุ่งเอา อธิศีล-อธิจิต และอธิปัญญา เป็นผลของการปฏิบัติ)

ดังนั้น หากใครต้องการพ้นทุกข์อย่างรวดเร็ว ก็ควรปฏิบัติตามคำสั่งและคำสอนของพระองค์เพียงเท่านั้น ทรงยืนยันว่ารู้และปฏิบัติเพียงแค่นี้ ก็สามารถจะพ้นทุกข์ได้แล้ว ไม่จำเป็นที่จะต้องรู้อะไรให้พิเศษมากไปกว่านี้ เพราะเวลาของพวกเราเหลือน้อยกันทุกคน แต่ยังมีเวลาประมาทกันอยู่มากในความตาย

ผมขอยกตัวอย่างเรื่องจริงสัก ๓-๔ เรื่อง ซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างนั้น (กรรมที่เป็นอกุศล)

๑. มีข่าวลือว่า จะมีบุคคลภายนอกมาแย่งชิงขันธ์ ๕ ของหลวงพ่อกไปจากศาลา ๑๒ ไร่ ในตอนกลางคืน ฟังดูเหมือนกับเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ แต่หากประมาทอะไร ๆ ก็เกิดขึ้นได้ทั้งสิ้น เพราะตักตักพวกเฝ้าหลวงพ่อก ต่างก็หลับกันไปเกือบหมด ตามที่ผมเล่าให้ฟังแล้วในตอนที ๑ เหลืออยู่แน่ๆ เพียง ๒-๓ คน คือ ผม คุณสุริพร และอาจมีผู้อื่นอีก ๑-๒ คน เดิมประตูใหญ่ ๑๒ ไร่ เปิดตลอดคืน เมื่อมีข่าวเช่นนี้มา ผมก็สั่งปิดหลัง ๒๔.๐๐ น. แล้ว และให้ถือเป็นระเบียบ หากมีรถทัวร์พาคณะมา ก็ค่อยเปิดเป็นครั้งคราว ความจริงอาจมีเค้า เพราะมีตำรวจนอนเฝ้าแค่ ๑-๒ นาย ทหารอีกไม่กี่คน หากผู้ไม่ประสงค์ดี เพียงแต่ทำเหตุการณ์ลวง ให้เกิดขึ้นภายนอกสถานที่ศาลา ๑๒ ไร่ ทำให้ตำรวจทหารต้องออกไปจัดการ ในช่วงที่ว่างจากตำรวจ ทหาร ฝ่ายตรงข้ามก็จะขับรถเข้ามา พร้อมคนและอาวุธครบมือ ยกเอาโลงแก้วใส่รถแล้วขับหนีไปได้สบาย ๆ ขออนุญาตไม่เขียนรายละเอียด เพราะมีเหตุการณ์แบบนี้จริง ๆ แต่ผมไม่อนุญาตให้ตำรวจและทหารออกนอกศาลา ๑๒ ไร่ เด็ดขาด ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นภายนอกวัด ขอเขียนไว้เพียงเท่านี้ เพราะเป็นอดีตแล้ว

๒. ลูกศิษย์หลวงพ่อกในขณะนั้นส่วนใหญ่เชื่อว่าหลวงพ่อกอาจจะกลับมาเข้าร่างที่ท่านอาศัยอยู่ชั่วคราวนั้นอีกอย่างแน่นอน โดยให้เหตุผลว่า ท่านเข้านิโรธ

สมบัติ ยกตัวอย่าง เช่น พระมหากัสปะ ท่านก็เข้านิโรธสมาบัติมา ๒,๕๐๐ กว่าปีมาแล้ว เพื่อรอพระศรีอารีย์ ตามกฎของกรรม และพระอุปัคต ท่านก็เข้านิโรธสมาบัติอยู่ที่สระตือทะเลแถบมหาสมุทรอินเดีย ใกล้ประเทศศรีลังกา (เป็นเกาะ) ประกอบด้วยชั้น ๕ ของหลวงพ่อก็ยังคงสภาพเหมือนคนนอนหลับไม่ใช่สภาพศพ นี่คืออุปาทานของแต่ละคน จะเห็นได้ว่าการทำพิธีขอชีวิตหลวงพ่อกลับคืนมา แต่ นั่นคืออดีตที่ผ่านมาแล้วมิใช่ปัจจุบัน ซึ่งทุกคนต่างก็ทราบความจริงอยู่กับจิตตนเองแล้ว จึงไม่ขอเขียนรายละเอียด ธรรมชาตินี้จะเข้าใจและหายสงสัยได้ ต่อเมื่อเข้าใจเรื่องพุทโธอัปมา โณ ธัมมอัปมา โณ สังโฆอัปมา โณ ดีแล้วเท่านั้น

๓. มีบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นฝ่ายตรงข้าม ไม่ปรารถนาที่จะให้จิตของหลวงพ่อกลับมาเข้าร่างกายของท่าน เพราะพวกเขาก็ได้ข่าวลือมาว่า หลวงพ่อก่อนเข้านิโรธสมาบัติ ไม่เข้าท่านก็จะกลับมาเข้าร่างเดิมของท่าน จึงพยายามเฝ้าดูชั้น ๕ หลวงพ่อย่างใกล้ชิด และส่งพวกมากอยเฝ้าดูเหตุการณ์ตลอดเวลาว่า ร่างกายของท่านเปื่อยเน่าหรือยัง ยิ่งมาเห็นความจริงว่าชั้น ๕ ของท่าน มีสภาพเหมือนกับคนนอนหลับ เนื้อหนังยังนุ่ม-ไม่แข็ง ข้อมือ ข้อเท้า ยังก่อได้ เหยียดได้ เหมือนคนธรรมดา ๆ ผิวหนังยังมีปฏิกิริยาเหมือนคนมีชีวิต คือ มีเหงื่อซึม เมื่อถูกขีด-ข่วน ก็มีปฏิกิริยาเป็นรอยให้เห็น แล้วก็ค่อย ๆ หายไปได้เอง แว่นตาซึ่งสวมให้ท่านไว้ พอถอดออกก็มีรอยบวมของเนื้อหนังที่ขอบแว่น และหูแว่นตาคดทับอยู่เป็นเวลานาน ๆ ผู้ทำความสะอาดชั้น ๕ ให้กับท่านจึงถอดออกวางไว้ข้าง ๆ และในเวลาต่อมารอยเหล่านั้นก็หายไป

ที่สำคัญที่สุด คือ ผู้ทำความสะอาดใช้เครื่องดูดฝุ่นดูดบริเวณใบหน้าของท่าน จะโดยเจตนาหรือไม่เจตนาไม่ทราบได้ ผลลัพธ์ก็คือมีเลือดออกจากรูจมูกของท่าน ผู้ทำความสะอาดจึงใช้สำลีอุดจมูกทั้งสองข้างไว้ ศพมีเลือดกำเดาไหลได้หรือความลับไม่มีในโลก จุดนี้เองทำให้อุปาทานกนจิตใจของทั้งสองฝ่าย คือ ฝ่ายที่อยากให้หลวงพ่อกลับมา กับฝ่ายที่ไม่อยากให้หลวงพ่อกลับมา เมื่อทิจูหรือความเห็นไม่ตรงกัน การกระทบกระทั่งกัน ย่อมเกิดขึ้นเป็นธรรมดา ผมจึงไม่ขอเขียนต่อ เพราะเป็นอดีตธรรมไปแล้ว

๔. ข่าวลือเรื่องร่างทรง ที่โน่น ที่นี้ หลายสำนัก รวมทั้งอ้างว่า หลวงพ่อก่อนหน้านั้น หลวงปู่ชื่อนี้ รวมทั้งแม่ชีด้วย ต่างก็ยืนยันว่า หลวงพ่อยังไม่ตาย ไม่เข้าท่านก็จะกลับมา นี่แหละคือต้นเหตุแห่งปัญหาของผู้ที่ยังมากอยู่ด้วย กิเลส-ตัณหา-อุปาทาน เลยช่วยกันสร้างอกุศลกรรม ให้เกิดขึ้นทั้งทางกาย-ทางวาจา และทางใจ

ด้วยกันทุกคนไม่มียกเว้น แม้แต่ผมผู้เขียนด้วย รายละเอียดของดไว้ เพราะไม่เกิดประโยชน์แก่ผู้ใดเลย (ขออนุญาตวิจารณ์คำพูดที่พูดกันว่า “หลวงพ่อยังไม่ตาย” นั้นถูกต้อง เพราะจิตของหลวงพ่อก็ไม่เคยตาย แม้แต่จิตของทุก ๆ คนก็ไม่ตาย เพราะจิตมีสภาพเป็นอมตะ สิ่งที่ตาย คือ ชันท์ ๕ หรือร่างกายที่ท่านอาศัยอยู่ต่างหาก ที่จะต้องตายไปตามวาระ ตามสังขารที่พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ว่า “คน-สัตว์ เกิดเท่าไร ตายหมดเท่านั้น”)

๕. เรื่องสังฆอัมปมาณ ข้อนี้เป็นสังขาร หรืออริยสัจ ซึ่งแปลว่าความจริงที่พระพุทธเจ้าทรงรับรองแล้ว ผมจำเป็นต้องเขียน เพื่อให้ผู้อ่านคลายความสงสัย สังฆอัมปมาณ แปลว่า คุณของพระอรหันต์เจ้า หาประมาณมิได้ ผมขอยกตัวอย่างเพียงแค่ ๒ เรื่อง ดังนี้

๕.๑ เมื่อครบ ๗ วัน ที่หลวงพ่อกับท่านจากไป สมเด็จพระพุฒาจารย์ วัดสระเกศ ท่านมาเป็นประธานในพิธีทำบุญครบ ๗ วัน ให้กับหลวงพ่อกับท่านคุณ (เล่า) ให้ผมฟังเป็นส่วนตัว (หนึ่งต่อหนึ่ง) ว่าท่านเป็นเพื่อนสนิทของหลวงพ่อกับจิตของท่านกับจิตของหลวงพ่อดูดีต่อกันได้ดี ท่านมานอนค้างที่วัดท่าซุงหนึ่งคืน หลวงพ่อนั้นดี (รักษาการณ์เจ้าอาวาสในขณะนั้น) ได้จัดให้ท่านได้พักที่ห้องนอนของหลวงพ่อกับเตียงก็เตียงของหลวงพ่อกับ

หลังจากท่านสร่งน้ำ (อาบน้ำ) แล้ว พอท่านจะก้าวขึ้นเตียงนอนเพื่อพักผ่อน ก็เห็นหลวงพ่อกับท่านยืนยิ้มอยู่ข้างหน้าท่าน แล้วพูดว่า “นั่นแน่ สมเด็จ มานอนเตียงผมทำไม” แล้วหลวงพ่อกับท่านหัวเราะชอบใจ ผมถามสมเด็จพระพุฒาจารย์ท่านว่า หลวงพ่อกับท่านมาในรูปของกายเนื้อแบบตอนมีชีวิตอยู่ หรือมาในรูปอื่น สมเด็จพระพุฒาจารย์ท่านตอบผมว่า “ก็มาในรูปของพระสงฆ์ มีกายเนื้อเหมือนตอนท่านมีชีวิตอยู่นี่แหละคุณหมอบ” ผมขอเขียนไว้เพียงเท่านี้

๕.๒ หลายเดือนต่อมา คือ เมื่อครบ ๑๐๐ วัน คณะศิษย์ของหลวงพ่อกับเคลื่อนสรีระชั้นของท่าน จากศาลา ๑๒ ไร่มาไว้ที่วิหารแก้ว ๑๐๐ เมตร และประมาณ ๑-๒ เดือนต่อมา มีหญิงมีอายุท่านหนึ่ง มาจากจังหวัดใดผมจำไม่ได้ เธอมาวัดท่าซุงเป็นครั้งแรกในชีวิต ก็รีบวิ่งขึ้นบันไดเข้าไปในวิหารแก้ว ตรงเข้าไปโอบกอดต้นเสาวิหารแก้วไว้แน่น ปากก็รำพันคำพูดออกมาด้วยเสียงดังฟังชัดอย่างผู้มีคามปีติยินดีอย่างมาก มีใจความว่า “วิหารนี้มีจริง ๆ ด้วย ฉันเห็นแล้ว ฉันได้พบแล้ว” ผู้คนในวิหารแก้วต่างพากันประหลาดใจในการกระทำของเธอ ศิษย์หลวงพ่อกับท่านหนึ่ง

ถามว่า ป้าไม่เคยมาวัดท่าซุงเลยหรือ

ตอบ นี่เป็นครั้งแรก

ถาม ป้ามากับใคร ใครเป็นคนชวนป้ามา

ตอบ ป้ามาคนเดียว มีพระองค์หนึ่งไปชวนป้ามาเที่ยววัดนี้ ท่านบอกว่าวัดนี้สวยงามมากนะ ถ้าได้เห็นแล้วจะติดใจ

หมอเองก็อยู่ในเหตุการณ์นั้น มีความรู้สึกขึ้นมาในจิตว่า คงจะเป็นหลวงพ่อกะมัง จึงถามว่า ป้า พระองค์นี้ใช่ไหม ซึ่งไปที่รูปหลวงพ่อบุญใหญ่ซึ่งอยู่เบื้องหน้าของป้า

ตอบ ใช่ พระองค์นี้แหละที่ไปชวนฉันให้มาเที่ยววัดนี้ แนะนำรายละเอียดในการเดินทางให้ด้วย

ถาม ท่านไปแบบพระสงฆ์ห่มจีวรสีเหลืองแบบรูปนี้ใช่ไหม

ตอบ ใช่ แบบนี้แหละ

ผู้ฟังท่านหนึ่งพูดว่า ป้า หลวงพ่อบุญนี้ท่านสิ้นไป (ตาย) ตั้งหลายเดือนแล้วจะไปชวนป้าให้มาเที่ยววัดนี้ได้อย่างไร

ตอบ อย่าโกหกฉัน ท่านไปชวนฉันถึงที่บ้าน บอกทางให้ฉันเสร็จเรียบร้อย รุ่งขึ้นฉันก็ตรงมาที่วัดนี้ โดยไม่ต้องถามใคร

ถาม ที่ป่ากอดเสาวิหารแก้วไว้แน่น แล้วร้องให้อย่างมีปีติหมายความว่าอย่างไร

ตอบ เพราะฉันนั่งกรรมฐานในห้องพระที่บ้าน ฉันเห็นวิหารแก้วหลังนี้แหละ ต้นเสาก็เป็นเพชรอย่างนี้แหละ ฉันไม่กล้าเล่าให้ใครฟัง กลัวคนฟังเขาจะหาว่าฉันบ้า พอมาเห็นด้วยตาตนเอง ก็อดมีความปีติยินดีไม่ได้ จึงกอดเสาวไว้แน่น และร้องให้ด้วยความดีใจ

สรุปว่า ถ้าใครเข้าใจคำว่าสังฆมอปัมาโณแล้ว ก็หมดความสงสัยในเหตุการณ์แบบนี้ แต่ถ้ายังไม่เข้าใจ ก็คงต้องสงสัยต่อไปเป็นธรรมดา ความจริงยังมีเรื่องของหลวงพ่อบุญนี้อีกหลายเรื่อง แม้แต่ตอนที่ท่านยังไม่ถึงขั้น ๕ ท่านก็ไปโปรดคนที่ควรจะโปรด ในรูปของกายเนื้ออยู่บ่อย ๆ แต่ผมขอจดไว้ ขอเขียนแค่ตัวอย่าง บุคคลใดก็ตามที่เข้าใจเรื่อง พุทธ ธรรม โม สังฆมอปัมาโณ แล้ว ก็ไม่จำเป็นที่จะไปอ้อนวอนของร้องให้จิตของหลวงพ่อกลับมาเข้าร่างกาย ที่ท่านไม่ปรารถนาแล้ว เพื่อมาเป็นทุกข์กับพวกเราอีกต่อไป

๖. ยังมีเรื่องอีกมากมาย ซึ่งมีต้นเหตุมาจากทิว (แปลว่าความเห็น) ไม่ตรงกัน เกิดขึ้น ตามสัจธรรมที่พระองค์ทรงตรัสไว้ ความว่า “บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป เมื่ออยู่ร่วมกัน ย่อมต้องมีการกระทบกระทั่งกันบ้างเป็นของธรรมดา” ผมขอแยกออกเป็นข้อ ๆ เพื่อความเข้าใจง่าย

๖.๑ ความทุกข์ซึ่งเกิดจากการ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ธรรมจุดนี้เห็นได้ชัดเจน แต่เห็นแล้วได้ประโยชน์จากธรรมที่เห็นนั้นแตกต่างกันมาก เพราะจิตคนเจริญแค่ไหน ย่อมรู้ธรรมได้แค่ระดับนั้น จะเห็นธรรมที่สูงกว่าระดับจิตของตนเองย่อมไม่ได้ และมีบางคนซึ่งมีมานะกิเลสสูง ถือเอาความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่ ไม่ยอมฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ปัญหากระทบกระทั่งกันจึงเกิดขึ้นเป็นธรรมดา ผลลัพธ์ก็คือ ต่างคนต่างเอากิเลส-ตัณหา-อุปาทานของตน ๆ ออกมาอวดกันว่า “ของฉันหนากว่าของแก” แต่ถ้าหากเข้าใจธรรมจุดนี้และวางลงได้ด้วยปัญญา คือ เห็นธรรมกายนอกก่อน แล้วน้อมเข้ามาเป็นธรรมกายใน หมายความว่า เห็นการกระทำของผู้หนึ่ง (การกระทำก็คือกรรม) เป็นของธรรมดาของเขา จิตคนเจริญแค่ไหน ย่อมรู้ธรรมได้แค่นั้นเป็นธรรมดา (เห็นจิตในจิต และเห็นธรรมในธรรม)

“จิตเห็นธรรมกายนอกแล้ว ให้น้อมเข้ามาเป็นธรรมกายใน จึงจะเป็นของจริงในพุทธศาสนาของตถาคต” หมายความว่าหากเราเห็นแล้วปล่อยไป ๆ นั้นยังไม่ใช่ของจริง ของจริงต้องน้อมเข้า คือ เอหิภัสสิโก แล้วต้องโอปนยิโก (คือ เห็นแล้วต้องน้อมเข้ามาในใจตนให้เกิดปัญญา) ตัวผลปัจจุัตถังจึงจะเกิดได้ตามความเป็นจริง ผู้เคารพในพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ ย่อมยึดเอาแต่สิ่งที่เที่ยงแล้วเป็นหลัก ในการปฏิบัติพระธรรมในพระพุทธศาสนานั้นที่เที่ยงแล้วทุกตัวอักษร เพราะเป็นอริยสัจ ซึ่งแปลว่าความจริงที่พระพุทธเจ้าทรงรับรองแล้ว ดังนั้น พระธรรมในพุทธศาสนา จึงเหมือนกันหมดทุก ๆ พุทธันดร

ธรรมะอีกจุดหนึ่ง ซึ่งตรัสไว้ความว่า “ธรรมกายนอกแก้ไขอะไรไม่ได้ เมื่อรู้เมื่อเห็นแล้วให้วางเสีย โดยคิดว่ามันเป็นธรรมดาของเขา ธรรมกายในเท่านั้นที่แก้ไขได้ หรือเธอจงอย่าคิดไปแก้ไขผู้อื่น ให้คิดแก้ไขตนเองให้ได้เสียก่อน เป็นอันดับแรก” ผมขออธิบายย่อ ๆ ไว้เพียงแค่นี้

๖.๒ ความทุกข์ที่เกิดจากการพลัดพรากจากของรักของชอบใจ อันเป็นสัจธรรมที่ทั้งคนและสัตว์จะต้องประสบพบเห็นมาทุกภพทุกชาติ (แต่จำไม่ได้หรือไม่เข็ด ขยันเกิดต่อไป ทรงเปรียบเหมือนกับแมลงเม่าที่บินเข้ากองไฟ) ทุกข์จาก

สัญกรรมข้อนี้ เกิดจากจิตของคนฝันความจริง ไม่ยอมรับความจริงว่า ธรรมดาของมัน ก็เป็นอย่างนี้แหละ ไม่มีใครสามารถจะขัดขวางได้

ผมขอยกตัวอย่างของจริงที่ตรงจุดที่สุด คือ ตอนที่หลวงพ่อกำนจกจากพวกเรา ไป พวกเราอดที่จะหวั่นไหวไปกับสภาวะธรรม อันเป็นสัญกรรมนั้นไม่ได้ เพราะจิตไม่ยอมรับความจริง ฝันความจริง เพราะยังไม่เห็นตัวธรรมดาอย่างแท้จริง (ตัวธรรมดามี ๓ ระดับ คือ หยาบ กลาง ละเอียด) ผู้ใดฝันความจริงข้อนี้มากเท่าไร ก็ยิ่งทุกข์มาก แค่นั้น เป็นธรรมดา กรุณาถอยหลังกลับไปดูอารมณ์จิตของตนเองในขณะนั้น เพื่อใช้ประโยชน์ให้เป็นครูสอนใจตนเองในปัจจุบัน (โปรดอ่านบทความที่ผมเขียนไว้ในตอนที่ ๑ เรื่อง “เหตุการณ์ในวันที่หลวงพ่อกำจกชั้น ๕” (ผู้ที่หมดความหวั่นไหวจริง ๆ คือพระอรหันต์เท่านั้น ให้เอาพระอรหันต์ที่เป็นครูสอนเราในเรื่องนี้) (เราจะละกรรมชั่วได้โดยการเห็นกรรมชั่วที่จิตของเรา ด้วยตัวเราเองเป็นอันดับแรก แล้วรีบแก้ไขต้นเหตุแห่งกรรมนั้นเสีย ด้วยการใช้หลักของอริยสัจเป็นสำคัญ)

๖.๓ ความทุกข์ที่เกิดจากความปรารถนาไม่สมหวัง ก็อธิบายได้แบบเดียวกัน เพราะโลกมนุษย์เป็นแดนของความปรารถนาไม่สมหวัง ต้นเหตุเพราะตัวอนิจจัง (ไม่เที่ยง) ผู้มีปัญญาท่านจึงเอาจิตหนีไปสู่แดนที่เที่ยงแล้ว (พระนิพพาน) ด้วยอุบายที่สิ้นและตรงจุดที่สุด คือ ละอุปาทานชั้น ๕ ที่กายและจิตของท่านว่า ชั้น ๕ ที่ท่านอาศัยอยู่นี้ มันไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา ให้ได้อย่างเด็ดขาด หรือถาวรเท่านั้น ท่านก็จบกิจในพระพุทธศาสนา ขอสรุปว่า หากเข้าใจพระธรรมของพระพุทธองค์ได้ตามความเป็นจริงแล้ว จะมีปัญหาอะไรเข้ามากระทบจิต จิตก็สามารถหาทางแก้ไขได้ด้วยปัญญา แล้วลงตัวธรรมดาได้ในที่สุด (จะช้าหรือเร็วอยู่ที่บารมีธรรมของแต่ละคน ซึ่งไม่เสมอกัน และธรรมที่รู้-เห็นนั้นยังมีขั้นตอน ตามระดับจิตในจิต และธรรมในธรรม)

๗. เรื่องกฎของกรรม ซึ่งเที่ยงเสมอ และให้ผลไม่ผิดตัวด้วย ตามมาให้ผล บรรดาศิษย์ของหลวงพ่อกำจกจากทั่วประเทศต่างก็ทยอยกันมาวัดท่าซุง บางคนก็ค้างหนึ่งคืน บางคนก็ค้างหลายคืนหมุนเวียนกันมาไม่ขาดสาย ตลอดระยะเวลา ๑๐๐ วัน จุดประสงค์ก็มาทำบุญเพื่ออุทิศกุศลให้กับหลวงพ่อกำจก เมื่อคนหมู่มากมาพบกัน การกระทบกระทั่งกันย่อมเกิดขึ้นเป็นธรรมดา บางรายกฎของกรรมในอดีตตามมาให้ผล ก็ประกาศสงครามกันตามกรรมที่ตนเองเป็นผู้กระทำเอาไว้ในอดีต ด้วยวิธีการต่าง ๆ อันเป็นมิจฉาทิฐิ หรือเป็นอกุศลกรรมทั้งสิ้น พระท่านบอกว่าเป็นกฎของกรรม ห้ามไม่ได้ แต่ท่านก็เมตตาบอกวิธีป้องกันตนเองให้ โดยห้ามทำร้ายเขา

(ฝ่ายตรงข้าม) เพราะจะเป็นการก่อกรรมใหม่ต่อไปอีก ในเมื่อเราต้องการจะไปพระนิพพานในชาตินี้ ก็จงอย่าต่อกรรม ให้พยายามตัดกรรมอย่างเดียว เรื่องไร้สาระเหล่านี้มีอยู่มาก พระท่านห้ามเขียน-ห้ามเล่าให้ผู้อื่นฟัง เพราะมีแต่โทษ หากคุณความดีไม่ได้เลย และทุกสิ่งก็ผ่านไปเป็นอดีตหมดแล้ว อะไรก็เกิดขึ้นกับเรา ท่านก็ให้แก้ไขที่ตัวเรา ห้ามให้ไปแก้ไขที่ผู้อื่น นี่คือหลักสำคัญที่พระท่านให้ไว้สำหรับแก้ไขปัญหา ซึ่งล้วนเป็นกฎของกรรมที่เราได้เคยทำเอาไว้ในอดีตทั้งสิ้น จึงขอจบเรื่องนี้ไว้เพียงเท่านี้

ส่วนกรรมที่เป็นกุศลและกรรมที่เป็นกลาง ๆ ไม่ใช่กุศลและอกุศล (กุศลธรรมดาและอัปยาคตาธรรมมา) มีอยู่มากที่พระพุทธรองค์-หลวงพ่-หลวงปู่ทั้งหลาย ท่านเมตตาสาสนาให้ใน ๕๐ วันหลังนี้ โดยเฉพาะตอนที่ถูกรกรรมที่เป็นอกุศล หรือกฎของกรรมตามให้ผล แต่จะขอเขียนเฉพาะธรรมที่เห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านเท่านั้น

สมเด็จพระสังฆราช

ก) “อุปสรรคใด ๆ ที่จักบังเกิดขึ้นในเพลานี้ คือ ครูของพวกเจ้าทดสอบจิตอันจักละเอียดอ่อนได้หรือไม่ มีความประมาทแค่ไหน รักหรือชังแค่ไหน แม้กว่าจักผ่านการสอบได้ในแต่ละวัน เวลา ด้วยการเอาชีวิตเป็นเดิมพันก็ตาม พวกเจ้าก็สมควรจักภูมิใจ ที่แม้จักตายก็ได้ตายเปล่า มรรคผลนิพพานจ่ออยู่ แคล้มหายใจเบื่องหน้านี้” “อย่าคิดเป็นอันขาดว่า เป็นการต่อสู้ที่เหนื่อยเปล่า ถ้าไม่โง่จนเกินไป มรรคผลตามลำดับย่อมเกิดขึ้นได้แน่”

ข) “ทรงเตือนไม่ให้คอยจับผิดผู้อื่น จงเก็บแต่ความดี อย่าเก็บความเลวของใครไว้ในจิต”

ค) “จงทำจิตให้สงบ ไม่หวั่นไหวต่อสิ่งที่มากระทบเช่นเดียวกันกับพระพุทธรูป เพื่อให้เข้าถึงซึ่งความเป็นพระอนาคามี ใครจักคิดร้ายอย่างไรก็ช่าง คนที่ตบมือข้างเดียวย่อมไม่ดัง”

หลวงพ่ฤๅษี

“ให้อดทนเอาหน่อย กฎของกรรมไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้ ความเป็นพระอรหันต์เจ้าเบื้องสูง เขาเป็นกันได้ ก็ต้องยอมรับกฎของกรรม ความอึดอัดขัดข้องใจมันมิได้มีมาแต่ชาตินี้ชาติเดียว ความปรารถนาไม่สมหวัง มันก็ปรากฏแก่เรามาแล้วทุก ๆ ชาติ พยายามพิจารณาองตัวธรรมดาให้ได้ ถ้าองตัวธรรมดาไม่ได้ ความอึดอัด

ขัดข้องใจก็ไม่มีวันจะหมดไป อุเบกขาธรรมก็ไม่เกิด แล้วสังขารุเบกขาญาณจะเกิดได้อย่างไร ความเป็นอนาคามีก็เกิดไม่ได้ อะไรมันเกิด พอที่จะแก้ไขได้ ไม่เกินกฎของกรรมก็แก้มันไป แต่บางสิ่งแก้ไขไม่ได้ ก็พึงยอมรับตามสภาพกฎของกรรม ทุกข์นั้นทุกข์แน่ แต่ถ้าจิตของเราไม่ยอมรับทุกข์นั้น เอาไว้ในจิตเสียอย่างเดียว ทุกข์นั้นก็เข้าสิงใจเราไม่ได้ จงอย่าลืมนะ ธรรมะของพระพุทธเจ้า จะต้องยังจิตให้เบิกบาน จึงจะเป็นผล”

๑ มกราคม ๒๕๓๖ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ วัดสามพระยา) ให้พรว่า “ขอให้คุณหมอโชคดี ครอบอะไรก็ขอให้ชนะทุกครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครอบกับใจของตนเอง”

สมเด็จพระองค์ปัจจุบัน

ก) “อารมณ์สังขารุเบกขาญาณ มิใช่จักเกิดขึ้นง่าย ๆ ถ้าหากบุคคลนั้นปราศจากการสำรวม กาย-วาจา-ใจ กรรมทั้ง ๓ ประการ ที่สุดก็จักรวมกันเหลือเพียงหนึ่ง คือ จิตในจิต พระธรรมในพระพุทธศาสนาแห่งตถาคต มุ่งสอนเพื่อให้หลุดพ้น ก็ที่ตรงนี้แหละ”

ข) “อย่าพึงลึงโลดปัดกับความสุขมากเกินไป แลอย่าพึงเศร้าสลดกับทุกข์มากเกินไป ต้องควบคุมอารมณ์ จิตในจิต ให้อยู่ในอารมณ์สังขารุเบกขาญาณ ดูจิตในจิต ให้อยู่ในความสงบ มีหวั่นไหวต่อการกระทบ ไม่ว่าจะจักเป็น आयตนะภายใน หรือ ภายนอกก็ดี สรรพสิ่งใด ๆ ที่เกิดขึ้นแล้ว ล้วนเป็นกฎธรรมดา เป็นกฎของกรรม เป็นอริยสัจ ที่ผู้เข้าถึงพระพุทธศาสนาจักต้องยอมรับด้วยความสงบ มีหวั่นไหว”

ค. “การพ้นทุกข์ พ้นสุข พ้นสมมุติ ได้ก็ที่ตรงนี้ วิมุติเกิดได้ไม่ยากหรอก ถ้าหากเข้าใจ”

ง. “วิมุติล้วน ๆ มิได้อิง ความสุข ความทุกข์ หากแต่อิงสังขารุเบกขาญาณ ขอให้เข้าใจ”

จ) “อย่าลืมนะ ต้องหมั่นรักษาอารมณ์จิตให้ดี ๆ ธรรมะมีแต่ปัจจุบัน รักษาอารมณ์จิตปัจจุบันให้ดี ๆ ความทุกข์-สุข จักพ้นได้ก็ที่ตรงนี้”

สมเด็จพระองค์ปฐม

ก) “พระธรรมย่อมอยู่เหนือสิ่งอื่นใด ตถาคตผู้เป็นต้นตำรับก็ยังคงเคารพสักการะในพระธรรม พระธรรมแม้จักตกอยู่ในมือคนชั่ว ก็ยังเป็นพระธรรม ธรรมที่

เที่ยงแท้ทั้ง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้นตรี ใครผู้ใดเล่าที่ยังบังอาจบิดเบือนพระธรรมนี้ได้ นั้นไม่มี ขอพวกเจ้าจงเป็นผู้รู้แจ้งแทงตลอดในธรรมเถิด”

พระธรรมเที่ยง ก็คือ กรรมเที่ยง ธรรม ๓ ประการ จงหมั่นศึกษาให้รู้แจ้งเถิด จักได้ไม่สงสัยในธรรมอีก (ธรรม ๓ ประการ นั้นพิจารณาได้ ๒ ระดับ หรือ ๒ แบบ)

ระดับแรก หมายถึง หมั่นศึกษาให้รู้แจ้งเรื่องกายกรรม วาจากรรม และ มโนกรรม เพราะกรรมกับธรรมก็คือตัวเดียวกัน ดังนั้น ธรรมทั้ง ๓ ประการ ก็คือ กรรมบถ ๑๐ นั้นเอง ผมจะไม่อธิบายอะไรมาก เพราะผู้ปฏิบัติธรรมสายวัดท่าซุงทุกท่านทราบอยู่ดีแล้วว่า รักษาดีอย่างไรดียังไม่พอ ถ้าจะให้จิตดีขึ้น-บริสุทธิ์ยิ่งขึ้น จะต้องรักษากรรมบถ ๑๐ ร่วมไปด้วย เมื่อกรรมบถ ๑๐ ดีขึ้น พระโสดาบันอย่างหยาบ (๗ ชาติ) ก็จะเป็นพระโสดาอย่างกลาง (๓ ชาติ) และเมื่อกรรมบถ ๑๐ ละเอียด ขึ้นมโนกรรม ก็จะเป็นพระโสดาบันชั้นละเอียด (๑ ชาติ) มีความดีเท่ากับพระสกิทาคามี แต่ แตกต่างกันในเรื่องของอารมณ์ ๒ เท่านั้น และในที่สุด หากรักษากรรมบถ ๑๐ ได้ละเอียดถึงที่สุด ก็สามารเป็นพระอรหันต์ได้ ขอจบสั้น ๆ แค่นี้ เพราะพระธรรมในพุทธศาสนาเป็นปัจเจกตั้ง ซึ่งผมอธิบายมาหลายครั้งแล้ว

ระดับ ๒ ก็ขออธิบายย่อ ๆ ว่า คือพระองค์ให้หมั่นศึกษาให้รู้แจ้งเรื่อง อารมณ์ทั้ง ๓ ของจิต

- ก) อารมณ์ที่ทำให้จิตเป็นสุข หรืออารมณ์ที่เป็นกุศล-เป็นบุญ (กุศลธรรมา)
- ข) อารมณ์ที่ทำให้จิตเป็นทุกข์ หรืออารมณ์ที่เป็นอกุศล-เป็นบาป (อกุศลธรรมา)
- ค) อารมณ์ที่ทำให้จิตไม่สุขและไม่ทุกข์ หรืออารมณ์ที่เป็นกลาง (อัพยากรธรรมา)

ขอสรุปว่า อารมณ์สุขและทุกข์ ยังมีอารมณ์ปรุงแต่งอยู่ จึงไม่เที่ยงทั้งคู่ แต่ อารมณ์ไม่สุข-ไม่ทุกข์นั้น ปราศจาก หรือไม่มีอารมณ์ปรุงแต่ง อันเป็นอุปาทานตัวยึดมั่นถือมั่น เข้าไปอยู่ร่วมด้วย อารมณ์นี้จึงไม่มีอุปาทาน เมื่อไม่มีอุปาทาน จิตก็เป็นอิสระไม่ยึดมั่นถือมั่นทุก ๆ สิ่งในโลก โดยเฉพาะอุปาทานชั้นตรี ๕ ตัวเดียว หากผู้ปฏิบัติเข้าใจ จิตก็เข้าสู่พระนิพพานได้ด้วยอารมณ์นี้ พระองค์จึงให้หมั่นศึกษาให้รู้แจ้งแทงตลอดในธรรมเหล่านี้ หรืออารมณ์ ๓ ของจิต ก็คือ

- อารมณ์โลภ (ราคะ) หรือ อารมณ์พอใจ
- อารมณ์โกรธ (ปฏิฆะ) หรือ อารมณ์ไม่พอใจ

- อารมณ์หลง (โมหะ) หรือ อารมณ์โง่-อวิชชา (รู้ไม่จริง) รายละเอียดของดไว้ ไม่เขียน

สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่องพรหมวิหาร ๔ ทรงตรัสว่า

ก) “ใครจักกรุณาไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่ตัวของเจ้าเองต้องหมั่นกรุณาตัวของเจ้าเอง จงรู้เอาไว้เถิดว่า คราวใดที่เจ้ายังอารมณ์จิตให้เราร้อนไปด้วย ไฟโมหะ โทสะ ราคะนั้น เจ้าได้สิ้นความกรุณาแก่ตัวเจ้าเอง”

ข) “พรหมวิหาร ๔ จักต้องเมตตาตัวเองเป็นบาทต้น ธรรมปฏิบัติทุกประการ จักต้องทำให้เกิดกับตนเองก่อน พระธรรม คือ อริยทรัพย์อันล้ำค่า จักต้องปฏิบัติให้เกิดผลกับตนเองก่อน จึงจักเป็นของแท้ ตราบเมื่อมีอริยทรัพย์เกิดขึ้นในตน ในจิตของตนแล้วย่อมได้ชื่อว่าเป็นพระอริยเจ้าอย่างแท้จริง ซึ่งเมื่อต่อ ๆ ไปจักนำธรรมที่ปฏิบัติได้แล้วไปแจกจ่ายกับใครตามที่ตนเองปฏิบัติได้มา จึงจักเป็นของจริงอย่าลืมนะ พวกเจ้าต้องหมั่นสร้างพรหมวิหาร ๔ ให้เต็มที่จิต ที่ตัวของพวกเจ้าเองก่อน ธรรมทั้งหลายทั้งปวงจึงจักเป็นของแท้

ค) “เมื่อเมตตา กรุณา ตนเองแล้ว ทำให้ได้ตามประการนี้ จิตก็จักเป็นสุข สร้างมุกตา อุเบกขา ให้เกิดแก่จิต-แก่ตนเอง เมื่อเกิดแล้วก็จักวางทุกข์-วางสุข ที่เกิดขึ้นมากระทบจิตได้อย่างสมบูรณ์ ธรรมอัพยาภกเกิดขึ้นได้ก็ที่นี่”

ง) “ละครนี้ถ้าปิดได้โรงเดียวที่จิตของเรา ละครโรงอื่นที่จักแสดงอยู่ดาษดื่นทั่วโลกไตรภพจบจักรวาลก็ไม่มีความหมาย จงหมั่นตั้งใจรูดม่านปิดให้ดี ๆ อย่าให้อารมณ์ปรุงแต่งมาสอดแทรก เข้ามาแสดงบทบาทแห่งละครโรงนี้ได้ หมั่นนำคำสอนไปปฏิบัติกันนะ”

สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่อง การยีน เดิน นั่ง นอน คือ ตัวธรรมล้วน ๆ

(ต้นเหตุเพราะมีบุคคลกลุ่มหนึ่งมาก่อวณ ไม่ให้พวกเราตั้งวงสนทนาธรรมกันได้ตามปกติ) ทรงตรัสว่า

ก) “พวกเจ้าหมั่นเจริญสมณะธรรมเถิด ไม่ตั้งวงสนทนาธรรมก็มีใช่จักปฏิบัติธรรมมิได้ การยีน เดิน นั่ง นอน นั้นแหละคือตัวธรรมล้วน ๆ เห็นทุกข์เห็นโทษของการเกิดมาเป็นคน สงบก็ยุ่ง ไม่สงบก็ยุ่ง ตามปกติวิสัยของคน พวกเจ้ามุ่งหวังมรรคผลนิพพาน ฟังมองสิ่งที่เกิดขึ้นอันสัมผัสได้ด้วยจิตว่า อายตนะภายนอกจักสงบหรือไม่สงบก็เป็นปกติ ขึ้นชื่อว่าโลกมันก็เกิดดับอยู่เป็นนิจสิน ไม่มีอะไรเป็นสิ่งที่

ผิดปกติ แม้การเกิดดับภายในก็พึงจักรู้ ศึกษาได้ว่าเป็นสิ่งปกติเช่นกัน พึงหมั่นรู้จัก ความสงบหรือไม่สงบอันเป็นปกตินั้น”

ข) “ถ้าหากไม่รู้จักความสงบหรือไม่สงบแห่งอายตนะภายในแล้วไซ้ วัตรกรรม ล้วน ๆ ก็เกิดขึ้นได้ยากในจิตแห่งพวกเจ้านี้ แต่ถ้าหากรู้จักความสงบและไม่สงบ แห่งอายตนะภายในแล้ว เท่ากับรู้เกิด-รู้ดับแห่งกิเลส-ตัณหาอย่างแท้จริง พระ ธรรมอันเป็นตัวแก้แห่งกิเลส-ตัณหา นั้น ก็จักสามารถล้างอุปาทาน อันยึดมั่นถือมั่นใน สุขในทุกข์อย่างได้แท้จริง”

ค) “จงหมั่นหาวัตรกรรมล้วน ๆ ที่เกิดขึ้นมากระทบอายตนะภายใน รู้ เกิด-รู้ดับ สงบรู้-ไม่สงบรู้ แต่ไม่ปรุงแต่งทุกข์-สุขให้เกิดขึ้นตามอุปาทาน ใน ที่สุดจิตก็จัก เตสังวู ปะ สะโม สุขโข”

ง) “ขอพวกเจ้าจงหมั่นเป็นผู้มีสติเกิด ในอิริยาบถ ๔ ยืน-เดิน-นั่ง-นอน อะไรเกิด อะไรดับ สงบหรือไม่สงบ ก็รู้ในระหว่างอิริยาบถนั้น ๆ”

จ) “นิพพะ แปลว่า ดับ ดับจากอารมณ์ทุกข์-สุขทั้งมวล พยายามเข้าณะเจ้า ยัง จิตให้เหลืออยู่ในอารมณ์เดียว คือ ไม่สุข-ไม่ทุกข์ เอโกธัมโมอยู่ตรงนี้ จัก ยืน เดิน นั่ง นอน ก็เอโกธัมโม ไม่สุข ไม่ทุกข์ ไม่เกิด-ไม่ดับ นี้แหละวัตรกรรมล้วน ๆ ธรรมอมตะที่ไม่เกิดไม่ตาย”

ฉ) “อย่าไปพะวงกับอาการทุกข์ของธาตุ ๔ หรืออาการ ๓๒ ให้มากหนัก แต่จิตของนักปฏิบัติธรรมจักไม่เกาะทุกข์-เกาะสุข อันเกิดจากธาตุขันธ์นั้น เห็นทุกสิ่ง เป็นธรรมชาติของธาตุขันธ์ ซึ่งมีแต่เกิดดับอยู่ทุกวินาที จิตคนเรามักจักไม่ยอมรับกฎ ธรรมดานี้ (เกิด แก่ เจ็บ ตาย ล้วนเป็นทุกข์) จิตดีนรณไม่รู้จักปลดจักวาง ยึดธาตุขันธ์ ว่าเป็นเรา แล้วฝืนกฎไตรลักษณ์ ฝืนความเป็นจริง จนกระทั่งธาตุขันธ์แตกดับ ไปแล้ว จิตก็ยังไม่วายมีอุปาทานเกาะติดธาตุขันธ์นั้นต่อ ๆ ไป จนตายแล้วก็ไม่วายที่ จักทุกข์ จิตแสวงหาความเกิดดับอยู่ ไม่รู้จักหยุดจักหย่อน ไม่เห็นสันตติ แต่ตก อยู่ภายใต้สันตติ เกิด-ดับ ต่อเนื่องกันไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด”

ช) “มาเถิดเจ้า มาศึกษาให้หมั่นรู้เกิด-ดับแห่งอายตนะภายใน สงบหรือไม่สงบ รู้ ทุกข์สุขรู้ ถ้าไม่รู้ก็ไม่พ้น รู้แล้วให้วางให้ละ ละด้วยศีล-สมาธิ-ปัญญา อันเป็นอาวุธที่ จักฟาดฟัน กิเลส-ตัณหา-อุปาทาน อุกุศลธรรมได้ แห่งพระพุทธานุศาสนของตถาคตนี้ ศีลสมบุรณ์ สมาธิสมบุรณ์ ปัญญาสมบุรณ์ได้ก็จิตดวงเดียว รู้ที่กายคนเดียวนี้ รู้เอง ที่จิตที่กาย สงบได้ที่จิตที่กายของตนเอง สติ-สัมปชัญญะต่อเนื่องกัน รู้ด้วยความตั้งใจ

บารมี ๑๐ ก็จักสมบุรณ์ รู้จิต-รู้กาย เป็นน้ำหนึ่งอันเดียวกัน ก็เท่ากับรู้หมดทุกอย่าง เอโกธัมโม ขณะที่ (จิต) ตนเอง ก็ชนะหมดทุกอย่าง ชาติ-ชั้นหสาสาระไม่ได้ มันเป็นสมบัติของโลก ก็คงอยู่คู่กับโลก”

ฉ) “พวกเจ้าต้องการละโลก ก็จงอย่ายึดธาตุชั้นนี้ว่าเป็นเราเป็นของเรา เหตุทุกข์-สุขที่มากกระทบเราได้ ก็กระทบด้วยธาตุชั้นนี้ พวกเจ้าผู้มุ่งหวัง อริยมรรค อริยผล สมควรหรือที่จะยึดมั่นทุกข์-สุขนั้นว่าเป็นเรา เป็นของเรา สิ่งใดที่เกิดขึ้นกับธาตุชั้นนี้ ก่อทุกข์-ก่อสุข จงรับรู้เถิดว่าเป็นเรื่องธรรมดา เป็นปกติวิสัยของโลกก็ยชน เมื่อพวกเจ้ามุ่งหวังจักเป็นโลกุตรชน ก็จงวางทุกข์ สุขอันเกิดแก่ธาตุชั้นนี้เสียให้ได้ ขอพวกเจ้าจงอยู่แต่ในธรรมปัจจุบันเถิด ตัวธรรมล้วน ๆ ไม่มีปรุงแต่ง โลกุตรธรรมชั้นสูงไม่มีปรุงแต่ง หรือจิตปรุงแต่งจักเข้าถึงได้ หมั่นสงบจิตกันเอาไว้ให้ดี ๆ”

สมเด็จพระองค์ปัจจุบัน ทรงเมตตาสอนเรื่อง ความไม่เบียดเบียน ทรงตรัสว่า

ก) “จักทำจิตให้สิ้นความเบียดเบียนได้ ก็ต้องหมั่นทำความไม่เบียดเบียนนั้น ให้เกิดขึ้นแก่จิตตนเองก่อน トラบเมื่อจิตตนเองสิ้นความเบียดเบียนซึ่งตนเองแล้ว บุคคลอื่นมาเบียดเบียน ก็หาผลใด ๆ เกิดขึ้นกับจิตของเราได้ไม่”

ข) “อารมณ์สิ้นทุกข์-สิ้นสุข นั่นคือ ความไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นนั่นเอง แหละเจ้า”

ค) “ขอให้พวกเจ้าจงเป็นผู้ไม่เบียดเบียนเถิด มรรคผลนิพพานย่อมอยู่ไม่ไกล”

สมเด็จพระปฐม ทรงเมตตาสอนเรื่อง ปกตินั้นเป็นไฉน (๘ มกราคม ๒๕๓๖) ทรงตรัสว่า

ก) “คตินี้ก็ปกติ พวกเจ้าจงรู้ว่าปกตินั้นเป็นไฉน ความวุ่นวายยังมีอยู่ในโลกก็ยชน ก็จัดว่าเป็นปกติของโลกก็ยชน ความสงบยังคงมีอยู่เป็นปกติในโลกุตรชน ตามขั้นตอนลำดับของบารมีธรรมที่ต่างพากันสั่งสมกันมา กรรมเป็นปัจจัยตั้งไม่ว่าในหมู่มุโลกียะ หรือในหมู่มุโลกุตระ ต่างฝ่ายต่างทำกันมาเองทั้งสิ้น เหตุการณ์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนเป็นปกติของกรรม อย่าเพิ่งไปโทษใคร กรรมเที่ยงเสมอไม่ว่าโลกียะ หรือโลกุตระ มันเป็นปกติอยู่อย่างไร จิตของพวกเจ้า ถ้าไม่ไหวเสียอย่างเดียว ก็จักเป็นกรรมทั้งหลายมาแต่เหตุอย่างชัดเจน”

ข) “วางใจเถิด ทำจิตให้สบาย มองเห็นทุกข์ เห็นโทษ มองเห็นวาระกฎของกรรมให้แจ่มแจ้ง จักไม่เก็บทุกข์ เก็บสุขของใคร นำเอามาไว้ในจิตอีก โลกนี้ทั้งโลก ล้วนตกอยู่ภายใต้กฎของกรรมทั้งสิ้น โลกุตรชนก็ไม่เว้น ถ้าหากยังมีขั้น ๕ ให้มัน

เล่นงานได้ ยกเว้นตัดขั้น ๕ ทั้งขั้น ๕ ยังดวงจิตให้อยู่ยังดินแดนอมตะนิพพานอย่างแท้จริงแล้วนั้นแหละ จึงจักหลบเลี่ยงหนีพ้นกฎของกรรมที่มันตามทวง”

หลวงพ่อกุญแจ ท่านเมตตาสอนเรื่อง **อยากตายเป็นต้นเหตุ** (ต้นเหตุเพราะมีพวกเราท่านหนึ่ง คิดอยากตายเพื่อจะได้พ้นกฎของกรรมเสียที) หลวงพ่อกุญแจมาสอนว่า “ถ้าอยากตายละก็ รับรองไม่ได้ตายหรอก คนยังมีความอยาก ไม่ว่าจะอยากอะไร รวมทั้งอยากเป็นอยากตาย รับรองว่ายังไปพระนิพพานไม่ถึง เพราะอารมณ์นั้นมันเป็นอารมณ์ของต้นเหตุ ไม่ใช่อารมณ์สังขารเบกขาญาณ อันเป็นอารมณ์วางเฉยของพระอรหันต์ที่เตรียมตัวเข้าพระนิพพาน รู้ไว้ด้วยจะได้ไม่คิดเชื่อซำโง่ ๆ อีก”

สมเด็จพระสังฆราช ทรงตรัสว่า “เวลานี้ขอให้พวกเจ้าอย่าห่วงใคร ขอให้ห่วงตนเอง ห่วงอารมณ์จิตของตนเองให้มาก ๆ”

สมเด็จพระพุฒาจารย์ ทรงตรัสว่า “การให้อภัยทานยอมชนะการให้ทั้งปวง สิ้นทุกข์-สิ้นสุข คลายร้อน คลายหนาวก็ได้ที่ตรงนี้ หมั่นทำสติให้มั่นคงนะ การกำหนดลมหายใจอย่าทิ้ง”

สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่อง **อย่าละความเพียร** ทรงตรัสว่า

ก) “พวกเจ้าอย่าละความเพียร จักก่อปรกรรมดีหรือชั่ว ความเพียรเป็นใหญ่ พวกเจ้าเคยทำกันมาแล้วนับกับปีไม่ถ้วน แต่เพลาที่จักก่อปรกรรมไม่ดี-ไม่ชั่ว ก็จงหมั่นใช้ความเพียรเป็นใหญ่เถิด”

ข) “พวกเจ้าใช้ความเพียรในการเกิดมาแล้ว นับกับปีไม่ถ้วน เพลาที่ในชาติเดียว เวลาอันเหลืออยู่น้อยนิด จงหมั่นใช้ความเพียรในการดับเกิด นิพพานัง ปรมัง สุขัง รอพวกเจ้าอยู่ในความเพียรนั้นแล้ว

หลวงพ่อกุญแจ เมตตาสอนเรื่อง **อย่าเอาไฟไปจ่อพระอริยะเจ้า** (ท่านปราม ลูกศิษย์ท่านหนึ่ง ซึ่งมีโทษจริตเป็นใหญ่ด้วยความเมตตา) ท่านสอนว่า “จำไว้ ที่หลังอย่าทำอารมณ์คิดปรุงแต่งให้จิตมันร้อนรน เผากายเผาจิตตนเอง ยังไม่พอ ดันเอาไฟในจิตของตนออกไปจ่อคนอื่นเขาเล่นเสียอีก พระท่าน-หลวงปู่-หลวงพ่อกุญแจทั้งหลาย แม้ท่านพันร้อนพันหนาวก็จริงอยู่ แต่ปกติของไฟ ไกลที่ไหนก็ร้อนที่นั่น อย่าเอาไฟไปสู่มไกลท่านอีก จะลงนรกเพราะไปรบกวนกระแสดจิตพระอริยะเจ้าท่านให้”

สมเด็จพระสังฆราช เมตตาสอนเรื่อง **อย่าพกเอากิเลสขึ้นมานิพพาน** ทรงตรัสว่า

“ก่อนขึ้นมา ถ้าหากมีเรื่องราวใด ๆ มากกระทบจิต ก็ให้กำหนดจิตวางเรื่องราวทั้งหลายเหล่านั้นลงก่อน แล้วกำหนดจิตจับอานาปาแล้วกำหนดจิตจับภาพพระ จัก

เป็นพระองค์ไหนก็ได้ จักเป็นตถาคตหรือสมเด็จพระองค์ปัจจุบันองค์หนึ่งองค์ใดก็ได้ เมื่อเห็นภาพและกราบแล้ว จักต้องการพบท่านผู้ใด อันเป็นเหตุที่จักต้องสนทนาปัญหาให้คลี่คลาย ก็ทำได้โดยฉับพลัน ขออย่างเดียวอย่าพกเอาอารมณ์ของกิเลสขึ้นมาบนพระนิพพาน”

สมเด็จพระองค์ปฐม เมตตาสอนเรื่องการตัดอารมณ์ฟุ้งด้วยปัญญา (๑๖ มกราคม ๒๕๓๖) ทรงตรัสว่า

ก) “ฟุ้งซ่านหนักก็ให้นึกถึงมรณานุสติว่า เรากำลังจักตายอยู่ในปัจจุบันนี้แล้ว หากปล่อยจิตให้เศร้าหมอง ว่างจากความคิดแล้วไซ้ มรรคผลนิพพานจักไม่ได้อะไรเลย ตกตายตอนนี้มีแต่จักตกเป็นเหยื่อของอบายภูมิ”

ข) “อธนา โจทยัต ตานัง ตถาคตหรือท่านผู้อื่นตักเตือนสักพันครั้ง ก็ไม่เหมือนตัวเจ้าจักกำหนดจิตตักเตือนตนเองด้วยความตั้งใจหนึ่งครั้ง อย่างกระทำจิตให้ว่างจากความคิด ขอให้ตั้งใจตักเตือนตนเองไว้เสมอ ๆ อย่าให้อารมณ์ความเลวมันสิงจิต มรรคผลนิพพานมิใช่ได้อยู่บนความเศร้าหมองของจิต ความผ่องใสปราศจากกิเลสครอบงำจิตใจเท่านั้น ที่เป็นมรรคผลนิพพาน”

ค) “อย่าลืมเตือนใจไว้เสมอ ๆ ว่า คิดอย่างนี้เป็นความชั่วอีกแล้ว เจ้าคิดอย่างนี้ จะไปนิพพานได้หรือ หมั่นถามจิตตนเองให้บ่อย ๆ ว่า เวลานี้กำลังเดินอารมณ์จิตผิดหรือไม่ พยายามใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ เมื่อรู้ผิดก็กำหนดจิตตั้งต้นอารมณ์เสียใหม่ อย่าท้อถอยหมดกำลังใจ จะทำให้ฟ่ายแพ้แก่กิเลสได้โดยง่าย พิจารณาตามนี้ให้มาก ๆ โจทยัตจิตของเจ้าเอาไว้ให้ดี ๆ

สมเด็จพระองค์ปฐม ทรงเมตตาสอนเรื่องเขตทุกข์หรือยัง ทรงตรัสว่า

ก) “ขอให้เขตจริง ๆ นะ ทุกข์มันมีอีกมากมายที่พวกเจ้าจักต้องได้พบประสบกับมัน เวลานี้จงกำหนดจิตตัวรู้ ใ้รับทุกข์ สัมผัสทุกข์ที่เกิดกับจิตและขันธ ๕ โดยตลอดเถิด ทนได้บ้าง ทนไม่ได้บ้างก็ต้องรับทุกข์นั้น ๆ และตั้งจิตกำหนดรู้ทุกข์นั้น ๆ อย่างมีสติ หนักบ้างเบาบ้างตามแต่วาระของกฎแห่งกรรม เมื่อรับการกระทบแล้ว จงพิจารณาหาสาเหตุแห่งทุกข์นั้น ให้เห็นว่าเกิดขึ้นด้วยเหตุและผลประการใด จิตเมื่อรับทุกข์ รู้ทุกข์แล้ว จงพิจารณาให้ลงกฎธรรมดาแห่งสังฆธรรม ๕ ประการ ชาติปิทุกขา ชราปิทุกขา มรณัมปิทุกขัง โสกะปริเทวะ โทมหัส สุปายาสาปิทุกขา เป็นต้น”

ข) “จงตระหนักไว้อยู่ตลอดเวลาว่า การทรงขันธ ๕ อยู่ไม่มีทางหนีพ้นทุกข์เหล่านี้ไปได้ การไปเสียจากขันธ ๕ มีสถานที่เดียว คือพระนิพพาน มองทุกข์ให้เห็น รู้

ทุกข์ว่ามีอยู่ทุก ๆ ขณะจิตที่ทรงขั้น ๕ อยู่ เกิด-ดับของลมหายใจก็เป็นทุกข์ ทุกข์ เพราะกายแสวงหาอาหารเกิดดับเป็นปกติ เมื่อเห็นทุกข์เป็นปกติของขั้น ๕ จิตมัน จักรับรู้ไว้ว่า ทุกข์นี้เป็นของหนัก เมื่อเห็นสภาวะหนักของทุกข์ ต่อไปด้วย ธรรมดาจักเกิดขึ้นได้ด้วยการพิจารณาด้วยปัญญา จิตจักสำรอกทุกข์ทิ้งไปในที่สุด ด้วยจิตที่มีสติ-สัมปชัญญะสมบูรณ์ได้ในที่สุด”

ค) “เมื่อเห็นทุกข์อันมีอยู่เป็นปกติของขั้น ๕ ต่อ ๆ ไปจิตก็จักกำหนดรู้อยู่ แต่ว่าทุกข์ แต่จิตมันจักไม่ยอมรับทุกข์นั้นมาแบกให้หนักอีก สภาวะจิตนั้นมีความดีน เป็นธรรมดา เมื่อรู้แล้วว่าทุกข์หนัก ก็จักดิ้นรนหาทางออกแห่งทุกข์นั้น ๆ”

หลวงพ่อกุญแจ เมตตาสอนเรื่อง ธรรมะเป็นของเบา ท่านสอนว่า

ก) “อย่าเครียดให้มันมากนัก ธรรมะเป็นของเบา เป็นธรรมชาติ เป็น ธรรมดา สมารถจิตต้องเบา ๆ ไม่ใช่ตั้งทำให้มันเกิดได้เท่าเดียว จิต เราเคยชินกับกิเลสมาแล้ว ไม่ต่ำกว่า ๑๖ อสงไขยก้าวไรแสนกับ อยู่ ๆ จะไปมัดมือเท้า ไม่ให้กิเลสมันตะถืดได้ในคราวเดียว มันจะไม่เก่งไปหรือ ค่อย ๆ เป็น ค่อย ๆ ไป อย่าเพิ่งเป็นขุนกระบี่พิชิตมารในตาบเดียว ต้องหมั่นหัด หมั่นซ้อม แพ้บ้างชนะบ้าง เป็นธรรมดา ทำอารมณ์ให้เบา ๆ เข้าไว้ อย่าเคร่งเครียดให้มากนัก มองทุกข์-เห็น ทุกข์ที่เข้ามากระทบ วางได้บ้าง วางไม่ได้บ้าง มันก็ยังดี ดีกว่าที่เรามองไม่เห็น มันเลย”

ข) ถ้าระงับทุกข์ ระงับสุขไม่อยู่ ก็ให้นึกถึงความตายที่จะเข้ามาถึงเดี๋ยวนี้ รับรองว่าเป็นยาวนานชะงักความทุกข์-ความสุขได้เด็ดขาด คนมันจะตายอยู่ทุกขณะ จิตเวลานี้ จะไปมัวนั่งทุกข์นั่งสุขอยู่กระไรได้ ถ้ามองจิตมันว่า แกจะตายอยู่แล้วในขณะที่ มัวแต่เกาะทุกข์-เกาะสุข แกจะไปนิพพานได้ไหม ถ้าจิตไม่โง่เกินไป มันก็ต้องวาง อารมณ์ทุกข์-สุขได้บ้าง แม้ชั่วขณะก็ยังดี ถ้ามั่นถือ ก็ให้ถ้ามั่นบ่อย ๆ รุกถ้ามถึง ความตายอยู่อย่างนั้น จิตมันก็จะหายไปเอง ห่วงตัวเอง ห่วงอารมณ์จิตของตัวเอง ให้มาก ๆ เรื่องของคนอื่นไม่ต้องห่วง”

สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่อง วิตกจริต ทรงตรัสว่า

ก) “จักเป็นไปไม่ได้หรือไม่ อย่าเพิ่งคำนึงถึง เพราะนั่นคืออนาคตธรรมที่ยังมาไม่ถึง ธรรมปัจจุบันสำคัญกว่า จงหมั่นตรวจดูอารมณ์ของตน ในทุก ๆ ขณะจิตว่า เพลานี้เป็นไฉน สุขหรือทุกข์ หรือเฉย ๆ เป็นปกติธรรมดา” (ทรงโปรดบุคคลท่านหนึ่ง ซึ่งวิตกถึงเหตุการณ์ที่ยังมาไม่ถึง จะพยายามแก้เท่าใดก็ไม่ยอมหาย) ทรงตรัสว่า

ข) “ตายตอนนี้ก็ลงนรกอีกนั่นแหละ เพราะสงสัยในธรรมแล้วการทำจิตอย่างนี้ เจ้าก็รู้ว่าไม่ดี เป็นความเศร้าหมองของจิต แล้วยังจักยึดเกาะอารมณ์วิตกจริตนี้ไว้กับจิต เพื่อประโยชน์อันใด”

ค) การตัดอารมณ์นี้ให้เด็ดขาดยอมเป็นไปไม่ได้ เพราะเจ้าไม่ใช่พระอรหันต์ เอาเป็นเพียงแต่ว่า ระวังชั่วคราว ในเมื่อรู้อยู่แล้วว่าการยึดเกาะอารมณ์วิตกจริตในจิตนั้นหาประโยชน์อันใดมิได้ ก็จงหมั่นโง่จิตตามตนเองว่า สิ่งที่ยึดเกาะอยู่นี้เป็นความสุขหรือความทุกข์ เป็นคุณหรือเป็นโทษ ถ้าจิตไม่โง่จนเกินไป มันก็ต้องยอมรับว่าเป็นโทษเป็นทุกข์ จิตมันมีนิสัยเคยชินกับกิเลสแห่งอารมณ์วิตกจริตมานาน แม้รู้ว่าทุกข์ว่าโทษก็ยังไม่คลายจิต สรรอกอารมณ์ทุกข์นั้นออกมา จิตมันติดเกาะทุกข์ราวกับพอใจในความทุกข์ที่เศร้าหมองนั้นอย่างเหลือประมาณ เราจะต้องเข้มแข็งอดทนต่อสู้กับอารมณ์นั้น ๆ ประการแรกต้องจับอานาปานุสสติให้ตั้งมั่น กำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก อย่างที่ จักหลับ จักตื่น ให้รู้ลมควบคำภาวนาเข้าไว้ จักต้องทำให้ได้ด้วย มิฉะนั้นจักระงับอารมณ์เหล่านี้ไม่ได้ ต้องใช้ความเพียรเป็นใหญ่”

ง) “เพราะฉะนั้น เมื่อจิตซ่านตกไปในอารมณ์วิตกจริต สงสัยอยู่รำไปเมื่อใดนั้น ต้องหมั่นกำหนดจิตรู้ว่า จิตเลวแล้ว ชั่วแล้ว อย่าปล่อยไว้ให้นาน ต้องหมั่นชำระล้างจิตโดยไวเมื่อนั้น โดยการกำหนดรู้ลมหายใจเข้าออกสักสิบคู่ วาระแรก ๆ มันไม่ยอมรับรู้ลมหายใจ ก็ให้ระบายลมหายใจแรง ๆ เหมือนคนถอนลมหายใจแรง ๆ ยาว ๆ สักสิบครั้ง หรือทุกครั้งที่ยึดฟุ้งซ่านไปในอารมณ์วิตกจริตนี้ เป็นการระบายลมหายใจ เป็นการผ่อนคลายความเครียด อันเกิดจากความคิดอันหาที่สิ้นสุดไม่ได้

การระบายลมเป็นการตัดความคิดฟุ้งซ่านให้ชะงักงัน ขอพวกเจ้าจงลองทำดู ระหว่างนั้นเมื่อระบายเอาลมเข้าออกให้ยาว ๆ แรง ๆ สมองก็จักได้ปลอดโปร่งขึ้น สภาวะที่จิตหมกมุ่นอยู่ในความคิดเครียด ๆ ก็จักคลายตัว ขอให้หมั่นกระทำดูตามนี้ และคอยสังเกตผลของการกระทำอย่างนี้ดูด้วย”

หลวงพ่อกฤษีท่านเมตตาสาธยายต่อ (เพราะบุคคลท่านนี้เคยเป็นลูกท่านมาหลายชาติ) ว่า

ก) “กรรมฐานแก้บ้างล่ะลูก จำได้ไหม ที่พระท่านสาธยายในเวลานี้ พ่อเคยสอนเอ็งเอาไว้แล้ว ทำไมไม่นำเอาออกมาใช้ (ก็รับว่าลืมซะสนิท)

ข) “ลืมไม่ได้นะลูก การปฏิบัติกรรมฐานจักต้องครบวงจร มิฉะนั้นมรรคผลเกิดได้ยาก ถ้าทำเหยาะ ๆ แหยะ ๆ ไม่ต่อหน้าต่อหลัง ก็มีหวังบรรลุได้ยาก อย่าลืมแต่ละคนสะสมกิเลสมานาน ทำเป็นเล่น ๆ ไม่เอาจริงเออจิง มีหวังถูกกิเลสกินทะเล็ดทุกราย

อย่าอวดเก่งแบ่งว่าบารมีสูงจัด ลงคิดว่าตัวเองดีก็มีหวังเสร็จทุกราย หมั่นมองหาความ
 เลวของจิตให้พบ เสร้าหมองด้วยอารมณ์พอใจหรือไม่พอใจ เสร้าหมองด้วยอารมณ์
 สุขหรือทุกข์ อดีตอนาคตไม่ต้องไปหา สำคัญแต่อารมณ์วันนี้ เดียวนี้ ขณะจิตนี้ อย่า
 เข้าข้างกิเลสเหมาเอาว่า อารมณ์มันดีแล้ว คนเราถ้ายังไม่ถึงอรหัตผล คำว่าอารมณ์
 มันดีแล้วไม่มี หาความทรงตัวไม่ได้”

ค) “การรู้อารมณ์ การละอารมณ์ จะต้องทำกันด้วยฉับพลันทันใด ใหม่ ๆ ก็แก้
 มันบ้าง ขณะมันบ้างเป็นธรรมดา แต่จำไว้ว่าอย่าท้อถอย แพ้มันได้ แต่ต้องแพ้มันไม่
 นาน เพราะถ้าปล่อยให้มันเข้ามากินใจได้นานเท่าใด มันก็จะเกาะติดใจนานมากขึ้น
 เท่านั้น”

ง) “ในบุคคลที่คิดมาก การกำหนดรู้ลมเข้า-ออกก็น้อย ปอดได้รับลมน้อย เป็น
 ผลให้หัวใจอ่อน เลือดไปเลี้ยงสมองน้อยลง จึงมีหงส์ศีรษะ เพลีย บางรายปวดศีรษะ
 ทำให้เครียด ก็มีสิทธิ์เป็นโรคประสาท ใจสั้น ความดันขึ้น นอนไม่หลับ กินข้าวไม่ลง
 ผลที่สุดไม่เป็นบ้าก็เป็นลมตายอยู่ดี พยายามเอากรรมฐานหักล้างอารมณ์คิดเลวนี้เสีย
 กำหนดรู้ลมเข้า-ออก งดเอากรรมฐานแก้บ้ำมาใช้ให้มาก ๆ”

จ) “พกคาถาประจำจิตไว้ว่า **กูจะไม่เปลอ กูจะไม่ประมาทต่อข้าศึก อัน**
ได้แก่กิเลสของจิต ของกูเอง คาถานี้ถ้าไม่ลืมฟอรับรองว่า พวกเอ็งรบที่ไรชนะทุก
 ที่”

**สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่อง อุกเบกขาอย่างมีสติและมีปัญญา
 ทรงตรัสว่า**

ก) “หมั่นเรียนรู้ หมั่นแยกแยะทุกข์-สุขให้ออกจากจิต อย่าให้มีอารมณ์ ๒
 ครอบครองจิตอยู่นานนัก จักไปไม่ถึงจุดหมายปลายทาง มองธรรมดาให้เห็น หา
 ความปกติให้พบและอารมณ์อุเบกขาก็จักเกิดขึ้นได้ไม่ยากนัก พวกเจ้าต้องรู้จัก
 อุเบกขาอย่างมีสติและมีปัญญานะ อุเบกขาอยู่ในความถูกต้อง และเหมาะสมแห่งพระ
 ธรรมคำสอนของตถาคต อันยึดมั่นอยู่ในหลักมัชฌิมาปฏิปทา ถ้าหาทางสายกลางไม่
 พบ อุเบกขาที่เกิดก็จักไม่ใช่อุเบกขาที่แท้จริง จักเป็นอุเบกขาที่ไร้ปัญญา เพราะมุ่งไป
 เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นเข้าโดยไร้สติพิจารณา”

ข) “ตั้งตัวอย่างพระอานนท์ ถ้ามสมเด็จพระสังฆราชปัจจุบัน เห็นหญิงตกน้ำ ตัวท่าน
 เองสามารถช่วยได้ แต่ถ้าใช้อุกเบกขาโดยขาดปัญญากลัวอาบัติ ก็หลีกเลี่ยง ไม่ช่วย
 หญิงนั้นขึ้นมา หญิงนั้นก็ตาย อุปมาอุปมัยให้เห็นว่า หากกระทำเช่นนั้นก็ขาดปัญญา
 คือ เบียดเบียนผู้อื่นให้ตกตาย และเมื่อคำนึงถึงการตายของหญิงที่ตกน้ำที่ไร จิตของ

พระโสดาบันที่ยังตัดอารมณ์ ๒ ยังไม่ได้ ก็ต้องเศร้าหมองอยู่ดี กล่าวคือเป็นการเบียดเบียนตนเองด้วยอย่างแท้จริง” (การอาบัติจะเกิดขึ้นได้อยู่ที่เจตนาของจิต การช่วยผู้อื่นแม้จะเป็นเพศตรงข้าม หากจิตไม่มีกำหนดแล้ว ก็ไม่มีโทษอาบัติแต่อย่างใด)

ตอนที่ ๓ ตอนจบ
ธรรมะและเหตุการณ์บางตอน
ที่เกี่ยวข้องกับหลวงพ่
(พระราชพรหมยาน)

๑ **สมเด็จพระองค์ปฐม ทรงเมตตาสอนเรื่อง “เมื่อกามและกามสัญญาเกิด”**

“ให้พิจารณาว่า ขณะนี้เรากำลังไปเอาทุกข์ของผู้อื่นมาไว้กับใจตน หรือกำลังแบกทุกข์ของผู้อื่น เพราะว่ากายนี้มันหาใช่เรา หาใช่ของเราไม่ ตัวเราจริง ๆ คือ จิต หรือ อทิสมานกาย อารมณ์นี้จึงเป็นอารมณ์ที่เบียดเบียนตนเองโดยตรง หรือขาดเมตตาที่จุดไฟเผาใจตนเอง หากยังมีกามตัณหาและกามสัญญาอยู่ จึงเป็นอารมณ์ยังปรารถนาการเกิดอยู่ต่อไป”

อุบายกำจัดกามวิตกและกามสัญญา ที่พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ว่า อารมณ์วิหิงสาวิตก หรืออารมณ์ที่เบียดเบียนตนเอง และพยายามวิตก หรือ อารมณ์ที่เบียดเบียนผู้อื่น ก็ให้ใช้หลักพิจารณาตามนี้

๑. กามวิตกให้เกิดขึ้นกับเราแล้ว
๒. กามวิตกเป็นไปเพื่อความเบียดเบียนตนเอง
๓. กามวิตกเป็นไปเพื่อความเบียดเบียนผู้อื่น
๔. กามวิตกเป็นไปเพื่อเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น
๕. กามวิตกทำปัญญาให้ถอยหลังเพราะเป็นนิรวณ
๖. กามวิตกทำให้เกิดความคับแค้น (เป็นทุกข์อย่างยิ่ง)
๗. กามวิตกไม่เป็นไปเพื่อพระนิพพาน

คาถามีความลับอยู่ในนั้น เขาไม่บอกกันให้รู้พร้าเพรื่อ เพราะเคล็ดของคาถามีอยู่ คือ การแก้คาถานั้น ๆ อยู่ที่ว่าถอยหลัง คาถาก็จะคลายตัวได้ ความลับอยู่ตรงนี้

คาถาความเป็นใหญ่ของโลก คือ

๑. อิติ-ติอิ คือ ปิดหน้าและปิดหลัง ไม่สามารถว่าถอยหลังแก้ได้ เป็นของสมเด็จพระองค์ปัจจุบัน
๒. อิติปิโสเดินหน้า และอิติปิโสถอยหลัง (ยันต์เกราะเพชร) เป็นของหลวงปู่โลกอุดร หรือสมเด็จพระองค์ปัจจุบัน
๓. คาถาเปิดถ้ำก็เป็นของสมเด็จพระองค์ปัจจุบันเช่นกัน

๑ หลวงพ่อมาสอนเรื่อง ให้สนใจสงครามในกายและจิตเรา ดีกว่าสงคราม
ภายนอก

มีความสำคัญว่า “เรื่องชะตากรรมของโลก มันก็รบกันอยู่อย่างนี้ตลอดกาล สันติภาพของโลกมีที่ไหน สงครามมันมีอยู่คู่โลกตลอดเวลา เพราะความอยากเป็นใหญ่ อยากรองโลก ตัณห์มันพร่องอยู่อย่างนั้น จะรบมาก รบน้อย มันก็ต้องรบกัน อยู่เป็นประจำ มาดูสงครามในกายและจิตดีกว่า มันเป็นเรื่องจริง เพราะต้องรบกับ ความทุกข์อยู่ทุกวัน จะเรียกว่าทุลลิตก็ได้ ถ้าหากยกจิตหนีไม่เป็น... พ่อพูดว่า หนีทุกข์นะ ไม่ใช่ต่อสู้ทุกข์... คนหนีทุกข์เป็น ต้องอาศัยพระธรรมเป็นเครื่องหนี หนีด้วยจิต ไม่ใช่หนีด้วยกาย เพราะกายจะหนีอย่างไรก็ไม่พ้น ทุกข์มันจรเข้ามาหากาย หรือกายมันจะเข้าไปหาทุกข์ทุกวัน-ทุกเวลา ถ้าจิตหนีไม่เป็นก็เกาะทุกข์ไปเรื่อย ๆ ... แค่ว่า-หู-จมูก-ลิ้น-กาย-ใจ ทุกข์ภายนอกมันจรเข้ามาหา เห็นโน่น-รู้นี้-จรเข้ามาทางประตูทั้ง ๖ (ทวารทั้ง ๖, อายตนะทั้ง ๖) กระทบเข้ามาเรื่อย ๆ เพราะเราเปิดประตูรับมันเข้ามา...

การหนีทุกข์ หากเข้าใจใช้ประตูใจประตูเดียว จะปิดจะเปิดก็อยู่ที่เราฝึกมันได้ แค่นั้น ถ้าใจมันวางเฉยเป็น ทุกข์นอก-ทุกข์ใน ก็ทำอะไรเราไม่ได้ สงครามอย่างนี้สิที่เราควรสนใจให้มาก ๆ รบอย่างนี้สิพ้นทุกข์ได้ ชนะแล้วพวกแพ่ตามไม่ทัน เพราะเราไปพระนิพพานได้ ความทุกข์ก็ตามเราไปไม่ได้ (เพราะเราไม่มีกาย-ไม่มีขันธแล้ว)

...จำไว้สงครามภายนอก ถ้าหากจำเป็นต้องทำ ก็จงตั้งจิตทำเพื่อชาติ-ศาสนา-พระมหากษัตริย์ เท่านั้น เราจะไม่มีความโกรธแค้นอาฆาต-พยาบาท เป็นการส่วนตัว กายเราตั้งใจอุทิศให้พระพุทธเจ้า เราก็ต้องทำเพื่อท่าน จิตเราอุทิศให้พระธรรมคำสั่งสอนของท่าน ก็ต้องทำสงครามภายใน รบกับความทุกข์ให้เป็น

๑ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงคามาสอนต่อ

มีจุดสำคัญโดยย่อ ดังนี้

ก) “กฎของกรรม หลีกเสี่ยงกันไม่พ้นหรอก แต่พุทธคุณ-ธรรมคุณ-สังฆคุณ ทำให้ผ่อนหนักเป็นเบาได้ แต่ก็ไม่ควรจักประมาทเป็นที่รู้อยู่ ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้นตรี ตถาคตสรุปลงไว้แค่ จงอย่าประมาทเท่านั้น”

ข) “การต่อสู้เพื่อจรรโลงงานประกาศพระศาสนา เป็นการเอากายเข้าเสี่ยง การต่อสู้เพื่อมรรคผลนิพพาน เป็นการเอาจิตเข้าแลก เพราะฉะนั้น ผลอเมื่อไร ประการแรกกายจักตาย ประการหลัง ถ้าผลอจิตก็พลาดจากมรรคผลนิพพาน”

ค) “พวกเจ้าจงหมั่นเอาจิตคุมกายกันไว้ให้ดี ๆ พยายามอย่าให้กายคุมจิตให้มากนัก ทุกข์กายเกิดจงหมั่นกำหนดรู้ แก้มันไปให้เร็วที่สุด จิตอย่าไปเกาะทุกข์ของกาย จิตหมั่นพิจารณาหาความจริงของกายให้พบ และยอมรับสภาพของกายตามความเป็นจริง โดยอาศัยปัญญาอันเกิดจากสมณะวิปัสสนาเป็นกำลังใหญ่ เห็นทุกข์ เห็นโทษ เห็นภัยของการมีร่างกาย จิตไม่ดิ้นรน ยอมรับสภาพของกายว่ามันเป็นอย่างนั้นอยู่เป็นปกติ เราคือจิตจักไม่สนใจในมัน ช่วยแค่ระงับทุกข์ชั่วคราว คิดไว้เสมอว่า ตายเมื่อไหร่เราจักเลิกคบมัน จิตตั้งมั่นอยู่แต่พระนิพพานจุดเดียว นาน ๆ ไปจิตจักคุมกายอยู่ คือ **ชินในทุกข์ของกาย** และวางเฉยได้ ไม่ทุกข์กับกายอีก จิตก็ทำหน้าที่เจริญสมณะธรรมไปได้ตลอดเวลา ไม่ว่าตอนนั้นกายจะทุกข์หรือสุขก็ตาม อารมณ์จิตที่แยกออกมาได้ กายส่วนกาย จิตส่วนจิตนี้แหละทำให้จิตคุมกายได้ เป็นอารมณ์สังขารุเบกขาญาณอย่างแท้จริง แม้ในวาระแรก ๆ นี้จักเป็นของใหม่อยู่ รมทั้งสงครามประกาศพระพุทธศาสนา รมทั้งสมครามภายในจิต ก็ต้องระมัดระวังตัวทั้งกายทั้งจิต ขอให้ทำกันไปเถิด อย่าละความเพียร ผลสำเร็จย่อมเกิดขึ้นได้แน่

ง) “มีอะไรเกิดขึ้น ก็จงอย่าตกใจกันเกินควร ให้ยอมรับนับถือกฎของกรรมว่ามันเป็นธรรมดา ตั้งสติกำหนดรู้ให้ดี ๆ ก็แล้วกัน”

๑ หลวงพ่อมาสอน วิธีแก้ปากเสีย (วจีกรรม ๔)

โดยให้หลักไว้ดังนี้ โรคปากเสีย คือ โรคชอบต่อกรรม เมื่อถูกกระทบทางทวารทั้ง ๖ (ประตูทั้ง ๖, आयตนะ ๖) เพราะอุเบกขาหรือวางเฉยไม่เป็น เบรกจึงแตกอยู่เป็นปกติ มีผลทำให้กรรมบถ ๑๐ หมวดวาจา ๔ ไม่เต็มสักที

- ก) พยายามคิดเสียก่อนจึงค่อยพูด
- ข) หรือพยายามคิดอยู่ตลอดเวลาที่ฟังคนอื่นเขาพูด
- ค) พยายามตั้งจิต อย่ให้ไหวไปตามคำพูดของผู้อื่น (โดยฟังอย่างเดียว ห้ามปรุงแต่กรรมนั้น ๆ)

ง) พยายามฟังแล้วกรองเอาสาระจากคำพูดนั้น ๆ ของเขาว่ามีประโยชน์ หรือไม่มีประโยชน์ (ด้วยปัญญา)

จ) เวลาคนอื่นเขาพูด จะยาวหรือสั้น ปล่อยให้เขาพูดให้จบก่อน เราใช้ความคิดฟังไปแล้ว จะรู้ว่า คำพูดนั้น ๆ มีสาระหรือไม่มีสาระ ควรพูดหรือไม่ควรพูด ต่อ หรือควรวาง ควรตัด ก็รู้ได้ด้วยความคิด ไม่ใช่ประโยคไหนมากระทบหูแล้ว ภูอยากจะพูดก็ว่าไปเรื่อย ๆ โดยไร้ความคิดพิจารณา

ฉ) หากทำตาม ๕ ข้อแรกแล้ว คิดอยากจะพูดบ้างก็ให้พิจารณาว่า พูดแล้ว เป็นคุณหรือเป็นโทษ, มีสาระหรือไม่มีสาระ, ยิ่งเป็นสาระธรรมในพระพุทธศาสนา ยิ่งสำคัญ จะต้องมั่นใจเสียก่อนว่าเป็นความจริง ไม่ผิดศีล-ไม่ผิดพระวินัย-ไม่ผิดพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ถ้าไม่ผิดก็พูดได้ สรุปว่าต้องนิสสัมมะ กรรมัง เสโยโย หรือใคร่ครวญด้วยปัญญาเสียก่อนจึงค่อยพูด เพราะแม้จะเป็นความจริง แต่พูดแล้ว คนฟังไม่เชื่อ-ไม่ศรัทธา ก็ไร้ประโยชน์ที่จะพูด

๑๐ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาแนะนำต่อ และสั่งสอนต่อ

มีความสำคัญโดยย่อดังนี้

ก) “สังฆารุเบกขาญาณเป็นธรรมเบื้องสูง ของผู้ถึงจุดสุดยอดแห่งมรรคผล นิพพาน ขอให้พวกเจ้าหมั่นซ้อมหมั่นปฏิบัติเข้าไป วางอุเบกขาให้ถูกลักษณะของ มัชฌิมาปฏิปทา โดยอาศัยศีลเป็นพื้นฐานที่ตั้งของสมาธิและปัญญา ตัวสังฆารุเบกขาญาณก็จักเกิดขึ้นได้ไม่ยาก หมั่นอดนา โจทยัตตานัง สอบจิต-สอบกาย-สอบวาจาเข้าไว้ว่า คิดเช่นนี้ ทำเช่นนี้ พูดเช่นนี้ มันผิดหรือถูกในหลักธรรมที่ตถาคต ได้สั่งสอนมา พิจารณาให้มาก ๆ ถ้าผิดก็จงอย่าทำเป็นอันขาด ถ้าถูกก็จงรีบทำด้วยความมั่นใจ ขยัน-พากเพียรเข้าไป **มรรคผลที่ได้จากการกระทำของตนเองนั้น เป็นของแท้ ดีกว่าฟังคนอื่นพูดหรือเล่าว่า เขาทำเช่นนั้นได้ผลเช่นนี้**

ข) “มาเถิดเจ้าเข้ามาสู่หลักปฏิบัติธรรม อันเข้าสู่โลกุตระธรรมเบื้องสูงอย่าง แท้จริง ตั้งใจไปเลย ทิ้งทวนของชีวิตเสี้ยวที่เหลือนี้ให้แก่พระธรรม ตั้งแต่วินาทีนี้เป็น ต้นไป จงหมั่นคุมสติ กำหนดรู้กิริยาของกาย-วาจา-ใจ ให้แน่นแน่มั่นคง อานาปานัสส ติกับคำภาวนา อย่างตั้งเป็นอันขาด ใครจักพูดอะไร ขอให้มึสติฟังให้ดี ๆ พิจารณาเข้า อิงพระธรรมคำสั่งสอน กลับกรองหาสาระให้ได้ แล้วเวลาที่จักพูด ก็จงคิดพิจารณาให้ ดีว่ามีสาระหรือไม่ ถ้าไม่มีจงอย่าพูด อย่าทำเช่นนั้นเป็นอันขาด”

ค) สำหรับคุณหมอมองก็อย่าเผลอ ความดีที่ได้ที่แล้ว ก็จงหมั่นรักษาความดีนั้น ความชั่วใดที่ยังไม่ค้นพบในจิต ก็จงหมั่นค้นหา พยายามเอาความดีแห่งพระธรรมคำสั่งสอนเข้าลบล้างความชั่วแห่งจิตให้ลดน้อยถอยลงไป อย่าตี-อย่าเตือนคนอื่นเสียจนเพลินไป จนลืมเตือนตนเองเสียละ

๑๐ หลวงพ่อมาสอนลูกสาวของท่าน เรื่อง การเดิน นั่ง นอน ยืน อย่างไรในพระพุทธศาสนา จึงจะมีผลดี

ในการปฏิบัติพระกรรมฐาน ขอสรุปย่อ ๆ ว่า

ก) การเดิน ให้ทอดสายตาไปข้างหน้าหนึ่งแฉก หรือประมาณ ๓ เมตร, กำหนดรู้ลมหายใจเข้าและออก (อานาปา) พร้อมภาวนาไปด้วย (พุทฺ-โธ นิพพาน ตามที่จิตตนเองต้องการหรือเคยชิน) หากใจจับภาพพระไปได้ด้วยก็ยิ่งดี

ข) การนั่ง ในพระพุทธศาสนา คือ นั่งพับเพียบ หรือขัดสมาธิ (จิตก็จับอานาปาและภาวนาและภาพพระ หรือจะพิจารณาก็สุดแต่ใจต้องการในขณะนั้น)

ค) นอน ให้นอนตะแคงขวา (สีหไสยาสน์) จิตก็ทำงานแบบข้อ ก และ ข

ง) ยืน ยืนส้ารวมมือทั้งสองไขว้อยู่ข้างหน้าอย่างสุภาพ จิตก็ทำงานข้อ ก และ ข

ท่านให้หมั่นศึกษา-ทำความเข้าใจในพระธรรมคำสั่งสอน แล้วนำไปปฏิบัติให้เกิดมรรค-ผล จึงจะได้ดี

สรุปว่า หลวงพ่อท่านสอนอิริยาบถบรรพ ว่าล้วนเป็นทุกข์เป็นตัวอริยสัจอย่างแท้จริง หากผู้ใดเข้าใจแล้ว การยืน-เดิน-นั่ง-นอน ล้วนเป็นพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น เอาทุกอย่างที่เข้ามากระทบทางทวารทั้ง ๖ (อายตนะ ๖) มาพิจารณาด้วยปัญญาให้เป็นกรรมฐานได้ทุกขณะจิต เช่น การมีชั้น ๕ หรือร่างกายเป็นภาระที่หนักยิ่ง, ชั้น ๕ เป็นทุกข์-เป็นโทษ-เป็นภัยใหญ่ในโลก, โลกไม่เที่ยง-โลกเป็นทุกข์ และที่สุดแห่งโลกล้วนเป็นอนัตตาทั้งสิ้น คือไม่มีอะไรเหลือ เป็นต้น ไม่ปล่อยยให้จิตว่างจากกรรมฐานเป็นอันขาด

๑๑ หลวงพ่อมาเห็นเรื่องการปฏิบัติ

มีความสำคัญโดยย่อว่า

ก) “พยายามให้จิตอยู่กับพระกรรมฐานให้มากที่สุด จะภาวนาหรือวิปัสสนาก็ได้ อย่าฝืนความต้องการของจิต ต้องรู้ว่ามันจะพัก (สมถะ) หรือ เพียร (วิปัสสนา) แต่

ให้ระวังอันหนึ่งคือจิตเฉย ขณะนั้นจิตจะไม่จับอะไรเลย ต้องรู้ว่าจิตต้องการสงบลูกเดียว อากาการนี้จะอยู่ได้ไม่นาน มันหยุดเครื่อง ประเดี้ยวมันก็วิ่งใหม่ตามปกติจิตของมัน”

ข) “จำไว้อย่าทำ (ปฏิบัติ) แบบเครียด ๆ ผลได้จะน้อย ผลเสียจะมาก ให้ทำแบบสบาย ๆ กำหนดจิตรู้ตลอดเวลาว่า อยู่ในกรรมฐานบทไหน อยู่ในอารมณ์ใด”

ค) “จำไว้พระกรรมฐาน อย่าให้หลุดออกไปจากจิต ตั้งใจไว้ว่า ตายเป็นตาย ขอทำพระกรรมฐานให้เกิดผลให้ได้ ละความตั้งใจเมื่อไหร่ ถือว่าเสียสัจจะที่ให้ไว้กับพระพุทธองค์ (อิมาหัง ภควา ฯ)”

ง) “การนอนหลับมาก ก็เท่ากับว่าประมาทมาก ปฏิบัติธรรมได้น้อย อย่าติดนอน อย่าติดกิน (รสอาหาร) อย่าติดการท่องเที่ยว สรุปว่าอย่าติดในกามคุณ ๕ นั้นเอง”

จ) “ขอให้ปฏิบัติกันจริง ๆ อย่ากลัวตายในขณะที่ปฏิบัติธรรมนั้น ๆ และจงอย่าสงสัยในธรรมทั้งปวง ให้ใช้ความเพียรในการปฏิบัติ เพื่อพิสูจน์ธรรมนั้น ๆ อย่างถึงอิทธิบาท ๔ ก็แล้วกัน

๑ สมเด็จพระสังฆราช เมตตาสอน เรื่องกฎของกรรม

มีความสำคัญโดยย่อว่า

ก) “จงหมั่นพยายามสำรวจอารมณ์จิตให้พบ ค้นหากิเลสแห่งความโกรธ-โลภ-หลง ให้พบ กฎของกรรม ขอให้ยอมรับนับถืออย่างจริงจัง

ในอดีตชาติ พวกเจ้าล้วนทำกรรมนี้กันมาก่อนทั้งสิ้น วาระนี้พวกเจ้าล้วนทำเพื่อกิจในพุทธศาสนา เศษกรรมอันเป็นผลบาปเล่นงานพวกเจ้าได้แต่ผิวเผินของร่างกายเท่านั้น ถ้าจักดูผลของกรรมจริง ๆ พวกเจ้าก็จักล้วนแต่ต้องตกตายตามกันทั้งสิ้น”

ข) “อะไรจักเกิดแก่ร่างกาย ขอให้อย่าพึงได้ตระหนก หรือวิตกกังวลให้มาก อันตรายร้ายแรงใหญ่หลวงนั้นไม่มี ขอให้หมั่นตัดอารมณ์วิตกจริตเหล่านี้ทิ้งไป เพราะนั้นไม่ใช่อารมณ์แห่งพระกรรมฐาน มิใช่อารมณ์ที่จักนำพวกเจ้าเข้าสู่มรรคผลนิพพานได้”

ค) “นิพพะ แปลว่า ดับ อารมณ์จิตจักต้องดับจากกิเลสทั้งปวง โกรธ-โลภ-หลง ไม่คงค้างอยู่ในจิต อารมณ์วิตกจริต ก็คือ อารมณ์หลง หลงอยู่ในความทุกข์

อันขุ่นข้องหมองใจ เพราะฉะนั้น พวกเจ้าจักต้องหมั่นระงับอารมณ์เหล่านี้ทิ้งไป พยายามสร้างอารมณ์สังขารเบกขาญาณให้เกิด จักวางเฉยในร่างกายได้ในที่สุด”

ง) “กฎของกรรมใด ๆ เกิดกับร่างกายก็จงยอมรับ ไม่มีใครทำเราหรือเราทำของเราเองทั้งสิ้น กำหนดจิตให้รู้ กำหนดจิตให้เห็นด้วยตาปัญญาทั้งปวง ความสงบจักเกิดแก่จิตของพวกเจ้าได้อย่างไม่ยากเย็นนัก ขอให้ใช้วิปัสสนาพิจารณาให้มาก ๆ แล้วผลแห่งมรรคธรรมจักเกิดขึ้นในปฏิบัติที่พวกเจ้าหมั่นเพียรอยู่ที่นี่ อย่าทำถ้อย หรือขุ่นข้องขัดเคือง อารมณ์จิตจักไม่เป็นสมาธิ ความขาดทุนจักมาเยือน ทั้งขึ้น ทั้งลง ต้องพยายามเข้านะ ชำระจิตให้ได้ทุก ๆ วินาที หมั่นทำบ่อย ๆ แล้วความสำเร็จจักปรากฏแก่พวกเจ้าเอง”

จ) “กายสังขารทุกซ์-อย่าฝืน ให้พยายามระงับให้เร็วที่สุด อย่าแบกทุกซ์ของกายสังขาร จิตสังขารทุกซ์-จักต้องหมั่นฝืน รู้และกำหนดเห็นทุกซ์นั้น ๆ หมั่นเอากรรมฐานแก่จิริต ๖ มาใช้ ก็จักแก้ทุกซ์แห่งจิตสังขารได้”

๑ ปกิณกะธรรม

๑. **ตัวธรรมปัจจุบันอยู่ที่ลมหายใจ** หายใจเข้าก็รู้อยู่ในธรรมปัจจุบัน หายใจออกก็รู้อยู่ในธรรมปัจจุบัน หากจิตรู้อยู่ในอารมณ์ธรรมปัจจุบันตลอด ธรรมในอดีต ธรรมในอนาคตก็เข้ามาแทรกอารมณ์ปัจจุบันไม่ได้ หรืออารมณ์ ๒ ก็เกิดขึ้นไม่ได้ ดังนั้น อุเบกขาหรือตัวสังขารเบกขาญาณจึงเกิดขึ้นได้ที่ตรงนี้เอง

๒. **หินทาสโมสร หรือโลกธรรม ๘** เกิดขึ้นเป็นธรรม ตามกฎของกรรม ซึ่งต่างคนต่างก็ทำเอาไว้เองในอดีต มีอยู่มาก (ไม่เขียนเพราะไม่เกิดประโยชน์อันใดแก่ผู้อ่าน)

สรุปว่าโลกธรรม ๘ เป็นกฎของกรรม ซึ่งเป็นอริยสัจละเอียดหรืออริยสัจขั้นสูง และเป็นไตรลักษณ์ ใครไปสนใจ-ไปยึด-ไปเกาะ ก็ล้วนเป็นทุกซ์ จึงต้องใช้ปัญญาพิจารณาให้เห็นว่าเป็นของธรรมดาของชาวโลก จุดนี้สมเด็จพระสังฆราชปัจจุบัน ทรงตรัสรับรองว่า “ถูกต้องแล้วจงหมั่นศึกษากรรมให้ครบวงจรเถิด กายกรรม ๓, วจีกรรม ๔, มโนกรรม ๓ ทุกกรรมบถมีผลส่งผลให้เกิดทุกซ์ได้ ๓ ประการ เมื่อตนเองทำเหตุให้เกิดแล้ว ทรงให้หลักแยกว่าเป็นกรรมในอดีต หรือเป็นกรรมปัจจุบันให้ผลดังนี้

ก) “ให้ตรวจสอบดูว่า ในปัจจุบันชาติเราทำกรรมนี้มาก่อนหรือเปล่า แยกเป็น กายกรรม วจีกรรม และมโนกรรม หากไม่มีก็แสดงว่า เราเคยก่อกรรมนี้ไว้ในอดีตชาติแน่นอน”

ข) สำหรับกรรมปัจจุบัน ให้ผลทันตาเห็นอย่างหนึ่ง ให้ผลในอดีตอีกอย่างหนึ่ง เช่น คนกินยาพิษและตายลงในขณะนั้น เป็นกรรมให้ผลทันตาเห็น หากเราไปตำเขาไว้เมื่อวานนี้ บุคคลนั้นเขารู้เข้า ก็มาตำเราตอบในวันนี้ ก็เป็นกรรมที่เราเคยทำไว้ในชาติปัจจุบัน หากเราคิดชั่ว จิตในขณะนั้นก็มีไฟกิเลสสมุฏฐานจิตเรา เป็นผลในปัจจุบัน หากเราคิดดีจิตในขณะนั้น ก็มีอารมณ์สุขเป็นผลในปัจจุบัน”

ค) “ส่วนกรรมที่ทำในชาตินี้ แต่ให้ผลของกรรมในชาติต่อไป กล่าวคือผู้ละเมิดศีล ๕ กรรมที่ทำในชาติปัจจุบัน บางคนยังมีบุญกุศลเกาหนุ่นเนื่องอยู่ (กุศลกรรมกำลังให้ผลเขาอยู่) ก็ยังไม่ปรากฏผลของกรรม ให้เห็นในชาติปัจจุบัน พอหมดอายุขัย จิตวิญญาณก็ไปสู่บายภูมิ ๔ ตามกรรมนั้น ๆ คือ ไปรับผลของกรรมในอนาคตนั่นเอง จุดนี้คนมืด คนบาป ย่อมมองไม่เห็น และไม่เชื่อในกฎของกรรมข้อนี้ ไม่เชื่อว่านรก-สวรรค์-พรหม-นิพพานมีจริง ต่อเมื่อร่างกายตาย จิตวิญญาณไปสู่บายภูมิ ๔ แล้ว ก็สายเกินไปที่จักกลับมาเรียนรู้กฎของกรรมได้

๑ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่อง ปกติธรรมนั้นเป็นไหน

มีความสำคัญว่า

ก) “ขอให้พวกเจ้าหาความเป็นปกติให้พบ พบแล้วให้วางในปกตินั้น ๆ จิตจักได้เบาบาง สบายจากอารมณ์กระทบทั้งปวง จงหมั่นเพียรขยันปฏิบัติสมณธรรมให้มาก ๆ คำนิทานและสรรเสริญ ไฉ่ ๆ เกิดกับพวกเจ้า ขอจงมองเห็นไตรลักษณ์ที่เกิดขึ้นแห่งโลกธรรมนั้นว่า เป็นปกติของโลก เกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วดับไป หาสาระธรรมอันใดมิได้ จงหมั่นตระหนักถึงกฎของกรรมเข้าไว้ ไม่ต่อกรรมไปในกาย-วาจา-ใจ ของตนอีก กฎของกรรมที่เที่ยงเสมอ ใครทำใครได้ กรรมใครกรรมมัน อย่าเอาแต่ท่องจำ รู้แล้วต้องหมั่นนำมาปฏิบัติให้เกิดผลด้วย ชีวิตเป็นของไม่เที่ยง ความตายเป็นของเที่ยง ความจริงของชีวิตมันเป็นเป็นอย่างนี้ จงอย่าประมาทก็แล้วกัน”

ข) “ถ้าจิตไหวเมื่อไหร่ ก็จงรู้ว่าจิตเราไม่เป็นปกติสุขในพระกรรมฐาน หมายความว่าเราไม่ยอมรับในความเป็นปกติที่ไหวอยู่ในโลกนี้ ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกมันคือปกติ เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป เคลื่อนอยู่อย่างนั้นเป็นปกติ จักเป็นพรหมโลก เทวโลก มนุษย์โลก อบายภูมิ ๔ เคลื่อนอยู่อย่างนั้นเป็นปกติ”

ค) “พวกเจ้าปรารถนาความไม่เคลื่อนก็มีจุดเดียว คือ พระนิพพาน บุคคลที่จักศึกษาเพื่อเป็น อเสขะบุคคล (พระอรหันต์) ในพระพุทธศาสนา จักต้องฝึกจิตไม่ให้เคลื่อน ไม่ให้ไหวไปในความปกติของโลกทั้งปวง โดยอาศัย

ศีล-สมาธิ-ปัญญาแห่งพระพุทธศาสนาของตถาคต เป็นเสาหลักปักเข็มตอกตรึง จิตเอาไว้ ถ้ามันคงศึกษาในธรรมปฏิบัติมากเพียงใด มรรคผลนิพพานก็จักเกิดมากเพียงนั้น ขอให้ตั้งใจกันเอาไว้ให้ดี ๆ”

๑ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่องมรณานุสติ

ทรงตรัสถามว่า “พวกเจ้ากลัวตายหรือไม่” ตอบ “ຍ່ອມຍັງมีความกลัวอยู่บ้างพระพุทธเจ้าข้า” ทรงตรัสว่า “มันเป็นธรรมดาที่จิตยังมีกำลังใจไม่กล้าแข็ง ผู้ยังเป็นเสขบุคคลอยู่ (บุคคลที่ยังมีหน้าที่ต้องตัดกิเลสอยู่) ย่อมมีความกลัวตายเป็นธรรมดา เพราะฉะนั้น มีสติระลึกนึกถึงมรณานุสติให้มาก ๆ กำหนดรู้ลมหายใจภาวนาวิปัสสนาให้รู้สภาวะของการตายด้วยลมหายใจให้มาก ๆ หนักเข้า ๆ จิตจักยอมรับและวางอารมณ์กลัวตายได้ในที่สุด จงอย่าคิดว่าจะตายเมื่อแก่ จักตายเอาเมื่อวันข้างหน้ามาถึง พวกเจ้าจงหมั่นคิดเอาไว้เสมอ ๆ ว่า ความตายจักมีอยู่ในวันนี้ เพลานี้ เดี่ยวนี้ ทุก ๆ ลมหายใจเข้าออก ความตายมาจ่อประตูรับอยู่ทุก ๆ ขณะจิต ที่ลมหายใจเข้าออกอยู่ตลอดเวลา ถ้าคิดได้แบบนี้ จิตก็จักวางร่างกายได้ในที่สุด”

๑ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่อง “ธรรมเป็นปัจจัยตัดตั้ง”

(อังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๓๖) มีความสำคัญว่า

ก) “ขอให้สนใจในธรรมปฏิบัติให้มาก ๆ รู้อารมณ์จิตให้จงหนัก รู้ได้ละได้ที่ตนเอง อย่าไปเที่ยวละอารมณ์จิตของผู้อื่น ไม่มีประโยชน์ ให้ละอารมณ์จิตที่มีกิเลสของตน ๆ ให้ได้เสียก่อน ใช้พระกรรมฐานบังคับกาย-วาจา-ใจ ให้อยู่ในโอวาทธรรมให้ได้เสียก่อน อย่าเพิ่งไปสอนผู้อื่น สอนตัวเองเอาไว้แล้วยังไม่รู้จักจำ จักเที่ยวไปสอนผู้อื่นให้รู้จักจำได้อย่างไร”

ข) “จงกำหนดจิตรู้ไว้ อารมณ์ของเราเองยังดีไม่พอ ยังคบกับความชั่วอันเป็นอกุศลไว้มากมาย จักแบ่งความดีไปให้คนอื่นได้อย่างไร แบ่งไปแบ่งมาไม่สักแต่จักแบ่งให้แต่ความดี พูตไปว่าไป เขามีอารมณ์ไม่พอใจรับ เราเองนั้นแหละจักเกิดอารมณ์แบ่งความเลวไปให้เขาด้วย อย่างนี้ไม่ดีแน่ ธรรมเป็นปัจจัยตัดตั้ง รู้ได้เห็นได้ด้วยตนเอง แต่ต้องให้รู้จริง เห็นจริง จึงจักแบ่งให้คนอื่นได้ แต่ต้องเลือกคนรับเขารับไม่ได้ ภาชนะกันรั่ว ใส่ให้อย่างไรก็รั่วไม่เป็นผล เสียของเสียเวลา เอาเวลานั้น ๆ มาเติมความดีแห่งอารมณ์พระกรรมฐานของตน ให้เต็มดีกว่า จิตจักได้มี

ความสุข ไม่ขัดเคืองใด ๆ กับผู้อื่น อย่าคิดว่าเรารู้จักต้องให้ผู้อื่นรู้เช่นเราทำนั้น ก็เท่ากับว่าพวกเจ้านั้นหลงตัวเอง”

ค) “อย่าลืมนะ ตถาคตตรัส ผู้ใดเป็นบัณฑิต ผู้นั้นย่อมถ่อมตนว่าโง่เขลาอยู่เสมอ แต่ผู้ใดที่โง่เขลา ก็มักจกักรวดอ้างตนเองเป็นบัณฑิตอยู่เสมอ บัณฑิตที่แท้จริงในพระพุทธศาสนา ก็คือ พระที่เพียบพร้อมไปด้วยศีล-สมาธิ-ปัญญา เต็มครบถ้วนบริบูรณ์นั่นคือพระอรหันต์ สาวกบุคคลผู้เต็มไปด้วยความดี ความถ่อมตน ไม่มีการอวดรู้ อวดฉลาด มีแต่ถ่อมตน ถนอมจิตตนอย่างผู้สิ้นความเร่าร้อน ในกิเลสทั้งปวงนั่นเอง ขอให้พวกเจ้าจงจำเอาไว้และนำไปปฏิบัติให้ดี ๆ”

ง) “คอยดู คอยแลแต่จิตของตนเอง อย่าไปคอยดูคอยแลจิตของคนอื่น กรรมเป็นปัจจัยตั้ง การก่อเหตุแห่งกรรมไม่เหมือนกัน ผลของกรรมจึงต่างกัน อย่าไปยุ่งกับกรรมของใคร ขอให้ทำหน้าที่ตามภาระที่รับมอบหมายกันไว้ให้ดี ๆ”

๑๑ หลวงปู่บุดดา เมตตาสาสน์เรื่อง “การวางเฉย”

(๒๙ มกราคม ๒๕๓๖)

ลูกในอดีตของท่าน ถามท่านว่า หากมีคนเขามุ่งประทุษร้าย ควรจะปล่อยวางเฉย ๆ ใต้ไหม ท่านเมตตาสาสน์ให้มีความสำคัญดังนี้

ก. “เฉยอย่างนั้นคนโง่โง่สิ บางอย่างต้องต่อสู้ แก่ได้ต้องแก่ไป ไม่ใช่เขาให้ไปตาย ก็ยอมไปตาย สิ่งที่ทำให้วางเฉย ก็คือกิเลสที่มากกระทบอายตนะ ๖ คือ ตา-หู-จมูก-ลิ้น-กาย-ใจ ตัวธรรมล้วน ๆ คือ ไม่ปรุงแต่งในธรรมที่เข้ามากระทบสัมผัส นั้น ๆ อย่างใครเขาจะคิดร้ายก็ช่างเขา แต่ถ้าถึงขั้นเอาไม้หวดตีเราเข้าแล้ว ถ้าเรารู้จักเมตตาตัวเองก็ต้องหลบสิ เพราะถ้าให้เขาตีกายเรา จิตเราอาศัยมันอยู่ก็ต้องเจ็บไปด้วย แต่ถ้าเขาคิด ยังไม่ได้ทำก็กรรมของเขา ถ้าเขาทำเราแล้วเราหลบ เราแก้ไขไม่ได้ต่อกร ก็กรรมของเขาอีกนั่นแหละ คนละกรรมกันอย่าไปยุ่งให้จิตวุ่นวาย กรรมใครกรรมมันนะอย่าลืมนะ ใครเขาอยากจะได้ ให้เขาตีไปก็แล้วกัน เราหลบได้ เราหลบ หลบอยู่ในธรรม ธรรมะของพระพุทธเจ้าไม่มีตัวไม่มีตน หลบพ้นนะลูก ถ้าหลบไม่พ้นก็ให้รับอย่างพระโมคคัลลานะ รับอย่างคนฉลาดอย่ารับอย่างโง่ ๆ รับแล้วไปนิพพาน คือ รับด้วยจิตผ่องใสบริสุทธิ์ ไม่ใช่รับด้วยความขัดข้องหมองใจ จิตไม่บริสุทธิ์การไปของจิตก็บริสุทธิ์ไม่ได้ อยากรับอย่างคนโง่ เพราะมีอบายภูมิ ๔ เป็นที่ไป”

ข) “เรามันประกาศตัวเป็นลูกพระพุทธเจ้าแล้ว ต้องเชื่อท่านซี เชื่อพระพุทธ-พระธรรม-พระอริยสงฆ์ ท่านว่าอย่างไร เราก็ว่าอย่างนั้นจึงจะได้ดี จึงจะไปนิพพานได้ตามท่าน”

๑ หลวงปู่บุดดา เมตตาสอนเรื่อง อิริยาบถ ๔

(มีผู้สงสัยว่า ใจปฏิบัติธรรมได้อย่างต่อเนื่อง-เป็นสุข-ผลิตเพลินอยู่ในธรรม แต่กายที่หนึ่งอยู่ต้องขยับหลายครั้ง) ท่านสอนว่า

ก) “กายสังขารมันมีอยู่จะไม่ขยับได้อย่างไร จิตสังขารสือยาเคลื่อน ผลิตเพลินในธรรมเข้าไว้ กายสังขารปวด-เมื่อย-ขบ ก็ต้องเคลื่อนเป็นธรรมดา อย่าฝืนทุกข์ของกายสังขาร **นั่งนาน ๆ ง่อมันจะกินเอา ยืนนาน ๆ ตะคริวมันจะกินขา แข็งเอา เดินนาน ๆ ก็เมื่อยหมดกำลังเอา นอนนาน ๆ อัมพาตจะกินเอา** อย่าทำกรรมฐานแบบโง่ ๆ อย่างนั้นนะ พระพุทธเจ้าท่านไม่ได้สอน การฝืนกายสังขารนั้นเป็นการเบียดเบียนตนเอง **บรรลุมรรคผลได้ยาก** ผู้ครบอิริยาบถ ๔ ไม่ได้ แล้วมิใช่ครบอิริยาบถ ๔ แบบโง่ ๆ นะ มรรคผล นิพพาน ก็ไม่ได้เหมือนกัน **มัชฌิมา** ทางสายกลางเท่านั้นที่จะบรรลุได้ **บรรลุพหุดี** ในทางสายกลาง **บรรลุธรรมที่ปัจจุบัน** จะบรรลุระดับไหน ก็ต้องทางสายกลางในธรรมปัจจุบันพหุดี ๆ เหมือนคนหุงข้าว ถ้าไม่พหุดีมันจะสุกไหม แล้วเวลามันสุก มันก็สุกอยู่ในธรรมปัจจุบัน คือ พหุดีสุกนั้นแหละ ธรรมะก็เช่นกัน **บรรลุได้ในปัจจุบัน** เอาความพหุดีเป็นที่ตั้ง”

ข) “ไม่ว่าจะอยู่ในอิริยาบถใด ขอให้จิตอยู่ในความสงบ อยู่ในอารมณ์พระกรรมฐาน แยกกายสังขารให้เป็น แยกจิตสังขารให้เป็น วางเฉยให้อยู่ในอารมณ์สังขารุเบกขาญาณ คือ ทุกข์กายต้องระงับ แต่จิตไม่เกาะติดอยู่กับมัน ยอมรับสภาวะทุกข์ของกายโดยक्षणी บอกมันไว้เสมอ ๆ ว่า **มึงตายเมื่อไหร่ กูสบายเมื่อนั้น** สำหรับจิตสังขาร เรามีเอาไว้ปฏิบัติธรรม คนฉลาดที่เจริญพระกรรมฐานเป็น เขาเจริญตามแบบพระพุทธเจ้า แบบพระธรรม แบบพระอริยสงฆ์ จิตสังขารจะกระทบเข้ากับอะไรตลอด ๒๔ ชม. หรือทุก ๆ ขณะจิตที่กระทบ จะเป็นสัตว์-คน-วัตถุธาตุ หรือพรหม-เทวดา-นิพพาน-อาบายภูมิ ๔ เขาจะพิจารณาหรือสัมผัสเป็นพระกรรมฐานหมด แล้วใช้ปัญญาแยกออกได้ว่า **สาระที่กระทบนี้เป็นธรรมใด ๆ เช่น มนุชธรรม เทวธรรม พรหมธรรม โลกียธรรม หรือ โลกุตระธรรม คนฉลาดเจริญกรรมฐานเป็น เขาเห็นทุกสิ่งทุกอย่างที่กระทบจิตหมดนั้นเป็นธรรม นี้แหละจงจำไว้ นักเจริญ**

กรรมฐาน จะต้องอยู่ในธรรมอย่างนี้ตลอดเวลา ทำให้ชินจนแยกแยะออกได้ว่า
 สาระธรรมใดควรเก็บ สาระธรรมใดควรละ อันนี้ทำแล้วจิตติดสมมุติ อันนี้ทำแล้ว
 จิตพ้นสมมุติ พระพุทธเจ้าสอนให้เจริญพระกรรมฐานเพื่อวิมุตติ คือ หลุดพ้นจากกิเลส
 เพื่อเข้าถึงแดนอมตะ นฤพานจุดเดิยวณะ จำเอาไว้”

ค) “อยู่กับธรรมปัจจุบันให้มาก ๆ จึงจะอยู่ในทางสายกลางหรือทางพอดี ๆ ของ
 พระพุทธเจ้า เมตตาตัวเองให้มาก ๆ นะ”

๑๐ มกราคม ๒๕๓๖ มีผู้ไม่ประสงค์ดีมาก่อวนการปฏิบัติธรรมของพวก
 เราอยู่อย่างต่อเนื่อง ในขณะที่เฝ้าหลวงพ่อบุญในตอกลางคืน สมเด็จพระ
 ปฐมทรงเมตตามาให้กำลังใจ และสอนเรื่อง ธรรมพรตปราชญ์

ก) “กำหนดจิตให้บริสุทธิ์ อย่าให้มีความขุ่นเคือง อาฆาตพยาบาท ขอให้มั่นใจ
 ปฏิบัติตามคำสั่งและคำสอนของตถาคต กำหนดจิตตั้งมั่นให้อภัยทานแก่บุคคลทุก ๆ
 คน ที่ไม่ประสงค์ดี หรือกล่าวคำตำหนิให้ร้ายพวกเจ้า พวกเจ้าจักต้องหมั่นทรง
 พรหมวิหาร ๔ ให้ชัดเจนขึ้นในจิต อย่าตำหนิกรรม อย่าต่อกรรม ให้หมั่นตัด
 กรรมด้วยสติปัญญาอยู่เนื่อง ๆ การอึดอัดขัดข้องจิตย่อมมีอยู่บ้างในบางขณะเป็น
 ธรรมดา เพราะระดับจิตของพวกเจ้ายังไม่มั่นคงในพรหมวิหารทั้ง ๔ ประการ แต่
 ขอให้ใช้ขันติ อดทน อดกลั้น ข่มใจ ระงับโทสะจริต และวิตกจริตเอาไว้ พยายามจับ
 อานาปานัสสติเข้าไว้มาก ๆ ควบกลืนภาพพระเข้าไว้ และพยายามระลึกนึกถึงความ
 ตายทุกลมหายใจเข้าออก พินิจพิจารณาไปว่า เราก็ตาย เขาก็ต้องตาย เขาตาย
 ด้วยจิตมุ่งร้ายทำลายคน จักไปสู่แดนใดก็เรื่องของเขา แต่จิตของเรามุ่งมั่น มรรค ผล
 นิพพาน การตายถ้าหากตายด้วยความอึดอัดขัดข้องแห่งจิต ก็จักไปไม่ถึงพระ
 นิพพาน”

ข) “เพราะฉะนั้น จงหมั่นจโยจโยจิต ถามจิตอยู่เสมอ ๆ ว่าตายแล้วจะไป
 ไหน อย่าลืมนิ้ว การอาฆาตเคียดแค้นพยาบาทไม่ใช่หนทางที่จะไปพระ
 นิพพานได้ ขอให้พวกเจ้าหมั่นชำระจิตเพื่อกิจพระพุทธศาสนาที่รอพวกเจ้าอยู่
 ในวันข้างหน้า ภาระใด ๆ อันเป็นหน้าที่ ก็จงรับทำไว้ อย่าให้บกพร่อง”

ค) “การก่อกองปรกิจในพระพุทธศาสนา มุ่งหวังการหลุดพ้นจากห้วงวิภวภูสงสาร
 เป็นสำคัญ ละได้ซึ่งกิเลส โมหะ โทสะ โลภะ เท่านั้นจึงจะไปได้ ตั้งใจเข้าไว้ อย่าสะสม
 ความเลวของตนเอง และอย่าสะสมความเลวของผู้อื่น หมั่นถามจิตเข้าไว้ว่า พอใจ

ความเลวของตนเอง และพอใจความเลวของผู้อื่น แล้วจิตเจ้าจักไปไหน มิเท่ากับพอใจลงอบายภูมิ ๔ หรือ”

ง) อนึ่ง ธรรมพรตปรามาส ของงอย่าให้เกิดแก่จิตของเจ้า ธรรมใดที่รู้แล้ว แต่ธรรมนั้นยังไม่เกิดแก่เจ้า ก็จงอย่าสงสัย อารมณ์สงสัยนั้นเป็นนิวรณ์ ซึ่งเป็นกิเลส หยาบ อันทำปัญญาให้ถอยหลัง ขอให้รอคอยผลของธรรมที่จะเกิดขึ้นในภพภาคหน้าด้วยจิตสงบเกิด ธรรมะของตถาคตต้องหยุด จึงจักเห็นความเคลื่อนไหวทั้งปวง กิเลสอาสวะจักสิ้นได้ก็ต้องหยุดดู แล้วหมั่นเพียรละด้วยความสงบ จึงจักสำเร็จได้อย่างแท้จริง”

๑ หลวงปู่บุดดามาสอนลูกสาวของท่าน เรื่อง “อายตนะ”

(๒๙ มกราคม ๒๕๓๖)

๑. ตา มันทำหน้าที่ดู ก็ให้มันทำหน้าที่ไป จิตไม่ปรุงแต่งธรรม มันก็รู้อยู่แต่ปัจจุบัน จิตสงบไม่รู้เรื่อง

หู ได้ยิน ก็ได้ยินไปตามหน้าที่ จิตไม่ปรุงแต่งธรรม มันก็รู้ได้ยินอยู่แต่ปัจจุบัน จิตก็สงบไม่มีเรื่อง

จมูก ได้กลิ่น ก็ได้กลิ่นไปตามหน้าที่ จิตไม่ปรุงแต่งธรรม มันได้กลิ่นได้รู้อยู่แต่ปัจจุบัน จิตก็สงบ ไม่มีเรื่อง

ลิ้น ได้ลิ้มรสตามหน้าที่ จิตไม่ปรุงแต่งธรรม มันได้ลิ้มรสแต่ปัจจุบัน จิตก็สงบ ไม่มีเรื่อง

กาย ได้สัมผัส ก็ได้สัมผัสตามหน้าที่ จิตไม่ปรุงแต่งธรรม มันได้สัมผัสทุกข์-สุข รู้อยู่แต่ปัจจุบัน จิตก็สงบไม่มีเรื่อง

ใจ หรือจิตสังขาร ได้สัมผัสธรรมารมณ์ตามหน้าที่ จิตไม่ปรุงแต่งธรรม กระทบสัมผัสทุกข์-สุข-ไม่ทุกข์ไม่สุข จิตมันรู้อยู่แต่ในธรรมปัจจุบัน จิตก็สงบ ไม่มีเรื่อง

๒. “อายตนะ ๖ ต่างทำหน้าที่ของมันไปในธรรมปัจจุบัน ถ้าหากคุณอายตนะ จิตได้ตัวเดียว การปรุงแต่งธรรมไปในอดีตกับอนาคตก็ไม่มี ตัวธรรมแท้ ๆ เกิดขึ้น สัมผัสอยู่ภายนอกและภายใน มีแต่ปัจจุบันธรรม สุข-ทุกข์ ดี-เลว ไม่สุข-ไม่ทุกข์ ไม่ดี-ไม่เลว มันก็เกิดอยู่แต่ในอารมณ์ธรรมปัจจุบันนี้ ถ้าใครรู้จักสงบระงับอารมณ์ให้อยู่แต่ในธรรมปัจจุบันนี้ไซ้แล้ว จิตจักเป็นสุขได้อย่างแท้จริง”

๓. “อายตนะจิตต์เดียว มันชอบปรุงแต่งธรรมดา-แล้ว ออกมาอยู่เรื่อย ๆ ตามนิสัยเคยชินของโลภียชน มันร้อนเหมือนไฟไหม้ป่า ป่าอะไร? ก็ป่ากายป่าใจนี้แหละ เอ็งจงอย่าเอาไฟไปสู่มจิตนะ ไม่ว่าจิตตนเองหรือจิตผู้อื่น หมั่นศึกษาไฟ ๓ กองเข้าไว้ จะโมหะ โทสะ ราคะก็ดี ล้วนเป็นไฟไหม้ป่าที่ร้อนแรงทั้งสิ้น ลักษณะของไฟจะอย่างไรก็มีความร้อน เผาไหม้ทุกสิ่งทุกอย่างให้เป็นจุนไปได้”

๔. “ไอ้คนเรานี้ มันก็แปลกชอบเอาลมปากเผากัน เอาไฟกิเลส โมหะ โทสะ ราคะ เผากัน เผาตนเอง เผากายเผาใจตนเองยังไม่พอ ชอบเผื่อแผ่ไปเผาชาวบ้านชาวช่องเขาด้วย เผาจิตเผากายของเขา มันสนุกหรืออย่างไร วิสัยโลก ชอบนิทาน-สรรเสริญ ไฟร้อน-ไฟเย็น ก็เผาได้เผาดี”

๕. “ใครจะมาเป็นลูกพระพุทธเจ้าแล้วต้องหัดดับไฟ มิใช่เที่ยวไปจุดไฟลงกันใครต่อใคร หรือจุดไฟเผาตนเอง ใช้ไม่ได้ เราต้องการเป็นคนพ้นวิสัยโลก คนในโลกชอบจุดไฟ วิสัยลูกพระพุทธเจ้าใฝ่โลกุตรธรรม ต้องหมั่นดับไฟ ๓ กองนี้เข้าไว้ จะทำอะไรก็ต้องคิดถอยหน้า ถอยหลัง ว่าทำอย่างนี้ พุดอย่างนี้ คิดอย่างนี้ มันเบียดเบียนตนเองหรือเบียดเบียนผู้อื่นหรือเปล่า คิดถอยหน้า ถอยหลังไป ถ้าไม่เบียดเบียน ไม่เป็นการเอาไฟไปสู่มกันใคร กันกูก็ไม่เอา ก็ทำไปได้เลย ถ้าไม่ใช่เป็นการหาเรื่องเดือดร้อนใส่ตนเองและคนอื่น”

๖. “อย่างเอ็งนี่ต้องระวังให้มาก ๆ ไกล่พระอรียเจ้าหลาย ๆ องค์ จิตของท่านไม่ร้อนแล้ว เอ็งมันชอบจุดไฟเผาตนเอง แล้วพาลไปจ่อคบเพลิงคบไฟไกล่ท่านทั้งหลายเข้าให้อีก คุณภาพของไฟมันเผาไหม้อยู่ดี มีความร้อนอยู่ดี ไกล่กายใครก็ร้อน ไกล่จิตใครก็ร้อน พระอรียเจ้าท่านไม่ร้อนกับเอ็งไปด้วย ระวังเข้าไว้ ประเดี๋ยวเอ็งนั่นแหละจะแย่”

๗. “จำไว้นะ หมั่นดับไฟในอายตนะจิตต์เดียว ไฟอื่น ๆ ที่เข้ามาทางตา-หู-จมูก-ลิ้น-กาย ก็ไม่มีความหมาย เชื้อไฟแท้ ๆ มันอยู่ที่อายตนะจิตต์เดียว มันจะไฟเย็น-ไฟร้อน เผาเราไปสวรรค์-นรก ก็ตรงอายตนะจิตต์นี้แหละ หมั่นศึกษาจิต ๖ และเอาพระกรรมฐานควบคุมอายตนะจิตต์เอาไว้ให้ดี ๆ นะ”

๑ สมเด็จพระปฐม ทรงเมตตาสอนเสริมต่อ ดังนี้

ก) “เอาเวลาเรียนรู้จิตสังขารกับกายสังขารให้เป็นธรรมให้มาก จักปฏิบัติธรรม ได้มีผลที่ตรงนี้ ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้นตรี ตถาคตสอนแก่กายกับจิตเท่านั้น มรรคผล เกิดได้ก็ที่กายกับจิตของตนเอง เห็นธรรมภายนอก ก็จงน้อมเข้าสู่ภายใน ใช้อายตนะ

๖ ทำหน้าที่ให้เป็น โดยมีศีล-สมาธิ-ปัญญา เป็นพื้นฐานกลั่นกรองธรรม อันเพื่อโลกุตระนั้น ๆ”

ข) “หมั่นขอขมาพระรัตนตรัยเข้าไว้มาก ๆ นะ การที่มีจิตสงสัยในธรรม ก็เป็นการปรามาสพระรัตนตรัย การปรามาสของพวกเจ้านี้ มิใช่แต่เพียงชาตินี้ ชาติก่อน ๆ มากี่ปรามาสเช่นกัน จิตจึงมีความตื้อ แสวงหาโลกุตรธรรมได้ยากกว่าคนอื่น มีมานะกิเลสสูง มีความปรารถนาจะตรัสรู้ด้วยตนเองมาก่อน แนวทางกรรมที่ก่อเอาไว้ด้วยตนเอง จึงมาขวางมรรค ขวางผล ที่จักมาต้องการในชาติปัจจุบัน เพราะฉะนั้น จึงหมั่นขี้นมากราบขอขมาพระรัตนตรัยให้เป็นประจำ”

๑ หลวงปู่บุญตามาสอนลูกสาวของท่านต่อ เรื่อง อกาลิโก

(๓๑ มกราคม ๒๕๓๖) มีความว่า

๑) “เวลาภายนอกนั้นต้องรู้ อกาลิโกนั้นเป็นเวลาภายใน การไม่มีกาลเวลาก็คือ การใช้จิตปฏิบัติพระกรรมฐานอยู่ตลอดเวลา ลูกพระพุทธรเจ้าต้องมีสติกำหนดรู้ทั้งภายนอก-ภายใน มิฉะนั้นจะชนะตัวหลงไม่ได้ ตัดอวิชชาไม่ได้”

๒) “อกาลิโกให้ถูกทาง เพราะกายสังขารมันเป็นสมบัติของโลก มันก็ต้องอิงโลกอยู่ จะมาฝืนไม่ให้มันไม่หลับไม่ตื่นได้อย่างไร มันต้องพักต้องทำงานตามประสาโลก จิตสังขารต่างหากที่เราจะเอาธรรมปฏิบัติเป็นอกาลิโก ตื่นได้ตลอดเวลา จะพักในสมณะภาวนาจะเพียรในวิปัสสนาภาวนา ก็เรียกว่าตื่น ตื่นอยู่ในพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธรเจ้า ต้องแยกกันให้ถูก”

๓) “กายกับจิตอย่าเอาไปติดกัน กายให้มันพอดีกับโลก จิตให้มันพอดีกับธรรม จึงจะไปกันได้ตลอดรอดฝั่ง ถ้า ๒ อย่างนี้พอดีเมื่อไหร่ ก็บรรลุธรรมอรหัตผลได้ไม่ยาก ข้าไม่พูด พระโสดา-พระสกิทาคา-พระอนาคา หรือก ข้าพูดพระอรหันต์เลย เพราะถ้าทำได้ก็เป็นได้, สักกายะนิโรธกับจิตนิโรธใกล้เคียง หัวตัวพอดีของกายให้เจอ หัวตัวพอดีของจิตให้เจอ เจอแล้วทำให้ได้จะมีความสุข สุขอยู่ในปัจจุบัน ธรรมของกายและจิตนั่นเอง”

๔) “การหาความพอดีของกาย ก็ต้องดูว่าปัจจุบันกายนี้สัมผัสอะไรอยู่ หมายถึงอายตนะสัมผัส คำว่า พอดี หมายถึง เห็นสิ่งที่สัมผัสนั้นหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น การเกิด-แก่-เจ็บ-ตาย พลาดพรากจากของรักของชอบใจ-มีความปรารถนาไม่สมหวัง เป็นต้น เกิดก็พอดี แก่ก็พอดี เจ็บก็พอดี ตายก็พอดี พลาดพรากก็พอดี เห็นพอดีหมด อยู่ในขณะกายประสพธรรมปัจจุบัน จิตก็เช่นกัน สัมผัสธรรมารมณ์ใด ๆ ก็

ให้รู้อยู่ในธรรมปัจจุบัน พอดีเขาต่ำ เขาขึ้นเขาก็พอดี เขาสรรเสริญก็พอดี เรายอมรับในธรรมปัจจุบัน ถ้าไม่พอดีก็ไม่เจอ เพราะพอดีมันถึงได้เจอ เมื่อเจอแล้วเราก็วางเฉยว่ามันเป็นธรรมดา หลีกเลี้ยงกันไม่พัน”

๕) “เราอยากจะไปพระนิพพาน ก็ต้องทำให้มันมีเรื่อง เราต้องทำให้เป็นคนหมดเรื่อง เมื่อหมดเรื่องก็หมดพอดี การมีเรื่องเป็นสมุทัย ไม่พอดี เพราะมีทุกข์ แต่หมดเรื่องเป็นนิโรธ เพราะพอดีไม่มีทุกข์ เอ็งเข้าใจไหม เข้าใจแล้วก็ต้องพยายามปฏิบัติเข้าจะต้องเป็นคนพอดีให้ได้ จำไว้กายสังขารมันย่อมน้อยเป็นธรรมดา แต่ธรรมะไม่เหน้อย จิตสังขารไม่เหน้อย”

เมื่อลูกสาวในอดีตของหลวงปู่บุดดา นึกถึงเรื่องการเอากายสังขารปฏิบัติงานทางโลก เอาจิตสังขารปฏิบัติงานทางธรรมไปด้วย พิจารณาไปถึงท่านผู้มีปัญญา ๖ ท่านสามารถใช้จิตบังคับกายให้ไปไหนมาไหนได้ตามชอบใจ ในชั่วลัดนิ้วมือเดียว ก็ชักจะสงสัย หลวงปู่ท่านก็เมตตาถามว่า “ก็จิตเหนือโลกแล้ว มีกำลังสมาธิเหนือกายแล้ว จึงจะสามารถบังคับกายได้ แต่ในบุคคลที่จิตยังไม่พ้นโลก แม้รู้ว่าจิตมีกำลังบังคับกายได้ แต่เมื่อสมาธิจิตยังไม่กล้าแข็งเพียงพอการที่จะให้กายพ้นโลกก็ยาก เพราะฉะนั้น ต้องรู้จักแยกแยะ กายเรื่องของโลก จิตเรื่องของธรรม จิตยังไม่พ้นโลก กายจะพ้นโลกได้อย่างไร อัตถกิลมถานุโยค พระพุทธเจ้าท่านบัญญัติไว้แบบนี้แหละ ให้รู้จักความพอดีของกายและจิต และ พระอรียเจ้าก็ต้องอยู่ในความพอดีนี้ไปตลอด เพราะกายสังขารมันยังไม่พัง แต่พระอรหันต์ท่านสบาย เพราะมีอารมณ์สังขารเบกขาญาณเสียแล้ว อะไร ๆ มันก็พอดีหมด”

๑๐ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ ราชบัณฑิตยสถาน เรื่อง การปฐมาสนพระรัตนตรัย, กรรมบถ ๑๐ และพรหมวิหาร ๔

๑) “การปฐมาสนพระรัตนตรัยนั้น ไซ้ว่าจักมีแต่วจีกรรมที่กล่าวออกมาเป็นวาจาไม่ หรือแม้แต่การคิดสงสัยพระธรรมคำสั่งสอนอยู่ในจิต ก็จัดเป็นมโนกรรม เป็นการปฐมาสนเช่นกัน และถ้าหากมีการแสดงออกทางกาย อาทิเช่น เหยียบย่ำทำลาย พระพุทธรูป-พระธรรม-พระสงฆ์ เช่น ตัดเศียรพระ แปลงพระธรรมไปเป็นอื่นผิดแผกไป จากคำสอนตถาคต ตลอดจนประทุษร้ายร่างกายพระอรียสงฆ์ นับเป็นการปฐมาสนพระรัตนตรัยทั้งสิ้น”

๒) “ขอพวกเจ้าจงอย่าประมาทเยี่ยงนี้ ปรรารถนาจักเข้าสู่พระนิพพาน จักต้องหมั่นขอขมาพระรัตนตรัยไว้ให้มาก ๆ กรรมบถ ๑๐ นี้ ครอบคลุมไปทั่วทั้ง อดีตชาติ-

ปัจจุบันชาติ และอนาคตชาติ ต้องหมั่นกำหนดชำระอกุศลกรรมบถให้หมดไปจาก
กาย-วาจา-ใจ คิดพิจารณาถอยหน้าถอยหลังในการพูด การคิดเอาไว้ให้ดี ๆ เพราะจัก
ผูกมิตรหรือสร้างศัตรูได้ก็ตรงนี้ จิตจักมีสุขหรือทุกข์ก็ตรงนี้ หากพวกเขาสามารถ
ควบคุมกรรมบถ ๑๐ ได้อย่างสมบูรณ์ ความไม่ทุกข์ไม่สุขก็จักพึงมีได้ไม่ยาก
การปรามาสพระรัตนตรัยก็จักไม่มี”

๓) “เวลานี้ขอให้พวกเขาจงหมั่นรักษากาย และรักษาจิตให้อยู่ในอารมณ์พระ
กรรมฐาน คือ อยู่ในความดีของพระธรรมคำสั่งสอนของตถาคต อย่าพึงเบียดเบียน
กายและจิตของตนเอง อย่าพึงเบียดเบียนกายและจิตของผู้อื่น จงอย่าเบียดเบียนกาย
และจิตของตนเองและผู้อื่น การเจริญสมณธรรมให้ได้ผลอย่างแท้จริงนั้น พรหมวิหาร
๔ จักต้องเต็ม เต็มที่ที่กายและจิตของตนเอง ไซ้ให้เป็น ไซ้ไม่เป็นก็เต็มไม่ได้ ของไม่
ยากนักหรอก ถ้าหากจักใช้ปัญญาพิจารณาพรหมวิหาร ๔ อย่างถ่องแท้”

๔) “ขอให้พวกเขาจงหมั่นระวังกาย-วาจา-ใจของตนเองเอาไว้ให้ดี ๆ การทำ
ร้ายตนเองก็เกิดจากกรรมบถทั้ง ๑๐ นั้นแหละ จักทำ-จักคิด-จักพูดอะไรก็ไม่
พ้นตัว เพราะขึ้นชื่อว่ากรรมนั้นเที่ยงเสมอ ถ้าเป็นอกุศลกรรมบถก็ก่อทุกข์แก่กาย
แก่จิตตลอดเวลา ถ้าเป็นกุศลกรรมบถก็ก่อสุขแก่กายแก่จิต บางขณะบุคคลผู้
ปรารถนาจักไปนิพพาน การควบคุมกาย-วาจา-ใจเพื่อความสงบ เพื่อวิมุติจุดเดียว
เท่านั้น อกุศลกรรมบถจักต้องไม่เกิดแก่บุคคลผู้นั้น กุศลกรรมบถย่อมมีอยู่ในขอบเขต
แห่งพระกรรมฐาน แต่จิตมิได้ยึดติดในกรรมบถนั้น ๆ พร้อมทั้งจักทำความดีเพื่อสั่งสม
บารมี และก็พร้อมที่จักละวางไปในคราวเดียวกัน” (ทำดี แต่จงอย่าติดดี)

๕) “การประกอบกุศลกรรมบถ ๑๐ เป็นการเมตตา-กรุณาตนเองและ
ผู้อื่น การพร้อมที่จะกระทำความดีเพื่อสั่งสมบารมี จักด้วยสงเคราะห์ตนเอง หรือผู้อื่น
ทางด้านกาย-วาจา-กิต ก็จัดได้ว่าเป็นมุทิตา ยินดีในความดีที่ทำเพื่อตนเองและผู้อื่น
(มีจิตอ่อนโยน) และการพร้อมที่จะละ-วางไปในคราวเดียวกัน คือ อุเบกขาบารมี”

๖) “การละวางจักเกิดขึ้นได้แก่จิตไม่ยากเย็นนัก ถ้าหากพวกเขาถือเอา
อารมณ์ในธรรมปัจจุบันเป็นหลัก และไม่หลงลืมความตายเป็นสำคัญ ทุกอย่างก็จักลง
ตัวได้ไม่ยากนัก ธรรมเป็นปัจจัยตัดตั้งใครทำใครได้ ตถาคตเป็นเพียงผู้บอก ทำได้
หรือไม่ได้ก็อยู่ที่พวกเขาจะปฏิบัติกันเอาเอง ด้วยความเพียรทั้งสิ้น

๗) “ขออย่าอีกครั่ง ถ้าหากขาดเมตตากรุณาตนเอง และจงอย่าปรามาส
พระรัตนตรัยแม้แต่มนโกรรม เพราะการทำเช่นนั้นคือ การปิดกั้นมรรคผล
นิพพานไม่ให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง”

๘) “นิเวศทั้ง ๕ ข้อ ข้อสงสัยในธรรมนี้มีโทษหนักที่สุด และมีผลกันความดีมากที่สุด ขอให้พวกเจ้าจงอย่าคิด อย่าพูด อย่าทำเป็นอันขาด หมั่นชำระความเลวของจิตทิ้งไปให้ได้นะ”

๑) สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่อง อย่าฝืนเวทนาของจิต และโลกธรรม ๘

๑) “เหตุการณ์คืนนี้ก็เป็นปกติ จงบำเพ็ญจิตให้อยู่ในธรรมตามวิสัยที่พึงจักต้องการเถิด จิตอยากคิดก็ให้คิด จิตอยากพักก็ให้พัก อย่าฝืนเวทนาของจิต หากฝืนเวทนามรรคผลเกิดได้ยาก เพราะจิตมีสภาพดิ้นรน เมื่อสภาพจิตอยู่ในอารมณ์ใด ๆ มันก็อยากจกอยู่ในอารมณ์นั้น ๆ ตามความต้องการ เพราะฉะนั้น จงอย่าฝืนเวทนาให้กำหนดสติ-สัมปชัญญะ ตามรู้เวทนานั้น ๆ แล้วใช้เวทนานั้นให้เป็นประโยชน์ ให้เป็นสาระธรรม อย่างนี้จึงพึงเรียกว่า เรียนรู้จิตเวทนาได้จริง”

๒) “การรู้เท่าทันสภาวะของจิตนั้น เป็นการศึกษาธรรมะที่เข้ามากกระทบ อารมณ์อย่างแท้จริง สภาพจิตไม่เคยอยู่นิ่ง พระอรหันต์ท่านก็มีอารมณ์ มิใช่หัวตอจกได้ไร้ความรู้สึกในธรรมารมณ์ที่เข้ามากกระทบสัมผัส หากแต่จิตของท่านวางธรรมารมณ์ที่เข้ามากกระทบนั้น ๆ ให้ลงตัวธรรมดา เป็นอารมณ์สังขารุเบกขาญาณ ท่านมองเห็นว่าคำสรรเสริญหรือว่านินทา โลกธรรม ๘ กระทบ ท่านได้ก็เพราะท่านยังมีร่างกายให้เขาด่า นินทา และสรรเสริญ ถ้าหากไม่มีร่างกายเสียอย่างเดียว การถูกด่าถูกว่าก็จักไม่มี สุดท้ายก็เลยวางเฉยในร่างกาย เพราะเขาด่าร่างกาย ท่านเป็นผู้มีอารมณ์สงบจากกิเลสระงับแล้ว เขาด่าท่านได้แค่ร่างกาย จิตของท่านหาได้ถูกเขาด่าไม่ ช่างมันเสียแล้ว คือ ช่างเรื่องของร่างกายมัน เป็นอารมณ์สังขารุเบกขาญาณ”

๓) “ท่านคิดอยู่เสมอ ๆ ว่า ไม่ช้าไม่นานร่างกายของคนด่าก็ตาย คนถูกด่าก็ตาย แต่คนที่ด่านั้นมีความโกรธท่วมอยู่ในจิตเต็มกำลัง พอร่างกายตายไปแล้ว เชื่อความโกรธจักนำเขาเหล่านั้นตกลงไปสู่อบายภูมิ ๔ อย่างมีต้องสงสัย แต่คนถูกด่าทำใจได้เยี่ยงพระ พระอรหันต์ท่านก็จบกิจไปพระนิพพานได้ทุกราย เพราะฉะนั้น ขอให้พวกเจ้าจงคิดพิจารณาถึงคำนินทาและสรรเสริญว่าเป็นเพราะเราโง่ที่หลงติดในร่างกาย คิดว่าเป็นเราเป็นของเรา อวิชชามันบังหน้าบังตา จึงทำให้หลงผิดคิดว่า การมีร่างกายนั้นเป็นของดี เมื่อเกิดมาแล้วอย่างโง่ ๆ ก็ต้องตกเป็นเหยื่อของโลกธรรม ๘ อันมีสรรเสริญและนินทา เป็นต้น กรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เหตุเกิดเพราะความปรารถนาในภพชาติมีที่สิ้นสุด เหตุเกิดเพราะชาติใดที่เกิดแล้ว การจักไม่ทำกรรมดี-

แล้ว ทำให้เหตุให้เกิดกรรมแห่งโลกธรรม ๘ นั้นไม่มีเลย จากการเกิดนับครั้งอสงไขยกับนับไม่ถ้วน ผลมันจึงตามตอบสนองตามกรรมเพราะมีร่างกายดังกล่าวมาแล้ว”

๔) “การมุ่งหวังจักไปพระนิพพานมีจุดหนึ่ง คือ รู้จิตว่านั่นแหละคือตัวตนของเราแท้ ๆ รู้เวทนาของจิต คือ รู้จิต หรือรู้อารมณ์ที่เกิดขึ้น เมื่อมีธรรมารมณ์มากระทบทุก ๆ ครั้ง การตัดจิตก็คือ รู้ระงับอารมณ์ที่เป็นจิตทั้ง ๖ อย่าง ด้วยพระกรรมฐานแก่จิตอันศึกษากันมาแล้ว”

๕) “อีกจุดหนึ่ง คือ รู้กายว่านั่นแหละ คือ เปลือกแห่งกิเลส-ตัณหา-อุปาทาน และอกุศลกรรม ที่เราสร้างขึ้นอย่างผิด ๆ แล้วยังยึดติดว่า ร่างกายอันประกอบด้วยธาตุ ๔ เป็นอาการ ๓๒ นี้ว่าเป็นเรา เป็นของเรา การศึกษาร่างกายก็เพื่อให้รู้เท่าทันสภาพของร่างกายว่า จักยึดอะไรในร่างกายนี้มาเป็นเรานั้นไม่ได้เลย”

๑) สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ ทรงเมตตาสอน เรื่อง หากเกิดอารมณ์อยากตำหนิธรรม หรือสงสัยในธรรม ควรจะอย่างไร

๑) “ผิดแล้วมาขอขมานั้นยังใช้ไม่ได้ เหมือนคนเป็นโรคร้าย ปล่อยให้ลูกกลมจนย่ำแย่แล้วมาหาหมอให้ช่วยรักษา หมอย่อมรักษาให้หายได้ยาก ต้องใช้เวลา ต้องเสียเงินทอง ทรัพย์สิน และสุขภาพ ทางที่ถูกต้องหาทางป้องกัน เช่น โรคคอหิวน้ำ ระบาด จักต้องฉีดวัคซีนป้องกันโรคคอหิวน้ำ เป็นต้น”

๒) “ในทางธรรมก็เช่นกัน เมื่อมีอารมณ์สงสัยในธรรม หรืออยากจักตำหนิธรรม ก็ต้องหมั่นรีบระงับเสียก่อน โดยใช้ยานานใหญ่ คือ อานาปานัสสติเข้าระงับแล้วใช้มรณานัสสติเข้าตัด บอกแก่จิตตนเองว่า เจ้ากำลังจักล้มตายในไม่กี่วินาทีนี้แล้ว จักมีแต่สงสัยในธรรมหรือตำหนิธรรมจักมีประโยชน์อันใด คนที่ปรามาสพระรัตนตรัยนั้น ตายแล้วลงนรกทุกรายนะ ห้ามปรามมันไว้ก่อนที่อารมณ์นั้นจักลูกกลมออกไป ทางกายและวาจา ต้องอาศัยสติ-สัมปชัญญะให้รู้ทันอารมณ์ที่ฟุ้งซ่าน คิดไปตำหนิธรรมหรือปรามาสคุณพระรัตนตรัย อย่าปราณีปราศรัยอารมณ์นี้เป็นอันขาด เพราะเป็นอารมณ์อันตรายอย่างยิ่ง ทำกันให้ได้นะ ถ้าทำไม่ได้พวกเจ้าก็เอาดีกันไม่ได้”

๑) สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ ทรงเมตตาสอน เรื่อง คุณเรื่องโทษของอาหาร

๑) “เรื่องคุณ เรื่องโทษของอาหาร ก็ต้องพิจารณา สุสานคนตายหรือป่าช้า มนุษย์ คนยังพากันรังเกียจ แต่สุสานฝังศพสรรพสัตว์ซึ่งอยู่ในกายตน คนกลับยินดีมี

ความชมชอบ ไม่นึกถึงบุญถึงคุณของสัตว์ที่อุทิศกายสังขารให้เป็นทาน แล้วมีหน้าใจจิตของปุถุชนคนหนา ยังปรารถนาให้ชีวิตสัตว์ย่อยยับลงมาเป็นอาหารของตนเสียอีก อนาถหนอโลกทั้งโลกจึงได้ชื่อว่ามี การเบียดเบียนกันอยู่เป็นนิจ เบียดเบียนทั้งกาย-วาจา-ใจไม่หยุดหย่อน”

๒) “พวกเจ้าปรารถนาจักไปนิพพาน จงอย่ายินดีในรูป-รส-กลิ่น-เสียง-สัมผัส-ธรรมารมณ์ เห็นทุกอย่างอยู่ในธรรม เห็นเป็นสภาวะเกิด-ดับ เสื่อมสลายไปในที่สุด หมั่นสร้างความเบียดเบียนมิให้เกิดแก่กาย วาจา ใจ ของตน ๆ เป็นสำคัญเบื้องต้นก่อน” “ศีล-สมาธิ-ปัญญาของตถาคตมิไว้เพื่อป้องกันความเบียดเบียนซึ่งตนเอง ไม่ให้มีเกิดขึ้นในกาย-วาจา-ใจของตนเองก่อน ธรรมปฏิบัติเมื่อประสบผลสำเร็จของมรรคผล ธรรมอันเกิดขึ้นแก่ตนเองแล้วจึงจักเป็นของแท้ จิตจักรู้ได้ด้วยตนเองก็ตานั้นหมดสิ้นความเบียดเบียนตนเองแล้ว ตั้งแต่พระโสดาบันก็มีศีลบริสุทธิตามกำลังของตน สกิทาคามีก็เช่นกัน หมดความเบียดเบียนกายของตนเอง และกายของบุคคลผู้อื่นไปได้ส่วนหนึ่งตามกำลังของศีลรักษา เมื่อถึงอนาคามีความเบียดเบียนในระดับจิตก็จักน้อยลงตามกำลังของสมาธิที่ตนเพียรรักษาไว้ จุดนี้ตถาคตขอเน้นให้เห็นถึงการปล่อยวางสมาธิของพวกเจ้า ความเปลอเรือที่ปล่อยพระกรรมฐานให้หลุดออกไปจากจิต แม้เพียงแต่ชั่วขณะจิตหนึ่ง ซึ่งทำให้นิวรณ์เข้ามาแทรกได้ คือ ความสงสัยในธรรม คือ การตำหนิกรรมเข้ามาแทรกในจิตแทน นี้แหละคือการเบียดเบียนจิตของตนเองอย่างแท้จริง มีหน้าซ้ำยังมี การกล่าวออกไปเป็นวาจา ส่งผลให้ไปเบียดเบียนจิตของผู้อื่นให้เกิดนิวรณ์แทรกได้เช่นกัน”

๓) “เพราะฉะนั้น การทำสมาธิจิตของพระอนาคามี จักต้องมุ่งหมั่นตัดอารมณ์สงสัยในธรรมและตำหนิกรรม ปราสาทพระรัตนตรัย ให้หมดสิ้นไปจากจิตอย่างสิ้นเชิง และถ้าหากวันใดสมาธิจิตรักษาเต็มกำลังแล้ว วันนั้นพระอนาคามีผลก็จักเกิดแก่พวกเจ้าได้อย่างไม่ยากเย็น แล้วจักรู้ได้ทันทีว่า จิตนั้นเลิกเบียดเบียนตนเองแล้ว หมดทั้งอารมณ์พอใจและไม่พอใจในสภาวะธรรมของโลก ยังเหลืออยู่แต่ ความพอใจในทางธรรม คือ รูปฌาน-อรุณฌาน-มานะ-อุทัจจะ-อวิชชา สังโยชน์ ๕ ประการสุดท้าย ซึ่งเป็นอารมณ์ของพระอรหันต์ ตถาคตจักยังไม่กล่าวมาในขณะนี้ เพราะระดับจิตของพวกเจ้ายังจักเจริญไปไม่ถึง พุดเท่านี้ก็สงสัยไปเท่านั้น มิมีประโยชน์อันใดที่จักกล่าวแล้วชวนให้สงสัยในธรรมเกิด”

๑) สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่อง ไตรลักษณ์และอวิชา

(๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖)

๑) “ไตรลักษณ์ แปลว่า ลักษณะไม่เที่ยงทั้ง ๓ ประการ และกฎของไตรลักษณ์นี้มีอยู่ในไตรภพจักรวาลอีกด้วย พรหมโลก, เทวโลก, มนุษย์โลก, อบายภูมิ ๔ ต่างก็ตกอยู่ในกฎไตรลักษณ์-เกิด-เสื่อม-ดับทั้งสิ้น เป็นกรรมของจิตที่ยังมีอวิชาเข้าครอบงำ ที่ต้องเที่ยวหลงไปตามภพตามภูมิต่าง ๆ หมุนวนกันไปอย่างไม่มีการสิ้นสุด”

๒) “อวิชา แปลว่าความโง่ ความไม่รู้ มีคบอด มองไม่เห็นกฎไตรลักษณ์ ที่หมุนวนสืบเนื่องกันไปเป็นลูกโซ่ จุดเริ่มจากภักษราพรหม จุดลงมาเป็นมนุษย์โลก จิตดวงเดียวที่ปรุงแต่งดีแล้ว แล้วก่อให้เกิดมโนกรรม-วจีกรรม-กายกรรม ให้มนุษย์ก่อปรกรรมอกุศลและกุศลอย่างลุ่มหลงมัวเมาในกิเลส-ตัณหา-อุปาทาน-อกุศลกรรม ถ้าสรรพสัตว์ใดมีคบอดหนัก ก็จักก่อปรกรรมอันเป็นอกุศลนำจิตตน หลงธาตุขันธ์แตกดับแล้ว โคจรลงสู่มหานรกขุมต่าง ๆ ตามกรรมที่ได้ทำเอาไว้เอง สภาพนรกที่ระอุไปด้วยเปลวไฟ หอกทิ่ม เหลนตำตลอดทั่ว ทั้งชั้นธจิต ให้ทุกข์ทรมานหมกไหม้เนิ่นนานนับกัปก็ยังไม่ถ้วน แต่สภาวะนรกก็ไม่เที่ยง เมื่อหมดกรรมจากขุมหนึ่ง ก็เสื่อมดับจากขุมนั้นไปเกิดต่ออีกขุมต่อ ๆ ไป ดวงจิตนั้นเคลื่อนไปเรื่อย ๆ ตามกฎไตรลักษณ์ในสภาวะนรก เกิดเสื่อมดับจนกระทั่งหมดสภาวะกรรมของนรก ขึ้นมาเกิดเป็น เปรต ก็เสื่อมดับต่อไป จากแต่ละชั้นของเปรต เกิดเสื่อมดับต่อไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งมาเป็น อสุรกาย เป็นอสุรกายก็เกิดเสื่อมดับไปตามกรรมเหมือนกัน จนกระทั่งมาเกิดเป็น สัตว์เดียรัจฉาน ในแต่ละชนิดตามกฎของกรรมเกิดแล้วก็เสื่อม ก็ดับไปในแต่ละชนิดของสัตว์เดียรัจฉานนั้น จนกระทั่งมาเกิดเป็นคน ก็ตกอยู่ในห่วงกฎไตรลักษณ์เช่นกัน คือ เกิด เสื่อม ดับ ในวาระที่เกิดเป็นคนนี้ ก็จักมีโอกาสประกอบกรรมดี-กรรมชั่ว ได้มากกว่าภพชาติอื่นใด แต่ก็มีโอกาสหลงมากกว่าภพอื่นใด ความถือตัวถือตนมีอยู่ในคนนี่แหละ มากที่สุดยิ่งกว่าภพชาติอื่น การลงนรก-ขึ้นสวรรค์ ก็มาจากคนนี่แหละที่เป็นจุดสำคัญ เพราะมีโอกาสพบพระธรรมคำสั่งสอนของตถาคต มีคุณสมบัติปฏิบัติธรรมได้ตามคำสั่งสอนของตถาคต การเกิดใหม่มนุษย์ชาติเท่านั้นที่มีโอกาสสั่งสมบารมี ๑๐ ทัศ หรือ บารมี ๓๐ ทัศ จนเต็มกำลังของจิตดวงเดียวนี้ได้ มนุษยชาติเป็นจุดศูนย์กลางแห่งการปฏิบัติกรรม จักไปสายไหนใน ๓ ทางที่กฎแห่งกรรมนั้นได้วางเอาไว้

- สายที่ ๑ ไปพรหมโลก-เทวโลก-มนุษย์โลก เป็นสายแห่งการทำจิตให้เป็นกุศล
- สายที่ ๒ ไปอบายภูมิ ๔ มีสัตว์นรก-เปรต-อสุรกาย-สัตว์เดียรัจฉาน เป็นสายแห่งการทำจิตให้เป็นอกุศล
- สายที่ ๓ อีกสายหนึ่งมุ่งไปพระนิพพานจุดเดียว เป็นสายแห่งการทำจิตให้เป็นอภัยกถ คือ ปฏิบัติธรรมจนจิตละจากความชั่ว-ดีได้ แล้ว มีอารมณ์เป็นอุเบกขารมณ์ หรืออุเบกขาญาณ หรือสังขารุเบกขาญาณ

๓) “ดังนั้น ความเป็นมนุษย์ชาตินั้นมีค่า ต้องรู้จักใช้ค่าของความเป็นมนุษย์ชาติให้เป็น อย่าใช้วิชา ความโง่มีดบาดมาบังจิต สิ่งใดอันเป็นธรรมวินัยอันตถาคตตรัสให้กระทำ ก็จงหมั่นเพียรทำ จักสามารถลบล้างวิชาให้ลดน้อยถดถอยลงไป และถ้าไม่ละความเพียร มีความตั้งใจแน่วแน่ วิชาที่จักถูกลบล้างหมดสิ้นไปจากจิตได้ในที่สุด สิ่งใดที่ตถาคตบัญญัติไว้ห้ามทำเป็นกรรมอกุศลที่มาบังจิตไว้ ก็จงหมั่นละ ตัดระงับอารมณ์ความคิด อย่าให้ฟุ้งซ่านไปในธรรมอันเป็นอกุศลนั้น ๆ ไม่มีประโยชน์ที่จะนำมาคิดให้จิตเศร้าหมอง”

๔) “การพิจารณาให้เห็นโทษอันแจ่มแจ้งของอกุศลกรรมนั้น ควรทำ แต่เมื่อพิจารณาแล้วก็สมควรสลัดกรรมอันเป็นอกุศลนั้นให้หลุดออกไปจากจิต ฟอกล้างมโนกรรม-กายกรรม-วจีกรรมให้สะอาดออกจากกรรมอันเป็นอกุศลนั้น ๆ อย่างเข้มแข็ง อย่าท้อแท้หรือพ่ายแพ้แก่ความชั่ว เรามีโอกาสมาเป็นคนแล้ว จักกลับมาสู่อบายภูมิ ๔ ด้วยกรรมอันเป็นอกุศลอีกหรือ ขอให้พวกเขาเจ้าใช้ปัญญาพิจารณาตามนี้ให้เป็น”

๕) “เมื่อมีกรรมดีด้วยอานิสงส์ของท่านหรือของศีล หากดับจากความเป็นมนุษย์ ไม่กลับมาเป็นมนุษย์ใหม่ตามจิตต้องการ ก็จักไปเกิดเสวยสุขอยู่บนเทวโลกบนเทวโลกนั้นเกิดเป็นเทวดา-นางฟ้าก็ยังมีเสื่อมดับ หมดบุญหากมีบาปก็จักพุ่งหลาวลงนรกไป ถ้ามีบุญเหลืออยู่บ้างด้วยอำนาจของท่านและศีล ก็ยังมีโอกาสลงมาเกิดเป็นมนุษย์ใหม่ การเกิดมาเป็นมนุษย์แล้ว ถ้ามีโอกาสพบพระพุทธศาสนา ก็จัดมีการบำเพ็ญบารมีกันมาเรื่อย ๆ จักว่าไปถึงขั้นตอนของบารมีธรรมพระโสดาบัน ๓ ระดับเมื่อธาตุขันธ์แตกดับไปเกิดเป็นพรหม-เทวดา-นางฟ้า ๗ ชาติ ๓ ชาติ ๑ ชาติ สลับกลับลงมาเป็นมนุษย์ ๗ ชาติ ๓ ชาติ ๑ ชาติ เช่นกัน เกิดเสื่อมดับอยู่อย่างนั้น จนกว่าจักเข้าถึงพระนิพพาน การไปเป็นพรหมก็เช่นกัน มีเกิด มีเสื่อม มีดับอยู่ตลอดเช่นกัน

พรหมสุธาवास ก็เช่นกัน เมื่อเกิดแล้วบำเพ็ญบุญต่อที่นั่นบารมีเต็มเมื่อไหร่ ก็เสื่อมจากพรหมเคลื่อนสู่พระนิพพานอันเป็นแดนอมตะ ไม่เกิดไม่ตายอีกต่อไป”

๖) “ที่ตรัสมาทั้งหมดนี้ เพื่อให้เจ้าเห็นกฎไตรลักษณ์ ที่ครอบคลุมอยู่ทั่วไตรภพจบจักรวาล เห็นการไหลวนของดวงจิตที่มีวิเศษความโง่มาบดบังจิต พวกเจ้าปรารถนาจะไปพระนิพพาน จงหมั่นพิจารณากฎไตรลักษณ์นี้เถิด”

๗) “รูป-รส-กลิ่น-เสียง-สัมผัส-ธรรมารมณ์ ก็ล้วนตกในห้วงกฎไตรลักษณ์ทั้งสิ้น อิริยาบถ ๔ คือ กายสัมผัสก็เช่นกัน ยืน บนพื้นราบ-บนเนิน-ที่ร้อน-ที่เย็น ยืนนานได้ไหม มันเมื่อย มันก็เสื่อมจากการยืน การเดิน ก็เช่นกัน เมื่อเกิดการเดินแล้วก็เสื่อมจากการเดิน ต้องดับจากการเดิน การนั่งบนเก้าอี้ กายสัมผัสอ่อนนุ่มบ้าง แข็งบ้าง เย็นร้อน นั่งนานก็ไม่ได้ เมื่อย เสื่อมแล้วก็ดับจากการนั่ง นอน ก็เช่นกัน กายสัมผัสที่นอนอันอ่อนนุ่มบ้าง-แข็งบ้าง เย็น-ร้อน นอนนานก็ไม่ได้เมื่อย เสื่อมแล้วก็ต้องดับจากการนอน อิริยาบถ ๔ คือ กายสัมผัส คือไตรลักษณ์ เกิด-เสื่อม-ดับอยู่ในทุก ๆ ขณะ การบริหารร่างกายให้อยู่ในอิริยาบถต่าง ๆ จึงได้ชื่อว่าบริหารทุกข์ เพราะหาความเที่ยงในอิริยาบถนั้น ๆ ไม่ได้ หาไตรลักษณ์ ไม่ต้องไปหาออกกายนอกจิต หมั่นหาไตรลักษณ์ในกาย และจิตของตนให้พบ ธาตุ ๔ อากาโร ๓๒ ก็อยู่ในกฎไตรลักษณ์ทั้งสิ้น หาในกายในจิตของตน แล้วจักเข้าใจกฎไตรลักษณ์ภายในอย่างแท้จริง”

๘) “การจงใจในพระพุทธศาสนาก็คือ การหาไตรลักษณ์ในกายและจิตให้พบ ยอมรับนับถือในความไม่เที่ยงของมันว่าเป็นของเที่ยง เป็นธรรมดาอยู่อย่างนั้น แล้วหมั่นชำระจิตให้เลิกลุ่มหลงธาตุขันธ์ อันเป็นอากาโร ๓๒ นี้ ชำระจิตจนหลุดพ้นจากสภาวะอยากเกิด-เสื่อม-ดับ อันมีอยู่ตลอดไตรภพจบจักรวาลนี้อย่างแน่แน มุ่งมรรคผลธรรมปฏิบัติ อันเพียบพร้อมไปด้วยศีล-สมาธิ-ปัญญา ไปยังพระนิพพานจุดเดียว นิพพานเกิดได้ก็ที่ขณะจิตแห่งความแน่แนตั้งมั่นว่า เราจักไม่ประมาทในธรรม เอาเวลาในขณะนี้ กอปรแต่กรรมอันมุ่งไปพระนิพพานจุดเดียว ให้เป็นเอกัตถคารมณฺ์ จุดอื่นเราไม่ต้องการ ตรวจศีล-สมาธิ-ปัญญาให้พร้อมอยู่ในธรรมอันเพื่อนิพพานนั้น อย่าผลัดวันประกันพรุ่ง เพราะชีวิตเป็นของไม่เที่ยง กายหรือธาตุขันธ์ของเราอยู่กับการเกิดดับทุก ๆ ขณะจิต อย่างมัวเมาว่าเราจักไม่ตาย ในเมื่อธาตุขันธ์เกิด-ดับอยู่ทุกขณะจิตเยี่ยงนี้”

๙) “การปล่อยให้จิตพุ่งช่านไปในอารมณ์อื่น อันมิใช่แนวทางปฏิบัติ มรรคผลเพื่อนิพพานนั้น หากใช้เวลาเกินกว่าหนึ่งวินาที ก็เท่ากับประมาทใน ความเกิดดับมากขึ้นเท่านั้น ตถาคตตรัสแจ้งมานี้ เพื่อเตือนพวกเจ้าจงอย่าได้ ประมาทในการเกิดดับทุกขณะจิตนี้จุดเดียว ถ้าหากพวกเจ้าทำได้ลดความ ประมาทและเรียนรู้ศึกษาเกิดดับ จนยอมรับนับถือในความเที่ยงของมันแล้ว ความมัว เมาพุ่งช่านออกไปนอกเหนือจากอารมณ์รักพระนิพพานก็จักไม่มี ประมาทไม่ได้ เพราะจิตของพวกเจ้าจักต้องแข่งกับความเกิดดับของธาตุขันธ์อยู่ตลอดเวลา”

๑๐) “พระอรหันต์ท่านยอมรับความเกิดดับของธาตุขันธ์ จิตท่านไม่เคย ลืมเกิดดับของธาตุขันธ์ อารมณ์รักพระนิพพานเกาะจิตอยู่ตลอดทุก ๆ ขณะ จิต ควบคู่ไปกับการวางเฉยในการเกิดดับของธาตุขันธ์ ผู้ยอมรับและวางเฉย เป็นสังขารุเบกขาญาณ ความประมาทจึงไม่มีในดวงจิตอันมั่นคงไปด้วยบารมี ๑๐ หรือ ๓๐ ทศทุก ๆ ประการ จิตท่านจึงหยั่งลงดินแดนอมตะ พระนิพพานไม่เกิดไม่ ตายตั้งแต่นั้นมา สังโยชน์ ๑๐ ที่ยึดติดในกายหรือธาตุขันธ์ก็ขาดสะบั้นลง เห็น สภาวธรรมเกิดดับหรือกฎไตรลักษณ์นั้นเป็นธรรมดา อันหาสิ่งใดจักมายึดถือเป็น สาระแก่นสารไม่ได้ ขอให้พวกเจ้าเข้าใจ และหมั่นศึกษาธรรมเกิดดับนี้ให้แจ้งกันเถิด”

๑๑) “การปฏิบัติธรรม ไม่ว่าจะกระทบ รูป-รส-กลิ่น-เสียง-สัมผัส-ธรรมารมณ์ ล้วนเป็นธรรมทั้งสิ้น ธรรมใดที่มากกระทบธาตุขันธ์ ให้พวกเจ้าได้รับสัมผัสทางด้าน กาย-วาจา-ใจ ก็ล้วนเป็นธรรม มรรคผล นิพพาน มุ่งตัดกรรม มิใช่ต่อกรรม ขอให้ พิจารณากันให้ดี ๆ”

๑๒) “ท่านฤๅษีหัวหน้าทีมของพวกเจ้า ลาพุทธภูมิเพื่อเข้าสู่พระนิพพานใน ชาตินี้ เหล่าลูกศิษย์ทั้งหลายก็เร่งบารมีตาม ตถาคตและพระทั้งหลายที่เคยผูกพันโดย กรรมก็จักตามสงเคราะห์ ในส่วนที่สงเคราะห์ได้ ตถาคตเป็นเพียงผู้บอก ทำได้พวก เจ้าก็เข้าสู่พระนิพพานได้ แต่ถ้าหากทำไม่ได้เพราะตัวสงสัยในธรรมมาขวางกั้น ก็ ต้องเกิดดับเป็นพรหม เป็นเทวดา เป็นมนุษย์ สลับกันไปอีกอย่างละ ๗ ชาติ, ๓ ชาติ, ๑ ชาติเอาหรือไม่เอา ก็หมั่นศึกษาเกิด-ดับเข้านะ ให้รู้ว่าเกิดดับนั้นเป็นทุกข์ นิพพานเท่านั้นที่ไม่เกิด-ไม่ดับ เป็นสุข ตัดความสงสัยในธรรมทั้งไป จักได้พบ มรรคผลนิพพานรวดเร็วเข้า”

๐) ลูกหลวงพ่อกำลังเห็นนิมิตเห็นนักบวชหลายรูป ถูกมัดมือไขว่หลัง ถูก พันธนาการอย่างแน่นหนา ถูกหอกแหลม ๆ ต้อนให้ไปรวมกลุ่มอยู่ที่จุด

เบื้องหน้าอย่างหน้ากลัว แล้วก็ตื่น หลวงพ่อเมตตามาสอน เรื่อง กฎของกรรมของนักบวชเหล่านั้น (๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖)

๑) “อันนี้เป็นพุทธรูป-เป็นธรรมนิมิต ที่พระท่านบอกให้พวกเอ็งรู้ อันนี้แหละคืออกฏของกรรม นักบวชเหล่านี้มีกรรมอันเป็นอกุศลเข้าผูกมัดจิตไว้ เมื่อใดกายแตกดับ จิตก็ถูกกรรมผูกมัดให้ตกลงไปเป็นเหยื่อของอบายภูมิ กรรมมันเที่ยง ยิงอยู่ในคราบผ้ากาสาฬพัศตร์ ก็ยังมีกรรมหนักยิ่งกว่าฆราวาสเป็นธรรมดา เป็นร้อยเท่า คุณทวิ ผ้ากาสาฬพัศตร์เขามีไว้ให้บวชเพื่อบรรลุซึ่งมรรคผลนิพพาน เป็นเครื่องแบบนักเรียน ศีลจารธรรมะของพระพุทธรูปเจ้าท่าน เมื่อบวชเข้ามาแล้วแต่งเครื่องแบบ ไม่ว่าจะดี พระก็ดี ไม่ศึกษาธรรมะของพุทธรูปเจ้าท่านก็บาปหนักโขอยู่แล้ว บวชเปลืองผ้าเหลือง ใช้ของสงฆ์อยู่แต่เข้ายันค้ำคินยันรุ่ง เป็นหนี้สงฆ์เพราะไม่ยอมเป็นสงฆ์อย่างสมบูรณ์ แล้วยิ่งมากอุปกรรมหนัก ล้มล้างพระพุทธรูปศาสนาเข้าให้อีก จะว่าลามกสักการะเข้ามาบังตา-บังใจก็ได้ ดูอย่างกบิลภิกขุ ยังหมกไหม้อยู่ในอเวจีมหานรกอยู่เท่าทุกวันนี้ หรือท่านเทวทัตเป็นตัวอย่าง”

๒) “กรรมของพระบวช ๑๐๐ คุณ ๑๐๐ เสมอต้นเสมอปลาย ถ้าทำดีได้ ก็ได้ดี อย่างหนัก ได้ดีในที่นี้หมายถึงตั้งใจศึกษาธรรมะของพระพุทธรูปเจ้า มรรคผลที่ได้ก็เป็นของดีอย่างหนัก ดีที่สุดในพระพุทธรูปศาสนา คือ ได้ธรรมพันโลก มรรคผลนิพพาน คือโลกุตระธรรม มโนมยิทธินี้แหละลูก เป็นวิชาพันโลกได้ทั้งทางลัดและทางตรงอย่างบางคนบารมีธรรมยังอ่อน พ่อก็สอนให้แค่เกาะพระ-เกาะนิพพาน โดยตัดสังโยชน์ ๓ ข้อต้นให้ได้เสียก่อน บางคนผลไม่ได้ เอาแค่มรรคก็ยังมีดี แต่พอจะตายคือรู้ว่าไม่รอดแน่ ก็จับภพมโนมยิทธิวิ่งทางลัด พุงปราดเข้าถึงพระนิพพานได้เลย แต่ถ้าทางตรงก็เดินช้าหน่อย อย่างเอ็งที่พระท่าน-หลวงปู่-หลวงพ่อ หลายองค์ท่านมาสงเคราะห์ ก็ค่อย ๆ ศึกษาธรรม แกะ ๆ คล่า ๆ กันไปตามทางที่ท่านให้มา อันนี้เป็นธรรมของแท้ ถ้าพวกเอ็งไม่ถอยเสียก่อนก็ได้ดีได้”

๓) “จำไว้นะ อย่าประมาทลมหายใจ อย่าประมาทเกิด-ดับในกายและจิต ตามที่พระท่านสอนไว้เป็นอันขาด ยังไงทำอะไรก็ตั้งใจไว้ว่า ถ้าตายก็จะไปพระนิพพานจุดเดียวเท่านั้น ที่อื่นเราไม่ไป”

ขอสรุปว่า พระพุทธรูปเจ้าส่วนใหญ่เป็นสมเด็จพระองค์ปฐม และองค์ปัจจุบัน ทรงเมตตามาสอนให้เกือบทุกวัน และมีหลวงพ่อกุญชร, หลวงปู่ต่าง ๆ หลาย ๆ องค์ ก็เมตตามาสอนให้กับกลุ่มของพวกเราให้เกือบทุกวันเช่นกัน ที่เขียนมานี้ก็เลือกเอาแต่

บางตอนที่เห็นว่าควรจะเขียน เพราะมีสาระ-มีแก่นสาร เป็นธรรมที่นำไปสู่ความพ้นทุกข์ทั้งสิ้น จึงต้องขอจบไว้เพียงแค่นี้

๑ วันเสาร์ที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖

เป็นวันสุดท้าย คือ ครบ ๑๐๐ วัน สมเด็จพระคุณาจารย์ วัดสระเกศ ท่านมาเป็นประธานพิธี ซึ่งมีรายละเอียดอยู่มาก ผมขออนุญาตไม่เขียน เพราะมีผู้เขียนลงในรัชมังคลาภิเษกประจำเดือนมีนาคม ๒๕๓๖ อยู่แล้ว และเวลาก็ผ่านไป ๑๑ ปีกว่าแล้ว หากท่านใดยังสนใจ ก็สามารถจะหาอ่านดูได้ ผมขอเน้นแต่เฉพาะพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์, ของหลวงพ่อกุญชร และหลวงปู่ต่าง ๆ โดยเฉพาะของหลวงปู่จตุตถา ซึ่งท่านไม่สามารถจะหาอ่านได้ที่ไหน ผมและคณะไม่เสียแรงและเสียเวลาเปล่า ในการอยู่เฝ้าหลวงพ่อก่อนครบ ๑๐๐ คืน เพราะได้รับพระธรรมคำสั่งสอนมาอย่างมากมาย สุดจะประมาณได้

คุณค่าของพระธรรมอันไม่เกิด-ไม่ดับ เป็นอมตะธรรมตลอดกาล จะหาสิ่งใด ๆ ในโลกมาเปรียบเทียบได้นั้นไม่มี พระพุทธองค์และหลวงพ่อก่อนเร่รังวัดให้ผมและคณะปฏิบัติธรรมกันอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดมรรคผลตามเวลาที่ท่านกำหนดไว้ ๑๐๐ วัน แต่พื้นฐานธรรมของพวกเรายังอ่อนอยู่ จึงไม่สามารถปฏิบัติได้ตามเป้าหมายนั้น ๆ ได้ พระองค์ก็ทรงเมตตามาให้กำลังใจ ไม่ให้ท้อแท้ ไม่ให้เสียกำลังใจ ให้พยายามปฏิบัติต่อไป โดยให้เดินสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) ทรงเน้นเรื่องจงอย่าละความเพียรเสียอย่างเด็ดขาด พระองค์ทรงรับรองว่าทุกคนสามารถจะพ้นทุกข์ได้ในชาตินี้ ขอความโชคดีทั้งทางโลกและทางธรรม จงเกิดแก่ผู้อ่านทุกท่านเทอญ

หลวงปู่บุดดา ถาวโร

(พระสังฆมอ อปมาโณ)

เรียบเรียงโดย : พล.ต.ท. นพ.สมศักดิ์ สืบสงวน

ผมพบหลวงปู่เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ โดย คุณปาน (ชาลินี เนียมสกุล) เป็นผู้พาผมไปพบที่บ้านเจ้ากรมเสริม (พล.อ.ท.ม.ร.ว.เสริม สุขสวัสดิ์) ที่ซอยสายลม เมื่อเข้าไปกราบท่าน ท่านกำลังสอนลูกศิษย์ของหลวงปู่ “พระราชพรหมยานเถระ” อยู่ จำได้ว่าเรื่องพุทธจักรกับอาณาจักร ผมเองขอรับตามตรงว่าฟังท่านไม่ค่อยรู้เรื่อง เพราะพื้นฐานทางธรรมยังไม่มี จากนั้น อีกหลายเดือน ผม คุณปาน และคุณหมู (สุจิตรา) ขับรถมาที่วัดท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี เพื่อมากราบหลวงปู่ “พระมหาวิระ ถาวโร” ตอนปี ๒๕๑๘ ขณะนี้มีพระราชทินนามเป็น “พระราชพรหมยานเถระ” คณะของเรา ขับรถมาทางเก่า ผ่านเขื่อน จังหวัดชัยนาท จึงได้แวะไปกราบหลวงปู่บุดดาที่วัดสองพี่น้อง จังหวัดชัยนาทก่อน ปรากฏว่าหลวงปู่ท่านก็สอนธรรมะเหมือนกับที่ท่านสอนครั้งแรกที่บ้านเจ้ากรมเสริมฯ แต่คราวนี้ผมกลับเข้าใจคำสอนของท่านได้ดีพอสมควร ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ผมก็ติดตามฟังธรรมของท่านบ่อย ๆ ในโอกาสที่อำนวย

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ หลวงปู่วัดท่าซุง (พระราชพรหมยาน) ท่านจะทำพิธีบวงสรวงพระธาตุจอมกิติ ที่เขียงแสน (จ. เขียงราย) และสั่งให้ตอกเตอร์ปริญา นุตาลัย พี่ชายของคุณปานขับรถไปรับหลวงปู่บุดดา ขึ้นไปพบกับท่านที่เขียงแสน ตอกเตอร์เป็นคนขับนั่งคู่กับคุณปาน ส่วนผมนั่งตอนหลังคู่กับหลวงปู่ (อยู่ตรงกลาง) และมหาทอง ระหว่างที่เดินทางผมมีคำถามเกี่ยวกับพระธรรมที่ผม คุณปานและตอกเตอร์สงสัยอยู่ ซึ่งผมจดรวบรวมไว้ในกระดาษแผ่นหนึ่ง ผมก็เอากระดาษแผ่นนั้นออกมาอ่านคำถามธรรมะที่สงสัยทีละข้อ หลวงปู่ก็เมตตาอธิบายธรรมนั้น ๆ ให้พวกเราทั้งสามคนฟังไปตลอดทาง จนรู้สึกว่าจะไม่ถึงเขียงแสนเร็วอย่างนี้ ควรจะถึงช้ากว่านี้สัก ๑-๒ ชั่วโมงก็จะดีหรอก เพราะสิ่งที่มีคุณค่าที่สุดในโลกนี้ คือ พระธรรม

เมื่อทำพิธีเสร็จแล้ว ขากลับผมก็ใช้วิธีเดิม คือ ๓ คน ผลัดกันถามธรรมะหลวงปู่มาตลอดทาง ขากลับเรากลับทางเก่า ไม่กลับเส้นทางสายเอเชีย จึงพาหลวงปู่และมหาทองไปพักที่วัดพระแท่นศิลาอาสน์ จังหวัดอุตรดิตถ์ ๑ คืน ส่วนเราสามคนไปพักโรงแรมในเมือง ตอนเช้าก็ไปรับท่านเพื่อเดินทางต่อ เมื่อกลับไปในวัด ท่านกำลังฉันอาหารเข้าอยู่กับพระเจ้าถิ่นอีก ๓ องค์ พวกเราทั้ง ๓ ก็ก้มลงกราบ แล้วนั่งรอท่านอยู่ตรงนั้น สิ่งที่ผมไม่เชื่อสายตาของผมก็ปรากฏขึ้น คือ ผมเห็นหลวงปู่ท่านลอยอยู่

เหนือพื้นดินหนึ่งประมาณ ๑ คืบ ส่วนอีกสามองค์หนึ่งอยู่กับพื้นธรรมดา ผมก็ถอดแว่นตาออกขยี้ตาตนเองแล้วใส่ใหม่ ก็ยังเห็นหลวงปู่ลอยอยู่แบบนั้น ความสงสัยยังไม่สิ้น จึงค่อย ๆ คลานเข้าไปอยู่อีกมุมหนึ่ง เพื่อดูว่าภาพนั้นจะเปลี่ยนแปลงไหม ก็ปรากฏว่าคงเหมือนเดิม จึงได้คลานกลับมานั่งที่เก่า แต่ไม่ได้สะกิดให้คุณปานและต็อกเตอร์ดูหรือพูดกันอย่างใด รอจนกระทั่งท่านฉันเสร็จแล้ว ลุกจากที่เพื่อกลับไปที่พัก เรา ๓ คนก็ลุกออกมาข้างนอก ที่นี่แหละแย่งกันพูด แย่งกันถามอย่างไม่ได้นัดหมายกันมาก่อน เรื่องที่เห็นท่านลอยอยู่เหนือพื้นนั้น ทุกคนต่างนึกว่าตนเห็นแต่ผู้เดียวกระมัง แต่ปรากฏว่าเห็นเหมือนกันหมดทั้ง ๓ คน ก็เป็นอันสิ้นสงสัยที่ว่าท่านเมตตาทำให้เราเห็น คนอื่นแม้จะเข้ามาก็คงไม่ได้เห็นแบบเรา แม้พระอีก ๓ องค์ก็ยังไม่มียศที่เห็นได้ เรื่องนี้ผมเข้าใจว่าท่านทำเช่นนั้น เพื่อโปรดพระ ๓ องค์ ไม่ให้มีบาป เพราะทั้ง ๓ องค์นั้นไม่มีสิทธิ์สมควรที่จะนั่งเสมอกับท่านได้ (ไม่เสมอกับท่านด้วยศีล สมาธิ ปัญญา)

เมื่อรถวิ่งมาในเขตของจังหวัดกำแพงเพชร ด้วยความเร็วค่อนข้างสูง ผมเห็นชายกลางคนอายุไม่เกิน ๖๐ ปี วิ่งข้ามถนนมาโดยไม่ได้ดูรถก่อนว่ามีหรือไม่มี ต็อกเตอร์และทุกท่านในรถก็เห็นแกวิ่งออกมาโดยไม่ได้ดูรถ ต็อกเตอร์พยายามที่จะหลบแกโดยหักหัวรถออกนอกทาง จนหัวรถกำลังจะจมลงไปใ้ในคูอยู่แล้ว ผมเห็นดวงตาของแกโตมาก เพราะความตกใจคงจะร้องด้วย มือแกยกขึ้นไขว่คว้าอากาศ แล้วก็หมุนตัวกลับวิ่งข้ามถนน ไปยืนตัวสั้นอยู่ที่เดิมหัวรถด้านขวา ผมว่าขนาดอีกเส้นยาแดงเดียวคงชนแกกระเด็นไปแล้ว ต็อกเตอร์คงอ่อนใจที่รถไม่ชน เขียบบเบรกรถหยุดสนิทพอดี และพูดว่าถ้าแกไม่หมุนตัวกลับ ผมจะตัดสินใจพารถลงไปใ้ในคูทั้งคัน

เมื่อเหตุการณ์สุ่ปกติ ต็อกเตอร์พูดขึ้นว่า ผมไม่ได้เห็นแกเป็นคนวิ่งข้ามถนนมาหรอก แต่เห็นเป็นหมาวิ่งตัดหน้ารถ หมาตัวนี้รูปร่างแปลกกว่าหมาธรรมดา เพราะหัวมันอยู่ปากถนนนี้ แต่ตัวมันยาวยัดไปถึงถนนปากโน้น พวกเราพากันยกมือไหว้หลวงปู่พร้อม ๆ กัน เพราะรู้ว่าที่รถไม่ชนคนครั้งนี้ก็เพราะว่าหลวงปู่สงเคราะห์ คุณปาน หรือต็อกเตอร์ถามว่า หลวงปู่ทำอะไร เขาจึงวิ่งกลับไปยืนอยู่ที่เก่า หลวงปู่ตอบว่า “ใช้จิตบังคับจิต” พวกเราก็ถามต่อไปว่า จิตบังคับจิตทำอะไรครับ หลวงปู่ตอบว่า เวลาที่เขาวิ่งข้ามถนนมา เขาวิ่งมาอย่างคนที่ขาดสติ เมื่อเราทำให้เขามีสติ เขาก็วิ่งกลับไปที่เก่า พวกเราก็ยกมือไหว้ท่านอีกที ส่วนเรื่องที่ต็อกเตอร์เห็นเป็นหมาตัวยาว ๆ นั้น หลวงปู่ว่าหากเขาถูกรถชนตาย เขาก็จะไปเกิดเป็นหมา (แต่เป็นหมาของสัตว์นรก ไม่ใช่หมาในโลกมนุษย์ รูปร่างของมันจึงยาวมาก ไม่

เหมือนหมาในโลกเรา ข้อความในวงเล็บนี้เป็นความเข้าใจของผมเอง หากผิดพลาดผมต้องขออภัยไว้ก่อนด้วย)

รถวิ่งมาเข้าเขตนครสวรรค์ คงประมาณอีก ๓๐ กิโลเมตรจะเข้าตัวเมือง ผมได้ยินเสียงเครื่องยนต์รถผิดปกติ จึงบอกให้ต็อกเตอร์จอดรถข้างทาง เปิดฝากระโปรงรถดูเครื่องก่อน พอรถหยุดผมก็ลงไปเปิดฝากระโปรงรถขึ้นดูเครื่อง ก็พบว่าใบพัดลมที่ใช้เป่าหม้อน้ำรถหักเป็นชิ้น ๆ ผมก็เก็บชิ้นส่วนที่หักเหล่านั้นชุให้ต็อกเตอร์ดู แสดงว่ารถวิ่งต่อไปไม่ได้แน่ แต่พอมองไปข้างหน้าประมาณไม่เกินครึ่งกิโลเมตรเห็นปั้มน้ำมัน จึงบอกต็อกเตอร์ว่าขับไปที่ปั้มน้ำมันแล้วกัน น้ำเดือดก็คงไม่เป็นไรแค่นี้เอง เมื่อรถถึงปั้มน้ำมันปรากฏไม่มีเครื่องอะไหล่ขาย จึงขอซื้อถังน้ำเขาหนึ่งใบ เพื่อไว้เติมน้ำข้างทาง ซึ่งหน้าฝนนี้มีน้ำตลอดทางไว้เติมหม้อน้ำที่เดือด เพราะความร้อนสูง เมื่อเครื่องหายร้อนก็ตัดใจ วิ่งไปพักไปตามทางก็คงถึงนครสวรรค์ได้ แต่สิ่งอัศจรรย์ก็เกิดขึ้นเพราะพอรถวิ่งไปได้ไม่เกิน ๒๐๐ เมตร เข็มวัดความร้อนก็ตีขึ้นสุดเกของมัน พอเข็มตีสุดเกผมก็เห็นมันตีกลับมาอยู่ตรงกลางและไม่เคลื่อนไหวอีก ตรงอยู่กับที่เช่นนั้น เสียงเครื่องยนต์เรียบไม่กระตุกหรือสั่น คงวิ่งไปได้ตามปกติ แต่จิตของคน ๓ คน เกิดคิดตรงกัน (มาคุยกันภายหลังจึงรู้ว่าคิดเหมือนกัน) ว่าหากมีฝนตกลงมากี่จะดี เครื่องยนต์จะได้ไม่ร้อนเร็ว อึดใจเดียวกระมังฝนก็ตกใหญ่ ชนิดไม่มีปีมีขลุ่ย เราก็พร้อมใจกันยกมือไหว้หลวงปู่ท่าน โดยไม่ได้พูดสักคำ ท่านก็พูดขึ้นมาเองว่า “เวลานี้เราต้องการความเย็น ฝนเลยตก” รถวิ่งมาด้วยดี โดยแถววัดความร้อนคงชื้ออยู่ตรงกลางหน้าปัดจนถึงนครสวรรค์ ฝนก็ยังคงตกลงมาแบบเดิมไม่ยอมหยุด ทำให้เรามองหาร้านที่จะซื้ออะไหล่รถไม่ได้ จิตของคน ๓ คน เกิดคิดตรงกันอีกว่า ถ้าฝนไม่หยุดตก เราคงจะหาร้าน หรืออู่ซ่อมรถไม่พบ คิดเท่านั้น ฝนหยุดลง ชนิดหายไปอย่างสนิทเกือบทันที พวกเราก็พร้อมใจกันยกมือไหว้ท่านอีก ท่านก็พูดขึ้นมาเองว่า “ตอนนี้เราไม่ต้องการความเย็น ฝนเลยหยุด” พอฝนหยุด เราก็พบอู่ซ่อมรถ เราทิ้งรถไว้ให้เขา โดยพาหลวงปู่ไปพักที่ร้านใกล้ ๆ อยู่นั้นสักครู่ทุกอย่างก็เรียบร้อย พวกเราก็พาท่านกลับวัดสองพี่น้องโดยสวัสดิ์

หลวงปู่มานอนรักษาตัวที่โรงพยาบาลตำรวจหลายเดือน ในปี พ.ศ.๒๕๒๐ วันหนึ่งคุณปานมาหาผมที่โรงพยาบาล บอกว่าหลวงปู่ไม่สบายมาก ข้าว-ปลาไม่ฉันมา ๒-๓ วันแล้ว นอนคลุมโปงเหมือนเป็นไข้อยู่ที่บ้านคุณอะไรผมก็จำชื่อไม่ได้ ให้ผมช่วยส่งรถพยาบาลไปรับท่านมาอยู่โรงพยาบาลที่ ผมก็ส่งรถพยาบาลพร้อมคนหามไปพร้อมกับผมและคุณปาน ก่อนออกรถได้สั่งให้พยาบาลจัดห้องพิเศษชั้น ๔ ตึกกรูจี

รวงศ์ ให้เป็นที่อยู่ของท่าน ตึกกรุจิรวงศ์เป็นตึกคนไข้พิเศษทางอายุรกรรมมี ๖ ชั้น แต่ในขณะนั้นพยาบาลขาดมาก จึงเปิดรับคนไข้ได้แค่ ๓ ชั้น ชั้น ๔ ทั้งชั้นจึงว่างอยู่ ชั้น ๕-๖ ใช้เป็นที่อยู่แพทย์และแพทย์ประจำบ้าน เมื่อไปถึงบ้านที่หลวงปู่พักอยู่ ก็ขึ้นไปจะตรวจท่าน พอเปิดห้องพักของท่าน เห็นท่านนอนคลุมโปงอยู่บนเตียง จึงนั่งลงกราบท่านยังไม่ทันครบ ๓ ครั้ง ท่านก็ลุกขึ้นหนึ่งเปิดโปงออกไป เอาหัวมือชี้มาที่คุณปาน แล้วท่านก็สอนธรรมะทันที ธรรมะที่สอนนั้นมุ่งตรงแต่เฉพาะคุณปานผู้เดียว คุณปานยังไม่อนุญาตให้เปิดเผย ผมก็ขอดไว้

เมื่อนำท่านมาโรงพยาบาล ท่านอ่อนเพลียมาก จึงต้องให้ท่านพักนาน ๆ โดยอนุญาตให้ญาติโยมพุทธบริษัททั้งหลาย ที่มีความศรัทธาในองค์ท่าน มาทำบุญ-ทำสังฆทาน-มาเยี่ยม แต่ให้อยู่ในกฎระเบียบของโรงพยาบาล คือ ห้ามนิมนต์ท่านออกไปนอกโรงพยาบาลเด็ดขาด และเมื่อถึงเวลาพัก ขอให้ท่านได้พักตามเวลา บางวันมีคนมาทำบุญกับท่านหลายสิบราย แต่ก็โชคดี เพราะชั้น ๔ ว่างทั้งชั้น จึงให้ญาติโยมได้อาศัยกันสะดวก ตึกมีชานกว้างประมาณ ๖-๗ เมตร ยาวตลอดความยาวของตึกประมาณ ๔๐ เมตร มีม้าหินยาวตลอดและห้องพยาบาลเวรที่อยู่ด้านหน้าห้องหลวงปู่อีกหนึ่งห้องใหญ่ ๆ จึงใช้เป็นที่รับแขกได้อย่างดี

ตอนเช้า-เย็นหลวงปู่ได้นั่งรถเข็นออกมาที่ระเบียงตึก ท่านอยู่นานจนเดินได้เอง ก็ออกมาเดินเล่นได้ และขอกลับไปอยู่วัด ส่วนทางโรงพยาบาลไม่ได้ให้ท่านกลับ เพราะตอนนั้น ผมเป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลตำรวจอยู่ จึงสั่งการได้สะดวกทุกอย่างโดยมิได้เก็บค่าห้อง ค่ายา ค่าบริการทุกชนิด ตลอดเวลาหลายเดือนที่หลวงปู่พักอยู่ระหว่างนั้น หลวงปู่ได้ตั้งทุนให้กับโรงพยาบาลตำรวจ โดยฝากประจำเอาดอกผลมาใช้เป็นค่ายาแก่คนไข้อนาถา โดยให้นักสังคมสงเคราะห์ของโรงพยาบาล เป็นผู้รับผิดชอบ จำได้ว่าได้เงินทุนประมาณ ๒๐,๐๐๐ กว่าบาท ซึ่งนับว่ามากในสมัยนั้น (ปัจจุบันก็คง ๒๐๐,๐๐๐ กว่าบาท)

ท่านกลับไปได้พักหนึ่ง พักอยู่วัดอาวุธ ฝั่งธนบุรี ก็อ่อนเพลียอีก จึงพาท่านมาอยู่โรงพยาบาลอีกเป็นหนที่สอง และได้อยู่ห้องเดิม ชั้นเดิม เพราะปกติผมไม่ได้เปิดรับผู้ป่วย ที่เปิดนี้ก็ต้องขอขอบคุณพวกพยาบาลที่เขาต้องทำงานเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งห้อง แต่เขาเคารพหลวงปู่กันมากจึงไม่มีใครบ่นสักคน ก่อนจะกลับครั้งที่สองนี้ มีคนมาทำสังฆทานกับหลวงปู่มากมาย จึงมีพระพุทธรูปมาถวายท่านขนาดต่าง ๆ กว่า ๒๐ องค์ หลวงปู่ก็เมตตาแจกพระพุทธรูปให้กับโรงพยาบาล เพื่อไว้ให้หมอ-พยาบาล-

ข้าราชการและคนไข้ได้กราบไหว้บูชากัน ทำให้พวกแพทย์ พยาบาล พากันปลื้มใจมาก ขณะนี้ก็ยังอยู่ครบทุกองค์ตามตึกต่าง ๆ ทั่วโรงพยาบาลตำรวจ

ผมจำวันเวลาที่แน่นอนไม่ได้ แต่เข้าใจว่าคงระหว่างเวลาที่หลวงปู่กลับไปวัดอาวุธครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ คืบหนึ่งผมไหว้พระสวดมนต์ตามปกติ แล้วก็นั่งทำสมาธิอยู่ จิตก็จับภาพหลวงปู่ดูดดาจนชัด แล้วก็นึกขออนุญาตท่านทางจิต เพื่อกิจการอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับวัตถุมงคลของท่าน ท่านก็อนุญาตผมมาทางจิต ซึ่งผมก็เข้าใจและไม่สงสัย ตอนเช้าผมไปทำงานแต่เช้าก่อน ๐๘.๐๐ น. ปกติเด็กจะเปิดห้องทำความสะอาดแล้วเปิดเครื่องแอร์ แล้วจึงปิดห้องไว้ แต่บางวันก็เปิดไว้ (ไม่ได้ล็อกกุญแจห้อง) เพราะใกล้เวลาที่ผมจะมาทำงาน วันนั้นผมก็จำไม่ได้ว่าผมเปิดห้องเข้าไปโดยใช้กุญแจไขหรือเปล่า แต่เมื่อโผล่หน้าเข้าไปในห้อง ก็เห็นหลวงปู่ท่านหนึ่งอยู่ที่เก้าอี้รับแขกประจำห้องแล้ว ผมทั้งดีใจและแปลกใจที่เห็นท่านมาหนึ่งอยู่องค์เดียว จึงนั่งลงกับพื้นแล้วกราบท่าน พอครบ ๓ ครั้ง ผมเงยหน้าขึ้นท่านก็ยกนิ้วชี้มาที่หน้าผม แล้วบอกว่า “ที่ขอมานี้ขออนุญาต” ผมก็ขนลุกซู่เลย เพราะยังไม่ได้พูดกับท่านสักคำ เมื่อตั้งสติได้ดีแล้ว จึงเรียนถามท่านว่า หลวงปู่มีธุระอะไรกับผมหรือเปล่าครับ ท่านก็ตอบว่าเปล่า มาบอกเท่านั้นเอง จากนั้นก็ถามท่านว่า ท่านมาองค์เดียวหรือ ท่านก็ว่ามาองค์เดียว ผมรับว่าตอนนั้นมันชื้อบ้อจริง ๆ จึงไม่ได้ถามรายละเอียดอื่นจากท่านอีก และลืมนถามท่านว่าท่านฉันอาหารเช้าหรือยัง มันชื้อบ้อตรงนี้อีก จึงถามท่านว่าท่านกลับวัดหรือไปไหนต่อ ท่านว่าจะกลับวัด จึงกราบท่านอีกครั้ง แล้วช่วยพยุงท่านพาลงลิฟท์ไป เรียกรถแท็กซี่หนึ่งคันมา จ่ายค่ารถเสร็จก็กราบท่านอีกครั้ง ท่านก็กลับวัดอาวุธฯ ไปรู้สึกงง ๆ ไปหมด ที่ท่านเมตตาเราถึงขนาดนี้ พอกลับขึ้นไปก็ไปไล่เรียงเอากับเด็กทำห้อง เปิดห้องเด็กเสมียน ตำรวจหน้าห้องและเลขานุการ (สมัยนั้นยังไม่เรียกว่านายเวร) ทุกคนต่างพูดเหมือนกันหมด คือ ไม่รู้ไม่เห็น ไม่ทราบที่ท่านมาตั้งแต่เมื่อใด เข้าห้องไปได้อย่างไร ตอนนั้นท่านอายุ ๘๔ ปี ไปไหนต้องมีผู้ช่วยไปด้วยหนึ่งคนหรือหนึ่งองค์เสมอ เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้ผมเอาไปคุยไม่ได้อีกเป็นเดือน จนมีคนไปถามท่านตรง ๆ ว่า ท่านรู้ได้อย่างไรที่หมอสมาศักดิ์คิดอยู่ที่บ้าน ท่านก็ตอบตรง ๆ ว่าไม่มีอะไรมาก เราใช้คลื่นวิทยุคลื่นเดียวกัน คลื่นมันตรงกัน มันก็รับกันได้ แค่นั้นเอง

คุณปานท่านคุยให้ผมฟังเป็นส่วนตัวว่า ในอดีตตอนที่ท่านยังอายุน้อยอยู่ ใครที่นึกถึงท่านแบบพี่หม่อ ท่านจะไปปรากฏตัวเดินอยู่แถวหน้าบ้านของผู้นั้นเสมอในตอนเช้า แต่ปัจจุบันท่านเลิกทำแล้วเพราะอายุมาก (๑๐๐ ปี) จึงไม่สมควรไปรบกวน

ขั้นที่ ๕ ของท่านอีก เพราะขั้นที่ ๕ คือเปลือกของท่าน ไม่ใช่ตัวจริงมันจึงแก่ เหี่ยว ย่น อ่อนเพลีย หดแรงไปตามสภาพของมัน แต่จิตคือตัวจริงของท่านนั้นไม่เหี่ยว ไม่แก่ มีแรงอยู่ตลอดเวลา ท่านใช้กายของท่านแสดงธรรมอยู่ตลอดเวลา ใครจะเห็นหรือไม่เท่านั้น คือ สัทธรรม ๕ ไตรลักษณ์ กฎของกรรมหรืออริยสัจ ท่านพูดเสมอว่าสังขารมันมีเกิดมีดับ หรือร่างกายมันตายได้ แต่พระธรรมไม่ตาย คนตายใครร้องให้คนนั้นโง่ เพราะสังขารมันไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา คนฉลาดเขาจึงไม่ร้องให้ ตัวเราคือธรรมะเป็นอมตะไม่เคยตาย (จิตไม่ตาย ผู้ตาย คือ ร่างกาย หรือ ธาตุ ๔)

เรื่องแบ่งมรดก ความเห็นส่วนตัวของผม คิดว่าน่าจะเกิดขึ้นเมื่อ ๑๕ ปีที่แล้ว ตอนที่ท่านไปนอนป่วยอยู่ที่โรงพยาบาลตำรวจครั้งแรก ในปี ๒๕๒๐ ผมขอเล่าความโดยย่อว่า วันหนึ่งท่านปวดเมื่อยขา หมอตรวจแล้วก็เห็นว่าเป็นอาการปกติของผู้สูงอายุ จึงให้ใช้น้ำมันที่ทาแล้วรู้สึกร้อน เช่น น้ำมันหม่อง น้ำมันสโลน น้ำมันสะโตกทาได้ แต่พวกพยาบาลส่วนใหญ่เป็นหญิง จึงให้พยาบาลชายมาช่วยทาและนวดขาให้ท่าน เมื่อพวกลูกศิษย์หรือญาติโยมที่มาเยี่ยมท่านเห็นก็ช่วยเพราะคิดว่าได้บุญ ซึ่งก็เป็นความจริง

เมื่อท่านให้คนหนึ่งททายาแล้วนวด บางคนก็ทั้งทาทั้งถู เมื่ออีกคนหนึ่งเห็นก็เอาบ้าง หลวงปู่ท่านเมตตาสูง ใคร ๆ ก็รู้ ใครจะทำ จะถู จะนวด ท่านก็ไม่ว่าอะไร ยื่นขาให้เขาทำไป มึงบ้างกูบ้างว่ากันหัว จนที่สุดโยมที่เป็นสีกาก็ขอได้บุญกับเขาบ้าง หลวงปู่ท่านไม่มีอาบัติจะให้ปรับได้ เพราะหมอดอกติทั้ง ๔ แล้ว ซึ่งใคร ๆ ก็รู้ (ความจริงรู้ไม่ได้ เพราะพวกที่ไปรุมทั้งทา-ถู-นวดขาให้ท่าน รวมทั้งตัวผมด้วย ยังมีอคติครบทั้ง ๔ ตัว จึงควรใช้คำว่าสงสัยว่า ท่านคงหมอดอกติ ๔ แล้วจึงจะสมควร)

มรดกที่พวกเหล่านี้ปฏิบัติ แต่ผลมาเกิดกับหลวงปู่ คือ ขาท่านบวม พองแดงจัด แล้วก็แตกออก มีน้ำเหลืองไหลเยิ้ม พยาบาลมาพบเข้า ก็โทรไปรายงานให้ผมทราบ ผมมาดูแล้วก็ต้องปลงครับ เพราะไม่รู้จะโทษใครนอกจากกรรม กฎของกรรม เรื่องกฎของกรรมนี้ หลวงปู่ท่านทราบดี ท่านจึงไม่หนี ผมจึงให้พยาบาลตามแพทย์ผู้เชี่ยวชาญทางโรคผิวหนังมารักษาท่าน และสั่งห้ามทุกคนไม่ว่าหญิงหรือชาย เอาน้ำมันทุกชนิดมาทาขาของหลวงปู่อีก เมื่อขาท่านทุเลามากแล้ว น้ำเหลืองหยุดไหล หนังหายบวมและพอง ก็ให้ใช้แป้งผงที่ไม่มีสารอื่นเจือปน โรยบริเวณผิวหนังนั้น และทาเบา ๆ ได้ เมื่อหมอสั่งใช้แป้งโรยและทาขาหลวงปู่ได้ บรรดาพวกที่หิวบุญยังไม่อิ่มในบุญ อยากได้บุญมาก ๆ ก็ซื้อแป้งมาถวายท่านจนกินพอ ผมจึง

เข้าใจเอาเองว่า หลวงปู่ท่านก็เลยเสกแบ่งเหล่านั้น ให้เป็นแบ่งมงคลเสีย ด้วย พุทธโธ-ธัมโม-สังฆโม แบ่งนั้นก็แบ่งมงคล ใช้ได้สารพัดประโยชน์ สุดแต่ปัญญาของแต่ละคนซึ่งไม่เสมอกัน และยังไม่ป้องกันไม่ให้อายุที่ไม่รู้จริงทั้งหลายมาทำบุญกับท่านแล้ว ได้บุญกลับไปก็จริง แต่ก็ได้ของแถมคือบาปไปด้วย เพราะกฎแห่งกรรมนั้นไม่เคยยกเว้นให้ใคร กรรมนั้นเที่ยงเสมอ ใครทำดีย่อมได้ดี ใครทำชั่วย่อมได้ชั่ว ต่างกันแต่เวลาให้ผลเท่านั้น ที่จะเร็วหรือช้า เมื่อท่านหายดีแล้ว คนก็ยังเอาแบ่งมาถวายกันอย่างต่อเนื่อง ท่านเลยอาราธนา พุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ มาอยู่ในแบ่ง เพื่อสงเคราะห์ญาติโยมทั้งหลาย โดยท่านแจกแบ่งเหล่านั้นกลับไปให้ญาติโยมใช้อีก สุดแต่ปัญญาและความปรารถนาของแต่ละคนที่จะนำไปใช้ ซึ่งเป็นเรื่องกฎของกรรม ที่ทุกคนจะต้องศึกษาปฏิบัติเอาเอง รู้ด้วยตนเองเฉพาะตน กรรมใครกรรมมัน ทำแทนกันไม่ได้

หลวงปู่ท่านพูดขึ้นลอย ๆ ให้ผมฟัง ขณะที่ผมกำลังตรวจร่างกายท่านว่า “เออ อ้ายพวกนี้มันมาติดเปลือก ติดหนามขนุน ทุเรียนอยู่อย่างนี้ แล้วเมื่อไรมันจะไต่กินเนื้อสักทีเล่า” ผมได้ยินอย่างน้อยก็สองหนด้วยหูของผมเอง ธรรมะประโยคนี้ลึกซึ้งมาก ถ้าเอาไปใคร่ครวญพิจารณาด้วยปัญญา ผมขออนุญาตอธิบายสั้น ๆ เพื่อเป็นตัวอย่าง ดังนี้

๑. ร่างกายที่เห็นอยู่ คือ เปลือกของท่าน มันไม่ใช่ตัวจริง มันเป็นเพียงแต่หนังที่หุ้มขี้อยู่เท่านั้น (ท่านพูดเสมอประโยคนี้) จะมาติดมันทำไมกันนักหนา ท่านสอนตรงตามพระพุทธเจ้าสอน เพราะจุดมุ่งหมายของพระองค์มุ่งสอนคนให้พ้นทุกข์เพื่อไปพระนิพพาน จึงสอนเพื่อละ ไม่สอนเพื่อยึด สอนให้เหมาะกับจริตในหมู่ชนที่พระองค์ทราบดีว่าสอนแล้วมีผล เขารับฟัง แล้วสามารถไปถึงนิพพานได้ แต่ในหมู่ชนที่พระองค์เห็นว่าเขาไปไม่ได้ ยังมีกำลังบารมีไม่พอ พระองค์ก็สอนให้เขาละความชั่ว ทำแต่ความดี แล้วพยายามทำจิตให้ผ่องใสไว้เสมอเพื่อกันนรก สำหรับผู้ที่ไปได้ก็สอนด้วยหลักเดียวกัน คือ ให้ละชั่ว-ทำดี-ทำจิตให้ผ่องใส แต่สอนให้ละเอียดขึ้นว่า แม้แต่ความดีก็จงอย่ายึดถือ (**จงทำดีแต่อย่าติดในความดี**) เพราะผู้ที่ทำบุญ (ทำดี) แล้วติดบุญ ก็ไปได้แค่สวรรค์ ผู้ทำจิตให้สงบแล้วติดในความสงบ ก็ไปได้แค่พรหม หากจะไปนิพพานนั้นต้องละทุกอย่าง จึงจะไปได้ถึง เป็นต้น

๒. จิตของท่านหรือกายในของท่านนั้นคือตัวจริง เป็นกายธรรมหรือธรรมกาย สำหรับกายธรรมของท่านนั้นไม่เกิดไม่ดับอีก เพราะเป็นกายโลกุตระธรรม ท่านบอกไว้ชัดแจ้งตอนที่ผู้มาถามปัญหาธรรมท่านว่า **ทำไมคนจึงเกิด** ท่านตอบว่า **ที่เกิดก็**

เพราะยังโง่อยู่ ผู้ถามถามต่อว่า รู้ว่าโง่แล้ว หลวงปู่เกิดมาทำไม ท่านตอบว่า ก็เพราะยังโง่หะชิ ถึงต้องเกิด ผู้ถามถามต่อว่า แล้วหลวงปู่จะเกิดอีกไหม ท่านตอบว่า เกิดมาให้มันโง่หะชิ นี่คือการตอบที่ชัดเจนว่า ท่านหมดโง่แล้ว ท่านจึงไม่ต้องเกิดอีก

๓. หลวงปู่บุดดา ถาวโร ท่านมีแต่ปัจจุบัน ไม่มีอดีต ไม่มีอนาคต ท่านจะไปไหนท่านก็ไปของท่าน ไม่มีใครห้ามท่านได้ ท่านพร้อมที่จะไปได้ในทุก ๆ โอกาส แม้กระทั่งการทิ้งขันธ์ ๕ ดังนั้นท่านผู้อ่านเรื่องที่ผมเขียนนี้แล้ว คงเห็นด้วยกับผมว่าการเอาจิตถึงจิตนั้นดีกว่าเอากายถึงกายมาก

(จากหนังสือ ๑ ศตวรรษ หลวงปู่บุดดา ถาวโร)

เก็บพระธรรม

จาก : หลวงปู่บุดดา ถาวโร

๑. หลวงปู่สงฆ์ เคยเป็นบิดาท่านในอดีตชาติ

๒. หมา-แมวทุกตัว สัตว์ทุกตัวมีจิตเหมือนเรา บางตัวอาจดีกว่าเรา แต่กรรมก่อนตายบังคับให้เขามาเกิดอย่างนี้ อาจจะเป็นพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ในอดีตก็ได้ หากเราไปเตะเขา เบียดเบียนเขา ก็เท่ากับเตะญาติของตนเอง เมื่อเขาตายไปก็ไปเสวยกรรมดีต่อ อาจเป็นเทวดา พรหม แล้วบำเพ็ญบารมีต่อไปนิพพานก็ได้ ฉะนั้นแตะสัตว์ อาจมีบาปไม่มีประมาณก็ได้

๓. **แป้งมงคล** ข้อนี้ส่วนตัวเราเห็นว่า น่าจะเกิดขึ้นสมัยอยู่โรงพยาบาลตำรวจ แล้วมีลูกศิษย์ที่ขาดปัญญา อยากได้บุญ แยกกันเอายาหม่องถู ทาขาท่าน ทำให้ตัวท่านแสบ-พองไปเกือบทั้งตัว เราต้องห้ามเด็ดขาด แล้วให้แพทย์โรคผิวหนังมารักษา และให้ใช้แป้งโรยตัวทาบริเวณที่แสบ-พองได้ คนก็เอาแป้งมาถวายเป็นกันมาก ท่านหายแล้วก็แสบแป้งแจกพวกนั้นเสียเลย เลยเป็นประเพณี ต่างคนต่างซื้อแป้งมาให้ท่านเสก แล้วก็แจกกันมาจนทุกวันนี้ เพราะท่านพูดกับข้าพเจ้าว่า “อ้ายพวกนี้มันติดเปลือกขนุน เปลือกทุเรียนกันอยู่ แล้วเมื่อใดมันจะได้กินเนื้อกันสักที” ข้อนี้ไม่เขียนต่อให้คิดเอาเอง

๔. **ศีล** ท่านพูดว่าสมัยก่อนเณรอายุแค่ ๗ ขวบ ก็เป็นอรหันต์ได้ แคศีล ๑๐ ก็เป็นได้ แม้ฆราวาสแคศีล ๘ ก็เป็นได้ แต่วันนั้นเขาก็ตายไปนิพพาน, ศีล ๒๒๗ เป็น **ศีลปกครองหมู่คณะของสงฆ์** (หมายเหตุ) เรื่องนี้ลึกซึ้งเกินกว่าบุคคลธรรมดา ๆ จะเข้าใจได้ หลวงปู่ท่านพ้นแล้วจากสมมุติทั้งปวงในโลกและในธรรม (ท่านวิมูติ หรือหลุดพ้นแล้ว) ท่านจึงพูดได้ แต่คนที่ยังหนอยู้ด้วยกิเลส ตัณหา อูบาทานและอกุศลกรรม (อวิชชา) ยังพูดไม่ได้ ไม่มีสิทธิ์จะพูดแบบท่าน เพราะจิตท่านหมดเจตนาที่เป็นอกุศลใด ๆ แล้ว ได้รับยกเว้นอาบัติทั้งหมดปรับท่านไม่ได้แล้ว แต่พวกที่ยังเป็นสมมุติสงฆ์อย่างบังอาจ แม้พรากของเขี้ยว (ตะไคร่น้ำ) เล่น ๆ เช่น ดึงใบไม้เล่น ๆ ยังเป็นสัตว์เดียดระจันได้ อาบัติปาราชิก ๔, สังฆาทิเสส ๑๓, รออยู่แล้วที่เวจีมหานรกขุม ๘ อาบัติทุกข้อมีโทษทั้งสิ้น ข้าพเจ้าเคยถามหลวงปู่พระราชพรหมยานว่า ทำไม (เพราะเหตุใด) เณร ๗ ขวบ มีศีลแค่ ๑๐ ข้อ ก็เป็นพระอรหันต์ได้ ท่านตอบว่าพอจิตหลุดพ้น จิตก็มีศีล ๒๒๗ ทันที คือ พ้นจากสภาวะ หรือสภาพของเณร มาเป็นพระเถระหรือพระผู้ใหญ่ ไม่ใช่เณรอีกต่อไป

คำตอบนี้ แก้ปัญหาของมันอยู่ในตัวแล้วว่า เหตุใดเกณฑ์ที่มีศีล ๑๐ ข้อ พอจบกิจเป็นพระอรหันต์แล้ว จึงไม่ต้องนิพพานแบบ พวกศีล ๘ ของฆราวาส เรื่องนี้ ส่วนตัวเราได้เขียนนอกความเห็นไว้หลายครั้ง ความว่าเพราะศีลข้อ ๑๐ ซึ่งแปลเอาความว่า ไม่ยินดีด้วยในเงิน-ในทอง หรือไม่ยินดี-ยินดีร้ายในเงินทอง หรือมีจิตไม่ติดในเงินทอง เท่ากับเป็นศีลที่ตัดชีวิตตนเอง เท่ากับตัดสักกายทิฏฐิ เท่ากับตัดขั้นที่ ๕ ได้เด็ดขาด เท่ากับหมดความกลัว หรือหมดความหวั่นไหวเมื่อถูกกระทบ เพราะสิ่งที่คนกลัวกันที่สุดในโลกก็คือกลัวตาย กลัวความลำบาก, กลัวร่างกายจะถูกทรมาณ เป็นต้น

๕. พระสุปฏิปันโน หลวงพ่อ (พระราชพรหมยาน ตอนเป็นพระมหาวิระ) กล่าวไว้ความว่า พระดีไม่ต้องดูจริยาอื่น หากเรามีศีล เคารพในพระพุทธ พระธรรม พระอริยสงฆ์ และปรารถนานิพพาน เข้าไปกราบท่าน ให้นึกว่าหรืออธิษฐานจิตว่า “ธรรมใดที่ท่านบรรลุแล้ว ขอให้ข้าพเจ้าได้บรรลุธรรมนั้นด้วยในอนาคตกาล หรือขอให้ข้าพเจ้าเข้าใจด้วย” เพียงเท่านี้ท่านก็จะทราบด้วยกระแสจิต หรือ กระแสจิตนั้นจะไหลมากระทบใจเรา โดยที่ท่านไม่ต้องแสดงธรรม เช่น แสดงด้วยแววตาหนึ่ง กริยาหนึ่ง กระแสจิตแห่งเมตตาหนึ่ง หรือด้วยวาจาโดยตรงหนึ่ง สุดแต่กาลและสมัย สิ่งเหล่านี้รู้ได้เฉพาะตน

๖. ไม่เกิด-ไม่ดับ คือ ธรรมะ (เป็นหัวข้อที่ลูกศิษย์หลวงปู่ตั้งขึ้นมา ซึ่งข้าพเจ้า มีความเห็นส่วนตัวว่า คำว่า ธรรมะ เป็นคำรวมกว้างขวางมาก สุดแต่จิตของใครจะสัมผัสได้ รู้ได้ เข้าใจได้ จึงขอออกความเป็นไว้แค่นี้) ๘๔,๐๐๐ ล้วนเป็นธรรมะ

๗. อย่างหลงว่าสังขาร ๓ คือ กายสังขาร (ร่างกาย), วจิตสังขาร (วิตก-วิจารณ์-คำภาวนา), จิตสังขาร (สัญญา กับ เวทนา) เป็นตัวเป็นตน มันเกิดดับให้เราเห็นตลอดเวลา เช่น ธาตุ ๔, อากาโร ๓๒ หรือ รูปนาม (เท่ากับทุกสิ่งในโลกล้วนเกิดดับ แม้แต่อารมณ์ของจิตเท่ากับโลกไม่เที่ยง)

๘. ตัวที่ทำให้ต้องเกิด-ดับ คือ กิเลส ตัณหา อุปาทาน อกุศลกรรม (อวิชชา) มันเกิด-ดับโดยผ่านทางอายตนะ ๖ (ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ) หากจิตว่างหรือพ้นจากอาสวะทั้ง ๔ นี้ได้ พ้นโดยกระทบทวารทั้ง ๖ แล้วหมดความหวั่นไหว ใจก็พ้นจากรูปนาม, หมดโศก-เศร้าและกลัว เท่ากับพ้นทุกข์ เท่ากับพ้นวิภวณะ

๙. คำว่า ทุกข์ คือ สิ่งที่ต้องทน เพราะทุกข์เป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตน เป็นนามธรรม เป็นสิ่งสมมุติขึ้น ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่คน เป็นสภาวะอันหนึ่งที่ใจรู้ และไม่มีใครต้องการทุกข์ แต่ก็ไม่มีใครหนีพ้น เพราะทุกข์เป็นของธรรมดา ที่มีอยู่คู่กับ

การเกิด หรือมีอยู่แล้วเป็นปกติธรรมดาของโลก สัจธรรมข้อนี้ (ทุกขสัจ) พระองค์พบก่อน เห็นก่อน รู้ก่อน ผู้อื่นในโลก และพบวิธีปฏิบัติให้พ้นทุกข์ได้ (อริยมรรค) และพบอริยผลถึงนิพพานแล้ว จึงค่อยมาแนะนำให้ผู้อื่นรู้ตามเห็นตาม ท่าน ให้เห็นว่าทุกข์นั้นเป็นของธรรมดาคู่กับโลก คู่กับการเกิด ตัวทุกข์จริง ๆ ที่กาย หรือที่รูป-นามนั้นไม่มี มีแต่ปฏิภิกิริยาของธรรม ที่เกิด-ดับ ๆ อยู่อย่างนั้นตามหน้าที่ของมันตลอดเวลาที่ยังมีชีวิตอยู่ ผู้รู้ว่าทุกข์คือจิตหรือใจ ที่มาอาศัยรูปนามอยู่ชั่วคราว แล้วหลงยึดว่ารูปนามเป็นตัวตน บุคคล เราเขา ดังนั้น ทุกข์ก็คือผลของความหลง หรือความยึด หรือความเข้าใจผิด (ความโง่, อวิชชา ต้นเหตุอยู่ที่ใจ หรือ อารมณ์ของใจ หรือตัณหา (สมุทัย) เพราะฉะนั้นจะพ้นทุกข์ได้ จึงต้องดับที่ต้นเหตุ คือ ดับตัณหาหรืออารมณ์ใจ (ดับอาสวะ ๔ ตามข้อ ๘) เกิดที่ใจให้ดับที่ใจ อย่ายไปหลง ยุ่งกับกาย ตามข้อ ๗ (สังขาร ๓) (การปฏิบัติท่านจึงให้รู้ สังขาร ๓ (ตามข้อ ๗) อยู่เสมอ ด้วยความมีสติสัมปชัญญะเท่ากับไม่ให้หลง เมื่อหมดหลงก็พ้นทุกข์)

๑๐. โลกนี้ไม่มีคน มีแต่การเกิดดับ หรือสังคตะ ข้อนี้ขออธิบายว่า ทุกสิ่งในโลกที่เราเห็นเป็นภาพ เป็นรูปนั้น ข้อเท็จจริงโดยธรรมแล้ว มันไม่มี มันเป็นเพียงแค่ สภาวะธรรม หรือสภาพอันหนึ่งที่เกิดขึ้นคล้ายทรงอยู่ แล้วก็ดับไป แต่สภาวะนี้มันเร็วมากและต่อเนื่อง (เกิดดับ ๆ ๆ) เห็นได้โดยปัญญา ภาพที่เห็นจึงไม่ใช่ของจริง แต่เป็นสันตติ (เคยเขียนไว้หลายหนแล้ว ขอผ่านไป ขอสรุปว่าสิ่งที่เราเห็นนั้น เราเห็นจริง แต่สิ่งที่ถูกเราเห็นนั้น มันไม่จริง)

๑๑. ให้รู้ว่า พระสูตร พระวินัย พระอภิธรรม อยู่ที่จิต เกิดที่จิต เท่ากับพระธรรม เท่ากับพระไตรปิฎก หรือจะว่าธรรมทั้งมวลอยู่ที่กายกับใจของเรานี้แหละ จิต-เจตสิก (อารมณ์ของจิต) รูป ก็อยู่ในชีวิตนี้แหละ (รูป+นาม+จิต)

๑๒. นิพพานไม่เกิด ไม่ดับ เพราะหมดอาสวะทั้ง ๔ ข้อแล้ว (ข้อ ๘)

๑๓. คุณของพระพุทธ ๕๖ คุณพระธรรม ๓๘ คุณพระสงฆ์ ๑๔ รวม ๑๐๘ ใครรู้ตามท่าน เจริญตลอดทั้งวัน-คืน ก็พ้นทุกข์ได้ตามพระองค์

๑๔. กรรมบถ ๑๐ ต้องทำอยู่ตลอดเวลา ขาดไม่ได้เลย ทั้งที่ลับและที่แจ้ง เท่ากับมีหิริ โอตตปปะ

๑๕. ถ้ารู้ว่า ก) รูปนามเป็นของสมมุติ ข) กายประกอบด้วยธาตุ ๔ ค) กายคือขันธ์ ๕ มีอายตนะ ๖ เป็นเครื่องสัมผัสรู้ ง) ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มีอยู่ที่เราแล้ว จ) สัตว์ บุคคลเสมอกัน หากรู้แจ้งอย่างนี้ เรียกว่า วิปัสสนาญาณ

๑๖. ถ้าใจยังมีทุกข์อยู่ไม่ใช่ธรรม ใจไม่ทุกข์เป็นธรรม หมายถึงธรรมที่ไม่แปรผันแล้ว

หมายเหตุ ธรรมะทั้ง ๑๖ ข้อนี้ เป็นธรรมย่อ ๆ ผู้อ่านจะต้องจำให้ได้เป็นประการแรก แล้วจึงนำไปคิด พิจารณาจนเข้าใจด้วยตนเองให้รู้ ให้เข้าใจเอง แล้วจึงนำไปปฏิบัติให้เกิดผล หมายความว่าสิ่งที่เราอ่านเห็นด้วยตานี้ เป็นแค่มรรคเท่านั้น เมื่อเอาคำสอน (มรรค) นี้มาใคร่ครวญ พิจารณา (ธัมมวิจย) ด้วยปัญญาขั้นต้นของเรา จนเข้าใจดีแล้ว ความสงสัยในธรรมข้อนี้ก็หมดไป การปฏิบัติธรรมในจุดนี้ หรือปฏิบัติของมรรคก็จะไม่มีความผิด-พลาด หรือเพี้ยนไปจากจุดนี้ได้อีก เท่ากับมงคลที่นำเข้ามาตามชาวบ้านก็จะหมดไปจากจิต เท่ากับเราพบเพชรแท้แล้ว ไม่มีใครมาหลอกให้เราไปหาเพชรเทียม หาพลอย หาก้อนกรวด ก้อนหิน อีก

สรุปว่า เราเดินมรรคเพื่อไปหาผล อันมีพระนิพพานเป็นเป้าหมาย ที่พระท่านเทศน์ว่ามรรคผลนิพพานก็คือจุดนี้ ดังนั้น อริยสัจ ๔ ข้อที่ ๔ วิธีปฏิบัติเพื่อให้ถึงซึ่งความพ้นทุกข์ หรืออริยมรรค ๘ ตัวแรก พระองค์จึงเริ่มต้นด้วยสัมมาทิฏฐิหรือตัวปัญญา เพราะหากเรามีความเห็นผิด เริ่มต้นผิดก็จะผิดตลอด ผลที่ได้ก็คืออเวจีมหานรก (ขุม ๘) แต่หากเริ่มต้นถูกก็จะถูกตลอด ผลที่ได้ก็คือนิพพาน ดังนั้น ธรรมใด ข้อปฏิบัติใด ๆ ที่ขัดต่อ ศีล สมาธิ ปัญญา แล้ว จงอย่าทำต่อ เพราะเป็นมิจฉาทิฏฐิ

(จากหนังสือ ที่ระลึกหลวงปู่บุดดา อายุ ๙๙ ปี)

๕ มกราคม ๒๕๓๕

พล.ต.ท.นพ.สมศักดิ์ สืบสงวน ผู้รวบรวม

เก็บธรรมะ

จาก : หลวงปู่บุดดา ถาวโร

๑. พระธรรมไม่เกิด ไม่ตาย (ไม่มีเก่า ไม่มีใหม่ เพราะเป็นสัทธรรม) ส่วนสังขาร หรือร่างกาย มันมีเกิดมีดับ หรือสังขารตาย (ดับ) ได้ แต่พระธรรมไม่ตาย หรือธรรมะไม่ตาย ในเมื่อ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นธรรมะ ดังนั้น พระรัตนตรัยทั้ง ๓ จึงไม่ตาย พระพุทธเจ้าจึงพ้นจากความเป็นผี เพราะท่านไม่เกิด ไม่ตายอีก พระธรรมและพระอรหันต์ทั้งหลาย จึงพ้นจากความเป็นผีเช่นกัน
๒. คนตาย ใครร้องให้ คนนั้นโง่ เพราะสังขารมันไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา คนโง่ ร้องให้ แต่คนฉลาดไม่ร้องให้ ตัวเรคือธรรมะ (เป็นอมตะไม่ตาย หรือจิตเราไม่เคยตาย ผู้ตาย คือ สังขาร หรือร่างกาย ซึ่งมีเกิดมีตายเป็นปกติธรรมดา)
๓. จิตมีสภาวะรูป ๒ คือ ปุริสวา เท่ากับปุริสภาวะ เท่ากับ ผู้ชาย และอิตถียวา เท่ากับ อิตถิภาวะ เท่ากับผู้หญิง นางงามจึงไม่มี มีแต่นางขี้ ขี้ทั้งตัว พระเอกนางเอกจึงไม่มีใครเห็นขี้ เห็นเยี่ยว คนนั้นก็โง่ เพราะกายคตาจิต เขาไม่งาม อยู่แล้ว
๔. เข้าป่าให้เอาปัญญาไปด้วยเป็นนุตงค์ หากเข้าป่าไม่มีปัญญาไปด้วย ไปแบบโง่ ๆ ก็เป็นนุตงค์ เข้าป่าต้องไม่กลัวตาย กลัวเจ็บป่วย กลัวผี กลัวทุกข์ ต้องไปแบบพระพุทธเจ้า ใครให้กินก็กิน ไม่ให้กินก็ไม่กิน ให้เอาใจและกายอยู่กับธรรม ซึ่งไม่เกิดไม่ตาย แล้วใจก็สบาย มนุษยธรรมเป็นธรรม เทวธรรม พรหมธรรม โลกุตระธรรมล้วนเป็นธรรม จึงต้องอยู่กับธรรมะตลอดเวลา จึงจะไม่เกิดไม่ตาย ธรรมะนี้คนเรียนเป็นวันเดียวจบ คนเรียนไม่เป็น ๘๐,๐๐๐ ปี ก็เรียนไม่จบ
๕. พวกพุทธภูมิท่านเหนื่อยมาก เพราะท่านแบกรถ แทนที่จะขี่รถ หรือให้รถมันแบกเรา (แบกรถไฟ รถยนต์ไป แทนที่จะขี่ไป) ดังนั้น ใครหวังเป็นพระพุทธเจ้า ห้ามบ่นว่าเหนื่อยเพราะตัวเป็นคนตั้งใจ ตั้งปรารถนาไว้เองว่า ต้องการแบกรถไป
๖. ฆ่าเปรต อสุรกาย สัตว์นรกนี้เป็นอาบัติทุกกฏ ฆ่าสัตว์เดรัจฉานยุงตัวเดียว เป็นอาบัติปาจิตตีย์ คนจะบวชจึงต้องตัดขาดในศีล ๕ ให้ได้ก่อน จึงจะเข้ามนุษยธรรม เทวธรรม พรหมธรรม โลกุตระธรรมได้ มีสุขก็เพราะศีล มีทรัพย์ก็เพราะศีล ถึงนิพพานสมบัติก็เพราะศีล หากไม่เชื่อศีลแล้วจะเชื่อใคร

(เพราะศีลเป็นแม่แบบของพระธรรม) พอเข้าถึงธรรมะ เกาะธรรม (พระธรรม) มันก็ไม่เกิด ไม่ตาย เพราะทั้งหมดสำเร็จเพราะศีล เป็นสุข มีโภคทรัพย์ ถึงนิพพานสมบัติ ล้วนจากเพราะศีลทั้งสิ้น มีศีลเป็นหลัก พระปาติโมกข์ทั้ง ๓ (พระวินัย พระสูตร พระอภิธรรม) ล้วนเอาศีลเป็นหลักทั้งสิ้น เอาศีลขึ้นต้นทั้งสิ้น ธรรมะไม่เกิด ไม่ดับ (ถ้าศีลไม่ตาย สมาธิและปัญญาก็ไม่ตาย) สำเร็จเพราะศีล

๗. **วิธีปฏิบัติให้เห็นตัวไม่ตาย** คือ ให้มีสติรู้ปัจจุบันที่กายกับจิตหรือรู้ปัจจุบันที่รูปกับนาม ใช้โทรศัพท์เบอร์เดียวกัน ระหว่างกายกับจิต หากอันหนึ่งตายก็พูดกันไม่รู้เรื่อง
๘. **ธรรมะทีนหา ระหว่างสักกายนิโรธ กับจิตตนิโรธ** อนาคตมี ฟังอริยมรรคขั้น ๔ อริยผล ๔ ไม่รู้เรื่อง เพราะมีสักกายสมุทัยกับจิตตสมุทัยขวางอยู่ เพราะตัดสังโยชน์เบื้องบน ๕ ไม่ได้ถือเป็นสมุทัยเบื้องบน ๕ อนุสัย ๕
๙. **บวชพระต้องตอนก่อน (ตอนจิตให้ไม่เป็นหญิงเป็นชาย)** เสมือนช้างม้าตัวผู้ เขาตอนกาย มิฉะนั้นมันหนีไปหาตัวเมียหมด ส่วนพระใช้ตอนจิต มิฉะนั้นมันก็วิ่งไปหาสาว ๆ หมด
๑๐. **กายเดียว จิตเดียว หนึ่งแผ่นเดียว ใช้โทรศัพท์เบอร์เดียวไปนิพพานง่าย**
๑๑. **สอบภายนอก-สอบภายใน** การสอบธรรมะต้องสอบทุกวัน นิโรธ ๑๒ สมุทัย ๑๒ ภายนอก ๖ ภายใน ๖ (อายุตนะ) สอบภายนอกมันกะกะ ส่วนสอบภายในมันดี (ประเสริฐ) เพราะมีเครื่องมือพร้อมอยู่แล้ว
๑๒. **ศีล ทำให้เกิดมรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑** โดยมีปัญญานำ คือ สัมมาทิฏฐิ
๑๓. **สังขาร ๓ กายสังขาร** กิลมหายใจนี้เอง **วจีสังขาร** ก็ปลงบท หรือภาวนา หรืออนิจจังนั่นเอง **จิตสังขาร** ก็คือ เวทนากับสัญญานั่นเอง ทำงานอยู่เดี๋ยวนี้
๑๔. **เวลาสำเร็จ ใจมันสว่างหมด ทั้งภายนอก-ภายใน** นอก ๖ ใน ๖ เป็นนิโรธทั้งนั้น ตัณหา (สมุทัย) มันหนีไป ปัญญามันก็เกิด กิเลส มีอนุสัย ๗ ตัวสังโยชน์ ๑๐ ตัว มันไปก่อนทั้งอริศีล อริจิต อริปัญญา ล้วนอยู่ที่จิต สังขตะเกิดดับเป็นธรรม อสังขตะ ไม่เกิด ไม่ดับก็เป็นธรรม วิราคะธรรม ก็เป็นธรรมทั้งสอง
๑๕. **ทุกอย่างอยู่ที่ปัจจุบัน** เวลาปัจจุบัน อดีต อนาคต มันไม่ใช่ปัจจุบัน เท่ากับยังไม่ถึงเวลา ทุกอย่างจึงสู้วันนี้ไม่ได้ การเทศน์ก็เทศน์ที่ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ จิตตนิโรธคู่กับสักกายะนิโรธ จิตสมุทัยคู่กับสักกายะสมุทัย หรือกายสมุทัย จิตก็สมุทัย

๑๖. พระพุทธเจ้าตรัสรู้ใหม่ ๆ อุทาน (๔ ครั้งตามลำดับ หลังจากออกจากสุขวิหาร) ว่า “สุขเพราะความสงบ, สุขเพราะไม่เบียดเบียน, สุขเพราะปราศจากราคะ (ก้าวล่วงกามเสียได้) สุขอย่างยอด คือ การหมดความถือตัว เท่ากับหมดมานะแล้วเท่ากับกายวิเวก จิตวิเวก อุปัตติวิเวก
๑๗. คุณกันไม่รู้เรื่อง เพราะผู้พุดนิโรธ ผู้ฟังสมุทัย ผู้รับฟังไม่มีภาชนะจะรับได้ ฉะนั้น บางทีคนมามาก แต่ท่านกลับไม่พุดไม่สอน พวกนี้เขาจะเรียนแต่หาเงินทองกัน ไม่เรียนหานิพพาน
๑๘. พระขอเงินท่านไม่ให้ เพราะเงินเป็นนอสรพิษ คือ ขอเป็นโลภะไม่ให้ แต่ขอเป็นธรรม ท่านให้ ให้แต่ธรรมะ ให้นิพพานสมบัติดีกว่า
๑๙. หายตัวได้ไหม? ตอบว่าได้ ท่านหายไปจากอดีต จากอนาคตมาอยู่ที่ปัจจุบัน และ ปัจจุบันก็ไม่มีตัวตน มีแต่ธรรมะ
๒๐. เหาะได้ไหม? ตอบว่าได้ ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ เหาะไปในมนุษยโลก เทวโลก พรหมโลก โลกุตระโลก ไปได้ทุกโลก
๒๑. เตี้ยวันนี้พระมาลัย พระอุปคุตยังอยู่ อยู่ด้วยฉันทธรรมะผัสสะหาร
๒๒. ท่านไม่เห็น้อย เพราะธรรมะเห็น้อยไม่เป็น (เพราะธรรมะเป็นนามธรรม เป็นคุณธรรม ไม่ต้องชี้ เยี้ยว และหิวเหมือนกาย แสดงว่าตัวท่านคือธรรมะ ไม่ใช่กายเนื้อ ซึ่งต้องเห็น้อยเป็นธรรมดา) ท่านใช้ธรรมะเป็นอาหาร จึงไม่เห็น้อย
๒๓. พวกหน้าเศร้า ๆ เพราะใจไม่อยู่กับที่ ไม่อยู่กับหนึ่งกับจิตไปอยู่กับอารมณ์ ประเดี้ยวร้องให้ เตี้ยหัวเราะ (อยู่กับอารมณ์ ๒ คือพอใจกับไม่พอใจ) หมายเหตุ หนึ่งคือร่างกาย กายของท่านก็คือหนึ่งหุ้มขี้
๒๔. มีคนนิมนต์ให้หลวงปู่เผาตนเอง ด้วยเตโชกสิณบนอากาศแบบพระอานนท์ (เวลาตาย) ตอบว่า ขณะนี้ท่านเผาแล้วใช้วิปัสสนาเผา (ไม่ใช่กสิณไฟ) เผากิเลส ตัณหา อุปาทาน อกุศลกรรม เผาไปหมดแล้ว ราคะ โทสะ โมหะ
๒๕. การตีลูก ดีหลาน ท่านให้ลองตีตัวเองดูก่อน ถ้ามันไม่เจ็บก็ตีได้ ถ้ามันเจ็บก็อย่าตี
๒๖. พระพม่าถืออภิธรรมอย่างเดียว อย่างอื่นไม่ถือ
๒๗. สมัยก่อนภิกษุสงฆ์กับภิกษุณีไม่ปนกัน จะปนกันได้ จะต้องมีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน แต่หากเป็น พระโสดาบัน พระสภิกาคามี พระอนาคามี เขาปนได้ เพราะเป็นอุปัฏฐาก
๒๘. กรรมฐาน ๔๐ เป็นกสิณของจิตทั้งสิ้น อภิญญา ๖ เกิดกับจิตทั้งนั้น

๒๙. การพูด-สนทนากันนี้ เป็นกิเลสก็ได้ เป็นธรรมะก็ได้ อยู่ที่เจตนา เจตนา เป็นเหตุ เป็นผล สุดแต่จะใช้ ใช้ให้โง่ก็ได้ ให้ฉลาดก็ได้ เป็นบุญได้ บาปได้ (ทุกอย่างอยู่ที่เจตนาหรือจะว่าบุญ บาป สุข ทุกข์อยู่ที่ความคิด หรือเจตนาของใจ)
๓๐. ปริยัติ-ปฏิบัติ ต้องคู่กัน เพราะถึงปฏิเวธแล้ว ไม่มีภาษาจะพูด เป็นธรรมล้วน ๆ พอเกิดนิโรธ ภาษาพูดก็ไม่มี
๓๑. เหล้าเกิดจากโพรงไม้ เพราะมีพริกไทย ข้าวจ้าว ข้าวเหนียวตกลงไป แล้วฝนตกเลยหมักเป็นเหล้าแดง ดังนั้น หากเอาเปลือกมะเกลือ, เปลือกตะเคียน, รากมะเกลือ, รากตะเคียนมาเผาไฟ แล้วเอาใส่กระบอกน้ำตาล ก็กลายเป็นเมรัย
๓๒. การสอบต้องสอบทุกวัน โดยสอบทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ (อายตนะ) และสอบตลอดเวลาเป็นอกาลิโก สอบตลอดชีวิต
๓๓. คนโง่ไปถูตง คนฉลาดไปรูดงค์ ซึ่งมีทั้งภายนอก ภายใน อยู่วัด อยู่บ้าน อยู่ป่าก็ทำได้ ในกายก็ทำได้ ภายนอกก็ทำได้ คนฉลาดเขาทำได้ รูดงค์ในกาย เวทนา จิต ธรรมก็ทำได้
๓๔. เพราะไม่ได้กำหนดกลิ่น จึงไม่รู้กลิ่น เท่ากับ (เพราะไม่กำหนดทุกข์ จึงไม่รู้ทุกข์) พระองค์จึงสอนทุกขสังขารว่าเป็นของที่ต้องกำหนดรู้ (กำหนดให้ใจมันรู้ว่าสิ่งนี้เป็นทุกข์ และทุกข์เหล่านี้เป็นของธรรมดา) หมายเหตุ อุบายข้อนี้ หากนำไปพิจารณาให้ดี ๆ จะเกิดปัญญาได้มากมาย
๓๕. พระสารีบุตรกับพระปุลณณมันตานี พูดกันเท่ากับผู้พูดนิโรธผู้ฟังนิโรธ เท่ากับปัญญาวิมุตติ พูดกับพระธรรมถึก (วิสุทธิ ๗) หาก ๒ องค์ไม่พูดกันไว้ ก็ไม่มีตัวอย่าง ไม่มีบทเรียน ไม่มีคัมภีร์จะเรียน
๓๖. พระพุทธเจ้าอยู่ที่ไหน ตอบ อยู่ที่ไม่เกิด ไม่ตาย (นิพพาน) พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “แม้ความดีของเธอเอง เธออย่าบอกแก่ใคร แม้ใครถาม ก็พึงบอกแต่เล็กน้อย แต่สิ่งที่มีในตนนี้พระพุทธเจ้าไม่ห้าม (หมายถึงความถึง อุตริมนุชธรรม)
๓๗. ลูกพระพุทธเจ้า ดึกว่าลูกชาวบ้าน ที่ต้องอ้อมท้อง ๑๐ เดือน ท่านใช้อุปสัมบันโนออกจากโบสถ์ก็อ้อมบาตรได้ เป็นโอปปาติกะ เพราะเกิดด้วย ศีล สมာธิ ปัญญา
๓๘. กิเลสมันเหน้อย ธรรมะไม่เหน้อย มีกิเลสที่ไรมันเหน้อยทุกที
๓๙. พระพุทธเจ้ามีกึ่งองค์, ปู่ย่าของท่านชื่ออะไร? ตอบว่าไม่รู้ ท่านรู้แต่ปัจจุบัน อดีต อนาคตไม่รู้ ธรรมะนี้เขารู้ปัจจุบัน อยากรู้ให้ผู้ถามจำเอาเองซิ
๔๐. หลวงปู่ที่ไม่เคยยอมแพ้ใคร? ตอบว่า ท่านตอบว่า ไม่เคยชนะใคร แล้วจะไปแพ้ใครล่ะ กีฬาของธรรมะนี้ดีเสมอ ไม่มีแพ้-ชนะใคร ไม่มีเบียดเบียน

กัน ให้อภัยกันเสมอ (การเอาแพ้อาชนะกัน คือ กิเลส ตัณหา อุปาทาน และอกุศลกรรม กรรมยังเป็นสมมุติธรรม ใครยึดติดกับมันล้วนเป็นทุกข์ อย่างยิ่ง ไม่มีทางจะบรรลุ หรือหลุดพ้นจากบ่วงของมารไปได้เลย เพราะเป็นมัจฉาทิฎฐิ ยิ่งทำ ยิ่งเจริญ ก็ยิ่งห่างจากความดี)

๔๑. พระราहुลอายุ ๑๖๐ ปี
๔๒. ชนะข้าศึก ๑๐๐, ๑,๐๐๐, ๑๐,๐๐๐ ครั้ง ไม่พิเศษเท่ากับชนะตนเองแม้เพียงครั้งเดียว (เป็นพุทธพจน์)
๔๓. ผู้ถามอยากตามหลวงปู่ไฉ่ ๗ ตอบว่า “อยากตามไฉ่ ๗ ก็ตามปัจจุบันชั คนโง่ชอบตามอดีต อนาคต ก็ไฉ่ไปไฉ่มา”
๔๔. มีป้ายอันหนึ่งที่ก้อนหินเขียนว่า ธรรมชาติ คือหนักแสดงธรรมที่สูงที่สุด เราพิจารณาตามก็พบว่าจริง เพราะธรรมะก็คือธรรมตา คือ ธรรมชาติซึ่งมีอยู่ตามปกติในโลก แต่คนโง่ ๗ มาเกิดเป็นล้าน ๗ ปี ก็ไม่มีใครมองเห็นธรรมชาตินี้ว่า คือ ธรรมะแม้ในปัจจุบันนี้ก็ตาม จะมีผู้เห็นจริง ๗ สักก็คน หากไม่มีพระพุทธเจ้าลงมาเกิด และเห็นธรรมชาตินี้ก่อน แล้วรวบรวมธรรมะเหล่านี้ขึ้นมาสอนพวกเรา ขนาดท่านสอนมา ๒,๕๐๐ กว่าปีแล้ว ยังมีคนเห็นจริง ๗ ไม่เท่าใดเลย ผมจึงยอมรับว่า ธรรมชาติคือนักแสดงธรรมที่สูงที่สุด อีกตอนหนึ่งมีภาพหมู่บ้านที่พักอุบาสิกาเขียนไว้ว่า
๔๕. ที่เก็บอารมณ์ (ห้ามพูด) เฉพาะอุบาสิกา เรื่องนี้ดูเหมือนจะมีคนไปถามหลวงปู่ดุดดา ท่านตอบว่า “อ้ายคนไหนที่ไปห้ามมันพูด คนนั้นแหละมันพูดมากที่สุด” ให้คิดเอาเอง เหมือนพระนภดล ไปถามว่า ผู้หญิงจับหลวงปู่ได้ไหมเวลาป่วย ท่านตอบว่า ได้ เขาทำตามหน้าที่
๔๖. ถาม หลวงปู่จับผู้หญิงได้ไหม? ตอบ เขาจับเรา ไม่ใช่เราจับเขา ถาม ผมเห็นผู้หญิงบางคนมาราบหลวงปู่ หลวงปู่ใส่แป้งที่หัวเอามือลูบผมชนหัวเขาด้วย (ท่านจับหนังหุ้มซี่) มันอยู่ที่เจตนาของใจ หากมีเจตนาจับผู้หญิงก็ผิด ตอบ นั้นมันไม่ใช่ผู้หญิงเขียนไว้ให้คิดเล่นแก้ง่วง

ผู้รวบรวม : พล.ต.ท.นพ.สมศักดิ์ สืบสงวน

ปกิณกะธรรม หลวงปู่บุดดา ถาวโร

- ผู้บันทึกไว้ คือ คุณไชแสง กิตติวัชรชัย อ่านแล้วก็เลือกเอาแต่เฉพาะส่วนที่เหมาะสมกับจริตและนิสัยของเราเท่านั้น ดังนั้น เพื่อให้อ่านและจำง่าย ๆ จึงเขียนเป็นข้อ ๆ โดยย่อดังนี้
 ๑. กิน อยู่ หลับนอน ทุกอิริยาบถให้อยู่กับธรรม เท่ากับธรรมะปฏิบัติได้ตลอดเวลา ถ้าเข้าใจตลอดเวลา ถ้าเข้าใจหรือถ้ามีปัญญา เท่ากับ (“ผู้ใดที่ใคร่ครวญธรรมะอยู่เสมอ ผู้นั้นจะไม่เสื่อมจากสัทธรรม”)
 ๒. ทำไมจึงหลงชี้หลงเยี้ยวนางงาม ทำไมจึงชอบชี้เหม็น เท่ากับเพราะยังหลงคิดว่า หรือเห็นว่า คน สัตว์ เป็นตัวผู้ เป็นตัวเมีย จิตจึงไม่มีทางพ้นจากราคะ
 ๓. สัตว์โลกหลงอยู่ใน ๓ ภูมิ หลงอยู่ในบุญกุศล หลงเสวยทุกข์ เท่ากับคนทำดี (ทำบุญกุศล) แล้วยังติดดีอยู่ จึงเป็นทุกข์เพราะทำดีแล้วติดดี ย่อมยังต้องเสวยกรรมดี เช่น ติดดี ติดบุญ ไปเป็นเทวดา นางฟ้า, ติดความสงบ ติดสุขจากฌาน ไปเป็นพรหม เป็นต้น จึงยังไม่พ้นวิภวภู
 ๔. ตัณหา อวิชชา ดับได้ที่ต้นเหตุ คือ แก่หลงตัวเดียว เช่น ชี้ออกไปแล้ว ยังว่าชีของกูอีก กายไม่ได้กินชี กินเยี้ยว แต่ผู้ยังกินอยู่ คือ จิตที่มันหลง (โดยเฉพาะชีที่หวงมาก คือ ชี ๓ กอง ชีโกธ ชีโลก (รัก) ชีหลง)
 ๕. มิจฉาทิฏฐิ (เป็นตัวปัญหา) ทำให้เห็นสัตว์ คน เป็นหญิงเป็นชาย แต่นี้ก็เต็มทีแล้ว พระอรียสาวก ท่านไม่มีชายหญิง ก็อยู่ได้ (ดูข้อ ๒)
 ๖. เชื่อธรรมะ อย่าเชื่อคน เพราะคนแปลว่ายุ่ง ส่วนพระธรรมนั้น แม้พระพุทธเจ้ายังเคารพในพระธรรม พระธรรม ไม่เกิดไม่ตาย คนยังเกิด-ตายอยู่, พระธรรมเป็นสุดยอดของความดีในโลก
 ๗. เข้าหากาย หาจิตแล้วไม่ยุ่ง เท่ากับอย่าส่งจิตออกนอกกายและรู้อารมณ์จิตของตนเองตลอด อย่าให้มันคิดชั่ว เท่ากับจงอยู่แต่ในห้องที่มีแต่วันนี้ เท่ากับอยู่กับมหาสติปัญฐาน เท่ากับอยู่ในสังขาร ๓ เท่ากับเอาสติคุมจิตไว้ อย่าให้มันคิดชั่ว

๘. **วัดตัวเองไม่อยู่ ไปหาวัดอื่นอยู่** เท่ากับตัวเองยังไม่รู้จัก แล้วจะไปรู้จักคนอื่นได้อย่างไร เท่ากับพวกมวงคลตื้นข่าว ใครว่าที่เหน็ดไปหมด เท่ากับไม่รู้ว่าพระธรรมอยู่ที่กายกับจิตของตัวเองเท่ากับไม่รู้ว่าคุณคืออะไร บุญอยู่ที่ไหน บุญเกิดขึ้นได้อย่างไรเท่ากับยังหากิเลสของตนไม่พบ ทั้ง ๆ ที่มันก็อยู่ที่ใจของตนเอง กินอยู่ หลับนอน เกี่ยวกับมันตลอดเวลา
๙. **ทุกอย่างเกิดขึ้นข้างใน ไม่ใช่เกิดภายนอก** เท่ากับบุญบาป ชั่ว-ดี, กุศล-อกุศล ล้วนเกิดจากใจเราเป็นผู้คิดขึ้นทั้งสิ้น เท่ากับกรรม หรือ ธรรมทั้งหลาย มีใจเป็นหัวหน้า มีใจประเสริฐสุด สำเร็จที่ใจคล้าย ๆ ข้อ ๘ เกิดที่ใจต้องดับที่ใจ, เหตุเกิดที่ใจต้องดับต้นเหตุ เท่ากับอริยสัจ
๑๐. **พระพุทธเจ้าทำนุรู้ทันกิเลส จึงไม่วิ่งออกไปนอกใจ** เท่ากับพระองค์ให้อยู่ในปัจจุบันธรรม จึงจะรู้ทันกิเลส เท่ากับพระองค์มีจิตเป็นหนึ่งอยู่เสมอ (ศีลสมาธิ ปัญญา รวมเป็นหนึ่ง) จึงรู้ธรรมเห็นธรรมตลอดเวลา รู้เห็นทุกอย่าง ล้วนเป็นธรรมหมด จึงไม่มี คน สัตว์ วัตถุธาตุใดหมด เห็นเป็นรูปธรรมนามธรรม คน สัตว์ วัตถุ สมมุติ หายไปหมด จึงไม่โกรธใคร ชอบใคร เพราะคำว่าเรา ของเรา อัตตา ตัวตน บุคคล เรา เขา หมดไป เป็นธรรมหมด (รูปธรรม นามธรรม) จิตเป็นสัมมาทิฐิตลอดเวลา
๑๑. **ภาวนากันหลง** ผู้ฉลาดจึงภาวนากันหลง เท่ากับไม่หลงตามกิเลส ไม่หลงตามอายตนะ ๖ ที่มันกระทบกันสัมผัสกัน ไม่ยอมให้จิตเป็นมิจฉาทิฐิต จิตจึงมีญาณ (รู้หรือปัญญา), มีวิชาประจำใจ คุมอายตนะ ๖ ไว้ ไม่หลงตามทวาร ๖
๑๒. **ขี้แล้วก็ลืม เยี่ยวแล้วก็ลืม เลยรู้ไม่จบ** เท่ากับคนขี้เยี่ยวอยู่ทุกวัน แต่ไม่เห็นทุกข์ เลยไม่พ้นทุกข์สักที นอกจากลืมแล้ว ยังหลงขี้เยี่ยวคนอื่น ๆ ต่อไปอีก (ข้อ ๒) ผู้ใดเชื่อพระองค์ ตัดหลงตามวิธีของพระองค์ โดยใช้สังโยชน์เป็นเครื่องวัดก็จบได้ ใช้ปัญญารู้เท่าทันความจริงของกองสังขาร (ขันธ ๕, หรือร่างกาย, หรือรูป-นาม) ใช้ปัญญาเท่าทันความจริงเรื่องทุกข์ (อริยสัจ) ตามความเป็นจริง ก็จบกิจได้
๑๓. **ไม่เห็นทุกข์ ก็ไม่เห็นธรรม, ก็ไม่เห็นอริยสัจ** เพราะอาสวะ ๔ ขวางทางไว้ คือ กิเลส ตัณหา อุปาทาน อกุศลกรรม (อวิชชา) จิตใดที่ ๔ ตัวนี้ครองอยู่ ก็ยุ่งตลอด, ทุกข์ตลอด, วนอยู่ในวัฏฏะ
๑๔. **อริยาบถ ๔ ทิ้งไม่ได้** ในการปฏิบัติต้องมีสติสัมปชัญญะในทุกอริยาบถ

๑๕. **ทิฐิ-มานะ** ทำให้คนพูดยาก เพราะไม่รู้จักบุญ บาป เสียเวลาเท่ากับ พระพุทธเจ้าท่านแบ่งคนเป็น ๔ พวก พวกที่ ๔ ท่านไม่สอน หรือพระองค์ไม่สอนใครที่ไม่มีศรัทธาในพระองค์ (แม้พระพุทธบิดาในระยะแรก)
๑๖. **กายธรรม** ไม่มีเวทนา ธรรมไม่มีขีมีเหยี่ยว ไม่มีรูปนาม ส่วนผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เป็นสนามกีฬา **ตื่นก็เป็นธรรม หลับก็เป็นธรรม อยู่กับธรรมตลอด**
๑๗. **กรรมบถ ๑๐ คือ เหื่อนาบุญ** กายกรรม ๓, วจีกรรม ๔ มโนกรรม ๓ ตัว กายมันไม่มีโลภ โกรธ หลง มันทำงานตลอดเวลา ทั้งหลับและตื่น จิตต่างหากที่เป็นตัวยุ่ง ตัวหลง ตัวยึด กิเลสทั้งหลายอาศัยอยู่กับจิต จึงต้องดับมันที่จิต
๑๘. **ธรรมมีอันเดียวคือหนึ่งแผ่นเดียวนี้แหละ** ที่ปกปิดความจริงไว้ คนขาดปัญญาจึงหลงหนึ่งหุ้มขี้เหยี่ยวอยู่ เพราะไม่เห็นธรรม เท่ากับไม่เห็นอริยสัจ เพราะฉะนั้น การเรียนต้องเข้าหาอริยสัจ
๑๙. **พระโสดาบันแหวนพระไว้หัวใจ** (เพราะใจท่านเป็นพระแล้ว หรือพระแท้คือพระอริยเบื่องต้น) ส่วนพวกโลกีย์แหวนพระไว้ภายนอก (นอกใจ) เพราะยังตัดสังโยชน์ ๓ ข้อแรกไม่ได้ ยังมีความยินดียินร้ายอยู่ เท่ากับมีราคะกับปฏิฆะ เท่ากับบอยากกับไม่อยาก เท่ากับตัณหา
๒๐. **ผู้ฉลาดปฏิบัติ ต้องหัดที่ กาย วาจา ใจ** (หัดที่กรรมบถ ๑๐ ระวังอย่าให้บกพร่อง)
๒๑. เรียนศาสนาพุทธ ต้องเรียนที่อริยมรรค ๔ อริยผล ๔ เรียนรู้ที่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ให้เรียนรู้อยู่ในปัจจุบัน คนหลงชั้น ๕ หลงหนึ่งแผ่นเดียว
๒๒. กิเลสเกิดก็เกิดในปัจจุบัน ถ้าไม่มีสัมมาทิฐิ รักษากรรมบถ ๑๐
๒๓. ญาณ วิชชา เกิดขึ้นแล้วไม่มีสูญหาย มันเกิดตอหนอบอริยมรรค ๔ อริยผล ๔ เกิดแล้วตาเห็นทุกอย่างเป็นธรรมหมด आयตนะ ๖ ถูกกระทบแล้วออกมาเป็นธรรมหมด
๒๔. กิเลสทั้ง ๖ ท่านหมายเอาจริต ๖ นั่นเอง
๒๕. ผู้ออกบวชแล้วให้เจริญกรรมฐาน (หลังจากทำจิตให้สงบแล้ว) มีหลักดังนี้
 ก) มีศีล และไม่ดูหมิ่นสัตว์ บุคคลทั่วไป โดยการไม่ประพฤดิชั่ว
 ข) เคารพในคารวะ ๖ คือ เคารพในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ในการศึกษา ในความไม่ประมาท และมีปฏิสันฐานประจำสันดานอยู่เสมอ

ค) ต้องไม่เป็นผู้เลี้ยงยาก (เลี้ยงง่าย), มีความมักน้อยสันโดษ, ทำกิจช่วยเหลือผู้คน, สงเคราะห์เพื่อนสงฆ์ยามเจ็บไข้, ปฏิบัติตามพระวินัยและคำสอน, แบ่งปันลาภสักการะที่ได้มาโดยชอบธรรมตามวินัย ไม่ตระหนี่, ไม่เห็นผิดไปจากหมู่คณะ, ไม่วิวาทกัน. ไม่ถือบุคคลเป็นใหญ่

ง) **ไม่ถือโลกาธิปไตย ให้ใช้ธรรมาธิปไตย**

๒๖. ตั้งอยู่ในหิริโอตตัตถะ มีพรหมวิหาร ๔ ทั้งภายใน ภายนอก ทั้งคนและสัตว์ ไม่เพลिनอยู่ตามอารมณ์ทางอายตนะ ๖ ให้ตั้งอยู่ในอุเบกขา

๒๗. ให้เชื่อกรรม เชื่อผลแห่งกรรมว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ให้ปฏิบัติจนรู้เท่าทันอารมณ์ จึงจะไม่หลงตามไปทั้งฝ่ายดีและชั่ว

๒๘. บัจจัย ๔ ต้องพิจารณาเนื่อง ๆ เป็นปัจเจกขณะญาณ

๒๙. บาบ บุคคลรู้หรือไม่รู้ ทำเข้าเป็นบาปทั้งนั้น เหมือนกับไฟใครจับเข้าก็ต้องร้อน จะรู้ไม่รู้, เจตนาไม่เจตนาก็ตาม ธรรมชาติของคำว่าเจตนาหรือไม่เจตนา อยู่ที่ผู้ไม่มีเจตนาทำบาปแล้ว จิตไม่เศร้าหมองจึงไม่เกิดทุกข์ จิตรู้จิต, รู้อารมณ์ของตนได้ดีว่า ความลับไม่มีในโลก เพราะโกหกตนเองไม่ได้ อะไรดีชั่ว, เป็นสุขหรือทุกข์ หรืออุเบกขา ย่อมรู้ตนเอง เจตนาดี เจตนาร้ายก็รู้ เพราะฉะนั้น พระองค์จึงตรัสว่า “ขึ้นชื่อว่าชั่วแล้ว อย่าทำเสียเลยดีกว่า” จิตให้ตั้งเจตนาละเว้นความชั่ว ไว้ทุกลมหายใจเข้า-ออก

พล.ต.ท. นพ.สมศักดิ์ สืบสงวน

ธรรมะวาตะ

จาก : หลวงปู่หลุย จันทสาโร

เกี่ยวกับเรื่อง ทาน ศีล ภาวนา และปัญญา (หรือปฏิบัติบูชา)

หมายเหตุ ภาวนา หมายถึง สมถภาวนา กับ วิปัสสนาภาวนา ซึ่งทำให้เกิดปัญญา และในการปฏิบัติจะต้องปฏิบัติไปด้วยกัน เพราะเป็นธรรมที่ต้องอาศัยซึ่งกันและกัน คือ พัก (สมถะ) กับ เพียร (พิจารณาหรือวิปัสสนา)

๑. **ศีลเป็นที่ตั้งแห่งธรรมทั้งปวง** ธรรมใดตั้งอยู่ในศีลแล้วไม่เสื่อม (ศีล คือแม่ของพระธรรม เท่ากับศีลเป็นมารดาของพระพุทธศาสนา)
๒. **ศีล ระวังความคะนองทาง กาย วาจา สมาธิ ระวังความคะนองทางใจ ปัญญา ทำอัสวะให้สิ้นได้**
๓. **ศีลมีอยู่แล้วในตน ไม่ต้องไปขอ** คนที่ไปขอศีล คือ คนจนเพราะศีลอยู่ที่เจตนางดเว้นจากการทำชั่ว มีศีลตัวเดียว จิตยกเว้นทั้ง ๕-๘-๑๐-๒๒๗
๔. **อาทิตตปริยายสูตร** พระองค์ตรัสไว้ความว่า สิ่งทั้งปวงเป็นของร้อน ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เป็นของร้อน ร้อนเพราะความกำหนัด ความโกรธ ความหลง ความเกิด แก่ เจ็บ ตาย พลัดพรากจากของรักของชอบ ความโศก รำพัน เสียใจ คับแค้นใจ คิดไม่สมหวัง ขอสรุปว่า ร้อนที่ใจคิด (ชั่ว) ร้อนเพราะไฟภายใน ๓ กอง (ราคะ โทสะ โมหะ) หากใช้ธรรมซึ่งเป็นของเย็นดับไฟภายใน ๓ กองได้ ใจก็พ้นทุกข์
๕. **อย่าจับปลานอกสู่ม** ข้าพเจ้าให้ข้อคิดว่าหมายถึง
 - ก) อย่าหาบุญนอกพุทธศาสนา (ไม่ยึดสิ่งอื่นนอกพุทธศาสนาเป็นที่พึ่ง)
 - ข) อย่าทำตนเป็นคนที่ถือมงคลดตีนขาว ใครว่าที่ไหนดีก็เข้าไปที่นั่น โดยขาดปัญญา
 - ค) อย่าส่งจิตออกนอกกายกับใจตน เพราะพระองค์สอน ๘๔,๐๐๐ อูบาย ก็ใช้แค่กายกับจิต ไม่พ้นไปจากนี้ ทุกคนต่างก็มีกายและจิต จึงมีพระธรรมหรือตัวพระไตรปิฎกอยู่แล้ว ไม่ต้องไปหาที่ไหนมาเพิ่มอีก อย่าไปยุ่งกับตัวพระธรรมของคนอื่น (อย่ายุ่งเรื่องของชาวบ้านหรือผู้อื่น) ทั้ง ๓ พวกนี้ต้นเหตุเพราะจิตเป็นมัจฉาทิฎฐิ จึงเหมือนคนที่ไล่ตะครุบเงาตัวเอง
๖. **การทำสมาธิ คือ การหยุดใจ หรือระงับใจจาก รัก โกรธ หลง** เหมือนคนที่กำลังวิ่ง ย่อมเห็นอะไรไม่ถนัด ต้องหยุดวิ่ง และเพ่งสิ่งที่ต้องการจะเห็น จึงจะเห็นถนัดชัดเจน

๗. สมณะ รักษาอารมณ์ใจให้หยุดนิ่งและรวมเป็นหนึ่งเดียว กลายเป็นใจอันเดียวแล้ว ใจจะมีกำลังสูงมาก ทำสิ่งใดก็จะสำเร็จ **วิปัสสนา คือ ตัวปัญญา** ถอนกิเลส ค้นหากิเลสได้ แล้วทำลายด้วยไตรลักษณ์ สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นไม่ควรยึดถือ
๘. **ไตรลักษณ์ เป็นตัวกรรมฐานใหญ่** แก้กิเลสได้ทั้งปวง ชนะกิเลสทุกชนิดในสงครามภายในใจ สามารถฟอกจิตใจ, บำรุงสติให้แก่กล้า พระโยคาวจรต้องไม่ทิ้งไตรลักษณ์
๙. **จิตคือ ให้ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ** พอเริ่มปฏิบัติก็ให้พิจารณาเลย พวกจิตสะดวก ใช้สมาธิ อบรมปัญญา (จิตคือเพราะฟังชาน)
๑๐. คนที่เป็นบ้า นั้น เพราะถือนิमितเป็นของจริงจัง ไม่เห็นว่านิमितนั้นเป็นไตรลักษณ์ สมาธิใดที่ไม่มีปัญญากำกับ ทำให้เป็นบ้า และติดสุขในฌาน
๑๑. **นิรามิสสุข** เป็นสุขที่ละเอียดอ่อน เกิดจากความสงบกาย วาจา และ ใจ โดยปราศจากเครื่องล่อเพื่อให้หลง จึงเป็นธรรมชาติอันบริสุทธิ์ ปุถุชนพบแต่อามิสสุข ซึ่งเป็นสุขในโลก ไม่เที่ยงต้องใช้เครื่องล่อเช่นโลกธรรม ๘, กามสุข (กามฉันทะ) และมีผลเป็นทุกข์ในที่สุด คนธรรมดาไม่มี บางคนอาจพบนิรามิสสุขก็รู้แต่เหตุและผลนั้น คือ รู้แค่สัญญา
๑๒. **ยังติดนิमितตี-ชั่วอยู่** เพราะเดินมรรคยังไม่พอ, วิปัสสนาอ่อนกิเลสจึงไม่หมด
๑๓. **ถ้ายังยินดี ยินร้ายในร่างกายอยู่** เห็นกายยังเป็นกายอยู่ แสดงว่าเดินมรรคผิดทาง ทางที่ถูกต้องเห็นร่างกายเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เป็นสันตติเป็นไตรลักษณ์ เข้าหาอริยสัจ อันเป็นของจริง (คือ เห็นกายเป็นกองทุกข์)
๑๔. **ให้พิจารณาในปัจจุบัน** ทบตัน ทบปลาย ละอดีต ละอนาคต พิจารณาปัจจุบันธรรมจึงจะแจ่มแจ้ง
๑๕. **ให้พิจารณากาย** อย่าติดหนัง ให้ลงถึงฐาน จึงจะถอนมิฉนาคาปฏิฐิของจิตได้ ถ้าจิตยังยินดีในรูป หนัง ฐานแล้ว ผิดอริยสัจ ๔ ผิดมรรค
๑๖. **อย่าติดรสอาหาร** ให้มันน้อยจริง ๆ ในอาหาร จิตจึงจะเป็นไปได้ดี ถ้ายังยินดีในโลกธรรม ในวาระจิตใด วาระจิตนั้นต้องเสียเพราะติดอามิส
๑๗. **จิตต้องให้พักในสมาธิ** พอออกจากสมาธิ ต้องให้คิดพิจารณาจึงจะรู้ คือ เกิดปัญญา โดยเพ่งอยู่แค่กายกับจิตของตน อย่าส่งออก

๑๘. พระอนาคามีถึงพระอรหันต์ เข้าสัญญาเวทิตนโรธได้ แต่ออนาคามียังมี ปัญญาน้อย จึงตัดสังโยชน์เบื้องบนไม่ขาด ต้องไปบำเพ็ญต่อข้างบนชั้น สุทธาวาส
๑๙. สัทธิธรรม ๕ มีมรรคอยู่ในตนแล้วทุกคน เมื่อเรารู้ว่า เกิด แก่ เจ็บ ตาย มี อยู่ในตัวของเขาแล้ว ได้ชื่อว่าเป็นมรรค หากเราเดินมรรคจนเกิดผล ก็เป็น นิโรธ เมื่อตัดขาดดับจึงเกิดความรู้จริง เป็นปัญญาเรียกไตรลักษณ์ สิ่งนี้ข้อนี้ เป็นของลึกลับในคัมภีร์ ต้องพิจารณาให้บ่อย ๆ จะมีผลดี ให้ดูตั้งแต่ในกรรม จนกระทั่งถึงตาย
๒๐. ไตรลักษณ์ห้ามสังขารได้ ทำให้แจ้งแทงตลอดในธรรมทั้งปวงทำให้สิ้น กิเลสได้ จึงต้องภาวนาไตรลักษณ์ให้มาก แก่ได้ทั้งรูปธรรม นามธรรม แต่ให้ เข้าหาอภัยากฤตธรรมจึงจะเป็นมรรคที่ถูก
๒๑. ภาวนาต้องไม่หนีจากกาย ใช้กายเป็นหลัก เพราะกายคตานุสติ คือ มหাসมฺพุทธแห่งธรรม โดยใช้ไตรลักษณ์ให้จิตบังคับกิเลสถอยจากใจ และทรง อยู่ในไตรลักษณ์จนถึงนิพพาน
๒๒. บำนิमित พอภาวนาจนถึงอัปนาสมาธิแล้วเกิดนิमितละเอียดกับญาณทัศนะ ซึ่งเป็นธรรมชั้นละเอียด หากจะให้นิमितหายไป ก็ทำได้โดย
- ก) ไม่สนใจในนิमितนั้นเสีย (ไม่ต้อนรับ)
 - ข) เฟ่งไตรลักษณ์ ล้างนิमितก็หาย
 - ค) วางเจตนาที่หายวิตก วิจารณ์ิมิตทั้งหลายหายไป เหลือแต่อำนาจของ สมาธิอย่างเดียว
 - ง) อาจารย์มั่น ใช้วิธีทวนกลับเข้าจิตเดิม (ข้าพเจ้าเข้าใจว่า คือ เลิกสนใจ นิमित ให้กลับมาสนใจผู้รู้อย่างเดียว คือ ผู้ที่ไปรู้ว่าเกิดนิमित หรือสนใจแต่ ใจ อย่างสนใจสิ่งอื่นที่อยู่นอกใจ หรืออารมณ์ต่าง ๆ ที่ออกจากใจ)
 - จ) อย่าไปอธิษฐานนิमितนั้น ๆ ว่าเป็นของดี ให้เห็นว่ามันไม่เที่ยง มันก็ หายไปเอง ให้เห็นว่าเป็นธาตุ ๔ มันก็หายไปเอง ไม่เช่นนั้นอาจเป็นบ้า ไม่หาย เช่น (พวกบ้าหอยเห็นนิमितทุกคืน)
๒๓. ภาวนาไตรลักษณ์ทุกขณะจิต ทุกอริยาบถ ด้วยความไม่ประมาท อะไร เกิดขึ้นก็ดับมันเสียตรงนั้น ความไม่เที่ยงจึงเป็นธรรมเทศนาสำคัญมาก เพราะเป็นสัจธรรมที่แสดงอยู่ตลอดเวลาในโลก ในชั้นโลก ไม่หยุดยั้ง แสดง ธรรมอยู่เช่นนั้น ทุกสิ่งในโลกจึงต้องเอาไตรลักษณ์เข้าไปพอกให้รู้แจ้ง เห็นจริง

๒๔. พุทโธอยู่เสมอจนชำนาญ ผล

- ก) ไม่มีนิวรณ์ออกไปจากจิต
- ข) มีรังสีหรือฉัพพรรณรังสีของพระองค์อยู่รอบ ๆ จิต
- ค) ป้องกันความกลัว, ฝึ, คนร้าย, สัตว์ร้าย, คุณไสยได้ดี
- ง) ช่วยชำระฟอกใจให้สะอาด (จิตผ่องใสอยู่เสมอ จึงไม่ตกนรก)
- จ) ใครควบภาวนาพุทโธ+มรณานุสติ และอุปสมานุสติก็ถึงนิพพาน

๒๕. หวงสังขาร (ร่างกาย) เท่ากับหวงทุกข์ เท่ากับหวงขี้ ถ้าปล่อยมันเสียก็เป็นสุข

๒๖. ดอกบัวสวยงามย่อมเกิดจากตม ธรรมชาติสวยงามล้วนเกิดจากของไม่ดี ไม่สวยก่อนทั้งสิ้น หรือ สุกะ เกิดจากอสุกะ ดังนั้น ธรรมวิเศษทั้งหลาย เราก็ต้องพิจารณาออกจากกายอันสกปรก-เน่าเปื่อยนี้เช่นกัน (หรือ อุบายวิปัสสนาทั้งหลาย ก็ต้องอาศัยกิเลสเป็นครูผู้ทดสอบทั้งสิ้น ไม่มีกิเลส เราก็ไม่มีทางรู้ว่า เราหมดกิเลส เหมือนพระเทวทัต เป็นผู้ทดสอบอารมณ์ให้ พระพุทธเจ้าทุก ๆ ชาติ เท่ากับเอาประโยชน์จากสิ่งที่คนอื่นเขาว่าไม่มีประโยชน์ เท่ากับสิ่งที่ไม่มีประโยชน์ในโลกนั้นไม่มี เพราะเรายังหาประโยชน์ของมันไม่พบ เราก็เลยคิดว่ามันไม่มีประโยชน์) ข้อความในวงเล็บ เป็นความเห็นส่วนตัวของผู้บันทึกซึ่งเป็นธรรมของพระพุทธองค์ทั้งสิ้น

๒๗. ใจไม่ห้วงกาย ทำให้รวมง่าย เบื้องต้นต้องฝึกมาก่อนทุกคน แม้ พระพุทธเจ้า ธรรมทั้งหลายเกิดเพราะเหตุ จึงต้องเห็นและรู้เหตุก่อน, โลก ธรรม ๘ แก้วด้วยมรรค ๘ มรรค ๘ พระองค์จึงสอนให้ทำให้มาก ๆ , เจริญให้มาก ๆ พิจารณาให้มาก ๆ

๒๘. คนพาลมีลักษณะดังนี้ ถือตัว, ทะนง (ถือ) ตน, ถือดี, ถือชั่ว, ถือตณหา, ถือสิ่งไม่จริง, ถือความไม่เที่ยง, เศร้าโศกอยู่เป็นนิจให้ไหม้หัวใจอยู่เป็นนิจ, จุดไฟเผาตัวเองอยู่เป็นนิจ, ร้อนอยู่เป็นนิจ, แบกหามขันธุ์ ๕ อยู่เป็นนิจ สรุปลึ้น ๆ ว่า คิดชั่ว พุดชั่ว และทำชั่ว

๒๙. จิตรวมใหญ่ การคิดพิจารณาด้วยไตรลักษณ์ จนชำนาญถึงที่สุด จิตจะทำงานเองและรวมใหญ่ เห็นทุกอย่างในโลกรวมกันเป็นหนึ่ง (แบบจิตมันรวมเป็นหนึ่ง) โลกจึงเป็นแต่ธาตุทั้งสิ้นและเกิดนิมิตว่า โลกมันราบเป็นหน้ากลอง เพราะมันกลายเป็นสภาพอันเดียว

๓๐. เจริญกายคตานุสติจนชำนาญ ด้วยไตรลักษณ์ จนเกิดนิพพิทาญาณ เบื่อทุก ๆ อวัยวะของกาย จนเกิดวิราโค เท่ากับสำรอกออก ไม่ยินดีในกามและกามสัญญาอีก จิตจึงจะถึงความเกษม
๓๑. อรหันต์ แปลว่า ไม่เป็นของลึกลับ ท่านเป็นผู้เปิดเผยเพราะความลับในโลกไม่มี มนุษย์ไม่เห็น แต่เทวดาเห็น ปิดความชั่วไม่ได้ ธรรมไม่ปิดบังเหมือนกิเลส แสดงธรรม แสดงตัวอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ใครตบแต่งสังขารหรือกาย จึงเป็นทุกข์อย่างยิ่ง สมหวังก็ทุกข์ ไม่สมหวังก็ทุกข์ เพราะสังขารไม่เที่ยง สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ เป็นอนัตตา (หากพิจารณาแบบอสุภะ ก็คือ ผู้ใดแต่งตัวมาก คนนั้นสกปรกมาก จึงพยายามปกปิดความสกปรกของตน เพราะท่านเปรียบกายเหมือนกับส้วมเคลื่อนที่ จะแต่งกันขนาดไหน มันก็ยังเป็นส้วมอยู่ดี)
๓๒. สุข-ทุกข์ บุญ-บาปอยู่ที่คิด พระอริยะท่านจึงไม่ยินดีในการอยู่และไม่ยินดีในการตาย ไม่เจ็บท่านก็ว่าดี เจ็บท่านก็ว่าดี ทำให้เห็นทุกข์ จะได้ไม่ประมาทในความตาย เพราะท่านคิดแต่แง่ดี อันเป็นบุญเป็นกุศลฝ่ายเดียว ส่วนพวกปุถุชนมักคิดตรงข้ามกับท่าน จึงวิ่งเข้าหาทุกข์, เข้าหาบาป-อกุศล จิตเศร้าหมอง (เป็นกิเลส) จุดไฟเผาตนเอง ทำร้ายตนเองอยู่เป็นปกติ เพราะความโง่ไม่เห็นอริยสังขตามความเป็นจริง เท่ากับยังเป็นคนพาลตามข้อ ๒๘
๓๓. ฝ่ายโลกถือสุขกายเป็นใหญ่ ฝ่ายธรรมสุขใจเป็นใหญ่ เพราะรู้อริยสังขตามความจริงว่า ร่างกายนี้มันเป็นเพียงแค่ว่าธาตุ ๔ มันไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา เราจริง ๆ คือจิต หรือ อทิสมานกายที่อาศัยขันธ์ ๕ อยู่เพียงชั่วคราวเท่านั้น ฝ่ายโลกเข้าใจผิดจึงยึดเอาตัวปลอม (เงา) ว่าเป็นตัวจริง บำรุงบำเรอมัน แล้วทรมาณตัวจริง ขาดเมตตาตัวเอง ทำร้ายตนเอง เผาตนเองตลอด พอกายแตกดับไป ตัวจริงต้องไปรับผลกรรมที่ทำไว้ ตัวปลอมไม่ต้องไปรับคงเป็นแค่ธาตุ ๔ อยู่กับโลกต่อไป
๓๔. จิตวิปัสสนาก็เพื่อให้รู้เท่าทันสังขาร ไม่ติด ไม่หลงในสังขารจนเกิดเบื่อหน่าย ไม่ติดในธาตุ ในขันธ์ทั้งหลาย บริสุทธิ์ด้วยไตรลักษณ์
๓๕. จะแก้จิต ผีกจิต ต้องเห็นจิตก่อน อริยสังขจึงเป็นอาการของจิตที่ไปเห็นอสุภะของตนอยู่ตลอดเวลา นั่นเอง จิตจะไม่หลง ไม่พลิก เพราะเห็นจริงด้วยปัญญาอันยิ่ง (เห็นธรรมเท่ากับเห็นอริยสังข) ปัญญาของพระองค์จึงมุ่งให้เราเห็นจริงเฉพาะเรื่องของกาย (ขันธ์ ๕) กับจิต ไม่ไปยุ่งเรื่องนอกกาย ให้รู้

แต่ที่นี่พอ รู้แค่นี้ก็พ้นทุกข์ได้ (พ้นวิภวภูตะ) ให้รู้เรื่องของสมาธิว่า **ลักษณะของสมาธิ** เป็นที่พักของจิตชั่วคราว พักให้จิตมีกำลัง แล้วออกไปทำปัญญา วิปัสสนา ตัดกิเลสซึ่งสิงอยู่ในใจต่อ จนกว่าจะสิ้นกิเลส ให้รู้ธาตุของเก่า อย่างหลงของเก่า ให้รู้จักสมมุติ รู้จักอาการ ๓๒ ว่าเป็นของเก่า

๓๖. **เรื่องความเพียร** พระองค์ตรัสว่า “ธรรมทั้งหลายสำเร็จได้ด้วยความเพียร (ถ้าจะเพียรให้ตรง ควรเพียรตามมหาสติปัฏฐาน ๔, อิทธิบาท ๔, สัมมัปปทาน ๔, อินทริย์ ๕, พละ ๕, โพชฌงค์ ๗ และอริยมรรค ๘) เมื่อเพียรตามนี้ จิตจะเปลี่ยนแปลงสภาพไปเรื่อย ๆ ด้วยสมถะ และวิปัสสนา จนเกิดผล ผลเกิดเมื่อใดจิตจะรู้เองและรู้ได้เฉพาะตน (ปัจเจกัตถ์) แต่จงอย่าลืมนิเวศน์ เพียรตามโพธิปักขิยธรรม ๗ หมวดนี้ จัดเป็นสัมมามรรค ถึงแล้วจะรู้เอง

๓๗. **สัมปยุตด้วยญาณ** รู้กลาง ๆ คือ รู้อยู่ระหว่างสมมุติกับวิมุติ สมมุติก็รู้เท่า วิมุติก็รู้ทัน (ไม่หลงไปข้างใดข้างหนึ่ง ในระหว่างที่ยังทรงขั้น ๕ อยู่) สมมุติเป็นฝ่ายโลก วิมุติเป็นฝ่ายธรรม พระองค์ตรัสว่า “เมื่อเรายังอยู่ในโลก ยังต้องอาศัยโลก (โลกทั้งโลกมีแต่สมมุติทั้งสิ้น) ก็จงอย่าขวางโลก” ต้องไม่ลืมนุพุทธพจน์ข้อนี้ เรื่องของตัวไม่ยึดมั่นถือมั่น หรืออุปาทานขั้น ๕ นั้น ถึงแล้วรู้เอง เพราะ “พระธรรมเปรียบประดุจหนึ่งแพ พยุงเราไว้ไม่ให้จมน้ำตาย พาเราไปให้ถึงฝั่ง เมื่อถึงฝั่งแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องแบกแพไปด้วย” ถึงแล้วจึงจะรู้ได้ด้วยตนเองทุกคน

๓๘. **วิธีตัดขั้น ๕** (ข้อนี้ได้จากการสนทนาธรรมในวันนี้) เพื่อนสนทนาธรรมท่านหนึ่งเล่าว่า ท่านไม่เข้าใจวิธีตัดขั้น ๕ แต่พอเหลือบไปเห็นชายคนหนึ่งโยนขยะทิ้งลงไปในถัง ท่านก็เข้าใจทันที คือ ต้องมีกำลังใจพอ บวกด้วยปัญญา มองให้เห็นโทษ เป็นทุกข์ เห็นความสกปรก เห็นความไม่เที่ยงของร่างกาย ซึ่งเราอาศัยมันอยู่ชั่วคราวนี้ แล้วก็ตัดสิ้นใจเด็ดขาดว่า นับแต่ขึ้นไปเราจะไม่คบกับมันอีกแล้ว ก็ตัดขาดจากมัน ด้วยกำลังใจในขณะนั้น เหมือนกับโยนขยะนี้ที่ไม่ต้องการทิ้งถังขยะ โดยไม่อาลัยไยดีกับขณะนั้นอีกต่อไป พอตัดใจได้ก็ตัดขั้น ๕ ได้ทันที ผลก็คือมีสภาพคล้ายหมดความรู้ทุกอย่าง ไม่ได้ยินเสียงเทปที่สอนอีก ทำให้สงสัยว่าตนเองหลับไปในช่วงนั้น แต่พอเทปหมดม้วนก็รู้สึกตัวทันที จบพอดี เป็นเช่นนั้นทุกครั้ง เราจึงเข้าใจว่าไม่ได้หลับ แต่จิตเข้าสู่ฌาน ๔ ลึก โดยฉับพลัน จึงไม่ได้

ยินเสียงเทป จิตแยกจากกาย ๑๐๐% ในช่วงขณะนั้น จึงมีสภาพเหมือนไม่มี กาย คล้าย ๆ คนหลับแต่ไม่หลับ เพียงแต่ไม่รู้เรื่องของกายเท่านั้น จิต ทรงอยู่ในฌาน ๔ ละเอียดตลอดเวลาที่เทปทำงาน พอเทปหมด จิตก็รู้เอง โดยอัตโนมัติ เช่นเดียวกับ ร.๙ ที่ท่านทรงใช้อยู่ในปัจจุบัน จึงแนะนำให้เขา ทรงความดีนี้เอาไว้ เพราะหาบุคคลที่จะทำได้ยาก หากฝึกต่อไปจะฝึกจิตให้ ก้าวหน้าไปได้อีกอย่างอัศจรรย์

๓๙. ผู้ภาวนาโดยมุ่งเอาแต่สมาธิอย่างเดียว ย่อมเกิดมีนิมิตต่าง ๆ หลอก อยู่เรื่อย ๆ จากอุปจารสมาธิ มีอุคหนิมิต ทำให้เป็นบ้าได้ แต่หากเอา วิปัสสนาควบไว้เสมอ ย่อมไม่เกิดนิมิต เพราะมีไตรลักษณ์ล้างอยู่เสมอ เลย รู้เท่าทันนิมิต
๔๐. ทรมานกายด้วยปฏิภาคนิมิต และอุคหนิมิต นั้นต้องทำให้ชำนาญ และแจ่มแจ้ง จึงจะถอนอุปาทานขั้น ๕ (เกิดนิพพิทาญาณในขั้น ๕)
๔๑. ทรมานธรรม (เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ) ให้ละด้วยไตรลักษณ์ อย่างเดียว เพราะเป็นขั้นละเอียด
๔๒. วิปัสสนุ สัญญาวิปลาส เกิดนิมิตจากสมาธิ เป็นอาการของจิตทั้งนั้น จึงทิ้ง ไตรลักษณ์ไม่ได้ เพราะนิมิตมันไม่เที่ยงเป็นทุกข์ เป็นอนัตตา มันก็หายไปเอง จงอย่าถือว่านิมิตเป็นของดี นิมิตมันเกิดแล้วก็ดับ มันไม่จริงเหมือน อริยสัจ ซึ่งไม่เกิดไม่ดับ เพราะเป็นสัทธรรม ใครที่เป็นบ้าเพราะนิมิตแล้ว แก่ได้ ผู้นั้นฉลาดและกล้าหาญมาก และมีปาฏิหาริย์ได้หลายอย่าง แปลก กว่าผู้ที่ไม่เคยเป็นบ้า (ผู้ไม่เคยบ้าเพราะนิมิต จึงสู้พวกเคยบ้ามาก่อน ไม่ได้)
๔๓. ต้องรู้เท่าทันกิเลส (เห็นกิเลสได้ชัด) จึงจะละกิเลสได้ ข้อนี้ก็หมายถึง เราจะละความชั่ว (กิเลส) ได้ เราจะต้องรู้ ต้องเห็นความชั่ว (กิเลส) ที่ใจของ เราก่อน ตามที่เขียนไว้ในเรื่องนางมาติกมาตา ในศิษย์บันทึกเล่มที่หนึ่ง
๔๔. ติดธาตุดองแก้ธาดู เป็นธรรมที่ไม่ตาย เท่ากับหนามปักต้องเอาหนามบ่ง เท่ากับเอาต้นหามาดับต้นหา เท่ากับเอากิเลสมาแก้กิเลส เท่ากับไฟเกิดที่ ไหนต้องดับที่นั่น เท่ากับคันที่ตรงไหน ต้องเกาที่ตรงนั้น (ปักแปลว่าตำ)
๔๕. ไตรลักษณ์แก้ได้ครอบจักรวาล เจริญไตรลักษณ์ไว้ลบล้างมานะได้ทุก อย่าง (มานะที่จิต) ทั้งภายนอก ภายใน ทั้งภพน้อยใหญ่ ทั้งไตรภพและวัฏฏ สงสาร (จิตพ้นนั้น ไม่มีไตรลักษณ์เข้าไปเกี่ยวข้องของจิต)

๔๖. **นอนไม่หลับ** เท่ากับ**เป็นบ้าในสังขาร** แต่งสังขาร หรือจิตมันปรุงแต่ง ซึ่งความจริงก็คือไตรลักษณ์ (ขอวิจารณ์ว่าให้ใช้ข้อ ๔๔ แก่ ให้มันปรุงดีหรือปรุงดีเสียก็หมดเรื่อง) บุญ-บาป, สุข-ทุกข์ อยู่ที่ความคิดตามข้อ ๓๒ ให้กลับมาคิดดีเสียตามมหาสติปฏิฐาน ๔ หรือ กรรมฐาน ๔๐ ก็จบเรื่อง
๔๗. **จิตวิบัติก่อน จึงรู้ธรรมเห็นธรรมต่าง ๆ ได้** เท่ากับต้องพบทุกข์ เห็นทุกข์ ด้วยใจตนเองก่อน จึงจะเห็นธรรมได้ ดังนั้นมารหรือกิเลสจึงเหมือนเป็นครูของเรา หากไม่มีกิเลสก็ไม่มีครูผู้ทดสอบอารมณ์ของเรา เหมือนพระพุทธเจ้า หากไม่มีท่านเทวทัตทดสอบอารมณ์ ก็คงเป็นพระพุทธเจ้าไม่ได้
๔๘. **พิจารณามรณานุสติบ่อย ๆ เป็นของดี** เท่ากับ**เป็นผู้ที่ไม่ประมาทในความตาย** เท่ากับ**ผู้ไม่มีความประมาท มีชีวิตแค่ราตรีเดียว** ยิ่งดีกว่า**ผู้ที่ประมาทที่มีอายุอยู่ตั้ง ๑๐๐ ปี** (ข้อ ๓๘) การฝึกจิตให้เข้าสู่อารมณ์แห่งความตายนี้สำคัญมาก ทำอยู่บ่อย ๆ ทุกวัน จิตจะชินเป็นฌานในมรณานุสติ ผู้ฉลาดให้บวกอุปสมานุสติไปด้วย คือ หากตายไม่ขอเกิดอีก ขอไปนิพพานจุดเดียว (เป็นการฝึกจิตให้สู่อารมณ์พระนิพพานโดยตรง) หากตัดอวิชชาไปด้วย คือ ฉันทะกับราคะในเทวโลกและพรหมโลกด้วย ก็สามารถจบกิจได้ในเวลานั้น (ในช่วงขณะจิตนั้น) (ข้อนี้เป็นความเห็นส่วนตัวของข้าพเจ้า)
๔๙. **อำนาจของไตรลักษณ์ที่เต็มกำลัง** ทำให้**เห็นธรรมแสดงโรอยู่ทั้งกลางวันและกลางคืน** อย่างไม่ขาดระยะ จิตไม่เที่ยง ไม่หวั่นไหว ไม่กำเริบตามกิริยาของกิเลสอีก จิตอยากเข้าสู่อมตะธรรม โดยวางโลกโลภีด้วยกำลังของไตรลักษณ์
๕๐. **อย่าสับสน โรคทั้งหลายเกิดในกาย กิเลสทั้งหลายเกิดในจิต** จงอย่า**สับสน จนให้โรคเข้าไปกินใจได้** และ**ให้กิเลสล้นจากใจออกมา** วนวาย สั่งให้กายทำตามกิเลส จึงต้องอาศัยปัญญา พิจารณาธาตุ ให้รู้แจ้งธาตุ อย่าหลงธาตุ จนจิตหลุดพ้นจากธาตุ คือ อวิชชาตัณหา
๕๑. **แสงธรรม-แสงแห่งปัญญา** เต็มกายเปรียบเหมือนนภเขาที่บดทั้งลูก เมื่อภาวนาไตรลักษณ์ไปเรื่อย ๆ ก็เกิดแสงสว่างแทงทะลุโปร่งไปหมดกายเหมือนไม่มี มีก็เป็นเงา ๆ เท่านั้น อำนาจของแสงธรรมหรือแสงแห่งปัญญา เป็นความสว่างอยู่กับใจตลอด มองอะไรก็สว่างไปหมด สว่างอยู่ที่จิตดวงเดียว เป็นอัครรรยเด่นอยู่ในร่างกาย

๕๒. **มรรคผลนิพพานมีจริง** หากเดินตามมรรค ๘ ซึ่งเป็นทางเดินของพระอริยเจ้า แต่ต้องมีตะบะ-ความเพียรอย่างยิ่ง เกียรติรำนไม่ไ้ หากปฏิบัติธรรมให้ถูกกับมรรคแล้ว จะเกิดผลอัศจรรย์ปรากฏกับจิต ๑๐๘ โดยจิตไม่เคยรู้เคยเห็นมาก่อน

๕๓. **ติดดีก็เป็นทุกข์** เมื่อภาวนาถึงหลักอริยสัจ นิमितแสดงออกมาเป็นร่างมนุษย์ที่บริสุทธิ์ ต้องน้อมนิमितนั้นเข้าสู่ไตรลักษณ์ เพราะนิमितนั้นจะเปลี่ยนแปลง หลอกให้จิตพอใจ หลง และติดดี ต้องน้อมตัวติดดีเข้าสู่อริยสัจ คือ ติดดีก็เป็นทุกข์ เพราะความดีคือบุญก็ไม่เที่ยง ข้อนี้ก็สำคัญไม่น้อย, ตัวยินดีติดดีเท่ากับราคะ เป็นกามฉันทะ (ฉันทะกับราคะในอวิชชา คือ ยังโง่กว่ากิเลสอยู่นั่นเอง)

๕๔. **กิเลสสิ้นไปเพราะ**

- ก) กุศลธรรมทั้งหลาย ตั้งอยู่ในศีลแล้วไม่มีเสื่อม
- ข) กุศลธรรมทั้งหลาย มีสมาธิเป็นหัวหน้า
- ค) กุศลธรรมทั้งหลาย มีสติมีลักษณะเลือกเฟ้นธรรม
- ง) กุศลธรรมทั้งหลาย มีศรัทธาหยั่งลงสู่ไตรลักษณ์แล้วไม่มีเสื่อม
- จ) กุศลธรรมทั้งหลาย มีปัญญาพิจารณาตามไตรลักษณ์ ตัดกระแสของกิเลสอาสวะทั้งหลายให้สิ้นไปได้

๕๕. **(พุทธพจน์) ธรรมทาน** จัดเป็นเลิศในทาน เพราะชนะอามิสทั้งปวง

- รสแห่งธรรม ย่อมชนะรสทั้งปวง
- ความยินดีในธรรม ย่อมชนะความยินดีทั้งปวง
- ความสิ้นไปแห่งตัณหา ย่อมชนะทุกข์ทั้งปวง

๕๖. **ม้างกาย** ให้ฉลาดด้วยการพิจารณากายด้วยไตรลักษณ์ **ม้างอนุสัย** ให้ฉลาดทางจิตทางเจตสิก แก่การเกิดกายด้วยไตรลักษณ์ (คือ การพิจารณาร่างกายและจิตใจด้วยอุบายอันฉลาด ด้วยไตรลักษณ์)

พล.ต.ท.นพ.สมศักดิ์ สืบสงวน ผู้รวบรวม

ธรรมะจันทสาโรชชา

จาก : หลวงปู่หลุย จันทสาโร

๑. ปุถุชนมีอารมณ์ฉุนเฉียวอยู่กับอารมณ์เท่านั้น ยังวางความรักและความชังไม่ได้ เหมือนกับพระอริยเจ้าทั้งหลายเพราะเหตุไม่รู้เท่าสังขาร (แห่งกายและจิต)

วิจารณ์

- ก) สังขารทำนองหมายถึงร่างกายหรือชั้น ๕ อันประกอบด้วยกายกับจิต หรือรูปกับนาม (เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ) หรือ
- ข) อารมณ์ปรุงแต่งของจิต (นาม) ซึ่งยังหวั่นไหวต่อสิ่งที่มากระทบ เพราะยังมองไม่เห็นทุกข์ตามความเป็นจริง หรือยังไม่เห็นอริยสัจ เท่ากับยังไม่เห็นธรรม
๒. **มังกาย** คือ การพิจารณาร่างกาย (กายคตานุสติ) โดยให้แยกกายออกเป็น ส่วน ๆ ให้เห็นความเกิด ความเสื่อม ความดับไปของกาย เฟ้งพิจารณากายจนเกิดอุคหนิमित และปฏิภาคนิमित แล้วจึงดำเนินจิตเข้าสู่ไตรลักษณ์ ให้ใช้จิตหรือใช้ปัญญาผ่าอกตัวเอง เหมือนกับผ่าอกไก่ แยกเป็น ๒ ซีก ฉีกอกออกเป็นชิ้น ๆ สับมันเป็นท่อน ๆ เหมือนสับไก่ แล้วน้อมสิ่งที่เห็นเข้ามาที่ตัวเรา ต้องถีบ ต้องตบมันอยู่เป็นประจำบ่อย ๆ จนที่สุดก็จะเห็นมันเป็นกระดูก แผลกเป็นฝุ่นปลิวไปทั่ว เหลือแต่ผู้รู้้อยู่อย่างเดียว
๓. **จิตติดที่ไหนด่อมเกิดที่นั่น** หากจิตติดบ้านเรือน อาจเป็นจิ้งจก ตั๊กแกได้ แม้ภิกษุติดจีวร ยังไปเกิดเป็นเส้น กิเลสมันมี ๑๐๘ ประตุ แต่พุทโธมีประตุเดียว หากสามารถรักษาประตุเดียวนี้ได้จนชำนาญ ก็สามารถเปลี่ยนภพ-ชาติได้ (ผู้ตายในอารมณ์หลงจะเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน)
๔. **ความผ่องใสเกิดจากธรรมะ** (หมายความว่า เราดูคนดูกันที่หน้าและตา ใครมีธรรมะมีสุข-ทุกข์ มันจะแสดงออกมาที่หน้าตาชัดเจน)
๕. **ความโศกเศร้า-เศร้าหมอง** เกิดมาจากกิเลสของตน (มันก็แสดงออกมาได้ทางหน้าตาเช่นกัน และกิริยาของกิเลส มันทนอยู่ในใจไม่ได้นาน มันจะต้องแสดงออกมาให้เราเห็น ให้เรารู้จนได้ ทางวาจาหรือทางกาย ดังนั้นคนมีบุญ ไม่มีบุญ มีสุขมีทุกข์ มีวาสนาหรือไม่มี ผู้รู้ธรรมย่อมสังเกตได้ด้วยตาปัญญา) ข้อความในวงเล็บเป็นความเห็นของข้าพเจ้าผู้บันทึก
๖. พระเถระไปเยี่ยมกัน ท่านใช้ญาณของจิต ไม่ต้องพูดกันอย่างคนธรรมดา ก็รู้สุข-ทุกข์ คนธรรมดาต้องถามสุข-ทุกข์ จึงจะรู้ได้

๗. ใช้อานาปานุสสติ (ธาตุลม) อันเดียว ขลังดี อย่าเอาธาตุอื่นเห็นอันเดียวก็นึกเห็นหมด จิตมันขลังดี
๘. **ให้หนึ่งคนเดียว** ตัดสินใจว่า เราจะตายคนเดียว เกิดคนเดียว แก่คนเดียว ป่วยคนเดียว **ไม่มีใครช่วยเราได้** ต้องช่วยตนเองตัดสินใจแบบนี้จึงจะเป็นกายวิเวก ให้อาศัยธรรมะของพระองค์อย่างเดียว **วิเวก** คือ ตอนพระเทศน์ห้ามคุยกัน **มโนวิเวก** คือ หัวใจเปลี่ยว ว้าเหว (แต่ไม่ทุกข์) สงบอยู่ในปัจจุบัน ละอดีตและละอนาคต ซึ่งเป็นอารมณ์อันตราย จะชนะกิเลสต้องอยู่ในธรรมะ **ปัจจุบัน**
๙. พระอริยเจ้าทุกองค์ชนะกิเลสด้วยวิธี ๒ วิธี คือ สมถะ และวิปัสสนา
๑๐. **ใครเห็นธรรม คนนั้นเห็นตถาคต** ดังนั้น ถ้าเราเห็นกระดูกเท่ากับเราเห็นธรรม เท่ากับเราเห็นพระพุทธเจ้า
๑๑. วิปัสสนา ก็พิจารณาเข้าหาไตรลักษณ์ ว่าทุกอย่างในโลกนี้มันไม่เที่ยง แต่คำสอนของพระองค์ หรือพระธรรมนั้นเที่ยง เช่น รักษาศีล ถ้าทำได้แล้วก็เที่ยง เป็นอริยทรัพย์
๑๒. พุทฺโธ ๆ เป็นสมถะก็เที่ยง วิปัสสนาก็เที่ยงทำให้ฉลาดเห็นธรรมเห็นอวัยวะของกายมันเปลี่ยนแปลง ทุกอย่างเอาไปไม่ได้ ต้องทิ้งอยู่ในโลก (**พระธรรมนั้นไม่เกิดไม่ตาย**)
๑๓. อวัยวะหรือกายนี้ เรายืมเขามาใช้ชั่วคราว ไม่ทราบว่าเขาจะมาทวงคืนไปวันไหน ดังนั้น ต้องเอาธรรมของพระองค์สอนใจตนให้มาก อย่าไปสนใจหรือยึดทรัพย์สินเงินทอง ซึ่งเอาไปไม่ได้มันสอนใจไม่ได้ ต้องเอาพระธรรมสอนใจ **เดินมรรคให้ถูกด้วยปัญญาเห็นชอบ ดำริชอบ หรือ ศีล สมาธิ ปัญญา** นั่นเอง ย่อจากมรรค ๘
๑๔. **วิภูฏะ** วัจนหาต้นปลายไม่ได้ เรื่องผิว ๆ เมีย ๆ พบกันหลายชาติ ใครตายก่อนก็ร้องไห้ ร้องกันจนน้ำตามากกว่ามหาสมุทรทั้ง ๔ มีความทุกข์ร้อยแปด แต่มองไม่เห็น (น้ำตาของบรรดาพวกมนุษย์ทั้งหลาย หากเอามารวมกันจะมากกว่าน้ำใหม่มหาสมุทรทั้ง ๔)
๑๕. การเกิดของคนและสัตว์ ต้องประกอบด้วย ๓ อย่าง คือ มีพ่อ-แม่ มีการผสมกันระหว่างน้ำอสุจิกับไข่ และมีวิญญาณธาตุเข้ามาสู่ด้วยอีกหนึ่ง ต้องทรมาณอยู่ในมดลูก ๑๐ เดือน แบบนี้เป็นแสน ๆ ชาติ แต่ก็จำไม่ได้ ตอนเป็นเด็กแรกเกิด-เด็กเล็ก-เด็กโต-จนตายล้วนเป็นทุกข์ แต่ก็จำไม่เคยได้ จนกระทั่งพบพระธรรม (โมกขธรรม) ของพระองค์

๑๖. ชีวิตคนสันนิทเดี่ยว จงอย่าประมาทในธรรม ให้รีบทำเสียระหว่างที่ยังมีชีวิตอยู่ เพราะชีวิตมันไม่เที่ยง แต่ความตายมันเที่ยง ใช้ปัญญาพิจารณา ภายใต้นอสุภะมันไหลออกมาเห็นกายแล้วเปื้อนหาย เกิดนิพพิทาญาณ ราคะก็ไม่มี กำหนัดก็ไม่มี เอโกธัมโม ทำใจให้เป็นหนึ่ง จนเห็นกายเป็นอสุภะวิราโค แปลว่า ราคะมันสำรอก (ออกหมดเอง) ไม่ยินดีในเพศปุถุชน เท่ากับหินเพศ เท่ากับเพศต่ำ ซึ่งยังบริโภคมอยู่ มีจิตต่ำยังชอบงาม เห็นงามเป็นของดี จึงต้องอยู่ในวิภวตามข้อ ๑๔ มาอย่างหาที่สุดไม่ได้ ส่วนพระอรหันต์เห็นโทษ-เห็นทุกข์ชัดเจนแล้วจากงาม เห็นละเอียดจนถึงโทษของงามฉันทะในรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส และอารมณ์ ที่ทำให้เกิดความพอใจหรือไม่พอใจ (ธรรมารมณ์) เห็นความไม่เที่ยง-ความทุกข์ของงามได้ชัดเจน จึงรังเกียจงาม และหาทางออกจากงามได้ด้วยปัญญาอันชอบ
๑๗. พระพุทธเจ้าตรัสว่า ความสันโดษ ความมักน้อย เป็นทรัพย์ของบรรพชิต พวกคฤหัสถ์ก็เหมือนกัน ยินดีแต่เฉพาะในทรัพย์ของตน, สามีตน, เมียตน, ลูกตน, ครอบครัวตน ก็เป็นพลเมืองดี
๑๘. ข้อนี้ข้าพเจ้าเข้าใจเอาเองว่าควรจะเป็นเช่นนี้ คือ คำสอนหรือพระธรรม หรือ อริยมรรค เป็นเพียงแค่แผนที่, เป็นปริยัติ เป็นตำรา หรือเป็นอาหารของใจ ใช้ธรรมข่มจิต-ใจ เวลาโลภ โกรธ หลง ไม่ให้กระทำไปในทางที่ผิด แต่หากใครไม่อบรมจิตด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา ก็ข่มจิตใจไม่ลง จิตไม่อ่อนก็ไม่มีหิริ-โอตตปปะ พวกจิตไม่อ่อนตัวก็ยังฝืนธรรม ฝืนศีล ๕ ก็ยังทำผิดศีลได้ทั้ง ๕ ข้อ ต้องตกนรก หากมีอาฆาตจองเวร ก็ต้องมาทำร้ายกันและกันอีก ๕๐๐ ชาติ ก่อนจะเป็นอโหสิกรรม พระองค์จึงสอนให้ระงับเวรด้วยการไม่จองเวร โดยการให้อภัยซึ่งกันและกันเสีย ในปัจจุบันชาตินี้ เพราะหากไม่ให้อภัยทานกันไว้ก่อนตาย แล้วมันยุ่ง มันใช้เวลานานแสนนาน หากยังดื้อรั้น ไม่เชื่อพระองค์
๑๙. การปฏิบัติในหนึ่งวัน (๒๔ ชม.) เราเพียงน้อมใจให้อยู่ในหัวใจพระศาสนา เพียงแค่วันละหนึ่ง-สองชั่วโมงก็พอ คือละชั่ว-ทำดี ทำจิตใจให้ผ่องใสอยู่เสมอ ทำจิตให้อยู่เป็นสุขในปัจจุบัน ละอดีตอนาคตเสีย ในช่วงนั้นทุกข์ก็เกิดกับใจเราไม่ได้ (ฟังธรรมแล้วก็ต้องจำให้ได้โดย โอปนยิโก น้อมธรรมภายนอกที่เรารู้-เราเห็นแล้วนั้น เข้ามาในใจตน ใคร่ครวญ-พิจารณาให้เกิดปัญญา คือ เกิดความรู้ขึ้นใจ รู้อะไร ก็รู้ธรรม-เห็นธรรมที่น้อมเข้ามานั้นด้วยใจตนเอง เพราะการรู้

ธรรม โดยผู้อื่นมาแนะนำ ๑๐๐ ครั้ง ๑,๐๐๐ ครั้ง ก็สู้เรารู้เองเพียงครั้งเดียวไม่ได้

๒๐. การภาวนาหรือทำจิต อย่าไปตามคูอาการของเวทนา ให้ดูจิตอย่างเดียว ขอให้เร่งทำความเพียร ทุก ๆ คนที่ร่วมกันสามัคคีกัน กลมเกลียวกัน
๒๑. จิตมันพยศ มันชอบทุกข์ มันถือสังขาร มันเอาไฟจุดตัวมันเองอยู่เช่นนั้น (หมายความว่า พอมีอะไรมากระทบ จิตชอบคิดชั่ว คิดเบียดเบียนตนเอง-ทำร้ายใจตนเองอยู่เสมอ)
๒๒. พระธรรมอยู่กับคนบางคน กลายเป็นของปลอม เช่น อยู่กับอิลัชชี คนที่ไม่รู้จักธรรม ก็ตัดสินใจไม่ได้เป็นธรรมตา
๒๓. ธรรมที่เกิดจากการภาวนา (บุญที่เกิดจากการภาวนา) ไม่เอาอดีต-อนาคตมายุ่งด้วย แต่เป็นธรรมที่เกิดจากปัจจุบันมีราคาสูงเป็นของแท้ และอัศจรรย์ยิ่ง
๒๔. ธรรมชาติเทศนา ทั้งกลางวัน กลางคืน ทั้งภายนอกและภายใน ประกาศอยู่ตลอดเวลา แต่ทำไมจิตจึงไม่เห็น เหตุเพราะอวิชชา นักฟังเทศน์ที่ดี มองเห็นความแปรปรวนของสังขาร (เห็นกาย-เวทนา-จิต-ธรรม) เพราะจิตเขาไม่มัวเมา มีสติ ไม่ประมาท
๒๕. จะชนะกิเลสได้ด้วยปัจจุบันธรรม อย่ายุ่งกับผู้ตายไปแล้ว (อดีต) อย่ายุ่งกับผู้ยังไม่เกิด (อนาคต) ให้อยู่กับปัจจุบันเท่านั้น
๒๖. ธรรมเป็นอาหารของจิต โรคจิตมีหลายอย่าง ธรรมโอสถก็มีหลายขนาน ต้องเลือกเอาให้ถูกกับโรค ตามจริตและนิสัย โรคจิต คือ กิเลสทุกประเภทที่เกิดจากจิต จิตเกิดการปรุงคือธาตุ ให้เอาจิตแก้ธาตุ ให้เอาธาตุแก้จิต ประสานกัน (พระอริยเจ้าใช้อย่างนั้น)
๒๗. ธรรมภายใน ภายนอก สว่างอยู่ทั้งกลางวันและกลางคืน ไม่ปิดบังเหมือนกิเลส อริยสังขารแสดงธรรมอยู่ตลอดเวลา ไม่ขาดสาย (แต่คนจะเห็นหรือไม่เท่านั้น)
๒๘. ธรรมะมีอยู่ในจิตผู้ใด ผู้นั้นจะร่าเริงอยู่เสมอ ไม่โศกเศร้าเหมือนผู้ไม่มีธรรมะ ซึ่งจะเร่าร้อนอยู่เป็นนิจ นำมาซึ่งความทุกข์อันใหญ่ (เพราะการเผาของไฟภายใน ๓ กอง คือ ราคะ โทสะ โมหะ)
๒๙. พระองค์สอนปัญจวัคคีย์ให้ละอุปาทานขั้น ๕ ความว่า “รูปอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่เป็นอดีตก็ดี อนาคตก็ดี ปัจจุบันก็ดี ภายในก็ดี ภายนอกก็ดี หยาบก็ดี ละเอียดก็ดี เลวก็ดี ประณีตก็ดี อยู่ใกล้ก็ดี อยู่ไกลก็ดี รูปทั้งหมดนี้มันไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา เราไม่เป็นนั่น เป็นนี่ ทุกอย่างล้วนเป็นไตรลักษณ์ทั้งสิ้น ข้อนี้ออก

ท่านทั้งหลายพึงพิจารณาตามความเป็นจริงด้วยปัญญาอันชอบแล้ว จิตก็จะไม่
หวั่นไหว แม้เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ ก็ย่อมเป็นเช่นนั้น ปัญจวัคคีย์
จิตก็เกิดความเบื่อหน่าย-คลายกำหนดในชั้นที่ ๕ เป็นอรหัตต์” (คนฉลาดมีพุทธ
จริต มีบารมีเต็มแล้ว พระองค์สอนให้ตัดชั้นที่ ๕ อย่างเดียว ก็จบกิจใน
พระพุทธศาสนา)

๓๐. **ศาสนาให้เชื่อกรรม เชื่อผลของกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว** ธรรมของพุทธ
ศาสนาประกาศไว้ชัดเจน เป็นสัจจะ เป็นอริยสัจ สว่างไสวไม่เคยปกปิด หรือมี
อะไรปิดบังแม้แต่หย่อม ซึ่งตรงข้ามกับกิเลส มันชอบแอบ ชอบปิดบังตนเอง และ
ยังใจไว้เหมือนเส้นผมบังภูเขา ทำให้ไม่เกิดปัญญา จิตจึงไม่เห็นธรรมเพราะมี
กิเลส ตัณหา อุปาทาน และอกุศลกรรม ครอบคลุมใจไว้ ให้ประพฤติตาม กิเลส
ตัณหา อุปาทานของตน สร้างอกุศลกรรมให้ตนไปสู่ทุกติ
๓๑. **ความสันโดษเป็นทรัพย์ของบรรพชิต (และฆราวาส)** มีสันโดษแล้วเบากาย-
เบาใจ เพราะไม่สะสมปัจจัย ๔ ก็ไม่ทุกข์ เพราะมันทำให้มีเวลาว่างสำหรับ
ภาวนามากขึ้น
๓๒. **ความเป็นพระนั้นยิ่งจนยิ่งมีความสุข** เท่ากับ (พันธะ และภาระ นอกตัวยิ่ง
น้อยยิ่งสบาย)
๓๓. **ผู้มีสันโดษยอมเลี้ย่ง่าย** (ความจริงแล้วธรรมข้อนี้ เข้ากับหลักตัดสินว่า สิ่งใด
เป็นธรรม เป็นวินัย ๘ ข้อ ที่พระพุทธองค์ให้ไว้กับพระนางปชาบดีโคตมี คือ
ธรรมเหล่านั้นต้องเป็นไปเพื่อ (คลายกำหนด, พันทุกข์, กำจัดกิเลส, ไม่โลภ (มัก
มาก), สันโดษ สงัดจากหมู่ ความเพียรและเลี้ย่ง่าย) มีสันโดษข้อเดียวก็โยงไป
หาธรรมอีก ๗ ข้อได้ หรือธรรมอีก ๗ ข้อ ก็จะเกิดขึ้นตามมาเอง เพราะเริ่มต้น
ด้วยปัญญาอันเป็นสัมมาทิฐิ สัมมาอีก ๗ ตัว ก็จะเกิดขึ้นตามมาเอง)
๓๔. **ปิติ เป็นธรรมที่ควรทำให้เกิดขึ้นกับอารมณ์** เพราะเป็นอาหารของจิต พระ
โยคาวจรท่านเดินวิปัสสนาชำระจิตของท่านให้สะอาดอยู่เสมอ แก้อโรคบ้า โรคฟุ้ง
ปิติจะนำส่งไปสู่การเกิดธรรมได้อย่างอัศจรรย์ (เกิดนิมิต แต่ นิมิตนั้นคล้ายเด็ก
เล่นเงาตัวเอง จงอย่าไปยินดียินร้ายในนิมิตนั้น) ข้าพเจ้าขอวิจารณ์ต่อว่า นิมิต
เป็นของดีถ้าใช้ถูก ใช้เป็น คือ ต้องมีปัญญา รู้เห็นได้ตามนิมิตนั้น ๆ ถ้าขาด
ปัญญาก็อาจฆ่าตัวเองได้
๓๕. **ผู้มีธรรมะแล้วจิตละเอียดสะท้อนถึงกัน** รู้วาระจิตของผู้อื่น พระเถระฝ่าย
วิปัสสนาไปเยี่ยมกัน ทำความสงบตามกันโดยมากไม่ถามด้วยปากเหมือนกับ
ปุถุชนซึ่งยังมีจิตหยาบ

๓๖. พระโสดาบัน ท่านเชื่อในเรื่องกรรม เชื่อผลของกรรม มีพระไตรลักษณ์สาม และมีศีล ๕ อยู่กับจิตของท่าน มีผลทำให้ล้างกรรมที่จะไปตกนรกได้
๓๗. มนุษย์ แปลว่า ใจสูง เป็นภูมิใหญ่ชั้นพิเศษ มนุษย์มีใจกล้า ฉลาด สามารถประดิษฐ์การทำงานได้ทุกอย่าง ยิ่งกว่าสัตว์ทุกประเภทในไตรภพ จึงปฏิบัติสำเร็จมรรคผลได้ ใจไม่ว่างจากความเพียร จึงเป็นพระพุทธรเจ้า พระปัจเจกพุทธรเจ้า พระอรหันต์ได้ สัตว์อื่นทำไม่ได้ ต้องอาศัยพระพุทธรเจ้าสั่งสอน (รวมทั้งเทวดาและพรหม) เพราะมนุษย์เห็นอริยสัจได้จริง จนสำเร็จมรรคผล แต่มนุษย์ทำได้ทั้งบุญ-บาป ผู้ใดเกิดเป็นมนุษย์ หากได้พบพระพุทธรเจ้าหรือพระธรรมของท่าน จึงจัดเป็นลาภที่ใหญ่ยิ่ง เพราะสามารถปฏิบัติมรรคผลนิพพานได้ ส่วนพวกไม่ยอมทำดี ทำแต่บาป ก็ย่อมรับผลของกรรมที่ตนทำไปเป็น มนุสสนิรียโก (สัตว์นรก) มนุสสเปโต (เปรต) มนุสสติรัจฉาน (สัตว์เดี๋ยวจาน) พวกทำความดีก็เป็น มนุสสเทโว (มนุษย์จึงเป็นภูมิที่มีฐานะอันเลิศในหมู่สัตว์ สามารถทำได้ทั้งดีและชั่ว, มีอายุสั้นมาก เมื่อเทียบกับอายุของสัตว์ในภูมิอื่น (ยกเว้นสัตว์เดี๋ยวจาน) และสั้นมากเทียบกับเทวดาและพรหม จึงเป็นภูมิที่เทวดาและพรหม ที่เป็นสัมมาทิฏฐิ ลงมาบำเพ็ญตนเพื่อต่อบารมีให้สูงขึ้น หรือให้ถึงที่สุดของความดีได้ในเวลาอันสั้น) ไหวงเลิบบเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของข้าพเจ้า
๓๘. ผู้เพ่งอยู่กับความแปรปรวนของจิต (ผู้มีสติ เพ่งดูจิตของตนเองอยู่เสมอ) ย่อมรู้ธรรม เห็นธรรม จิตอยู่ที่ไหน ย่อมรู้แจ้ง ณ ที่นั้น ผู้ใดปฏิบัติตามนี้ ย่อมเห็นธรรมแสดงอยู่อย่างนั้น ย่อมแก้ความสงสัยในธรรม รู้ธรรม เห็นธรรมอย่างสุขุมลึกซึ้งยิ่ง ๆ ขึ้น โดยระวังไม่ยอมให้จิตออกจากกาย และเห็นความแปรปรวนอยู่เรื่อย ๆ (อยู่ในปัจจุบันธรรมตลอด ด้วยอตนาโจทยัตตนาัง)
๓๙. ผู้มีธรรมอยู่กับใจ ใจก็สบายเป็นสุข (ใจไม่เป็นโรค เพราะมีธรรมโอสถอยู่) ส่วนผู้ไม่มีธรรมอยู่ในใจ ย่อมเป็นทุกข์ เพราะแบก-หามขันธ ๕ อยู่เป็นหนักเลยไม่มีเวลาปลงขันธ ไม่เห็นอริยสัจ ไม่เห็นความเกิด-ดับ เลยไม่รู้ขันธเป็นของหนัก เพราะติดสังโยชน์ คือ กิเลสเครื่องร้อยรัดใจอยู่ ให้เวียนว่ายตายเกิด อยู่ในภพทั้งสาม
๔๐. กรรมชั่วเหมือนสุนัขไล่เนื้อไล่ตามอยู่เสมอ ทันทึไหนยอมกัดที่นั่น (พระองค์จึงสอนหัวใจพุทธศาสนาไว้ความว่า ให้หยุดทำกรรมชั่วตั้งแต่บัดนี้แล้วให้ทำแต่กรรมดี เพื่อหนีกรรมชั่วไม่ให้ตามทัน ขณะเดียวกันก็ให้ทำจิตให้ผ่องใสไว้เสมอ เพื่อให้พ้นนรก หรือพ้นอำนาจของกิเลส เพราะความตายไม่มี

นิมิตเครื่องหมาย อาจเกิดกับเราได้ทุก ๆ เวลา จึงไม่ให้เราประมาทในความตาย ให้เราคิดเสมอว่า เราอาจตายในวันนี้ไว้เสมอ จะได้ไม่ประมาทในการประกอบความดี โดยละความชั่วที่ใจเราตลอดเวลา) ข้อความในวงเล็บเป็นความเห็นส่วนตัวของข้าพเจ้า

๔๑. ผู้ไม่ประมาท แม้มีชีวิตเพียงราตรีเดียว ดีกว่าผู้ประมาทที่มีชีวิตอยู่ ๑๐๐ ปี เพราะความไม่ประมาท ส่งผลไปสู่สุดดีผู้ประมาทยอมไปสู่ทุกดี กว่าจะพ้นนรกก็นานแสนนาน
๔๒. มนุษย์ไม่รู้จักทุกข์ตามความเป็นจริง จึงติดทุกข์ ไม่ละทุกข์ เอาทุกข์มาเป็นสุข ยิ่งฝืนธรรมยิ่งทุกข์ใหญ่ ความทุกข์ยิ่งเพิ่มขึ้น จากวิตก-วิจารณ์ บำรุงทุกข์ให้เกิดขึ้นกับใจตนเสมอ ๆ เพราะความไม่เข้าใจจริงในทุกข์ (ความโง่, อวิชชา, เซ่อ, ขาดปัญญา ขาดการพิจารณา) พระองค์สอนไว้ชัดแจ้งว่า ชั้น ๕ เป็นทุกข์ ไม่ใช่เป็นสุข ใครที่รู้จักทุกข์ตามความจริง จะไม่ยอมสร้างทุกข์ให้เกิดขึ้นอีก ไม่ติดทุกข์ ละวางทุกข์ไว้ที่เดิม เพราะรู้ชัดว่าทุกข์ทางกายนั้นเป็นเพียงแต่กำหนดรู้เท่านั้น ละมันไม่ได้ เพราะเป็นทุกข์ตามปกติของกาย ใครมีกายก็มีทุกข์มาก เป็นคู่บารมีจนกว่าจะตาย แต่ทุกข์ใจนั้น (สมุทัยหรือตัณหา) เราเป็นผู้สร้างขึ้นเองที่ใจเรา ก็สามารถละมันได้ที่ใจเราเช่นกัน
๔๓. การงานทางโลก บำรุงตัณหาทั้งสิ้น มีทุกข์มาก ได้มาก็เป็นทุกข์ในการรักษา ไม่ได้มาก็ทุกข์เพราะไม่สมตามความปรารถนา ตัวชั้น ๕ ก็เป็นทุกข์ เป็นก่อนทุกข์ ต้องเลี้ยง ต้องบำรุงรักษากันทุก ๆ วันจนกว่าจะตาย (แก่ ป่วย เจ็บ ตาย)
๔๔. เห็นความไม่เที่ยงของกายแล้ว ให้เห็นความเที่ยงของกายบ้าง เช่น ทุกกายที่มีเกิดขึ้นต้องตายหมด, ต้องมีทุกข์มากน้อยตามกรรมของตน ส่วนอสังขารเป็นสุข ไม่รับทุกข์ด้วย ไม่ยินดี ยินร้าย อย่าให้ความรู้โลกก็ยมาปนกับโลกุตระ ให้แยกไว้เป็นส่วน ๆ รู้เท่าแล้ววางไว้ตามเรื่องของเขา เกิด-ตายเป็นเรื่องโลกก็ยอย่าไปสนใจ ส่วนโลกุตระมันเย็น เพราะไฟตัณหาหมดแล้ว (สรุป ความเที่ยงของกายคือความตาย และวิบากอันเกิดจากกฎของกรรม)
๔๕. กามทั้งหลายเป็นจำวโลก (เจ้าโลก) เกลียด-โกรธ-ชัง-ฆ่ากัน และทำบาป นานาประการ ก็เพราะกามเป็นใหญ่
๔๖. งานของศาสนาดีกว่างานทางโลก งานทางโลก ทำไร่ ทำนา หลายร้อยปีทำแล้ว ก็ตกเป็นของคนอื่นหมด ส่วนงานทางศาสนา เช่น ทำทาน รักษาศีล เจริญภาวนา เพียงแม้เล็กน้อย ชั่วครู่ยามต่อวัน กบให้กุศลเป็นผลบุญ อยู่หนานตั้งกับทีเดียว จึงต้องยกให้งานศาสนาเป็นของเลิศ

๔๗. **อยากเป็นพระอินทร์ ต้องบำเพ็ญความดี ๗ อย่าง** คือเลี้ยงบิดา-มารดา, อ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่, มีวาจาอันอ่อนหวาน ไม่พูดส่อเสียด, ไม่ตระหนี่, กล่าวคำที่เป็นจริงและระงับความโกรธได้ (ใน ๗ อย่างเกี่ยวกับวาจาเสีย ๓ ข้อ)
๔๘. **ทุกคนหนีโลกธรรมไม่พ้น จึงอย่าหนีมัน เพราะมันเป็นของธรรมดา** คนส่วนใหญ่คิดว่าตนฉลาด (พระองค์ตรัสว่าเป็นคนโง่ตั้งแต่ที่เริ่มคิด เพราะเป็นอารมณ์หลง) ดังนั้น เมื่อถูกตำ-ว่า-หรือติ หรือินินทา จะมีอารมณ์ไม่พอใจ โกรธ เก็บเอามาคิดปรุงแต่ง เกิดอาฆาต-พยาบาท-จองเวร เพราะอารมณ์โง่ โมหะ หรือหลง หรือมิจฉาทิฎฐิ จึงทำร้ายตนเอง เผาตนเอง เบียดเบียนตนเอง ขาดเมตตาต่อตนเอง เหมือนกินยาพิษ เพราะโมหะ (โง่) แต่ใครเชื่อพระองค์ก็เป็นสุข เพราะถือเป็นของธรรมดา ให้ตั้งไว้ในอารมณ์ข้างมัน หรือวางเฉย หรือสักแต่ว่าหรืออูเบกขา จนถึงสังขารุเบกขาญาณในที่สุด
๔๙. **ภัย ๔-๕ อย่างในโลก เช่น คนมีทรัพย์ (โลกียทรัพย์) มีภัย** คือ ราชภัย, โจรภัย, อัคคีภัย, อุทกภัย และวาตะภัย ทั้ง ๕ ข้อ ล้วนแต่เป็นกฎของกรรมที่ตนทำไว้ทั้งสิ้น หรือคนเกิดมาในโลกมีภัย คือ ชาติภัย, ชราภัย, พยาธิภัย, มรณภัย แต่ภัยใหญ่ยิ่งก็คือภัยจากอารมณ์จิตของเรา ทำร้ายตัวเราเอง (ขอเพิ่มเติมอีก ๑ ภัย คือ ทุกขภัย หรือ ภัยจากกฎแห่งกรรม (วิบากกรรม) ต้องเปลี่ยนเป็นภัย ๕ อย่างแทน ให้ตรงตามสังขารหรือสังขาร ๕ แต่จริง ๆ แล้ว ภัยทุกชนิด ล้วนมีต้นเหตุมาจากกฎของกรรม ซึ่งเราเป็นผู้ทำไว้เองทั้งสิ้น
๕๐. **สุขในโลกกับสุขในธรรม** ต่างกันฟ้ากับดิน สุขในโลกจริง ๆ ไม่มี (มีแต่ทุกข์มากกับทุกข์น้อย) เช่น สุขในกาม-กิน-นอน ล้วนไม่ถาวร สุขจากโลกธรรมเป็นมายาหลอกคนโง่ สุขทางโลกจึงมีสภาพ ยิ่งสุขก็ยิ่งทุกข์ (เพราะถูกกิเลสมันหลอกต้มเอาจนสุข) ตายแล้วสูญ เอาอะไรไปไม่ได้เลย ส่วนสุขในธรรมนั้น ประเสริฐหนัก เพราะเป็นของจริง ดัดใจเราไปได้ (กรรมดี) ทั้งขณะยังไม่ตาย และเมื่อตายแล้ว (ดูข้อ ๔๖ ประกอบ)
๕๑. **โลกีย์มีเกิด-ดับ และสังขารแปรปรวนอยู่เป็นนิจ** (จิตไม่เสมอเหมือนโลกุตระ) โลกีย์จึงมีขึ้น ๆ ลง ๆ มีทั้งกุศลและอกุศลอยู่เสมอ
๕๒. **ผู้เห็นทุกข์จริง ย่อมอยู่เหนือทุกข์** เพราะชำนาญในการใช้สมถะและวิปัสสนาภาวนา ในสังขาร ๕ (เกิด แก่ เจ็บ ตาย พลัดพรากจากของรักของชอบใจ มีความปรารถนาไม่สมหวัง) จึงยกจิตออกจากกายและเวทนาได้ว่า กายคือกาย เวทนาคือเวทนา จิตคือจิต ไม่เกี่ยวกันด้วยปัญญา จึงมองเห็นทุกข์ได้ชัดเจนว่า ทุกข์เป็นของปกติของกาย เวทนา (สุข-ทุกข์) ต่างก็ทำ

หน้าที่ของตนไปตามปกติของกาย จิตมองเห็นทุกข์ของกายด้วยปัญญา จิตไม่ยอมหลงยึดว่ากายนี้เป็นเราเป็นของเรา จิตในขณะนั้นจึงพ้นทุกข์ ได้เลยมีความสุข เพราะอยู่เหนือทุกข์ มองเห็นทุกข์กายดูจมองเห็นบ้านที่กำลังไฟไหม้ แต่เจ้าของบ้านไม่ร้อน ไม่ทุกข์ เพราะยืนอยู่นอกบ้านที่กำลังไฟไหม้ นี่คือนิพพาน

๕๓. จะชนะมารต้องอาศัยภาวนา เพื่อระงับนิวรณ์ เพราะมารอาศัยอยู่กับใจ เป็นมารภายใน มันสิงใจอยู่จึงแก้ยาก ส่วนมารภายนอกแก้ง่ายมากกว่า เพราะเพียงเราไม่สนใจในมันเสียก็พ้นแล้ว (สำรวจอินทรีย์หรืออายตนะ) พระองค์แนะนำให้ใช้อริยมรรค ๘ เริ่มด้วยปัญญา คือ สัมมาทิฏฐิ มรรค ๘ ย่อเหลือ ๓ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เดินตามพระองค์ ไม่มีทางพลาดจากความเป็นพระ อริยะ
๕๔. วัฏฏโก โลโก เท่ากับโลกหมุนวน หาทที่สุดมิได้ (ไม่เที่ยง) เตี้ยวรัก เตี้ยวชัง (ยามรักน้ำดื่มผักว่าหวาน ยามชังดำทั้งวัน) เตี้ยวสุข-เตี้ยวทุกข์ ไม่แน่นอน เตี้ยวยัมหัวเราะ เตี้ยวร้องไห้ โลกจึงเป็นละคร เมออยู่เป็นนิจ เพราะคนในโลก ประมาท ไม่ชอบสร้างความคิด ชอบทำชั่ว พุดชั่ว คิดชั่ว ใจจึงชินต่อความชั่ว ซึ่งร้อนด้วยไฟเผาใจ (ราคะ โทสะ โมหะ) ตรงข้ามกับธรรมะ ซึ่งเป็นของเย็น ใช้น้ำดับไฟที่เผาใจได้อย่างดี แต่คนส่วนใหญ่ประมาทไม่ค่อยเชื่อพระองค์ โลกจึงร้อน เป็นทุกข์ วนเวียนอยู่อย่างเห็นทุกวันนี้ เพราะโลกมีวิชชาเป็นใหญ่
๕๕. โมกขธรรม หรือธรรมที่ทำให้พ้นโลก พ้นทุกข์ พ้นวัฏฏะ พ้นจากความตาย คือ เต สัง วุ ปะสะโม สุโข (การระงับความเกิดเสียได้อย่างแท้จริง เป็นสุดยอดของความสุข เท่ากับนิพพาน) พระองค์ให้หัวใจพระพุทธศาสนาไว้ ๓ ข้อ (โอวาทปาติโมกข์) คือ ให้ละชั่ว ให้ทำแต่ดี ให้ทำจิตให้ผ่องใสอยู่เสมอ และแนะนำวิธีปฏิบัติไว้ชัดเจน คือ อริยมรรค ๘ (ศีล สมาธิ ปัญญา หรือ ทาน ศีล ภาวนา)
๕๖. เมื่อไรความจริงแล้ว ความศักดิ์สิทธิ์มี ณ ที่ไหน ท่านหมายถึงพูดไม่จริงหรือโกหก ข้อนี้ตรงกับพุทธพจน์ที่ว่า “ผู้ใดก็ตามที่มีเจตนาโกหกผู้อื่นเพื่อประโยชน์ของตนเอง ผู้นั้นไม่มีความชั่วใด ๆ ที่เขาจะทำไม่ได้”

ขอวิจารณ์ว่า

ดี-ชั่ว- สุข-ทุกข์ บุญ-บาป นรก-สวรรค์-นิพพาน ล้วนมาจากความคิดทั้งสิ้น หรืออยู่ที่มโนกรรม เพราะ “ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า มีใจเป็นใหญ่ (ประเสริฐสุด) ทุกสิ่งสำเร็จได้ที่ใจ” ทุกอย่างเริ่มต้นที่ใจ มาจากใจ ใจเป็น

นาย วาจาและกายเป็นบ่าว โลกมนุษย์จึงเป็นที่ชุมนุม หรือที่ประชุมใหญ่เป็นแดนกลางระหว่างทางไปแห่งความดีและความชั่ว (ดูข้อ ๓๗)

๕๗. **ใจที่ไม่มีธรรมอยู่ย่อมเป็นทุกข์** เพราะจะตกอยู่ในอำนาจของกิเลส ตัณหา อุปาทาน และอกุศลกรรม สร้างแต่ความทุกข์ให้ตนเอง (เป็นภัย, เป็นยาพิษ, เป็นของเหม็น, เป็นขี้, เป็นความชั่ว, เป็นบาป-อกุศล, เป็นไฟนรกเผาใจตนเอง ส่วนธรรมเป็นมรรค เป็นเครื่องประพฤติ-ปฏิบัติ ช่มมานะที่จู่ที่กั้นขวางความดีไว้ให้หมดไป (ช่มมัจฉาทิฎฐิให้เห็นสัมมาทิฎฐิ) หักวงล้อของวัฏแห่งความชั่วด้วยอริยมรรค (คล้าย ๆ ข้อ ๒๘)
๕๘. **ผลไม้ย่อมออกผลตามฤดูกาล** เมื่อยังไม่ถึงเวลา (ฤดูกาล) ก็ยังไม่ให้ผล สิ่งนี้เป็นธรรมที่ลึก ต้องคิดพิจารณา จึงจะเกิดปัญญา เหมือนผลไม้ไปเร่งมันนอกเวลาที่มันจะให้ผล ย่อมเป็นทุกข์หรือสูญเปล่า หรือได้ไม่คุ้มเสีย เพราะฝืนธรรมชาติ ฝืนกฎธรรมชาติของมัน ธรรมะก็เช่นกัน บางคนหลงมากที่ไปแบกอารมณ์พระอรหันต์ พระอนาคามีไว้ แล้วทำไม่ได้ ทำไม่ไหว ก็เกิดท้อแท้ใจหมดกำลังใจ เป็นต้น หรือจะคิดว่า การเกิดมาเป็นคน เป็นมนุษย์ เหมือนเขาให้มาค้าขาย หากประมาทอวดดี ไม่เชื่อผู้รู้ คือ (พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์) ก็ขาดทุน หากโชคร้ายเพราะประมาทเป็นเหตุ ก็ต้องล้มละลายกลับไปอยู่นรกใหม่ ต้องใช้เวลาอีกนานแสนนาน กว่าจะได้กลับมาทำการค้าใหม่ ข้อนี้มีธรรมย่อ ๆ ในข้อ ๔๑
๕๙. **ดับภพทั้ง ๓ ได้ที่ใจแห่งเดียว** เพราะธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า มีใจประเสริฐสุด (เป็นใหญ่) ทุกสิ่งสำเร็จได้ที่ใจ กิเลสทุกตัวอยู่ที่ใจ เกิดที่ใจ จึงต้องดับที่ใจ มารก็คือกิเลส มันตัวเดียวกัน ใช้วิธีสัจหาเหตุให้พบ แล้วก็ดับเหตุนั้นเสีย

พล.ต.ท. นพ.สมศักดิ์ สืบสงวน ผู้รวบรวม

อาจารย์ธรรม

ของ : พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต

โวหารของท่านอาจารย์มั่น

เลือกเอาเฉพาะที่เหมาะสมแก่จริตและนิสัยของผู้บันทึกเท่านั้น

๑. ปัญญา กับสติ ให้รู้เท่าทันกัน
๒. ในโลกนี้เป็นธาตุทั้งนั้น ให้รู้เท่าทันกับธาตุ แต่อย่าหลงตามธาตุ
๓. ให้เห็นอยู่ในปัจจุบันธรรม อย่าส่งจิตออกไปอนาคตและอดีต
๔. ธาตุ ๘๔,๐๐๐ ออกมาจากจิตทั้งหมด
๕. ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน เป็นสิ่งลึกลับที่สุด
๖. ถ้าส่งจิตออกนอกร่างกายเป็นมิจฉาทิฏฐิ ถ้ารู้เห็นอยู่ในภายในกับจิต จัดเป็นสัมมาทิฏฐิ
๗. นักปฏิบัติต้องกล้าหาญ ไม่กลัวตาย จึงจะรู้ธรรม เห็นธรรม
๘. ให้รู้ธาตุ เห็นธาตุ จิตจึงจะไม่ติดราคะ (มองทุกอย่างในโลกเป็นธาตุ) เท่ากับข้อ ๒
๙. อย่าเพ่งจิตออกนอกตัว ให้รู้เห็นอยู่ในตัว หากรู้จักตัวเองดีแล้ว จึงจะรู้อื่นได้ดี (คล้ายข้อ ๖)
๑๐. ให้แก่ปัจจุบัน (ให้เป็นสุขอยู่เสมอ) เมื่อแก่ได้ (อยู่แต่ปัจจุบัน ภาพที่ ๓ จะหลุดหมด (มนุษย์, เทวดา, พรหม) ให้ลบอารมณ์ภายนอกให้หมด จึงจะเข้าอารมณ์ภายในได้ เพ่งออกนอกตัวเป็นสมุทัย เป็นทุกข์ เป็นมิจฉาทิฏฐิ เพ่งในตัวคือ กาย เวทนา จิตของตนเองเป็นสัมมาทิฏฐิ
๑๑. ธรรมะชี้กายกับจิต เป็นคัมภีร์เดิม
๑๒. นะโม นะเท่ากับน้ำ โมเท่ากับดิน (ท่านว่าย่อจาก ๒ คำ คือ อิกับอะ) อีเท่ากับอิติปิโสฯ อะเท่ากับอรหัง ใครศึกษาและเข้าใจคุณทั้ง ๙ ของพระพุทธเจ้าแจ้งดีแล้ว ก็ได้ความรู้อย่างหาประมาณมิได้จากอิกับอะ
๑๓. ต้องทำจิตให้เป็นเอก (เป็นหนึ่ง) เพื่อสงเคราะห์ธรรมให้เป็นเอก (ตรงกับพระพุทธเจ้าตรัสไว้ ความว่า มีสมาธิได้แค่ไหน ก็เกิดปัญญาได้แค่นั้น เป็นปฏิภาคกันระหว่างสมาธิกับปัญญาครั้งใดที่มีสมาธิน้อย ก็เกิดปัญญาน้อย)

๑๔. ปฏิภาคนิมิต ต้องมีวาสนา จึงจะเกิดได้ ส่วนอุคคหนิมิตเป็นของไม่ถาวร แต่ใครที่เข้าใจพิจารณาให้ชำนาญแล้ว ก็เป็นปฏิภาคนิมิต ปฏิภาคนิมิตเป็นส่วนหนึ่งของปัญญา
๑๕. ผิดมาก่อนถูก เท่ากับโง่มาก่อนฉลาด เท่ากับความผิดเป็นครู เท่ากับความผิดจึงเป็นเหตุ ส่วนความถูกเป็นผล เท่ากับต้องเห็นความชั่วที่ตนก่อน (ความผิด) จึงจะละความชั่วได้ แต่เคล็ดสำคัญของการปฏิบัติ คือ ต้องเริ่มด้วยสัมมาทิฏฐิ เพราะเริ่มด้วยมิจฉาทิฏฐิ มิจฉาอีก ๗ ตัว ก็เกิดตามมา ยิ่งเข้าป่าลึกเข้าไปทุกที
๑๖. เหตุ ปัจจะโย โหติ ธรรมทั้งหลายเกิดเพราะเหตุ ดับเพราะเหตุฯ
๑๗. ธรรมทั้งหลายเกิดขึ้นแล้วอย่าเพิ่งย้าย มันเต็มแล้วมันย้ายเอง พระโยคาวจรเมื่อท่านละกิเลสส่วนใดได้แล้ว ท่านไม่เวียนกลับมาละอีก เพราะมรรคประหารกิเลสส่วนนั้นสิ้นไปแล้ว มีแต่ไปข้างหน้า ฆ่ากิเลสที่เหลืออยู่ให้หมดไป
๑๘. เปเรตชัตตขวางการปฏิบัติ ที่ได้ทำจิตไม่ได้ดี ก็เพราะพวกนี้จะต้องทำบุญให้ทาน อุทิศให้เขาโมทนา เมื่อเขารับได้ก็ไปเกิด ณ ที่อื่น
๑๙. แก่ความโกรธ เขาโกรธเรา แต่เราอย่าโกรธตอบ ให้พิจารณาที่ใจเราจนบริสุทธิ์ สะอาดถึงที่สุดก่อนแล้ว จึงค่อยยกธงชัยขึ้น (คงหมายถึงชนะใจตัวเองแล้ว ให้อภัยทานแก่ใจตนเองแล้วดับไฟภายในของตนเองได้ดีแล้ว) มีอะไรก็สงเคราะห์แก่เขาผู้ยังประมาทอยู่ ไม่นานเขาก็กลับดีเองกลับคืนดี ถ้าไม่กลับคืนดี มีหวังวิบัติถึงตายทีเดียว
๒๐. บังคับจิตไม่ได้ แต่สอนจิต, อบรมจิตได้ ด้วยอุบายต่าง ๆ ปกติจิตไม่อยู่นิ่ง ต้องให้เกาะสิ่งใดสิ่งหนึ่งไว้ พระองค์จึงมีอุบายมากมายให้สอนจิต อบรมจิต เพราะรู้ว่าบังคับจิตได้ไม่นาน
๒๑. ทำกรรมฐาน ๕ จนเห็นกายเป็นอสุภะ เป็นยาปรมัตถ์ แก่โรคจิต (โรคระคะ โทสะ และโมหะ) วันบรรพชา อุปสมบท อุปัชฌายะ ต่างก็ให้กรรมฐาน ๕ แก่ศิษย์ทุกคน แต่มักลืมนำไปปฏิบัติให้เกิดผล
๒๒. ข้อนี้ได้จากสนทนาการธรรม อารมณ ๓ หรือ อารมณ ๕ ระคะ โทสะและโมหะ แต่พระธรรมแยกออกเป็น ๓ หมวดใหญ่ ๆ คือ กุศลลาภมา, อกุศลลาภมา และอัพยาगतลาภมา ท่านแนะนำให้ทรงอยู่ในอัพยาคตา แต่มันก็ยังแยกออกเป็น ๓ ระดับ คือ หยาบ กลาง ละเอียด ซึ่งโดยธรรมชาติก็มีอยู่แล้ว เช่น ขณะเดินผ่านคนที่เราไม่รู้จัก พอตาเห็นรูป แต่ก็ไม่เกิดอารมณ์พอใจ

หรือไม่พอใจ แต่ทรงอยู่ในอารมณ์เฉย ๆ (เพราะไม่รู้จัก) แต่หากคนนั้น เป็นคนรู้จัก และเป็นศัตรูกับเรามาก่อน (อกุสลา) ขึ้นมาแทน จิตก็ปรุง แต่งไปตามสัญญาที่อกุศลแทน ดังนั้น แม้จะเป็นอารมณ์อัพยากตาก็ตาม ยังแบ่งเป็นอัพยากตาของโลภีกับโลกุตระอีก ซึ่งจะนำไปสู่อุเบกขารมณ์ และเกิดสังขารุเบกขาญาณในที่สุด

๒๓. ปัญญา กับสติให้รู้เท่าทันกัน พิจารณา กาย จิต ความไม่เที่ยงของสังขาร ให้เห็นเป็นธรรมดาไปเรื่อย ๆ ทำความรู้อยู่ในนั้น ให้เห็นในนั้นถ้า (ปัญญา มากกว่า สติเท่ากับ ฟุ้งซ่าน)
๒๔. ธรรมที่ลึกลับ ไม่ควรพูดให้คนอื่นรู้ เพราะหากเขาไม่เห็น ตามเรา ธรรมนั้นจะ เสีย ต้องพูดต่อผู้ปฏิบัติเหมือนกัน เช่น มองเห็นทุกอย่างในโลกเต็มไปด้วย ความทุกข์ แต่อารมณ์ใจมันไม่ทุกข์ ซึ่งเป็นสุดยอดของพระธรรม ที่พระองค์ต้องการให้เรา รู้เราเห็นก็ตรงนี้แหละ เท่ากับผู้ใดมองเห็นทุกข์ได้ ทั้งหมดตามความเป็นจริง แต่จิตอยู่ในสังขารุเบกขาญาณทั้งหมดตาม ความเป็นจริง ผู้นั้นเป็นพระอรหันต์ (๔ บรรทัดล่างนั้น เป็นของพระราช พรหมยาน)
๒๕. โลกุตระอยู่เหนือไตรลักษณ์ ไตรลักษณ์บังคับโลกีย์ได้ทุกอย่าง เว้นแต่ โลกุตระเท่านั้น
๒๖. มุตโตทัย หลวงปู่หลุยกล่าวว่า เป็นของวิเศษ ครูบาอาจารย์สมัยก่อนที่ได้ธรรมะ กัน อย่าง ท่านขาว ท่านแหวน ท่านอ่อน ท่านฝัน ท่านวัน ท่านจวน ท่านก็ได้มา จากมุตโตทัยนี้แหละ

(หลวงปู่หลุย ท่านเป็นผู้บันทึกเอาไว้)

อาจารย์ธรรม

ของ : พระอาจารย์บุญ ปัญญาโช

เลือกเอาเฉพาะที่เหมาะสมกับจริตและนิสัยของผู้บันทึก

๑. ปฏิภาคนิมิต เกิดจากผลของสมาธิ เมื่อเห็นจริงตามปฏิภาคนิมิตแล้วเป็นตัวปัญญา
๒. สิ่งที่หักปฏิบัติต้องไม่ลืม ๔ อย่าง (เมื่ออยู่กับอาจารย์)
 - ก) นอนที่หลังอาจารย์ โดยต้องเก็บกวาดของและเสนาสนะก่อนจะนอน
 - ข) ตื่นก่อนอาจารย์ โดยจัดของอาจารย์ที่ใช้ล้างหน้า ไปจนถึงออกบิณฑบาต
 - ค) ฉันทที่หลังอาจารย์ โดยจัดอาหารแบ่งอาหารให้ และให้ท่านลงมือฉันทก่อน
 - ง) อิมก่อนอาจารย์ โดยจัดน้ำล้างมือ แล้วคอยเก็บบาตรล้างเก็บของให้อาจารย์
๓. แก่บ้า ให้ละวิตก วิจารณ์ โดยทำอุเบกขาก็หาย บ้าเกิดจากสมาธินิมิต จงอย่าอธิฐานจิตในนิมิตนั้นว่าเป็นของดี อย่าเชื่อนิมิตนั้นว่าเป็นของจริง รวมทั้งวิปัสสนูด้วย ล้วนเกิดจากสมาธิภาวนาทั้งนั้น อย่าเชื่ออารมณ์และเชื่อจิตของตน เพราะของเหล่านี้เป็นตัวกิเลส ทำให้จิตไม่ปกติมีขึ้น ๆ ลง ๆ (ขออนุญาตเพิ่มเติมว่า คำว่าอย่าเชื่อนิมิตนั้น ให้เพิ่มเติมว่า อย่าปฏิเสธด้วย ทำจิตเป็นอุเบกขา เท่ากับอัพยาภุต เวลาและการปฏิบัติจะเป็นเครื่องตัดสิน ปัญญาจะบอกเองว่าควรเชื่อหรือไม่ควร ใช้ไตรลักษณ์ประจำจิตอยู่เสมอ

(พล.ต.ท. นพ.สมศักดิ์ สืบสงวน ผู้รวบรวม)

ศีล นิพพิทาญาณ

และโคตรภูญาณ

ท่านพระสุรจิตเทศน์ที่โรงพยาบาลพระมงกุฎฯ เมื่อพุทธศักราช ๒๕๓๘

- ใ้อัคำว่าเป็น็ ๑ อยาก ๑ เพราะว่ามันยังไม่ทรง เข้าใจมึ๊
- นิพพิทาญาณจริง ๑ นี้ ท่านเป็อท่านทรง มันเป็อจริง ๑ เป็อจนมันไม่เอาอะไร ใ้อัตัวนี้มันเป็อจริง ๑ มันเห็นร่างกายนี้มันไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา ๑ มันเห็นความเปลี่ยนแปลงของร่างกาย มันเห็นความไม่เป็นสาระ ในเมื่อโลกทั้งโลกนี้ ดูแล้วไม่เป็นสาระ มันมีแต่ความเป็อหน่ายในโลก เป็อหน่ายในขันธ ๕ คราวนี้ถ้ามันเป็ออยู่อย่างนั้น แล้วจิตไม่สามารถจะถอนความเป็อได้ มันก็อาจจะฆ่าตัวตายได้ เพราะมันเป็น มันเป็อมาก เข้าใจมึ๊
- จิตก็จะต้องหาทางออกให้ได้ ออกจากนิพพิทาญาณ คราวนี้ถ้าจิตจะออกจากนิพพิทาญาณ จิตนั้นจะต้องเห็นธรรมดาของโลก เห็นธรรมดาของร่างกายว่ามันเป็น็อย่างนี้ มันต้องทุกข์อย่างนี้ มันต้องสกปรกอย่างนี้ เราอยู่กับคนที่มีกิเลส เราก็ต้องถูกกิเลสกระทบอย่างนี้ มันหนีไม่พ้นหรือ ใ้อัโลกนี้มันสกปรกไปด้วยกิเลสของคน เข้าใจมึ๊
- เราอยู่กับคนที่มีกิเลส เค้าก็สาดกิเลสมาหาเรา มันก็มีแต่ความเดือดร้อน ใ้อัความวุ่นวายทั้งหมดมันก็มาจากกิเลส ทำให้ใจเห็นธรรมดาให้ได้ จิตที่มองเห็นธรรมดาและยอมรับนับถือในธรรมดาตรงนี้แหละ คือ โคตรภูญาณ มันต่อเนื่องกันกับนิพพิทาญาณ ถ้าจิตไม่สามารถออกจากนิพพิทาญาณได้ เข้าโคตรภูญาณไม่ได้ก็เสรีจอยู่ตรงนั้นแหละ คราวนี้บางคนพอเป็อเข้ามามาก ๑ ใ้อันิพพิทาญาณมันก็ถอยไม่เอา ๑ คือ ไม่ยอมพิจารณาต่อ กลัวว่าจะฆ่าตัวตาย กลัวว่าจะไปผิดทางแล้วมันก็ถอยกลับเข้าไปถูขุ่นเลย จิตมันจะไม่ก้าวต่อ เข้าใจมึ๊
- เราต้องไม่ถอยจากตรงนั้น ต้องพิจารณาต่อไป แต่ขณะที่พิจารณาต่อไป ต้องมองเห็นความจริงของโลกว่าความจริงมันเป็น็อย่างนี้ ร่างกายของคนทุกคนมันเป็น็อย่างนี้ ร่างกายไม่มีของใครดีหรือ มันมีแต่ความเสื่อม มันมีแต่ความทุกข์ มันมีแต่ความปวดเมื่อย มันมีแต่มองดูแล้ว ร่างกายเราตั้งแต่ตื่นจนหลับ มันไม่มีคุณให้เราเลย เราหาเลี้ยงมันเท่าไร มันไม่เคยเชื่อฟังเรา มันมีแต่ทำโทษให้เราทั้งนั้น เราคือจิต ทำโทษให้เราตรงไหน ตรงที่ต้องคอยดูแลรักษามัน ทำโทษตรงที่ว่า เรา

ต้องโดนกระทบกระทั่งกับอารมณ์ต่าง ๆ ก็เพราะว่าเรามีร่างกาย ถ้าเราไม่มีร่างกายก็ไม่ต้องดูแล ก็ไม่ต้องกระทบอารมณ์ต่าง ๆ ใช่มั้ย

- อารมณ์ที่กระทบกับบุคคลบ้าง รอบข้างต่าง ๆ นี่ มันเป็นความทุกข์ ทั้งระคะ ทั้งโทสะ ทั้งโมหะ เพราะเรามีร่างกายเราถึงกระทบ ถ้าร่างกายไม่มีมันไม่กระทบหรอก อย่างคนที่เค้าว่าเค้าตำหนิ เค้าตำหนิกาย ไม่มีใครตำหนิจิตหรอก ถูกมั๊ย
- เค้าตำหนิกาย แต่จิตมันไปยึดกาย จิตมันก็โกรธ มันก็เป็นโทสะไป ใช้อารมณ์เหล่านี้มันก็เกิดเพราะเรามีกาย เข้าใจมั๊ยเนี่ย
- กายมันไม่มีคุณ มันมีแต่โทษ ให้มันเห็นความจริงของกายภายนอก พอจิตมันวางลงธรรมดาได้ ตัวธรรมดาตัวนี้แหละคือโคตรภูญาณ คราวนี้ตรงโคตรภูญาณนี้ก็เหมือนกัน ต้องทรงธรรมดาให้อยู่ ถ้าทรงไม่อยู่ จิตมันก็ถอยกลับไปสู่ปุถุชนเหมือนกัน คราวนี้ทรงให้อยู่ ทรงให้มันเห็นอยู่ตลอดเวลาว่า โลกทั้งโลกมันไม่มีอะไรดี ให้มันเห็นความจริงของโลกให้ได้ พอจิตมันทรงอยู่ได้แล้ว จิตมันจะทันโคตรภูญาณ พอพ้นโคตรภูญาณจะเข้าพระโสดาบัน เวลาอยู่ในโคตรภูญาณ หลวงพ่อท่านถึงบอกว่ามันเหมือนกับเหยียบอยู่ลำรางข้างหนึ่งเป็นโลกีย์ อีกข้างเป็นโลกุตระ ถ้าหากว่าจิตเวลานี้มันก้าวอยู่สองข้างคร่อมอยู่ ถ้ามันมีกำลังพอ มันก็พ้นจากโลกีย์ไปเข้าโลกุตระ ถ้ากำลังมันไม่พอ เตี้ยมันก็ถอยกลับมาโลกีย์ใหม่ เข้าใจมั๊ย
- คราวนี้กำลังมันอาจไม่พอ มันก็อยู่ที่เราขยันไม่ขยัน อยู่ที่ปัญญาของเรา ถ้าหากว่าทำ ๆ แล้วเตี้ยมันก็ถอยบ้าง คือ กิเลสมันพาให้ทำอยู่เรื่อย ว่ากันตรง ๆ กิเลสมันจะจุดให้ถอยหลัง ถ้าเราไม่เชื่อกิเลส อย่างที่ท่านบอกว่า ต้องมีวิริยะบารมี ต้องมีขันติบารมี คือไม่ยอมเชื่อกิเลส เราบากบั่นเอาชนะมันให้ได้ อย่างเตี้ย ยังไงมันก็ชนะ แต่ถ้าหากว่าเราบารมีไม่พอ เตี้ยมันก็ถอยหลังกิเลสมันคอยจุดไม่ให้ขาก้าวไปข้างหน้า มันก็เข้าพระโสดาบันไม่ได้ จิตมันต่อเนื่องอยู่อย่างนี้
- คำถาม การเป็นพระโสดาบันนี้ ยากตรงไหนคะ
- คำตอบ ยากตรงศีล ยากตรงศีล พระพุทธเจ้าบอกว่า บุคคลจะเข้าถึงพระโสดาบันได้ ต้องมีศีลเป็นอธิศีล เคยได้ยินมั๊ย
- บุคคลจะเข้าถึงพระอนาคามีได้ ต้องมีจิตเป็นอธิจิต จะเข้าถึงพระอรหันต์ได้ ต้องมีปัญญาเป็นอธิปัญญา คราวนี้จะมีศีลเป็นอธิศีล เราก็ต้องมาดูว่ายังไงเรียกว่าอธิศีล จะทำอย่างไรให้ศีลของเราเป็นอธิศีล ให้เราไปย้อนดูคำสอนของหลวงปู่ หลวงพ่อ

ท่านบอกว่าจะทำศิลปะให้เป็นอริศิลป์ ต้องรักษาศิลปะ ๓ ชั้น คือ ไม่ละเมิดศิลปะด้วยตนเอง ไม่ยู่ให้บุคคลอื่นละเมิดศิลปะ แล้วไม่ยินดีเมื่อบุคคลอื่นละเมิดศิลปะ เคยได้ยินมั๊ย

- เคยได้ยินหรือเปล่า คราวนี้เราก็มาดูคำสอนของท่าน ปกติเวลาที่เรารักษาศิลปะเนี่ย เรามีความรู้สึกว่า ถ้าเรารักษาศิลปะ ครบทุกข้อ ไม่ละเมิดซักข้อหนึ่ง เราก็ถือว่าเรามีศิลปะบริสุทธิ์ ถูกมั๊ย
- แต่ตรงนี้หลวงพ่อบอกว่ายังไม่ใช้ศิลปะบริสุทธิ์ มันยังเป็นเพียงแค่ศิลปะไม่ขาดเท่านั้นเอง ตรงนี้เพียงข้อแรกไม่ละเมิดศิลปะนั่นเอง เข้าใจมั๊ย
- ในขณะที่เราไม่ละเมิดศิลปะด้วยตนเองนั้น บางครั้งเราไปยู่บุคคลอื่นทำ เราไม่ทำเอง แต่ใช้ให้เค้าทำ อย่างบางที่บ้านของเรา หรือว่าห้องของเรา บางที่ยุงมันเยอะหรือแมลงสาปมันเยอะ ไม่ทำเองหรอก แต่ใช้เด็กทำ เรากลัวบาปแต่โยนบาปไปให้เขา ไอ้ตรงนี้สัตว์ก็ตายเพราะเราเป็นเหตุ แล้วศิลปะของเราจะบริสุทธิ์ได้อย่างไร เข้าใจมั๊ย
- และศิลปะก็ยังไม่บริสุทธิ์ไม่ได้ เราไม่ทำเองด้วย แล้วเราไม่ยู่บุคคลอื่นเขาทำด้วย แล้วศิลปะจะบริสุทธิ์หรือยัง มันก็ยังอยู่ดี เพราะบางครั้งจิตเรายังคิดละเมิดศิลปะ ไอ้จิตคิดละเมิดศิลปะนี้ มันจิตคิดยังไง จิตไปยินดีการละเมิดศิลปะของบุคคลอื่น อย่างสมมุติบ้านเรา หรือว่าห้องเราก็แล้วแต่ บางที่ยุงมันเยอะ แมลงสาปมันเยอะ เราไม่ทำด้วย เราไม่ใช้ให้เด็กทำด้วย แต่เด็กมันมาเห็นว่ายุงมันเยอะ แมลงสาปมันเยอะ มันหวังดีทำให้เรา เรากลับมาถึงมันไม่มี ยุงไม่มีแมลงสาปไม่มีดีนี่หว่า มันอุตสาหะช่วยทำให้ นี่ไปยินดีเค้าฆ่าสัตว์ ถูกไม่ถูกจิตยินดีแค่นี้ จิตมันก็ไม่บริสุทธิ์ในศิลปะ ถูกมั๊ย
- ท่านถึงบอกว่าศิลปะยังงี้ที่ศิลปะจะบริสุทธิ์ยังงี้ ? พร้อมกาย ทั้งวาจา ทั้งใจ คือ ไม่ละเมิดด้วยตนเองด้วย ปากต้องไม่ยู่บุคคลอื่น ใจก็ไม่ยินดีในการละเมิดศิลปะของบุคคลอื่นเค้า มันต้องบริสุทธิ์พร้อมกัน ทั้งหมดอย่างนี้จึงจะเรียกว่าอริศิลป์ เข้าใจมั๊ย
- คำว่าอริศิลป์นะ คราวนี้เมื่อจิตเป็นศิลปะ จิตรักษาศิลปะได้มั่นคง เวลานั้นศิลปะมันจะเข้าถึงจิต มันจะรักศิลปะจริง ๆ พอจิตเป็นศิลปะขนาดนั้น จิตมันจะเหมือนศิลปะที่เป็นเหมือนพ่อเหมือนแม่เราเลย คอยระวังไม่ให้เราตกไปในที่ชั่ว ระวังไม่ให้เราละเมิดศิลปะ เวลานั้นจิตมันจะรักศิลปะจริง ๆ จิตรักษาศิลปะแล้วนั้น จิตจะมีความสงบ จิตจะมีความเยือกเย็น มันจะมองเห็นเลยว่าเราเนี่ย แม้แต่คิดชั่วก็

ไม่มี อย่างว่าแต่ทำชั่วเลยนะ ใจกายมันไม่ทำอยู่แล้ว ถ้าลองรักษาศีลถึงจิตนี้ ปากก็ไม่พูด กายก็ไม่ทำ แม้แต่จิตคิดชั่วยังไม่มีเลย จิตคิดละเมิดศีลยังไม่มี เมื่อจิตไม่คิดละเมิดศีล จิตก็มีแต่ความเยือกเย็น จิตก็มีแต่ความสงบ ถูกมัย

- เมื่อจิตมีความเยือกเย็น จิตมีความสงบ ใจตัวความเยือกเย็น ความสงบตรงนั้นนะ มันจะทำให้มองเห็นกิเลสในใจชัด ศีลที่ท่านแปลว่าเย็นนะ ที่ท่านแปลว่าเย็น เพราะผู้ที่รักษาศีลใจจะเย็น เมื่อจิตมีความเยือกเย็น มันก็เห็นกิเลสในใจชัด ใจตัวปัญญาตัดกิเลสมันก็จะตามมาเอง จิตของผู้ไม่มีศีลจิตจะเร่าร้อน ถึงแม้ว่าผู้นั้นจะมีสมาธิขนาดไหนก็แล้วแต่ รับรองได้ว่าจิตเร่าร้อน จิตไม่สงบ อันนี้จริง ๆ นะ เขาอาจจะสงบ เขาอาจจะมีความสมาธิถึงฌาน ๔ ถึงอภิฌาน ๕ แต่ความสงบอันนั้นมันเป็นความเร่าร้อน มันสงบอยู่บนความเร่าร้อน (ตัวอย่างคือท่านเทวทัต)
- คำถาม ถ้าอย่างนี้ถ้าเราทรงอธิจิตก็แสดงว่า กรรมบถ ๑๐ ก็รวมด้วย ใช่มัยคะ
- คำตอบ คำว่ากรรมบถ ๑๐ มันอย่างนี้นะ เรื่องศีล ๕ กับกรรมบถ ๑๐ เนี่ย ศีล ๕ เป็นคุณสมบัติพระโสดาบัน กรรมบถ ๑๐ เป็นคุณสมบัติของพระสกิทาคามี คราวนี้เราเอาเบื้องต้นพระโสดาบันให้ได้ดีกว่า เอาแค่ศีล ๕ ข้อนั้น เอาให้มันเป็นอธิศีลให้ได้ เข้าใจมัย เอาตรงนี้ให้สำคัญ
- คำถาม ถ้าเป็นอธิศีลแล้วนี้ กรรมบถ ๑๐ จะตามมาทีหลัง
- คำตอบ มันจะง่ายขึ้น เพราะเรารักษาศีลด้วยจิต กรรมบถ ๓ ข้อทำ ยันเป็นจิต เข้าใจมัย ในเมื่อศีล ๕ เรา รู้จักใช้จิตรักษาศีล คือ รักษาศีลด้วยจิตแล้ว ใจ ๓ ข้อทำ ยันมันทำไม่ยากเข้าใจนะ บางตัวมันใกล้เคียงกัน มันจะดึงกันขึ้นมา

ประสบการณ์

จากการปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนาของข้าพเจ้า

โดย : พลตำรวจโท นายแพทย์ สมศักดิ์ สืบสงวน

ข้าพเจ้า เริ่มต้นปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนาเมื่ออายุ ๔๗ ปี ซึ่งข้าและประมาทมากไปหน่อย เพราะความตายเป็นของเที่ยง แต่ชีวิตเป็นของไม่เที่ยง โชคยังดีที่ยังไม่ตายเสียก่อนจะได้ปฏิบัติ ทั้ง ๆ ที่เกิดมาเป็นชาวพุทธ ได้พบพระพุทธศาสนา แต่ไปคิดผิด ๆ ว่าไว้แก่เสียก่อนจึงค่อยปฏิบัติก็ได้ หมายถึงปลดเกษียณออกจากราชการแล้วค่อยปฏิบัติก็ยังทัน จึงได้เก็บสะสมหนังสือแจกในงานศพไว้มากมายโดยไม่ได้อ่าน แต่เมื่อเกิดความทุกข์ เพราะมีความปรารถนาไม่สมหวังขึ้นกับตน เมื่อ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ จุดนี้แหละเป็นจุดเริ่มต้นในชีวิตของการปฏิบัติธรรมของข้าพเจ้า (รายละเอียดขออนุญาตไม่เขียนเพราะเป็นเรื่องน่าเบื่อของผู้อื่นและก็เป็นอดีตไปแล้ว)

พอเข้าปี ๑๗ พระท่านก็มาโปรด ท่านมาถูกจังหวะพอดี เพราะหากมาตอนที่ข้าพเจ้ายังไม่เห็นทุกข์ โอกาสที่ข้าพเจ้าจะเห็นธรรมะนั้นยาก หากเข้ามาในจังหวะนี้ก็เห็นง่าย สอนให้เข้าใจได้ง่าย ตามพุทธพจน์ที่ทรงตรัสไว้ตอนหนึ่งว่า “ที่ตถาคตเพียรสอนพวกเธออยู่นี้ จุดประสงค์ก็เพื่อให้พวกเธอได้เห็นทุกข์ตามความเป็นจริง เพราะตราบใดที่พวกเธอยังไม่เห็นทุกข์ พวกเธอก็ไม่มีทางพ้นทุกข์ไปได้” ทุกข์เป็นอริยสัจ (ทุกข์สัจ)

อีกตอนหนึ่งทรงตรัสว่า “ผู้ใดเห็นทุกข์ ผู้นั้นเห็นธรรม ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต” อีกตอนหนึ่งทรงตรัสว่า “พระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ ต่างก็บรรลुเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยอริยสัจด้วยกันทั้งสิ้น และพระสาวกของตถาคตต่างก็บรรลुเป็นพระอรหันต์ด้วยอริยสัจด้วยกันทุกองค์ มีทางนี้ทางเดียว ทางอื่นไม่มี”

อีกตอนหนึ่งในมหาปริณิพพานสูตร อันเป็นพระสูตรสุดท้ายที่พระองค์ทรงตรัสสอนไว้ ก่อนจะเข้าสู่ปริณิพพาน ขอยกเอาแต่บางตอนที่ข้าพเจ้าเห็นว่าควรนำมาเขียนไว้ให้พวกเพื่อนแพทย์ได้รับทราบ

๑. หลังจากที่พระองค์ทรงปลงอายุสังขารแล้ว หมายความว่า นับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไปอีก ๓ เดือน พระองค์จะทรงเข้าสู่การดับขันธปริณิพพาน

๒. พระอานนทวิตกว่า หากพระองค์ไม่อยู่แล้ว ใครจะเป็นผู้ทำนายว่า พระองค์นี้องค์นั้นตายแล้ว จิตเขาจะไปอยู่ที่ไหน ทรงตรัสว่า ให้ใช้สังโยชน์ ๑๐ เป็นเครื่อง

ตัดสิน ผู้ใดตัดสังโยชน์ ๓ ข้อแรกได้ ก็เป็นพระโสดาบัน หรือพระสกิทาคามี (ตัดให้หายาบ ๆ หรือกลาง ๆ หรือให้ละเอียด เพราะพระโสดาบันมี ๓ ระดับ ขอไม่เขียนรายละเอียด) หากตัดสังโยชน์ ๕ ข้อแรกได้ ก็เป็นพระอนาคามี หากตัดสังโยชน์ได้หมด ๑๐ ข้อก็เป็นพระอรหันต์

๓. ระหว่าง ๓ เดือนนี้ พระพุทธองค์ไม่สอนพระวินัย พระสูตร และพระอภิธรรม แต่สอนอยู่เพียงแค่ว่า ศีล สมาธิ ปัญญา เท่านั้น ทรงเน้นตัวปฏิบัติเพื่อให้พ้นทุกข์เท่านั้น (ซึ่งย่อมาจากอริยมรรค ๘)

๔. พระอานนท์วิตกว่าหากพระองค์ไม่อยู่แล้ว พระองค์จะตั้งใครเป็นตัวแทน ทรงตรัสว่า **“พระธรรมจักเป็นศาสดาแทนเรา”** หมายความว่า ความเป็นพระพุทธเจ้ามิได้อยู่ที่ชั้น ๕ หรือร่างกายของพระองค์ แต่อยู่ที่พระธรรมต่างหาก

จุดนี้เองที่มีผู้เข้าใจผิดกันมาก กลัวว่าพระพุทธศาสนาจะเสื่อม ความจริงพระธรรมไม่มีคำว่าเสื่อม เพราะเป็นสัจธรรมคือจริงอยู่ตลอดเวลา ที่เสื่อมคือจิตของคนที่ยังหนออยู่ด้วยกิเลส ตัณหา อุปาทาน และอกุศลกรรมเท่านั้น ที่เสื่อมไปจากความดีในพระพุทธศาสนา

อีกจุดหนึ่งก็คือ คนเข้าใจผิดคิดว่าในเมื่อร่างกายของพระองค์ถูกเผาไปหมดแล้ว แล้วเราจะพบพระพุทธเจ้าได้อย่างไร จุดนี้คนส่วนใหญ่ที่ไม่ได้ปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง ปฏิบัติเพียงแค่อ่านศึกษาคัมภีร์ตามปริยัติ แต่มิได้นำไปปฏิบัติให้เกิดผล ตัวจริงของพระพุทธศาสนาอยู่ที่ผล จริงที่ผลไม่ใช่จริงตามตำราหรือตัวหนังสือ ใครปฏิบัติได้ถึงไหนก็หมดสงสัยได้ในจุดนั้น และรู้ได้ เห็นได้เฉพาะตน (ธรรมของตถาคตเป็นปัจเจกตั้ง) ดังนั้น คนใดรู้แค่ตำรา รู้แค่ตัวหนังสือจึงยังรู้ไม่จริง ข้าพเจ้าขออุปมาอุปไมยว่ารู้แค่ทฤษฎีเท่านั้น (ชั้นอนุบาลเท่านั้น)

สรุปว่า เราจะสิ้นความสงสัยได้ในพระพุทธศาสนา ด้วยการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระองค์เท่านั้น ถึงเมื่อไรก็จะสิ้นสงสัยเองในขณะจิตนั้น และจะรู้ได้ด้วยตนเองเฉพาะตน เรื่องของพระพุทธศาสนาจึงละเอียด ประณีต ยากยิ่งนักที่ปุถุชนคนธรรมดา ๆ จะฟังเข้าใจได้

ความจริงจิตเป็นอมตะไม่มีคำว่าตาย ผู้ตาย คือ ชั้น ๕ หรือร่างกาย จิตสร้างกรรมอะไรไว้ ยึดสิ่งใดไว้ก็ไปตามนั้น คือ ไปตามกรรม พระองค์จึงใช้คำว่า จิต หรือตัวเราจริง ๆ ไม่เคยตาย พอร่างกายพังหรือตายหรืออนัตตา เราหรือจิตที่อาศัยอยู่ก็ต้องไปเกิดใหม่ตามกรรมที่ตนทำเอาไว้เอง ตามกฎของกรรม คือ ทำดีก็ได้ดี (สุคติ) ทำชั่วก็ไปไม่ดี (ทุคติ)

เพื่อความเข้าใจในจุดนี้ ซึ่งค่อนข้างจะเข้าใจยาก จึงขอยกเอาบุคคลผู้หนึ่งในโลกมนุษย์ ซึ่งทุกคนรู้จักท่านดี คือ ไอส์ไตน์ ท่านเขียนไว้มีความสำคัญโดยย่อดังนี้ว่า ข้าพเจ้าเป็นคนไม่มีศาสนา แต่ข้าพเจ้าได้ศึกษาศาสนาใหญ่ ๆ ในโลกดูแล้วทั้งหมด ข้าพเจ้าขอยกให้พุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีเหตุ-มีผลมากที่สุด หากจะบังคับให้ข้าพเจ้านับถือศาสนา ข้าพเจ้าก็ขอเลือกพระพุทธศาสนาเป็นที่พึง

อีกจุดหนึ่ง ไอส์ไตน์ได้พบทฤษฎีเรื่องสารไม่มีวันสูญหายไปจากโลก ซึ่งทั่วโลกยังรับรองอยู่จนถึงทุกวันนี้ ท่านกล่าวถึงวัตถุธาตุใด ๆ ในโลกว่า ล้วนประกอบไปด้วยธาตุทั้ง ๔ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ เกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วก็ดับไป วนเวียนกันอยู่อย่างนี้แหละ ไม่สูญหายไปไหนหรอก แต่ข้าพเจ้ามีความสงสัยอยู่จุดหนึ่ง คือ คนหรือมนุษย์เราที่แหละ พอตายไปร่างกายก็สลายตัว กลับไปเป็นดิน น้ำ ลม ไฟ แต่ยังมีอีกสิ่งหนึ่งที่มันไม่ตาย และมันมีอำนาจมากด้วย ข้าพเจ้าไม่รู้จะเรียกมันว่าอะไร จึงขอใช้เรียกมันว่า power (เพาเวอร์) เพราะมันมีอำนาจ ตัว power ของไอส์ไตน์นี้แหละ คือ จิตซึ่งเป็นอมตะ ไม่มีคำว่าตาย และมีอำนาจมากหากรู้วิธีอบรมฝึกฝนมันให้ถูกต้องถูกทาง ทฤษฎีทั้งหลายของไอส์ไตน์นี้ พระพุทธเจ้าท่านทรงพบมาก่อนแล้วถึง ๒,๕๐๐ กว่าปี หากไอส์ไตน์ได้เกิดมาในสมัยที่พระองค์ยังทรงมีพระชนม์ชีพอยู่ และได้ฟังเทศน์จากพระองค์เพียงครั้งเดียว ก็มีหวังมีดวงตาเห็นธรรมแน่ เพราะว่าท่านมีพื้นฐานของพระธรรมสูงอยู่แล้ว (บารมีธรรม)

อีกจุดหนึ่งที่ไอส์ไตน์เขียนไว้ ความว่า **สิ่งที่ท่านเห็นอยู่นี้ ท่านเห็นจริง แต่สิ่งที่ถูกท่านเห็นนั้น มันไม่จริง** เพราะคน สัตว์ วัตถุธาตุใด ๆ ในโลกนี้มันเคลื่อนไปหรือเปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา คือ เปลี่ยนจากสภาวะหนึ่งไปสู่อีกสภาวะหนึ่ง ช้าบ้าง-เร็วบ้าง ไม่เหมือนกัน จุดนี้แหละที่ข้าพเจ้าอ่านแล้วขนลุกทั้งตัว เพราะไอส์ไตน์ท่านเห็นอริยสัจขั้นสูง คือ กฎของไตรลักษณ์ หรือวิปัสสนาญาณขั้นสูงในพระพุทธศาสนา ผู้ใดจิตยังหยาบอยู่อ่านแล้วจะงงเพราะสงสัย ไม่เข้าใจ จึงขอยกเอาของจริงที่พระอริยเจ้าขั้นสูงท่านหนึ่ง คือ หลวงปู่ขาว อนาลโย

ท่านเล่าว่าวันหนึ่งท่านไปยืนดูน้ำที่ริมฝั่ง เห็นน้ำไหลจากเหนือลงใต้ หรือจากที่สูงลงที่ต่ำ เมื่อจิตท่านรวมตัวสงบลงเป็นหนึ่ง ท่านก็เห็นธรรม มีความสำคัญว่า เรายืนดูน้ำที่ไหลในแม่น้ำ เรามองเห็นน้ำ การมองเห็นน้ำนั้นเราเห็นจริง แต่น้ำที่เรากำลังมองเห็นนั้นมันไม่จริง เพราะเป็นน้ำใหม่ที่ไหลเข้ามาแทนที่น้ำเก่าตลอดเวลา น้ำเก่าที่เราได้สัมผัสเห็นนั้น มันไหลไปไกลแล้ว สิ่งที่เราดูอยู่จึงเป็นเพียงภาพลวงตา เป็นแค่

สภาวะธรรมะที่เกิดดับ ๆ ติดต่อกันไปเป็นสันตติอย่างไม่ขาดสาย ก็คือกฎของไตรลักษณ์ชั้นละเอียดหรืออริยสัจชั้นสูงนั่นเอง ขออนุญาตหยุดไว้แค่นี้

๕. พระองค์ทรงตรัสว่า “ตราบใจที่ยังมีบุคคลปฏิบัติตามอริยมรรค ๘ ของตถาคต (ย่อแล้ว คือ ศีล-สมาธิ-ปัญญา) ตราบนั้นโลกนี้จะไม่มีความว่างเว้นไปจากพระอริยเจ้า” จงอย่าลืมนะว่าพระพุทธเจ้าตรัสสิ่งใดเป็นหนึ่งเสมอ ไม่มีเป็นสอง หมายความว่าตรัสคำใดก็เป็นไปตามนั้นไม่เป็นอื่น ตรัสอย่างใดก็เป็นจริงตามนั้นตลอดไป เพราะทุก ๆ คำที่ตรัสเป็นอริยสัจ ซึ่งแปลว่า ความจริงที่พระพุทธองค์ได้พิสูจน์แล้วหรือตรัสอย่างไรก็ทำได้ตามนั้น

จุดนี้ขอให้ทุกท่านโปรดระวัง เพราะในขณะนี้ มีนักปรีดีซึ่งรู้แค่ตำรา หรือตัวหนังสือ หรือนักวิชาการรู้แค่จำความได้ ยังไม่ได้นำไปปฏิบัติให้เกิดผล จึงยังไม่รู้จริง แต่เอาคำสั่งสอนของพระองค์ไปวิพากษ์วิจารณ์ ประทุษร้ายธรรมของพระองค์ ซึ่งเป็นอกุศลโดยแท้ หมายความว่า พุทธวิสัยนั้นไม่มีใครจะรู้ได้ตามความเป็นจริง หากตนเองยังไม่ใช้พระพุทธเจ้า ต้องปฏิบัติตนให้เป็นพระพุทธเจ้าเสียก่อนจึงจะรู้ พวกเราไม่จริงเหล่านี้ ชอบเขียน พูด สนทนาออกทางที่วิบัติ วิทกุกุ บิดในที่ประชุมต่าง ๆ บ้าง เมื่อยังไม่รู้ไม่จริงก็ยอมต้องเข้าใจผิด พูดผิด แนะนำผู้อื่นให้เขาเข้าใจผิดตามไปด้วย เป็นการดูพระองค์โดยตรง สิ่งใดที่พระองค์มีได้ตรัสกับกล่าวว่าพระองค์ตรัส สิ่งใดที่พระองค์ตรัสไว้กลับว่าพระองค์มีได้ตรัส และที่สำคัญ คือ ตีความหมายผิด ถือเอาความหมายที่ผิด ๆ ไปแนะนำผู้อื่นให้เขาเข้าใจผิดตามตัวด้วย โทษจึงสูงมาก เป็นการปรามาสพระธรรม ซึ่งก็เท่ากับปรามาสพระองค์โดยตรง โทษที่ทรงตรัสว่ามีจุดเดียวคือ ต้องลงอเวจีมหานรก (ขุมที่ ๘) เขาลงนรกคนเดียวไม่เป็นไร เพราะสมควรแก่กรรมที่เขาเป็นผู้ทำเอาไว้อย่างเดียว แต่จงอย่าชักชวนผู้อื่นให้ลงตามเขาไปด้วย เรื่องนรกสวรรค์ พรหม พระนิพพาน เทวดา นางฟ้า พระอริยเจ้าชั้นต่าง ๆ เหล่านี้พระองค์เป็นผู้สอนผู้ตรัสไว้ทั้งสิ้น หากไม่จริงพระองค์จะไม่ตรัส (ตามที่ได้เขียนไว้แล้วในตอนแรก)

ในโลกนี้ไม่มีอะไรจะมีคุณค่าเหนือไปกว่าพระธรรม ในเมื่อพระธรรมมีคุณอนันต์ก็มีโทษมหันต์ เช่นกัน เหมือนยารักษาโรคต่าง ๆ หากหมอนำไปใช้ผิดโรคหรือใช้ผิดขนาด ใช้เกินขนาดก็มีโทษถึงตายได้ พระธรรมก็เช่นกัน ไม่รู้จักง้ออย่าพูด อย่าเดา อย่าคาดคะเน เพราะผิดก็ต้องลงอเวจีทุกราย พวกที่ออกมาคัดค้านคำสอนของพระองค์มีอยู่มาก หลายสำนักปฏิเสธเรื่องเทวดา นางฟ้า นรกสวรรค์ พระนิพพาน อ้างว่าตายแล้วเป็นสูญ พวกนี้เขาไม่เชื่อคำสอนของพระพุทธเจ้า แต่กลับอ้างตนเอง

ว่าเป็นพุทธแท้ ๆ ทั้ง ๆ ที่เป็นเดียรถีย์ (คนนอกศาสนา) อาศัยเครื่องแบบของพระไปหากินหลอกชาวพุทธที่ไม่เข้าใจให้หลงตามเขา (ควรอายท่านไอส์ไตน์หรือไม่)

พระในพระพุทธศาสนาทรงตรัสไว้ว่ามี ๔ ระดับ ดังนี้

๑. พระโสดาบันต้องตัดสังโยชน์ ๓ ข้อแรกได้ ความสำคัญอยู่ที่มีศีลบริสุทธิ์เท่านั้น พระโสดาบันท่านไม่มีความประมาทในความตาย รู้ตัวว่าเกิดมาแล้วต้องตาย แต่ตายเมื่อไหร่ท่านไม่รู้ จึงไม่ประมาทในความตาย หรือพูดย่อ ๆ ว่า ความตายเป็นของเที่ยง แต่ชีวิตเป็นของไม่เที่ยง จึงอย่าประมาทในชีวิต และท่านไม่สงสัยในคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า อีกจุดหนึ่งที่ทรงตรัสไว้ว่า พระโสดาบันมีศีลบริสุทธิ์ แต่มีสมาธิเล็กน้อยและปัญญาเล็กน้อย จะเห็นได้ว่าสมัยพระองค์ยังทรงพระชนม์ชีพอยู่ พระโสดาบันมีมากมายทั้งชายและหญิง เช่นนางวิสาขา นางชุตชุตตรา พระนางสามาวดี และบริวารอีก ๕๐๐ อนาคตภิกษุทริกเศรษฐี เป็นต้น ทรงยกย่องเรียกว่าพระโสดาบันอยู่เสมอ โดยไม่จำเป็นต้องบวชแม้แต่ท่านเดียว เพราะความเป็นพระอยู่ที่ใจ มิใช่อยู่วที่เครื่องแบบ หรือต้องเป็นเพศชาย คนเข้าใจผิดกันมาก

ส่วนพวกที่มาบวชพระโกนหัวห่มผ้าเหลือง แต่จิตยังไม่เป็นพระ คือ ตัดสังโยชน์ ๓ ข้อแรกยังไม่ได้ พระต้องรักษาศีล ๒๒๗ ข้อ ส่วนฆราวาสรักษาเพียง ๕ ข้อ จึงเป็นพระได้ง่ายกว่ามาก พวกที่ใจยังไม่เป็นพระ สมมุติสงฆ์หรือนักบวชท่านั้นพวกนี้แหละที่สร้างปัญหาให้กับพระพุทธศาสนาตลอดมาจนถึงปัจจุบัน แม้ในสมัยของพระองค์ พระในวัดที่พระองค์ปกครองอยู่ ก็ยังเป็นกบฏต่อพระองค์ มีพระเทวทัตเป็นหัวหน้า และ เรื่องภิกขุโกสัมพี เป็นต้น ในปัจจุบันภิกษุในเมืองไทยมีกว่าสามแสนองค์ ส่วนใหญ่เป็นแค่ักบวช จึงเป็นของธรรมดาที่มีข่าวไม่ได้ออกมาเสมอ แต่คนมักใช้คำพูดผิด ๆ ว่า พระเลว พระไม่ดี พระชั่ว ซึ่งควรใช้ให้ถูกว่านักบวชหรือสมมุติสงฆ์แทนจึงจะถูก เพราะหากเขาเป็นพระแล้ว ขอรับรองว่าจะไม่ประพฤติชั่วแบบนั้น ผู้ตำหนิพระโดยไม่ระบุชื่อว่าชื่ออะไร จึงเป็นการตำหนิตั้งแต่พระโสดาบันจนถึงพระพุทธเจ้า เลยเป็นบาปเพราะปากเสีย เท่ากับปรามาสพระรัตนตรัยเช่นกัน

ขอทุกท่านจงระวังตัว เพราะบุญบาปมิได้อยู่ที่วัด อยู่ที่พระคัมภีร์หรือที่ใด หากแต่อยู่ที่อารมณ์จิตของท่านเอง หากท่านคิดดีบุญก็เกิดกับท่านในปัจจุบัน หากท่านคิดชั่วบาปก็เกิดกับท่านในปัจจุบันเช่นกัน พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า “วันหนึ่ง ๆ

“ไม่มีใครมาทำร้ายเธอได้มากเท่ากับอารมณ์จิตของเธอทำร้ายจิตของเธอเอง” และ “ศาสนาของตถาคตจริงเฉพาะในปัจจุบันเท่านั้น อดีตก็ไม่ใช่เพราะผ่านมาแล้วอนาคตก็ไม่ใช่เพราะยังไม่มีถึง” นักปฏิบัติส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจจุดนี้

ขอสรุปว่า พระโสดาบัน คือ ชาวบ้านชั้นดีที่มีศีลบริสุทธิ์หากินโดยสุจริต ยังมีครอบครัวได้ปกติเช่นนางวิสาขา (เป็นพระโสดาบันเมื่ออายุแค่ ๗ ปี) ท่านก็แต่งงานเมื่ออายุ ๑๖ ปี มีลูกชายหญิง ๒๐ คน ทำมาค้าขายเป็นปกติ แต่พวกนักบวชปฏิบัติท่านแปลความหมายเสียจนเหมือนกับคนธรรมดา ๆ ไม่สามารถจะเป็นได้

๒. พระสกิทาคามี มีศีลบริสุทธิ์แล้ว ยังต้องมีกรรมบถ ๑๐ ครบด้วย

๓. พระอนาคามีผ่านพระสกิทาคามีแล้ว ยังต้องเห็นว่าร่างกายคนเต็มไปด้วยความสกปรก และรักษาอารมณ์พอใจ (โลภะหรือราคะ) กับอารมณ์ไม่พอใจ (ปฏิฆะหรือโทสะ) ตัดอารมณ์ทั้งสองอย่างได้ด้วย

๔. พระอรหันต์ตัดสังโยชน์ได้หมด ๑๐ ข้อ

สรุปว่าพระจริง ๆ ในพระพุทธศาสนามีแค่ ๔ ระดับ นอกนั้นทรงเรียกว่านักบวชหรือสมมุติสงฆ์ทั้งสิ้น ที่ไม่เขียนรายละเอียด เพราะธรรมเหล่านี้เป็นอจินไตย คือ เป็นความรู้เฉพาะตน บุคคลอื่นไม่ควรรู้ ทรงตรัสไว้มี ๔ อย่าง คือ อจินไตย ๔

๑. พุทธวิสัยเรื่องของพระพุทธเจ้า ไม่ควรสงสัย เฟงเล็ง หรือตีเตียน เพราะจะต้องเป็นพระพุทธเจ้าเสียก่อนจึงจะรู้ได้

๒. ฌานวิสัย เรื่องของฌาน ๑-๔ (รูปฌาน) และอรุณฌาน อีก ๔ ไครปฏิบัติไม่ถึง มัวแต่อ่านตำรา ทางตำราปฏิบัติ ไม่มีทางรู้จริงได้ ผู้ใดไม่เคยได้ปฏิบัติ พุดไปย่อมผิดด้วยประการทั้งปวง

๓. ญาณวิสัย ญาณ คือ ตัวปัญญาที่เกิดกับจิต รู้ได้เฉพาะตนของใครก็ของมัน อธิบายได้แบบข้อ ๒

๔. โลภะจินไตย เรื่องของโลก โลกเกิดเมื่อไหร่ ดับเมื่อไหร่ ชาวโลกมักสนใจและเดากันคาดคะเน อ้างเหตุผลของตน ก็อธิบายได้แบบเดียวกัน

พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ทรงประกาศศาสนาของพระองค์ในวันมาฆบูชา ตรงกันหมด ด้วยหลักสำคัญ ๓ ประการ อันเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา คือ

๑. จงละกรรมชั่วทั้งมวล (กรรม แปลว่า การกระทำทั้งทางกาย วาจา และใจ)

๒. จงกระทำแต่กรรมดี

๓. จงทำจิตให้ผ่องใสอยู่เสมอ เพื่อให้พ้นจากอำนาจของกิเลส

ทรงเน้นประโยคที่ ๔ ว่า พระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ ตรัสอย่างนี้เหมือนกันหมด เรื่องหัวใจของพระพุทธศาสนานี้ คนไทยพุทธที่ไปต่างประเทศมักถูกชาวต่างประเทศถามเรื่องนี้อยู่เสมอ และส่วนใหญ่ตอบไม่ถูก หรือตอบไม่ตรงจุด ส่วนหัวใจในการปฏิบัติธรรมในพุทธศาสนา คือ อริยมรรค ๘ ย่อแล้วเหลือ ๓ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา (ตามที่ทรงกล่าวไว้ในมหาปริณิพพานสูตร ซึ่งเขียนไว้ตอนต้น)

ข้อ ๑. ทรงอธิบายว่าจงละความชั่ว (กรรมชั่ว) ทั้งหมดไว้โดยยอตั้งนี้ ขึ้นชื่อว่าความชั่วในอดีตนั้น ไม่มีใครเลยที่ไม่เคยทำมาก่อน แต่เมื่อรู้แล้วก็ให้เลิกทำเสีย ไม่ควรเอาความชั่วในอดีตมาคิด เพราะคิดแล้วจะทำให้จิตเศร้าหมอง (เป็นกิเลส) ขาดทุนทุกครั้งทีคิด ยกเว้นคิดเพื่อใช้เป็นครูสอนจิตเพื่อจะได้ไม่ทำอีก วิธีปฏิบัติก็คือ โดยการรักษาศีลให้บริสุทธิ์

ข้อ ๒. จงกระทำแต่ความดี (กรรมดี) ความดี-ชั่วนั้นเริ่มจากใจก่อนเสมอ เพราะจิตเป็นนาย กายเป็นบ่าว วิธีปฏิบัติก็คือ พยายามทำจิตให้เป็นสมาธิหรือเป็นฌานอยู่เสมอ นิวรณ์หรือความชั่วของจิตก็เกิดไม่ได้ (ฌานตัดกิเลสไม่ได้ แต่ระงับกิเลสได้ชั่วคราว)

ข้อ ๓. จงทำจิตให้ผ่องใส ด้วยการเจริญปัญญา หรือวิปัสสนา จึงจะตัดกิเลสให้ขาด หรือทำให้กิเลสตายได้ สรุปก็คือ ศีล สมาธิ ปัญญา นั่นเอง

ขอย้อนมากล่าวถึงพวกเราที่เป็นหมอบ้างว่า หมอทุกคนได้เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย คนที่ต้องพลัดพรากจากของรักของชอบ คนที่มีความปรารถนาไม่สมหวังมานับครั้งไม่ถ้วนแล้ว สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นทุกข์ (ทุกข์สังข) เมื่อเป็นธรรมดาภายนอกแล้ว ไม่เคยน้อยเอากรรมภายนอกนั้นเข้ามาเป็นกรรมภายใน (โอปนนิโยก) เห็นแล้วปล่อยไป ๆ ทั้งของจริง ทั้งพระธรรมไปหมด จึงยังเอาดีไม่ได้สักคน ส่วนพระองค์ทรงเห็นเพียงครั้งเดียวตอนที่ยังเป็นเจ้าชายสิทธัตถะอยู่ ทรงเสด็จหนีออกไปเที่ยวนอกพระราชวังกับนายฉันทะ ได้เห็นคนเกิด แก่ เจ็บ ตาย และเห็นสมณะหรือพระภิกษุ ซึ่งสมัยนั้นพระยังไม่มี แต่ทเวดาเนรมิตให้เห็น เห็นแล้วทรงน้อมเข้ามาคิดพิจารณาว่า สิ่ง que พระองค์เห็นนั้นล้วนเต็มไปด้วยความทุกข์ (เพราะในพระราชวัง ๓ หลัง ๓ ฤดู จัดไว้เพื่อบำรุงบำเรอแต่ความสุข พระราชบิดาและพระราชมารดาสั่งห้ามไม่ให้มีสิ่งเหล่านี้เป็นอย่างนี้เด็ดขาด)

เมื่อพระองค์ได้พบความจริงแล้วว่า โลกนี้เต็มไปด้วยความทุกข์ การเกิดเป็นทุกข์ ความแก่เป็นทุกข์ ความป่วยไข้ไม่สบายเป็นทุกข์ ความตายก่อนจะตายล้วนเป็นทุกข์ การพลัดพรากจากของรักของชอบเป็นทุกข์ ความปรารถนาไม่สมหวังเป็น

ทุกข์ ทรงคิดว่าทุกข์ทั้งหมดนี้ล้วนมีต้นตอหรือมีสาเหตุมาจากการเกิดมีร่างกายทั้งสิ้น หากไม่เกิดเสียอย่างเดียว ทุกข์เหล่านี้ก็ไม่มี ธรรมะในโลกนี้มีอยู่เป็นคู่เสมอ สุขคู่กับ ทุกข์ กลางวันคู่กับกลางคืน หญิงคู่ชาย ดีคู่กับชั่ว เป็นต้น

ดังนั้น เมื่อมีธรรมะที่ทำให้คนเกิดแล้วต้องแก่ ต้องเจ็บป่วย ต้องตายได้ ก็ต้องมีธรรมะที่ทำให้คนไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บป่วย ไม่ตายได้เช่นกัน จึงทรงหนีออกบวชเพื่อแสวงหาโมกขธรรม หรือธรรมที่นำไปสู่ความหลุดพ้น (ทุกข์) ไม่ต้องเกิดมีร่างกายอีกต่อไป ทรงใช้ความเพียร ๖ ปี ก็บรรลุเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หรือเป็นพระอรหันต์องค์แรกในโลก ขออนุญาตกล่าวไว้ย่อ ๆ เพียงแค่นี้ ในการปฏิบัติธรรมของข้าพเจ้า เวลา ๒๖ ปี มีเรื่องเขียนได้ยาวมาก จึงขอเขียนแต่เฉพาะบางตอน เท่าที่เห็นว่าน่าจะเหมาะสมและมีประโยชน์ จึงเป็นเพียงปกิณกะธรรม หรือ ธรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ ในพระพุทธานุภาพมากกว่า

๑. อาจารย์หรือบิดาในทางธรรมของข้าพเจ้า คือ พระธรรมหรือพระพุทธรเจ้าองค์เดียวเท่านั้น ส่วนอาจารย์ในมนุษยโลก ซึ่งนำข้าพเจ้าให้ได้เห็นพระธรรมตามความเป็นจริง ก็คือ ท่านเจ้าคุณพระราชพรหมยาน (หลวงพ่อกุญชร) ท่านใช้นามปากกาเขียนหนังสือประวัติหลวงพ่อบาน วัดบางนมโค จ.อยุธยา ว่า **ฤษีลิงดำ** คำว่า ลิงดำ หลวงพ่อบานอาจารย์ของท่านเป็นผู้เรียก แต่เราเป็นศิษย์ของท่าน หรือแม้ผู้อื่นก็ไม่สมควรจะเรียกตาม ผมขอยืนยันว่า แม้แต่พระพุทธรเจ้าท่านยังให้เกียรติเรียกหลวงพ่อกว่า **“ท่านฤษี”**

๒. เมื่อได้อ่านหนังสือเรื่องประวัติหลวงพ่อบาน แล้วก็อยากพบท่าน เพราะเป็นพระองค์เดียวที่ไม่ปกปิดความไม่ดีของตนเอง ท่านให้เหตุผลว่าหากท่านตายไป ลูกศิษย์ของท่านก็เขียนแต่ส่วนดีของท่าน ดังนั้น ท่านจึงเขียนเรื่องของตนเองไว้ก่อนดีกว่า พอผมได้พบท่านแล้วก็อยู่กับท่านตลอดมา จนกระทั่งท่านมรณภาพหรือถึงขั้น ๕ ไปเมื่อ ๓๐ ต.ค. ๒๕๓๕ ท่านประกาศทั้งที่ต่างประเทศ (Chicago. USA) และที่ประเทศไทยที่วัดท่าซุง จ.อุทัยธานี ให้ข้าพเจ้ามีหน้าที่ตอบปัญหาธรรมะ (ช่วยท่านเพราะขั้นหรือร่างกายท่านป่วยอยู่เป็นปกติทุกวัน) หมายความว่า ตอนที่ท่านขึ้นพักช่วงนั้นใครมีปัญหาอะไรก็ให้ถามข้าพเจ้าได้ เมื่อท่านละขั้น ๕ หรือร่างกายไปแล้ว ข้าพเจ้าก็ทำหน้าที่ที่ท่านมอบให้ ทำตลอดมาจนปัจจุบันนี้

๓. การสอนให้ปฏิบัติธรรม ท่านใช้อานาปานัสสติ คือ การกำหนดรู้ลมหายใจเข้าและออกควบคำภาวนา หายใจเข้านึกตามว่า “พุท” หายใจออกนึกตามว่า “โธ” (ขอไม่เขียนรายละเอียด) ตาจ้องดูพระพุทธรูปที่ตนมีอยู่ที่บ้าน หมายความว่าปฏิบัติ

ครั้งเดียวได้ ๓ อย่าง คือ อานาปา ทำจิตให้สงบได้ตั้งแต่ ฌานที่ ๑-๔ พุทฺโธได้พุทธานุสติ ส่วนจิตจับภาพพระ ใหม่ ๆ ลืมตาเพ่งภาพหรือรูปพระก็เป็นกสิณ พระส่วนใหญ่เป็นสี เหลืองหรือสีดำ (อนุโลมว่าเป็นสีเขียว) การเพ่งภาพพระจึงเป็นทั้งกสิณและพุทธานุสติ คนส่วนใหญ่เข้าใจผิด มักพูดว่าไม่มีเวลาปฏิบัติพระกรรมฐาน เพราะเข้าใจผิด

กรรมฐานเขาปฏิบัติกันที่กายเราและจิตเราเท่านั้น ไม่ให้ไปยุ่งกับกายผู้อื่น-จิตผู้อื่น โดยปกติเราก็ต้องหายใจอยู่แล้ว หากเราเพียงกำหนดรู้ไปด้วยว่า ขณะนี้เรา หายใจเข้าหรือหายใจออก มันก็เป็นกรรมฐานแล้ว ใครทำได้จิตก็สงบ เป็นสุข ไม่ ฟุ้งซ่าน ไม่เอาจิตออกไปนอกตัวไปยุ่งกับจริยาของผู้อื่น กรรมของผู้อื่น, หากภาวนา พุทฺโธร่วมไปกับลมหายใจเข้า-ออกด้วย ก็เป็นกรรมฐาน (พุทธานุสติ) ผู้ชำนาญเขา จับภาพกสิณพระไปด้วยเลยได้ ๓ อย่างพร้อม ๆ กัน ในทุก ๆ อิริยาบถยืน เดิน นั่ง นอน วิ่ง ขับรถ อาบน้ำ ภูบ้าน แม้แต่ขณะขับถ่ายของเสียหรือดูทีวี ทำได้ตลอดเวลา หากเข้าใจ ทุกอย่างต้องฝึกทั้งสิ้น แต่ส่วนใหญ่ขี้เกียจทำ ใหม่ ๆ เอาแค่อย่างเดียว อะไรก็ได้ใน ๓ อย่างนี้ ทั้ง ๓ อย่างล้วนเป็นพระธรรมทั้งสิ้น (เป็นกรรมฐานทั้งสิ้น)

๔. พระธรรม คือ ตัวแทนของพระพุทธเจ้า หรือ ความเป็นพระพุทธเจ้า อยู่ที่พระธรรม (อานนท์เมื่อตถาคตปรินิพพานไปแล้ว พระธรรมจักเป็นศาสดาแทน เรา) พระอริยสงฆ์ท่านช่วยประกาศพระธรรมของพระองค์ คือ พุทธศาสนา ศาสนา แปลว่า คำสอน พุทฺธะ คือ พระพุทธเจ้า พุทธศาสนาจึงเป็นคำสั่งสอนของ พระพุทธเจ้าโดยตรง พระองค์จึงตรัสว่า พระพุทธ พระธรรม พระอริยสงฆ์ มี คุณค่าหรือมีความสำคัญเท่ากัน เรียกสั้น ๆ ว่า พระรัตนตรัย

๕. ดังนั้น การปฏิบัติธรรมทุกจุด จึงล้วนเป็นพระธรรมทั้งสิ้น จะเป็นอานาปา ภาวนาพุทฺโธ หรือจับกสิณภาพพระ ก็ล้วนเป็นพระธรรม ซึ่งถึงกันหมด มีคุณค่าหรือ มีความสำคัญเท่ากัน จุดสำคัญ คือ ทรงยืนยันว่าป้องกันนรกได้ หากก่อนตายจิตเรา จับอยู่กับพระธรรม หรือพระพุทธ หรือ พระอริยสงฆ์ ก็ไม่ตกนรกทั้งสิ้น เนื่องจาก ความตายเป็นของเที่ยง แต่ชีวิตเป็นของไม่เที่ยง จะตายเมื่อไรไม่มีใครรู้ได้ ท่านจึง ไม่ให้เราประมาทในความตาย เพื่อน ๆ ของเราก็มีอยู่หลายคนที่ประสบอุบัติเหตุแล้ว ก็ตาย หากเขาเข้าใจจุดนี้ว่า กรรมฐานเขาทำกันที่จิต การเดินมรรคเพื่อไปสู่ผล เขาทำกันที่จิต ไม่จำเป็นต้องไปทำที่วัด (เราไปวัดก็เพื่อไปพบญาติทางธรรมของเรา หรือไปทำบุญ (ภายนอก) หรือพบครูอาจารย์ เพื่อขอคำแนะนำ แล้วนำมาปฏิบัติด้วย ตนเองต่อไป) หากเพื่อนเราเข้าใจขอรับรองว่าเขาไปสู่สุคติอย่างแน่นอน

๖. พระธรรมคำสั่งสอนของพระองค์ สอนไว้มากถึง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ หรือบทหรืออุบาย ทั้งนี้เพราะบุคคลในโลก มีจริต นิสัย กำลังใจ หรือบารมีและกรรม แตกต่างกันไป พระองค์เป็นพระสัมพันธูปัญญาทรงรู้ทุกอย่าง ด้วยทรงมีสัมพันธูปัญญาหรือ พุทธญาณแต่เพียงผู้เดียวบุคคลอื่นไม่มี จึงต้องสอนไว้ถึง ๘๔,๐๐๐ วิธี เพื่อให้เหมาะกับจริต นิสัย กำลังใจ และกรรมของแต่ละคนซึ่งไม่เสมอกัน ครั้งใดเมื่อสอนหรือ เทศนาและจบลงด้วยอริยสัจ ๔ อย่างน้อยที่สุดจะต้องมีผู้บรรลุดวงตาเห็นธรรมอย่างน้อย ๑ คน

๗. เรื่องมโนเมยิทธิหรือฤทธิ์ทางใจ สามารถเอาจิตของเราออกไปท่องเที่ยว ไปได้ในเมืองมนุษย์ นรก สวรรค์ พรหม แม้กระทั่งพระนิพพาน ขอยืนยันว่ามโนเมยิทธิ เป็น ๑ ใน ๖ ของอภิปัญญา ๖ ที่พระองค์สอนไว้ ขอเล่าย่อ ๆ ว่า หลวงพ่อท่านสอน มโนเมยิทธิจริง ๆ ในปี ๒๕๒๑ มี ๒ แบบ คือ แบบเต็มกำลังและครึ่งกำลัง

ก. แบบครึ่งกำลัง ทำได้ง่าย เพราะท่านฝึกนำข้าพเจ้าให้เป็นคนแรกก็ทำได้ เลย จากนั้นก็แนะนำให้ผู้อื่นทีละคน ๆ โดยหลวงพ่อก็ฝึกให้เอง ข้าพเจ้าก็คอยยกม้านั่ง เตี้ย ๆ ตามไปให้ท่านนั่ง เพื่อความสะดวกและนั่งสูงกว่าศิษย์เล็กน้อย ข้าพเจ้าจึงได้ ประสบการณ์มากกว่าผู้อื่นทั้งหมดในครั้งนั้น เพราะได้รู้ได้เห็นอดีตของบุคคล เหล่านั้นไปด้วย ในปี ๒๑ นี้ คนยังมีจำนวนน้อย ต่อมาคนมาฝึกกันมากขึ้น ๆ จน ท่านองค์เดียวฝึกให้ไม่ไหว จึงจัดให้ลูกศิษย์ที่มีทิพจักขุญาณแจ่มใส หมายความว่า เห็นภาพด้วยจิตได้ชัดเจนเหมือนเปิดไฟสว่างไสว เพราะการเห็นของแต่ละท่านยัง แตกต่างกันไปมาก บางท่านไม่เห็นเลย (เห็นทางใจไม่ใช่เอาลูกตาเห็น) แต่เขาสามารถ สัมผัสได้ด้วยจิต บอกได้ถูกต้องเหมือนพวกที่เห็นภาพแจ่มใสทุกประการ แล้วในที่สุด เขาก็สามารถเห็นได้ บางคนได้แล้วเสื่อม เพราะศีลไม่บริสุทธิ์เป็นเหตุสำคัญ บางคนปรามาสพระธรรม เพราะความสงสัยในธรรมที่ตนปฏิบัติ

สรุปว่า ท่านฝึกพิเศษให้ลูกศิษย์เก่า ๆ (รุ่นเก่า) เพื่อมาเป็นครูฝึกแทนท่าน ส่วนตัวท่านคุมพวกเหล่านี้ด้วยจิตอีกทีหนึ่ง ผลปรากฏว่ามีคนฝึกได้เป็นพัน เป็นหมื่น เป็นแสน ตามลำดับ ที่สุดเขานิมนต์ให้ไปสอนที่ต่างประเทศ ที่บ่อยที่สุด คือ สหรัฐอเมริกา ซึ่งมีคนไทยอยู่กันมาก คือ LA, Chicago, Denver ข้าพเจ้าก็ไปด้วยทุกครั้ง ยกเว้นครั้งแรกครั้งเดียว ต่อมาไป New Zealand ๒ ครั้ง อังกฤษ ๑ ครั้ง ข้าพเจ้า ก็ไปด้วยเช่นกัน

ขอเล่าตัวอย่างในประสบการณ์ของข้าพเจ้า คนไทยที่มาฝึกมีแพทย์และ พยาบาลมากันมาก ผล ๑๐๐% ฝึกได้หมด พวกแพทย์ หลวงพ่อจะให้มาพบกับ

ข้าพเจ้าก่อน เพื่อแนะนำวิธีอย่างแพทย์ เพราะแพทย์มักถือว่าตนฉลาดกว่าคน ประกอบอาชีพอื่น ๆ หากไปเกิดสงสัยขึ้นระหว่างฝึก นวัตกรรมจะรบกวนจิตผลก็ไม่เกิด

ขอสรุปสั้น ๆ ว่า ต้องอธิบายให้พวกแพทย์เข้าใจ มโนมยิทธิเป็นเรื่องอำนาจของสมาธิจิต เป็นวิชาที่พวกเราไม่เคยรู้มาก่อนเลย ดังนั้นจงอย่าสงสัย อย่าคิดว่าตนฉลาด หากคิดว่าฉลาดเมื่อไหร่ ก็โง่เมื่อนั้น ให้ท่านปฏิบัติตามเขา ไปแบบโง่ ๆ คือ อย่าอวดรู้ อวดฉลาด เรามาเพื่อพิสูจน์ความจริง ทำตามเขาไปก่อน เสร็จแล้วจึงค่อยว่ากันใหม่ คนฉลาดอุปมาเหมือนเรามีแก้วที่มีน้ำเต็มแก้วแล้ว จึงไม่มีใครสามารถจะมาเติมน้ำลงในแก้วของเราได้อีก เติม ๑ หยด น้ำก็ล้นออก ๑ หยด เติม ๑ ถึง น้ำก็ล้นออกมา ๑ ถึง จงทำตนเองเป็นบุคคลที่มีแก้วเปล่า ๆ ใครเติมอะไรใส่ลง มาในแก้วของเรา เราย่อมได้รับสิ่งนั้นไว้ได้ไม่มากก็น้อย เมื่อหมอบทุกคนรับทราบ ตั้งอารมณ์จิตให้เป็นกลาง ๆ ผลหมอบที่ Chicago ๗-๘ คน ได้หมดทุกคน และได้ดีด้วย คือ เห็นภาพชัดเจน แต่มีอยู่ปีหนึ่ง ผู้หญิงท่านหนึ่งมีสามีเป็นหมอบแต่นับถือคริสต์ เธอพาสามีมาเจาะจงให้ข้าพเจ้าเป็นผู้ฝึก แม้จะลำบากใจข้าพเจ้าแค่ไหน เมื่อขอ บารมีพระให้ท่านช่วยสงเคราะห์ ก็สามารถนำเขาไปเที่ยวสวรรค์ได้ พวกคริสต์เขา เครื่องในการปฏิบัติมากกว่าชาวพุทธ หากแนะนำเขาให้ไปพบพระเยซูคริสต์อาจารย์ ของเขาได้ที่บนสวรรค์ (พระเยซูคริสต์ท่านก็ปรารถนาพุทธภูมิแต่บารมียังน้อยอยู่ ยังต้องบำเพ็ญบารมีต่อไปอีกนาน) พอลงมาเขาก็เปลี่ยนศาสนาของเขาเอง โดยที่เราไม่ต้องไปชักชวนเขา

ข. **มโนมยิทธิใหญ่** ฝึกได้ยากมากขึ้น จะต้องมียุทธวิธีของมโนมยิทธิเล็กมาก่อน จนคล่องตัวแล้วจึงมาฝึก ส่วนใหญ่ฝึกจะได้ เวลานี้ได้กันเป็นพันเป็นหมื่นแล้ว มันต่างกันตรงที่ว่ามโนใหญ่จะต้องทรงฌาน ๔ ให้ได้ เพราะฌาน ๔ จิตกับกายจะ แยกออกจากกันได้ ๑๐๐% จิตเป็นสุขมากเพราะเวทนาของกายไม่มีแล้ว พระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์กับพระอรหันต์ทุกองค์ ต่างก็ดับขันธ์ หรือทิ้งขันธ์ ๕ หรือทิ้งร่างกายไปสู่นิพพาน ด้วยการเอาจิตออกจากกายด้วยฌาน ๔ ทั้งสิ้น เพราะจิต ขณะนั้นบริสุทธิ์ สะอาด ปราศจากกิเลสใด ๆ ทั้งสิ้น แต่พวกเราไปได้เพราะขอ บารมี พระท่านช่วยสงเคราะห์ จึงจะเข้าสู่พระนิพพานได้ มิฉะนั้นก็ไปได้แค่เที่ยวโลกมนุษย์ แค่วรรค แคพรหมเท่านั้น ตามบารมีหรือกำลังใจของแต่ละคน

มโนใหญ่หรือเต็มกำลัง ภาพจะสว่างเหมือนกับพระอาทิตย์ในตอนเที่ยง ไม่ว่าจะฝึกในตอนกลางวันหรือกลางคืน สว่างเช่นนั้นจริงแต่เย็นเป็นสุข ภาพชัดเหมือนตา เห็นนี้แหละ จิตที่ออกไปต้องบังคับได้จังหวะ เร็วได้ ช้าได้ ให้เดินก็ได้ สามารถผ่าน

กำแพง ภูเขา ต้นไม้ ตึกได้สบาย ๆ ใต้ใหม่ ๆ ยังกลัวอยู่บ้าง พอผ่านวัตถุได้ทุกอย่าง ก็หายกลัว ขอเขียนไว้แค่นี้ ใครอยากทำได้ก็ให้ไปฝึกที่วัดท่าซุง หรือที่ซอยสายลม ที่บ้านท่านเจ้ากรม พลอากาศโท หม่อมราชวงศ์เสริม สุขสวัสดิ์ ท่านเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน จะนำคณะของท่านมาฝึกให้ทุกต้นเดือน (เสาร์-อาทิตย์แรก เวลา ๑๒-๑๔ น.) ใครปฏิบัติได้ความสงสัยเรื่องกายกับจิตเป็นคนละส่วนกันก็หมดไป

๘. เรื่องประโยชน์ของมโนมยิทธิ มีมากที่สุดประมาณ แต่หากนำไปใช้ไม่ถูกก็เป็นโทษมากเช่นกัน (ตามที่เคยกล่าวไว้แล้วในเรื่องพระธรรม ซึ่งมีคุณอนันต์ ก็มีโทษมหันต์) ขอยกตัวอย่าง ดังนี้

ก) เพื่อคลายความสงสัยในเรื่องนรก สวรรค์ พรหม พระนิพพานตายแล้วเกิดวนเวียนอยู่เป็นวัฏจักร ตามกรรมที่ตนเองทำเอาไว้ ธรรมเหล่านี้พระพุทธองค์ตรัสไว้จริง และก็เป็นจริงตามนั้นทุกประการ

ข) เพื่อคลายความสงสัยในเรื่องฤทธิ์ต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนา ขอรับรองว่าเป็นจริง เพราะได้พบได้เห็นด้วยตนเองอยู่เสมอ ๆ บุคคลที่มีได้ปฏิบัติธรรมตามที่พระองค์ทรงแนะนำไว้อย่างจริงจัง รับรองว่าไม่มีโอกาสได้เห็น เพราะไม่เชื่อพระองค์จริง หากเชื่อจริงต้องจริงโดยการปฏิบัติตามที่ท่านไม่ใช่เชื่อแค่ปาก หลักสำคัญตามที่กล่าวแล้วในตอนต้น คือ ให้ละกรรมชั่ว ให้ทำแต่กรรมดี ให้พยายามทำจิตให้ผ่องใสอยู่เสมอ ด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา หรือ ทาน ศีล ภาวนา

ขอยกตัวอย่างสัก ๒-๓ เรื่อง สิ่งที่ข้าพเจ้าประสบมาเป็นเรื่องของหลวงพ่อกฤชกับเหตุการณ์ระหว่าง ปี พ.ศ. ๒๕๑๗-๒๕๒๐ ขณะนั้นประเทศไทยถูกพวกผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์แทรกแซงทุกรูปแบบ โดยเฉพาะนครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี โดนหนักมาก ขนาดเข้ามายึดโรงพักตำรวจไว้แล้วถอยไป ตำรวจและข้าราชการขวัญเสียกันหมด ช่วงนี้แหละที่ท่านหญิงวิภาวดีรังสิต (หัวหน้าหน่วยของในหลวง) ได้ร่วมงานกับหลวงพ่อกฤช ตามพระประสงค์ของพระองค์ ซึ่งได้ฝากหน่วยของพระองค์ไว้กับหลวงพ่อกฤช ด้วยการตระเวนออกเยี่ยมตำรวจทหารที่ทำหน้าที่อยู่ตามชายแดนทั่วประเทศเหนือ ตะวันออก ชายแดนพม่า จนลงมาสุดทางใต้ของประเทศไทย ผมไปด้วยเกือบทุกครั้ง หน่วยของหลวงพ่อกฤชมี ๓ คือ หลวงพ่อกฤช คุรุบาธรรมชัย และผมทำหน้าที่เป็นหมอประจำตัวท่าน เพราะหลวงพ่อกฤชมีโรคประจำตัวอยู่ และทำหน้าที่ลูกศิษย์วัดไปในตัว บางครั้งถึงเวลาเพล ผมก็ถวายอาหารให้กับหลวงพ่อกฤช คุรุบาธรรมชัยบนธ.นั้นแหละ เรื่องของหลวงพ่อกฤชจึงมีมากมาย ผมจึงขอยกเอาเป็นแค่

ตัวอย่างเพียงไม่กี่เรื่อง ขอเอาเรื่องตอนลงภาคใต้ ๑๗ วันเต็ม ส่วนใหญ่อยู่ที่ นครศรีธรรมราชและสุราษฎร์ธานี

เรื่องที่ ๑ : เมื่อฮ.บินไปพบก้อนเมฆขนาดใหญ่ และหนาที่บขวางทางอยู่ ซึ่งตามปกติฮ.จะต้องบินอ้อมก้อนเมฆนี้ไป แต่นักบินเกิดลึกลับใจถามหลวงพ่อกว่าผ่านไป ได้ไหมครับ หลวงพ่อตอบว่า ได้ นักบินก็นำเครื่องบินผ่านทันที เหตุมหัศจรรย์ก็ปรากฏ ก้อนเมฆใหญ่นั้นแยกออกเปิดเป็นทางตรงเหมือนถนนไฮ-เวย์ ให้ฮ.ผ่านไปอย่างสะดวก เมื่อฮ.ผ่านพ้นก้อนเมฆไปแล้ว พวกเราก็หันมาดูปรากฏว่าก้อนเมฆนั้นกลับมาชิดกันเหมือนปกติ เป็นที่น่าอัศจรรย์แก่นักบินที่ ๑-๒ และผู้โดยสารทุกคนอย่างยิ่ง

เรื่องที่ ๒ : เมื่อฮ.บินไป มีก้อนเมฆเล็กบ้างใหญ่บ้าง แต่ไม่หนาที่บ เมฆสีขาว ๆ เหล่านี้ขวางทางบินของฮ. แต่พอฮ.บินเข้าไปใกล้กลุ่มเมฆเหล่านั้น ความอัศจรรย์ก็ปรากฏ คือ ก้อนเมฆเหล่านั้นถูกพัดออกไปให้พ้นทางบินของฮ.หมด เหมือนกับมีคนนั่งอยู่ที่ส่วนหัวของฮ. เอาพัดพิเศษโบกพัดให้เมฆเหล่านั้นออกไป เหมือนพัดปยุ่นุ่น ฉะนั้น เป็นภาพที่น่าดูมาก ในเที่ยวบินนี้มีหม้อและพยาบาลของท่านหญิงไปด้วย หม้อผู้ชายซึ่งนั่งอยู่ริมขวาสุด (แถวที่ ๓) อุทานออกมาว่า เอ๊ะ! มันเป็นไปได้ยังไง

เรื่องที่ ๓ : วันหนึ่งฮ.ต้องบินผ่านเขตอันตราย ซึ่งมีพวกคอมมิวนิสต์อยู่เบื้องล่างจำนวนมาก นักบินซึ่งมั่นใจในองค์หลวงพ่อก็ขออนุญาตบินผ่านโดยไม่ต้องบินอ้อม เมื่อท่านอนุญาตก็บินตรง พอเข้าเขตสีแดง (เขตผ.ก.ค.) สิ่งอัศจรรย์ก็ปรากฏ มีเมฆขนาดใหญ่มากหนาที่บเกือบเป็นสีดำ ไม่ทราบว่ายลอยมาจากไหน และลอยได้เร็วกว่าฮ. (ซึ่งปกติฮ.จะบินได้เร็วกว่าเมฆ) และเมฆก้อนนั้นลอยมาหยุดอยู่ได้ฮ. ฮ.จะบินไปทางไหน เมฆก็ลอยไปทางนั้นด้วย เปลี่ยนทิศทาง บินซ้ายบ้าง ขวาบ้าง เมฆก็ลอยตามบังอยู่ข้างล่างฮ.ตลอดเวลา พอพ้นเขตอันตรายแล้ว เมฆก้อนนั้นก็ลอยจากไปทันที คราวนี้ผู้ที่ตาเหลือกเพราะเห็นความอัศจรรย์ไม่ใช่ใครอื่น คือตัวนักบินเอง

เรื่องที่ ๔ : วันหนึ่งขณะที่ฮ.บินออกไปเยี่ยมตำรวจ ทหาร โดยปกติผมจะนั่งแถวที่ ๓ ริมซ้ายที่สุด ถัดมาก็คือท่านหญิงวิภาวดีรังสิต ปกติทุกวันจะรับสั่ง (คุย) กับผมเสมอ วันนั้นท่านค่อนข้างสงบ ผมจึงหันหน้าไปด้านซ้ายของฮ.ก็พบสิ่งอัศจรรย์ซึ่งไม่อาจจะลืมได้ในชีวิตของผม คือ ปรากฏมีรังกินน้ำขนาดเล็กลอยอยู่ข้าง ๆ ฮ. สีสวยสดงดงามมากอย่างชนิดที่ผมไม่เคยเห็นมาก่อนเลยในชีวิต ขนาดกว้างโดยประมาณ ๒ วา เมื่อเห็นปีติสุขก็เกิด แต่อดสงสัยไม่ได้ว่า อะไรหนอจึงสวยงาม

ขนาดนี้ คิดว่าตนเองตาอาจจะฝ้าไป ก็หลับตาแล้วลืมใหม่ ภาพก็คงเหมือนเดิม ขยี้ตาแล้วก็เหมือนเดิม หยิกขาตนเองแล้วภาพก็ยังคงเดิม จึงตื่นตื่นมาก จนลืมไปสะกิดท่านหญิงแล้วชี้ให้ท่านดู (ทอดพระเนตร) พอท่านหันพระพักตร์มาเห็นภาพนั้น ท่านและผมต่างก็พนมมือไหว้และอยู่ในความสงบ สักครูใหญ่ ๆ ภาพนั้นจึงได้หายไป ท่านหญิงรับสั่งถามว่า อะไรหนอ ผมตอบว่า ให้ถามหลวงพ่อ เมื่อส.จอดและเข้าที่พักแล้ว จึงได้ถามหลวงพ่อ คำตอบคือ **ฉัพพรรณรังสี รัศมี ๖ ประการของพระพุทธเจ้า** ทุกคนที่อยู่ฟังด้วย ในที่นั้นต่างก็ยกมือขึ้นสาธุพร้อม ๆ กัน นี่เป็นพระเมตตาโดยตรงของพระพุทธองค์ที่ต้องการให้ใครเห็นก็ได้ ไม่ต้องการให้ใครเห็นก็ได้ นักบินที่ ๑-๒ หมอและพยาบาลของท่านหญิง ช่างเครื่องและตำรวจประจำปีนกลของส. ก็ไม่มีใครเห็น สิ่งนี้หรือธรรมนี้ เรียกว่า พุทโธอัปมาโณ คุณของพระพุทธเจ้าหาประมาณมิได้ การบินมีทุกวันออกเวลา ๐๗.๐๐ น.กลับถึงที่พักประมาณ ๑๘.๐๐ น. และมีสิ่งอัศจรรย์ให้เห็นได้ทุกวัน นี่เป็นแค่ตัวอย่างเท่านั้น

ค) เพื่อคลายความสงสัยเรื่องราวภายในนี้ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา เราคือจิตที่อาศัยมันอยู่ชั่วคราวเท่านั้น บุคคลใดยังปฏิบัติธรรมได้ไม่ถึงจุดนี้ ย่อมมีความสงสัยเป็นธรรมดา แต่ปฏิบัติได้ถึงทรงฌาน ๔ ได้ จิตกับกายแยกจากกัน ๑๐๐% ความสงสัยก็หมดไปเอง มโนใหญ่ตามที่เขียนไว้ในตอนแรก เห็นกายอิกกายหนึ่งถอดออกมาจากกายเนื้อชัดเจน กายนี้ละเอียดมาก ผ่านวัตถุต่าง ๆ ได้ทุกชนิด จะให้ลอย (เหาะ) ไปซำก็ได้ เร็วก็ได้ ไม่ขอเขียนรายละเอียดถึงแล้วจึงจะรู้ได้เองเฉพาะตน **ขอยกตัวอย่างให้ฟัง ๒-๓ คนที่จำได้** แต่ต้องเจ็บป่วยตามวาระกรรมที่ตนเองทำไว้ในอดีต และต้องถูกผ่าตัดใหญ่ ต้องถูกดมยาสลบ หรือถูกฉีดยาให้สลบ

รายที่ ๑ เป็นพยาบาล เนืองอกที่มดลูก จำเป็นต้องผ่าตัดเอาออก แต่เชอกกลัวการผ่าตัด จึงบอกเพื่อนที่เป็นหมอเพศเดียวกันว่า ฉันทัวให้ฉีดยาให้หมดความรู้สึกก่อนจะไปห้องผ่าตัด หมอก็ทำตามและผ่าตัดเรียบร้อย นำกลับมาห้องพัก แต่คนไข้ไม่ยอมฟื้นทั้ง ๆ ที่ความดัน ชีพจร การหายใจปกติทุกอย่าง เพื่อน ๆ และญาติรอกันเต็มห้องเป็นชั่วโมง เธอก็รู้สึกตัวลุกขึ้นนั่งได้ทันที ชี้นำเพื่อนหมอที่ผ่าตัดเธอว่า ทำไมไม่เอาฉันไปผ่าตัดเสียที ฉันร่ำคาญเต็มทนแล้ว ทุกคนในห้องก็หัวเราะชอบใจ ดันเหตุเพราะเธอกลับผ่าตัด จึงเข้าฌาน ๔ แล้วมโนมยิทธิเอาจิตของเธอออกไปท่องเที่ยวตามที่ต่าง ๆ เสียเพลิน พอกลับมาพบตัวเองยังอยู่ในห้องพัก เลยคิดว่าเขายังไม่ได้เอาเธอไปผ่าตัด

รายที่ ๒ เป็นหญิงเช่นกัน สามีเป็นหมอม ต้องผ่าตัดเอาลูกออกทางหน้าท้อง เพราะกระดูกเชิงกรานของเธอเล็ก เมื่อผ่าตัดเสร็จก็น่ากลับห้อง เธอก็เล่าให้สามีฟังว่าหมอมคนที่ผ่าตัดเธอชื่ออะไร ผู้ช่วยชื่ออะไร พยาบาลชื่ออะไร ลูกเกิดเป็นผู้ชาย เวลาเท่าไร น้ำหนักตัวเท่าไร บอกได้ถูกต้องทุกประการ สามีก็ตกใจถามว่าเธอรู้ได้อย่างไร คำตอบก็คือ **ขณะที่เขาคมยาสลบให้เธอนั้น จิตของเธอมิได้สลบตามร่างกาย จิตของเธอออกมาเฝ้าดูเขาผ่าตัดอยู่ตลอดเวลา (ใช้มโนใหญ่ออกมาเฝ้าดู)**

รายที่ ๓ ก็เป็นหญิงยังเป็นโสดอยู่ มีเนื้องอกที่รังไข่ หมอแนะนำให้ผ่าตัด เธอก็ยอม **ตอนที่เขาให้ยาสลบ จิตเธอก็หนีไปอยู่บนนิพพาน (ด้วยมโนมยิทธิ)** เช่นกัน ไปกราบพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าก็สอนเธอถึงวิธีตัดขั้น ๕ (วิธีพิจารณาว่าร่างกายนี้เต็มไปด้วยความสกปรก ไม่เที่ยง เต็มไปด้วยความทุกข์ มันทาใช้เรา หาใช่ของเราไม่) ผมก็ถามเธอว่า แล้วเธอรู้ได้อย่างไรว่า หมอเขาผ่าตัดเสร็จเมื่อไหร่ เธอตอบว่า พระพุทธเจ้าบอกกับเธอว่า ให้รีบกลับลงมาไปข้างล่างได้แล้ว ประเดี๋ยวพวกหมอเขาจะพากันนุ่งนวย เธอก็กราบพระบาทของพระองค์ แล้วลงมาเข้าร่างกาย ก็พบว่าหมอเขากำลังเย็บหนังท้องพอดี และเริ่มรู้สึกตัว

สรุปว่า **ยาสลบทำให้สมองหรือประสาทของร่างกายสลบหรือหมดความรู้สึกได้ แต่ไม่สามารถทำให้จิตสลบได้** ผู้มีวิชามโนมยิทธิ สามารถหนีไปท่องเที่ยวที่ไหนก่อนชั่วคราวได้อย่างรายที่ ๑ ซึ่งกลัวการผ่าตัดก็คือกลัวตายนั่นเอง ส่วนรายที่ ๒ เป็นบุคคลที่กล้าหาญมาก สามารถใช้วิชามโนมยิทธิออกมาเฝ้าดูเขาผ่าตัดร่างกายของตนเองตลอดเวลา และรายสุดท้าย **ผมขอชมเธอเป็นพิเศษ เพราะเป็นผู้ไม่ประมาทในความตาย จิตเธอลื่นเฝ้าพระพุทธเจ้าอยู่บนพระนิพพาน หากเกิดร่างกายของเธอตายไปเพราะการผ่าตัด จิตของเธอ (ตัวเธอเอง) ก็อยู่บนพระนิพพานแล้ว** นับว่าโชคดีหากเป็นเช่นนั้นจริง เพราะเธอไม่อยากจะเกิดมารีร่างกายให้พบกับความทุกข์ ความไม่เที่ยง ความสกปรก ต้องเป็นขี้ข้าอาบน้ำ แต่งตัว ล้างขี้อันแสนสกปรก ตั้งแต่หัวถึงเท้าให้มันทุกวัน วันละหลายหน (หากนับจากหัวลงมาก็ ขี้หัว ขี้ตา ขี้หู ขี้มูก ขี้ฟัน ขี้เหงื่อ ขี้ไคล ขี้เต่า ขี้มือ ขี้เล็บ ขี้ดิน แล้วยังแถมขี้เกียจอีกต่างหาก) เธอว่าเข็ดแล้ว ขอเป็นขี้ขำมันชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย ร่างกายมันพักเมื่อไหร่ จิตเธอก็สบายเมื่อนั้น คือ ไปพระนิพพาน เพราะเธอข้อมตาย และพร้อมที่จะตายได้ตลอดเวลา วันหนึ่งข้างหน้าก็ต้องถึงสภาวะธรรมอันนี้ด้วยกันทุกคน

ง) ใช้เป็นทางลัดเพื่อเข้าสู่พระนิพพานได้อย่างดียิ่ง เช่นในรายที่ ๓ (รายสุดท้าย) เป็นต้น ผมขออธิบายเพื่อความเข้าใจง่ายขึ้น จิตไม่มีเวลา เวลาของจิตไม่มีหรือไม่มีเครื่องมืออะไรจะวัดเวลาของจิตได้ นักวิทยาศาสตร์ท่านเก่งมาก สามารถวัดสิ่งที่เร็วที่สุดในโลกได้คือ แสง วิ่งได้เร็ว ๑๘๖,๐๐๐ ไมล์ต่อวินาที หรือ ๓ รอบโลกมนุษย์ และบอกว่าดาวบางดวงอยู่ห่างโลกมากถึง ๑๐๐ ปีแสง หรือ ๓๐๐ ปีแสงก็มี (ไอส์ไตน์) หากผมจะถามไอส์ไตน์ว่าดาวดวงไหนล่ะ ไอส์ไตน์ก็จะชี้ให้ผมดู พอผมดูจิตผมก็ถึงดาวดวงนั้นทันทีที่ไม่มีเวลาหรือเครื่องมืออะไรจะวัดได้ การไปพระนิพพาน เขาเอาจิตไป ร่างกายเอาไปไม่ได้ ผู้ชำนาญท่านซ่อมเอาจิตไปพระนิพพานได้ แต่หนักก็ถึงทันที เมื่อนั้น (ขออธิบายแค่นี้ให้มาฝึก หากทำได้ก็หมดสงสัย) ขออ้างพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าตอนหนึ่งว่า “ธรรมของตถาคตจริงในปัจจุบันเท่านั้น อดีตก็ไม่ใช่เพราะผ่านมาแล้ว อนาคตก็ไม่ใช่เพราะยังไม่ถึง” หมายความว่า หากเราสามารถทำจิตของเรา ให้ว่างจากกิเลส ตัณหา อุปาทานและอกุศลกรรมได้ ชั่วขณะจิตหนึ่ง ในช่วงนั้นจิตเราก็สามารถเข้าถึงพระนิพพานได้ แต่เราไม่สามารถทำ ได้ตลอดเวลา แบบพระอรหันต์ แต่พระองค์ทรงตรัสชมว่า เป็นความดีที่ประเสริฐยิ่ง ทรงตรัสว่า “เธอจงอย่าดูถูกความดีเล็ก ๆ น้อย ๆ น้ำที่ละลาย ก็สามารทำให้น้ำเต็ม ตุ่มได้ฉันใด ความดีเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เธอสะสมไว้ ก็สามารถทำให้เธอจบกิจใน พระพุทธศาสนาได้ฉันนั้น”

๙. เรื่องวัดถมุงคลมีจริง หมายความว่า พุทธานุภาพ ธรรมานุภาพ สังฆานุภาพ หรือ พุทธโธอัปมาโณ ธรรมโธอัปมาโณ สังโฆอัปมาโณ (คุณของพระพุทธ พระธรรม พระอริยสงฆ์ หาประมาณมิได้) มีอยู่จริง จะขอยกตัวอย่างสัก ๓-๔ เรื่อง ที่ได้เห็นมากับตาตนเอง

๙.๑ เรื่องทหารยึดเทือกเขาภูพานคืนจากผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ พวกเราทุกคนคงจำกันได้ว่า ระหว่างปี ๒๕๑๗-๒๕๒๐ นั้น ผ.ก.ค.ยึดที่มั่นตามป่าไปได้เกือบทั่วประเทศ ขอเล่าย่อ ๆ ดังนี้ ผ.ก.ค.ยึดเทือกเขาภูพานเป็นฐานใหญ่ของเขา และทำหายฝ่ายทหารว่า หากจะตีเขาได้จะต้องใช้ทหารหลายกองพลและใช้เวลาหลายเดือน แต่ฝ่ายทหารตีได้ภายใน ๓ วัน โดยใช้ทหารเพียงแค่ ๓ กองร้อยเท่านั้น ก่อนเข้าประมาณ ๑ อาทิตย์ หลวงพ่อฤๅษีพร้อมศิษย์ ซึ่งมีผมอยู่ด้วยไปที่กองทัพภาค ๒ มี พล.ต.ยุทธศิลป์ เกสรสุข เป็นรองแม่ทัพ (ยศและตำแหน่งในขณะนั้น) ได้ทำพิธีบวงสรวงพระ พรหม เทวดา แล้วแจกผ้ายันต์สีแดง ธงมหาพิชัยสงคราม ให้

รองแม่ทัพ เพื่อนำไปแจกให้ทหารที่จะเข้าตี พอเรากลับกรุงเทพได้ ๑-๒ วัน เขาก็เข้าตี วันที่ ๑ ใช้ ๑ กองร้อย รองแม่ทัพบัญชาอยู่บนเครื่องบิน ตีเข้าไปเพื่อหยั่งเชิง ยังไม่เอาจริง ผลมีทหารตาย ๑ คน คันทัวไม่มีฝ้ายันต์แดง ปรากฏว่าเป็นทหารใหม่ที่เพิ่งย้ายเข้ามาวานนี้ จากจังหวัดราชบุรี วันที่ ๒ ใช้ ๒ กองร้อย ผลมีทหารตาย ๒ คน ก็ไม่มีฝ้ายันต์แดง และเป็นทหารใหม่ที่เพิ่งย้ายเข้ามาเช่นกัน ความลับไม่มีในโลก ทหารทุกคนที่จะเข้าตีจริง ๆ ในวันที่ ๓ ใครไม่มีฝ้ายันต์ ไม่ยอมออกรบ รองแม่ทัพต้องบินตอนกลางคืน เพื่อมาหาหลวงพ่อกุญแจที่วัดท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี เพื่อขอฝ้ายันต์เพิ่ม วันที่ ๓ (วันตีจริง ๆ) เมื่อทุกคนได้ฝ้ายันต์ครบกำลังใจก็เต็ม ๑๐๐% แค่ ๓ กองร้อยก็ยึดฐานใหญ่ได้สำเร็จ เหตุผลเพราะทหารทุกคนในวันนั้นไม่มีใครหลบกระสุนหรือหมอบลงกับพื้น หรือหาที่กำบังเหมือน ๒ วันแรก เมื่อได้ยินเสียงปืนฝ่ายตรงข้าม ทุกคนดาหน้าเข้ายึดเอาดี ๆ โดยไม่กลัว จึงยึดได้ในเวลาอันสั้น และไม่มีใครเสียชีวิตเลย หลังยึดได้หลวงพ่อก็จำปาติษย์ของท่านมาเยี่ยมทหาร และขอรับทราบผล พอสรุปผลย่อ ๆ ดังนี้

ก) ส่วนใหญ่บอกว่าไม่โดนลูกปืนแต่เฉียวหรือเฉียดตัวไป รู้สึกว่าลูกปืนมันวิ่งมาเต็มไปหมด แต่ไม่ยักโดนตัว

ข) บางคนว่าโดนเหมือนกัน แต่ไม่เข้า ไม่รู้สึกเจ็บ มีความรู้สึกคล้าย ๆ มีแมลงหรือผึ้งบินมาชนตัวเท่านั้น

ค) มี ๑ รายเล่าว่า ขณะที่เดินบั้งวิ่งบั้งเข้าตีข้าศึก รู้สึกหิว จึงเอามือล้วงมามาในกระเป่ากินไปด้วย แต่แปลกใจว่าทำไมมามาจึงแข็งเหนียวหนัก เลยคายออกมาดู ปรากฏว่าเป็นลูกปืนที่ข้าศึกยิงมาโดนตัว แต่ไม่เข้า ลูกกระสุนแบนเหมือนถูกบีบ

ง) บางคนเล่าว่าขณะวิ่งไปยังปืนไป เห็นข้าศึกมีอาการแปลก ๆ คือ ยืนตาค้างคล้ายหุ่นหรือสภาพคนตกใจสุดขีด (เกิดอาการ “นะ จัง จัง” ขึ้น) เพราะไม่เคยเห็นคนที่ไม่ยอมหลบกระสุน ยิงเท่าไรก็เฉย ๆ ไม่สะดุ้ง ไม่สะเทือน

จ) ฐานที่ยึดได้ใหญ่มาก มีโรงพยาบาลพร้อมเวชภัณฑ์ครบ โรงพลศึกษา สนามบาส โรงครัวขนาดใหญ่ พร้อมเสบียงกินได้เป็นปี อาวุธมากมาย เครื่องปั่นไฟ และน้ำมัน มีการทดน้ำไว้ใช้ได้ตลอดปี เฉพาะราวตากผ้าหากใช้รถ ๑๐ ล้อขาก็ยังไม่หมด นี่คือน้ำกำลังพลฝ่ายเขา และแสดงว่าเขาอยู่กันมานานหลายปีแล้ว

ฉ) กำลังแค่ ๓ กองร้อย ยึดไว้คงไม่พอรักษาพื้นที่ได้ กลางคืนเขาอาจย้อนกลับมาตีคืน จึงสั่งให้เผาและทำลายให้หมด แต่จริง ๆ แล้วผมว่ามันขีดไปจน

ตาย เพราะกลัวทหารหุ่นที่ยิงไม่ตายเหล่านี้ไปตลอดชีวิต ซึ่งก็เป็นความจริง ตั้งแต่
นั้นเป็นต้นมา ผ.ก.ค.ก็หายเข้าไปเลย

๙.๒ เรื่องอานุภาพของธรมหาพิชัยสงครามที่หาที่ใหญ่ ขอล่าย่อ ๆ
ว่า ครั้งหนึ่งหลวงพ่อกและท่านหญิงพร้อมคณะไปแจกธรมนี้แก่ทหารภาค ๔ (ใต้) ผมก็
เป็นผู้แจกด้วย ทหารภาคใต้มีทั้งพุทธและอิสลาม ผมเดินแจกทีละคน ๆ พวก
อิสลามเขาไม่ยอมรับ หลังแจกแล้วประมาณ ๗ วัน แม่ทัพภาค ๔ พร้อมขบวนรถ
๙ คัน ถูก ผ.ก.ค. ชุ้มโจมตีมีทหารตาย ๙ คน ทุกคนเป็นอิสลามทั้งหมด เพราะไม่มี
ธรมหาพิชัยสงคราม คนอื่น ๆ เขามีกันครบทุกคน การไปเยี่ยมครั้งที่ ๒ ทหารยื่นเข้า
แถวรับแจกธรมหาพิชัยสงคราม เพราะความลับไม่มีในโลก ครั้งนี้พวกอิสลามแ
แย่งจากมือผู้แจกเลย กลัวจะไม่ได้ ยอมรับตรง ๆ ว่าผมกลัวธรมหมดครับ

๙.๓ เรื่องยึดเขาสุณย์ได้ในไม่ถึงครึ่งวัน (ซึ่งมีแร่อยู ๑๐๐%
หมายความว่ารถตก ๆ ไป ๑ ครั้ง พบว่าเป็นแร่อ้วน ๆ ๑๐๐%) ผ.ก.ค.ยึดเขานี้ไว้เป็น
ปี และขายแร่ให้พ่อค้าแร่เท่านั้น ตำรวจกลัวมาก เพราะเขาอยู่ในที่เปรียบกว่า พอ
ตำรวจได้รับแจกธรมนี้ครบทุกคน รุ่งขึ้นก็เข้ายึด ไม่กี่ชั่วโมงก็ยึดได้ เหตุผลที่ตำรวจ
เล่าให้ฟังก็คล้าย ๆ กับที่ทหารยึดเทือกเขาภูพานได้นั้นเอง (เขาสุณย์ อยู่ที่จังหวัด
นครศรีธรรมราช) ขณะแจกฝ้ายันต์นี้ ท่านหญิงและผมยืนอยู่ด้วยบนโรงพัก มี
ชาวบ้านมาขอรับบ้าง ๒-๓ คน แต่มีอยู่ ๑ คน หลวงพ่อให้บอกว่า ฝ้ายันต์นี้ไม่
ช่วยคนเลวนะ ช่วยได้แต่คนดี คนเลวมารับไปหากไปปล้นเขา หรือทรยศต่อ
ประเทศชาติ จะถูกยิงเข้าที่แสบหน้าทะลุท้ายทอย เขายืนยันว่าเขาเลิกประพฤติชั่ว
แล้ว หลวงพ่อย้ำครั้งที่ ๒ เขาก็ยืนยันยืนยันตามเดิม หลวงพ่อกก็แจกให้ไป ๒ วันต่อมา
ตำรวจมารายงานว่าบุคคลผู้นั้นถูกยิงตายแล้ว กระสุนเข้าแสบหน้าทะลุออกด้านหลัง
ถูกยิงตายตอนกลางคืน ระหว่างที่ตำรวจกับ ผ.ก.ค. ปะทะกัน บุคคลผู้นี้เป็นสายให้ผ.
ก.ค.ครับ เรื่องพุทธธรมานุภาพนี้ผมได้พบเห็นมากมายเป็นร้อย ๆ เรื่อง รวมทั้งประสบ
กับตนเองก็มาก แต่ขอเล่าไว้แค่เป็นตัวอย่างเท่านั้น

๑๐. วัตถุมงคล หรือพุทธธรมานุภาพ หรือพุทธโธอัปมาโณ ต่างกับไสย
ศาสตร์อย่างไร คำตอบ คือ วัตถุมงคลไม่มีคำว่าเสื่อมหรือสลายตัว แม้จะตกลง
ไปในส้วม ผู้หญิงเดินข้ามหรือนั่งทับ เดินลอดใต้ถุนบ้าน แม้จะฉีกขาด แตกหัก พุทธา
นุภาพที่มีอยู่ในวัดธรมงคลนั้น ๆ ก็ยังไม่เสื่อม ส่วนวัตถุที่เป็นไสยศาสตร์เสื่อมได้ง่าย
เพียงแค่เดินลอดราวผ้าห่ม ลอดใต้ถุนบ้านก็เสื่อมไปแล้ว

อีกประการหนึ่ง บางที่ท่านเสด็จมาเองได้ เช่น พระบรมสารีริกธาตุ พระธาตุของพระอรหันต์บางองค์ พระเครื่องที่เข้าพุทธานิเสกแล้วรุ่นเก่า ๆ (ความจริงหากเข้าพุทธานิเสกเมื่อวานนี้ ก็ถือว่าเป็นของเก่าแล้ว) สิ่งเหล่านี้ท่านมาหาเองได้ และทำนองเดียวกัน ท่านก็เสด็จไปได้หรือหายไปได้เช่นกัน หากผู้นั้นประพฤติตัวไม่ดี ที่พบกับตัวเองก็มาก ที่เขาเอามาให้ดูด้วยตาก็มาก จึงถือว่าเป็นของธรรมดาสำหรับตัวข้าพเจ้า บางคนไม่เคยพบก็เห็นว่าเป็นของอัศจรรย์อย่างยิ่ง (ซึ่งก็เป็นของธรรมดาสำหรับผู้นั้น) สำหรับตัวผมเองเวลาท่านเสด็จมา (พระบรมสารีริกธาตุ) หรือท่านมา (พระธาตุ) ท่านมาครั้งละมาก ๆ เมื่อมีมากผมก็แจกเพื่อนผู้ปฏิบัติธรรม หรือญาติของผมเสียที และอัญเชิญท่านไปถวายให้หลวงพ่อกุญแจที่วัดบ้าง ตอนที่อัญเชิญไปวัดขณะนั้น หลวงพ่อท่านอยู่ข้างบน (ชั้น ๒) ผมจึงตั้งพระบรมสารีริกธาตุไว้ในที่อันสมควร พอหลวงพ่อก่อนลงมาชั้นล่างเดินผ่านพระบรมสารีริกธาตุ ท่านก็พูดว่า พระบรมสารีริกธาตุนี้เป็นของใคร พออาตมาเดินผ่านพระพุทธรองค์ท่านก็รับรองแล้ว ผมก็กราบเรียนท่านว่า ผมนำมาถวายหลวงพ่อกับรับ เรื่องของพระธาตุก็เช่นกัน เมื่อมีมากมายผมก็แจกเขาไปตามวาระและโอกาสอันสมควร ในปัจจุบันท่านหยุดเสด็จแล้ว เพราะรู้ว่าจิตของผมเริ่มคลายการเกาะ ยึด ติด ในวัตถุมงคลลงได้มากตามสมควร ด้วยปัญญาอันชอบ หมายความว่าสิ่งของวัตถุมงคลล้วนเป็นของดี ใครยึดเกาะของดี ความดี สิ่งเป็นมงคลล้วนเป็นบุญกุศล สามารถป้องกันนรกได้ แต่ไปไม่ถึงพระนิพพาน เพราะเป็นแค่มงคลภายนอก ท่านให้สนใจมงคลภายใน ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ด้วยการปฏิบัติด้วยจิตตนเองเท่านั้น โมหานาบุญกันไม่ได้ ต้องทำเอาเอง ด้วยอิทธิบาท ๔ สัมมัปปทาน ๔ หรือมหาสติปัญญา ๔ เท่านั้น ขอเขียนสั้น ๆ ว่าเป็นความเพียรในพระพุทธศาสนา ซึ่งนำไปสู่ความหลุดพ้นซึ่งพระพุทธรองค์ทรงตรัสสอน (โพธิปักขิยธรรม ๗ หมวด หรือ ๓๗ ทาง กล่าวโดยย่อ ๆ คือ อิทธิบาท ๔ สัมมัปปทาน ๔ มหาสติปัญญา ๔ อินทรีย์ ๕ พละ ๕ โพชฌงค์ ๗ และอริยมรรค ๘) รายละเอียดของดไว้

ขอสรุปว่า ทุกอย่างเป็นข้อทดสอบอารมณ์จิตของเราทั้งสิ้น บุคคลใดมีกำลังใจต่ำหรืออ่อน ก็ยังจำเป็นต้องยึดเกาะของหยาบไว้ก่อน (เกาะดีดีกว่าเกาะเลว เกาะบุญดีกว่าเกาะบาป) เมื่อกำลังใจ (บารมี) แก่กล้าขึ้น พระองค์จะสอนให้เห็นโทษของการยึด เกาะติด และสอนให้เห็นคุณของการปล่อยละ วาง ด้วยปัญญา สอนให้เหมาะสมกับจริต นิสัย กำลังใจ (บารมี) และกรรมของแต่ละคนซึ่งไม่เสมอกัน บุคคลใดจิตอยู่ชั้นอนุบาลก็สอนธรรมชั้นอนุบาล บุคคลใดจิตอยู่ชั้นประถมก็สอนธรรมชั้นประถม

บุคคลใดจิตอยู่ชั้นมัธยมก็สอนธรรมชั้นมัธยม บุคคลใดจิตอยู่ชั้นมหาวิทยาลัยก็สอนชั้นมหาวิทยาลัย ขอเขียนไว้หยาบ ๆ แค่นี้ เพราะธรรมในพุทธศาสนาจะรู้แจ้งเห็นจริงได้ตามความเป็นจริง ด้วยการปฏิบัติเท่านั้น และเมื่อรู้เมื่อเห็นธรรมนั้น ๆ แล้ว ย่อมรู้ได้เห็นได้เฉพาะตน (ให้ดูเรื่องอจินไตยประกอบ)

๑๑. พระอริยเจ้าชั้นสูงหายตัวได้ หรือไม่ต้องการให้ใครเห็นก็เห็นท่านไม่ได้ หรือให้เห็นได้แต่เฉพาะบางคนก็ได้ หรือท่านพูดคุยกับใครอยู่ ต้องการให้รู้แต่เฉพาะบุคคลใด บุคคลอื่นที่ฟังอยู่ด้วยได้ยินท่านคุยกัน แต่ไม่รู้เรื่องราวคุยอะไรกันก็ได้ สิ่งเหล่านี้ผมเองได้พบเห็นด้วยตาตนเอง ด้วยหูตนเอง ไม่ใช่เป็นคำบอกเล่า (เขาว่า...เขาว่า...) ขอเขียนไว้ก่อนจะตายเพราะอายุมากแล้ว คงอยู่ได้ไม่กี่วันหรอก ขอยกตัวอย่างสัก ๒-๓ เรื่อง

เรื่องที่ ๑ : ระหว่างปี ๒๕๑๙-๒๕๒๑ ผมเป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลตำรวจ วันหนึ่งเดินกลับจากเซ็นทรัลชิดลมตอน ๑๒.๐๐ น. เศษ ระหว่างทางเห็นพระ ๒ องค์ ห่มผ้าสีกรักและสีเหลืองสดเดินอยู่ข้างหน้า สังเกตเห็นว่าเท้าของท่านทั้งสองไม่ค่อยจะแตะพื้น จึงรีบเดินตาม แต่ยิ่งรีบเดินก็ยิ่งอยู่ห่างจากท่าน จึงวิ่งเหยาะ ๆ ตามก็ยังไม่ทัน พอถึงสี่แยกราชประสงค์ ท่านทั้งสองก็หายไป ผมก็มองดูทางขวามือถึงประตูน้ำก็ไม่พบ มองซ้ายมือถึงโรงพยาบาลจุฬาฯ ก็ไม่พบ มองตรงไปข้างหน้าถึงสี่แยกปทุมวันก็ไม่พบ เลี้ยวไปหมด ตอนกลางคืน วันนั้นบังเอิญหลวงพ่อกฤษีท่านมาจากจังหวัดอุทัยธานี เพื่อสอนพระกรรมฐานที่ซอยสายลม ผมก็ไปพบท่านเล่าเรื่องที่พบเห็นในตอนกลางวันให้ท่านฟัง ท่านก็หัวเราะ ผมถามท่านว่าพระสององค์นั้นคือใครครับ ท่านตอบว่าเพื่อนของอาตมาเอง (หมายถึงท่านฤๅษีองค์เล็กกับฤๅษีองค์ขาว เพื่อนสนิทของท่านสมัยอยู่ที่วัดบางนมโค จังหวัดอยุธยา) ผมถามว่าแล้วท่านมาทำไมครับ ท่านตอบว่ามาล้อคุณหมอเล่น ผมขอวิจารณ์ดังนี้

ท่านฤๅษีทั้งสององค์หลวงพ่อกฤษีเล่าให้ฟังว่า ท่านเป็นพระอภิญญาหลวงพ่อกฤษี ปานอาจารย์ท่านสั่งไว้ว่า ห้ามเธออยู่ในเมือง ให้อยู่แต่ในป่า มิฉะนั้น พวกชาวบ้านเขาจะพากันติดในฤทธิ์ของท่าน แต่ไม่สนใจพระธรรม ในวันนั้นท่านต้องการให้ผมเห็นท่านได้คนเดียว คนอื่น ๆ บนถนนไม่มีใครเห็น อาจารย์หมออุดม โปษกฤษณะ ก็เคยเล่าให้ฟังขณะท่านใส่บาตรพระตอนเช้า ขอเล่าย่อ ๆ ท่านก็งแบบผม และมาถามหลวงพ่อกฤษีเช่นกัน แต่ท่านบอกว่ามาโปรดโยมหมออุดม เพราะในอดีตเคยเป็นโยมของท่านมาก่อน มาเพื่อให้อาจารย์หมออุดมได้บุญ

เรื่องที่ ๒ : ประมาณปี ๒๕๔๒ ผมซึ่งเป็นประธานฝ่ายฆราวาสได้สร้างพระพุทธรูปจำลองไว้ในพระพุทธรศาสนา ให้กับวัดท่าซุง จ.อุทัยธานี แทนอันเก่าซึ่งถูกขโมยไป ในวันทำบุญฉลองมีผู้คนที่ร่วมศรัทธาสร้างพระพุทธรูปนี้ มาร่วมทำบุญฉลองกันมากมาย ผมได้นิมนต์พระ ๑๐ องค์ จัดเก้าอี้ ๑๐ ตัว พร้อมซอง ๑๐ ซอง ถวายปัจจัยให้กับท่าน พอจะถึงเวลาที่มีพระที่ไม่ได้นิมนต์มาเพิ่มอีก ๒ องค์ องค์หนึ่งผมรู้จัก เพราะเป็นลูกศิษย์หลวงพ่อก่อน ท่านทราบข่าวก็มาฉลองด้วย ก็นิมนต์ท่านเพิ่มเก้าอี้อีกหนึ่งตัวกับอีกหนึ่งซอง แต่องค์ที่สอง ท่านห่มผ้าสีรักเพียงองค์เดียว ก็นิมนต์ท่าน เพิ่มเก้าอี้อีกหนึ่งตัวและอีกหนึ่งซอง พระองค์นี้พิเศษ เพราะไม่มีใครกล้าสบตาท่าน หรือไม่กล้าจ้องหน้าท่าน พระอีก ๑๑ องค์ ก็มีความรู้สึกเหมือนกับผม (เพราะเป็นพระวัดท่าซุงทุกองค์ และทุกองค์ต่างก็ได้มนโณมยิทธิ) หลวงพ่อองค์ที่ ๑๑ ที่มาเพิ่ม ท่านให้ลูกศิษย์ของท่านถ่ายรูปพระองค์ที่ ๑๒ สั่งว่าเอ็งถ่ายรูปพระองค์นี้ให้หมดม้วนเลยนะ ลูกศิษย์ก็ทำตามสั่ง พอถ่ายรูปแรกปรากฏว่ากล้องวิ่งไม่ยอมหยุดจนหมดม้วนจริง ๆ เลย ไม่ติดอะไรเลย ในงานมีคนถ่ายรูปกันมาก รวมทั้งผมด้วย ผลรูปถ่ายติด แต่ทุกรูปจะมีอะไรมาบังใบหน้าของพระองค์ที่ ๑๒ ไว้ทุกรูป

เมื่อพิธีจบ พระวัดท่าซุงหลายองค์พยายามเดินตามท่าน ที่สุดท่านเดินไปหลังโบสถ์เก่าของวัดแล้วก็หายไปเฉย ๆ จึงงงกันหมด หลังจากนั้นก็มาปรึกษากันว่าพระองค์ที่ ๑๒ คือใคร แต่จิตของผมคิดว่าเป็นท่านฤๅษีองค์เล็กเพื่อนของหลวงพ่อก่อนซึ่งเป็นจริงตามนั้น เพราะทุกคนสามารถจะถามพระเบื้องบน หรือถามหลวงพ่อก่อนได้ เพราะจิตไม่เคยตาย จิตเป็นอมตะ ผู้ตายคือร่างกายหรือชั้น ๕ ขอบบั้น ๆ แค่นี้ เพราะมีตัวอย่างอีกมากที่พบมาด้วยตนเอง

(หมายเหตุ) **พระอรหันต์ในพระพุทธรศาสนา พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้โดยย่อว่ามี ๔ ระดับ**

๑. **พระอรหันต์สุกขวิปัสสโก** จบกิจในพระพุทธรศาสนา แต่ไม่มีฤทธิ์ คือไม่เห็นสวรรค์ นรก ไม่เห็นเทวดา นางฟ้า พรหม และพระนิพพาน แต่จิตไม่สงสัยในเรื่องเหล่านี้ หมายความว่า กิเลส ตัณหา อุปาทาน และอกุศลกรรม หรืออารมณ์โลก (ราคะ) โกรธและหลงหมดไปจากจิตแล้วเด็ดขาด (แต่มีบางองค์ท่านจบกิจแบบสุกขวิปัสสโกจริงอยู่ แต่บุญเก่าที่ทำไว้เคยมีฤทธิ์ทางใด ฤทธิ์เหล่านั้นก็จะปรากฏกับจิตท่านเองโดยไม่ต้องฝึก)

๒. พระอรหันต์เตวิชโช (วิชชาสาม) จบกิจในพระพุทธศาสนาพร้อมด้วย
คุณธรรม ๓ ประการ คือ ระลึกชาติได้ มีทิพยจักขุญาณ มีอาสวขยญาณ

๓. พระอรหันต์อภิญญา ๖ (ฉัพภิญโญ) จบกิจในพระพุทธศาสนาพร้อม
คุณธรรม ๖ ประการ คือ

- ก. มีอิทธิฤทธิ์แสดงฤทธิ์ต่าง ๆ ได้ เช่น หายตัว เหาะได้ ดำดิน มโนมย
ทธิ เป็นต้น
- ข. มีทิพยโสตา มีหูทิพย์ อยู่ไกลแสนไกลก็ได้ยิน
- ค. มีทิพยจักขุญาณ มีจิตเป็นทิพย์เหมือนกับตาเห็นหรือเห็นด้วยจิต
- ง. เจโตปริยญาณ รู้วาระจิตของผู้อื่นได้ทั้งคนและสัตว์
- จ. ปุพเพนิวาสานุสติญาณ ระลึกชาติได้
- ฉ. อาสวขยญาณ มีปัญญาตัดกิเลสให้หมดสิ้นไปจากจิตได้โดย
เด็ดขาด ในบุคคลธรรมดา ๆ ที่ไม่ใช่พระอริยเจ้าสามารถทำ
อภิญญา ๖ ข้อแรกได้ หรือได้ในบางข้อก็เรียกว่าได้อภิญญา แต่
เป็นโลกียะ คือ ไม่เที่ยง ยังเสื่องได้ง่าย หากไปประพฤติชั่วเช่น
ท่านเทวทัต ซึ่งท่านก็ได้อภิญญา ๕ ครบ ๕ ข้อ แต่ข้อสำคัญข้อที่
๖ คือ กิเลสยังไม่หมด เมื่อคิดทำร้ายพระพุทธเจ้า อภิญญาก็เสื่อม
หมด ที่สุดก็ลงนรก ๘ (อเวจี) ไป

สรุปว่า ฤทธิ์จะมีมากขนาดไหนก็ใช้ตัดหรือฆ่ากิเลสไม่ได้ นักปฏิบัติธรรม
เพื่อพ้นทุกข์จึงไม่ควรสนใจ ให้สนใจแต่ธัมมวิโมกข์ หรือธรรมที่นำไปสู่ความหลุดพ้น
เท่านั้น คือ อริยมรรค ๘ (ศีล สมาธิ ปัญญา) หรือทาน ศีล ภาวนา เพื่อตัดอารมณ์
โลก โกรธ และหลง ให้หมดไป

๔. พระอรหันต์ปฏิสัมภิทาญาณ จบกิจในพระพุทธศาสนา พร้อม
คุณธรรมพิเศษ คือ ท่านทรงพระไตรปิฎกเข้าใจในธรรมภาษิตของพระพุทธเจ้าได้
ถูกต้อง สามารถย่อธรรมะหรือขยายธรรมะได้โดยพิสดาร เข้าใจภาษาต่าง ๆ ได้ทุก
ภาษาทั้งมนุษย์และสัตว์ ทั้งนี้รวมทั้งคุณธรรมของอภิญญา ๖ และวิชชาสาม (เตวิช
โช) ด้วย

๑๒. ขอสรุปเป็นข้อสุดท้าย เพราะจะยาวเกินพอดี พระท่านบอกว่า “โตแล้ว
ให้เรียนลัด” หมายความว่าพวกเราแพทย์รุ่น ๕๗ อายุก็ ๗๐ ปีขึ้นไปทุกคน เวลาที่
เหลือน้อย ไม่ควรประมาทในความตาย ธรรมของตถาคตสอนไว้มากมายถึง ๘๔,๐๐๐
บท (อุบาย) ทุกบทล้วนนำไปสู่ความพ้นทุกข์ทั้งสิ้น ทุกบทล้วนเป็นอริยสัจ ซึ่งแปลว่า

ความจริงที่ตกคตได้พิสูจน์แล้ว ที่ต้องสอนไว้มากขนาดนี้ เพราะบุคคลในโลกนี้มีจิตตนิสัย กำลังใจ (บารมี) และกรรมแตกต่างกัน จึงต้องใช้อุบายให้เหมาะสมกับกรรมของเขาแต่ละคน ๆ ซึ่งไม่เสมอกัน พวกเธอจึงไม่จำเป็นต้องรู้ ต้องปฏิบัติให้ครบทั้งหมด ให้พิจารณาว่ากรรมใดที่เหมาะสมกับจิตตนิสัย กำลังใจ และกรรมของเธอ ก็ให้ปฏิบัติตามนั้น ก็สามารถทำให้จิตของเธอพันทุกข์ได้

กรรมะ ๘๔,๐๐๐ บทนี้ ย่อแล้วเหลือประโยคเดียว คือ “จงอย่าประมาท” (ในความตาย) คนสัตว์เกิดมาเท่าไร่รตายหมดเท่านั้น ความตายเป็นของเที่ยง แต่ชีวิตเป็นของไม่เที่ยง (คือ จะตายเมื่อไร่ไม่มีใครรู้ เพื่อน ๆ รุ่นเราก็แสดงสังขารมรณะเรื่องมรณานุสติให้พวกเราได้เห็นมาตามลำดับ ตั้งแต่อายุเพียงแค่ว่า ๓๐ ปีกว่า ๆ ตลอดมาจนถึง ๗๐ ปีกว่า ประมาณ ๕๐ คนแล้ว ในไม่ช้าสังขารมรณะนี้หรือสภาวะกรรมนี้ย่อมต้องมาถึงเราอย่างแน่นอนไม่ช้าก็เร็ว) เมื่อชีวิตเป็นของไม่เที่ยง บรรดาผู้สูงอายุทั้งหลายก็ไม่ควรประมาท ควรเร่งรัดตัวเองหันมาสนใจแต่กรรมที่นำไปสู่ความพันทุกข์กันเถิด อย่าไปอยากรู้ อยากเห็นอะไรที่อยู่นอกหรือโลกภายนอก ให้สนใจแต่ตัวของเราเอง ซึ่งประกอบด้วยกายกับจิต หรือโลกภายในดีกว่า หมายความว่า จงอย่าสนใจกายภายนอก หรือกายผู้อื่น และอย่าสนใจจิตของผู้อื่น หากต้องการผลหรือมรรคผลเร็ว ทรงแนะวิธีปฏิบัติสั้น ๆ ไว้ ๕ ข้อ คือ จงอย่าสนใจเรื่องของผู้อื่นหรือจริยาของผู้อื่น จงอย่ายกตนข่มผู้อื่น จงอย่าคอยจับผิดผู้อื่น ให้คอยแต่จับผิดตนเองและแก้ไขตนเองตลอดเวลา จงอย่าหลงคิดว่าตนเองดีแล้ว เพราะกิเลสของเรายังมีอยู่มาก และจงอย่าไปเที่ยวแบกทุกข์ของชาวบ้าน เพราะทุกข์ที่ตัวเราที่จิตของเราชอบสร้างขึ้นก็มีอยู่มากพอแล้ว

ผมขอสรุปสั้น ๆ เป็นภาษาไทยชัด ๆ เพื่อให้จำได้ง่าย ๆ คือ อย่าเสือก อย่าซ่า อย่าเป็นตำรวจ อย่าหลง อย่าเป็นผู้แทน ขอจงเอาไปพิจารณา แล้วจะเกิดปัญญาขึ้นกับจิตของท่านเอง

อีกจุดหนึ่งในเรื่องของการปฏิบัติแบบง่าย ๆ และได้มรรคผลเร็ว คือ ๘๔,๐๐๐ บท ให้ย่อเหลือเพียงแค่ว่า “จงปฏิบัติตามคำสั่งและคำสอนของตถาคต” หมายความว่า คำสั่ง คือ ศีล ทุกคนที่ศรัทธาในพุทธศาสนาจักต้องมีศีลครบตามฐานะ (ฆราวาสกัศีล ๕ ชีกัศีล ๘ เณรกัศีล ๑๐ พระกัศีล ๒๒๗ ครบ) เพราะศีลเป็นธรรมที่ป้องกันไม่ให้ตกนรก ศีลเป็นรากฐานของพระธรรม ศีลเป็นมารดาของพระพุทธานุสสา ศีลทุกข้อล้วนมีโทษลงนรกทั้งสิ้น ทรงตรัสสอนไว้ชัดแจ้ง คำสอนทรงสอนไว้ ๘๔,๐๐๐ วิธี ย่อแล้วเหลือ ๑๐ ข้อ คือ สังโยชน์ ๑๐ (สังโยชน์ คือ

กิเลสที่คอยร้อยรัดจิตเราไว้ไม่ให้พ้นทุกข์) ทรงตรัสว่าเป็นบันได ๑๐ ขั้น ที่เราใช้เป็นเครื่องวัดอารมณ์ของจิตไว้เสมอ (วัดกิเลส ตัณหา อุปาทาน และอกุศลกรรม หรือวัดอารมณ์โลก โกรธ หลง ของตัวเอง)

หากเราตัดสังโยชน์ ๓ ข้อแรกได้ ก็จะเป็นพระอริยเจ้าเบื้องต้นต่ำ คือ พระโสดาบัน หรือพระสกิทาคามี

หากเราตัดสังโยชน์ ๕ ข้อแรกได้ ก็จะเป็นพระอริยเจ้าเบื้องต้นสูง คือ พระอนาคามี

หากเราตัดสังโยชน์ ๑๐ ข้อได้ ก็จะเป็นพระอรหันต์ (มีหลักฐานชัดเจนในมหาปริณิพพานสูตร ซึ่งพระอานนท์เป็นผู้ถาม)

สำหรับพวกหมอหรือแพทย์ทรงยกย่องว่าเป็นผู้มีพรหมวิหาร ๔ อยู่กับจิตแล้ว เป็นทุนเดิม จัดเป็นผู้มีบารมีหรือกำลังใจสูงกว่าอาชีพอื่น ๆ เป็นผู้ฉลาดในธรรมหากนำเอามาใช้ให้เป็นประโยชน์ เพราะ ๘๔,๐๐๐ บทนี้ ก็สอนอยู่แค่กายกับจิตเท่านั้น หมอรู้เรื่องของร่างกายได้ดีกว่าอาชีพอื่น ๆ ศึกษาจริง ๆ แ่รู้อารมณ์จิตของตนเองตามความเป็นจริง และอย่าไปฝันความจริงเท่านั้น ก็สามารถจบกิจในพระพุทธศาสนาได้เร็วกว่าพวกอื่น บุคคลใดที่มีพุทธจริตหรือเป็นคนฉลาด จึงเน้นสอนให้ตัดสังโยชน์ข้อแรกข้อเดียว ก็สามารถจบกิจในพระพุทธศาสนาได้ พวกนักปริยัติรู้แค่ตัวหนังสือ ไม่นำไปปฏิบัติต่อให้เกิดผลจึงยังมีกิเลส ตัณหา อุปาทาน อยู่มาก ใช้ปัญญาของตนแปลสังโยชน์ข้อแรกให้ผิดความหมายของพระองค์ไปได้มากมาย เป็นการสร้างอกุศลกรรมให้กับตนเองเนื่อง ๆ ข้อเท็จจริงมีดังนี้

สังโยชน์ข้อที่ ๑ สักกายทิฏฐิ มีความคิดว่าร่างกายนี้เป็นเราเป็นของเรา ซึ่งความจริงไม่ใช่มันประกอบด้วยธาตุ ๔ (ดิน น้ำ ลม ไฟ) (ให้ดูบทความโดยย่อที่ไอเอสไดน์เขียนไว้เรื่อง สสารไม่มีวันสูญหายไปจากโลก แต่มนุษย์มีอีกสิ่งหนึ่งที่มันไม่ตาย มันมีอำนาจมากด้วย ขอเรียกว่า power) พวกหมอรู้ละเอียดกว่าบุคคลอื่น คือเรื่อง cell ต่าง ๆ ในร่างกาย ล้วนมีอายุของมันทั้งสิ้น พวกเราอายุกว่า ๗๐ ปี กันแล้ว cell ต่าง ๆ ที่เกิดออกมาจากท้องแม่ มันตายแล้วเกิด เกิด ๆ มากี่พันกี่หมื่นครั้งแล้วเกิดต่อเนื่องกันมา ภาษาของธรรมะเรียกว่าเกิด-ดับ ๆ ๆ เป็นสันตติธรรมจนถึงปัจจุบัน สภาวะธรรมอันนี้หยุดเมื่อไหร่ร่างกายก็พังหรือตายหรืออนัตตาเมื่อนั้น

เขียนแค่นี้ พวกหมอทุกคนก็เข้าใจว่า จริง ๆ แล้วร่างกายนี้มันหาใช้เรา หาใช้ของเราไม่ เราจึงบังคับมันไม่ได้ (ไม่ให้แก่ ไม่ให้ป่วย ไม่ให้ตายไม่ได้) ส่วนจิตซึ่งมีอำนาจมาก (power) นั้นมันไม่ตาย ตัวนี้แหละคือตัวเราเป็นของเรา เราจึงต้อง

ฝึกฝนอบรมมันให้ได้ แต่ปฏิบัติจริง ๆ ยากมาก เพราะเราคบกับกิเลสมานานแสนนาน อุปาทานจึงยึดติดว่ากายนี้เป็นเราเป็นของเรามาทุก ๆ ชาติ เมื่อเราจะละจะปล่อยวาง มันจึงทำได้ยาก การปฏิบัติธรรมจึงเป็นการฝึกอารมณ์เดิม (อุปาทาน) ของตนตลอดเวลา เผลอเมื่อไหร่ก็ตามใจกิเลสทุกครั้งไป การละสักกายทิฏฐิจึงมี ๓ ระดับ บารมียังอ่อน (กำลังใจ) ปัญญาที่ยังมีน้อย จึงตัดได้เบา ๆ เท่านั้น คือ รู้ตนเองอยู่ เสมอว่าคนเราเกิดมาแล้วต้องตาย ไม่ประมาทในความตาย **เพียงมีมรณานุสติอยู่กับจิต ความโลภ โกรธ หลง ก็จะไม่เบาลงทันที ไม่เชื่อก็ทดลองดูได้** เพราะคนที่ไม่โง่งนเกินไป ย่อมรู้ทุกคนเกิดตายแล้วไม่มีใครเอาสมบัติของโลกไปได้ ไม่มีใครเป็นใหญ่ได้จริง ๆ ในโลก เพราะมีความตายเป็นที่สุด โลกภายนอกไม่มีอะไรเที่ยง โลกภายใน หรือชั้นโลก หรือร่างกายก็ไม่เที่ยง แ่กลงทุกวัน เจ็บไข้ (ป่วย) แล้วที่สุดท้ายก็ต้องตายกันหมด

โลกพร่องอยู่เป็นนิจ เพราะตกเป็นทาสของตัณหา (ความอยาก) ตอนแรกเกิดมาก็มามาตัวเปล่า เวลาตายไปก็ไปตัวเปล่า ขณะมีชีวิตอยู่เราสะสมสมบัติอะไรไว้บ้าง เต็มบ้าน เต็มตู้ จนไม่มีที่จะเก็บ เพราะตกเป็นทาสของตัณหา (ความอยาก) เคยเอามาติดกันบ้างหรือเปล่า พระอริยเจ้าเบื้องต้น คือ พระโสดาบัน พระสกิทาคามี ท่านเข้าใจธรรมข้อนี้แค่หยาบ ๆ จึงยังประกอบอาชีพเป็นสัมมาอาชีพะ (อยู่ในโลกในธรรม) ยังมีคู่ครอง ยังสะสมสมบัติอยู่ (โดยชอบ) เช่น นางวิสาขาท่านมีลูก ๒๐ คน ยังทำมาค้าขายโดยสุจริตตลอดเวลา

สรุปว่าพระอริยเจ้าเบื้องต้นก็คือชาวบ้านชั้นดีนี้เอง คือ

- ก) ไม่ประมาทในความตาย รู้ตนเองว่าจะต้องตายอยู่เป็นปกติ
- ข) ไม่สงสัยในคำสั่งสอนของพระพุทธองค์
- ค) มีศีล ๕ บริสุทธิ์ เพียงแค่นี้ท่านก็พ้นนรกได้ตลอดกาลแล้ว แต่คุณธรรมพิเศษในจิตของท่านอีกหนึ่งข้อก็คือ เริ่มเห็นทุกข์จากการเกิดมีร่างกาย ที่ต้องทำมาหาเลี้ยงมันทุกวัน งานทางโลกทำเท่าไรก็ไม่จบ ต้องทำซ้ำ ๆ อยู่เสมอ เลยเมื่อการเกิด ไม่อยากเกิดอีก เป็นอารมณ์เบา ๆ

พระอริยเจ้าเบื้องต้นสูงมี ๒ ระดับ คือ

ระดับแรก พระอนาคามี จิตละเอียดขึ้น เห็นความสกปรกของร่างกาย ว่ากายนี้มีขี้ทั้งตัว ตั้งแต่หัวถึงเท้าขี้ทั้งนั้น ต้องเช็ด ต้องล้าง ต้องถู ต้องทำความสะอาดให้มันทุกวัน วันละหลายหนตลอดชีวิตจึงเห็นทุกข์ เห็นโทษ เห็นภัย จากการเกิดมีร่างกายได้ดีขึ้น จึงไม่ยอมมีคู่ครอง เพราะมีปัญญามากขึ้น เห็นโทษของกามตาม

ความเป็นจริง และเห็นคุณของการออกจากกามได้ชัดเจน จึงละสักกายทิฏฐิได้
ละเอียดขึ้น

ระดับสอง พระอรหันต์ ท่านมีปัญญามาก จึงรู้ชัดว่าร่างกายนี้มันไม่ใช่เรา
ไม่ใช่ของเรา เรา (จิต) ไม่ใช่มัน (กาย) มันไม่ใช่เรา จิตกับกายของท่านแยกออกจาก
กันได้เป็นอิสระ จึงมองเห็นธรรมจุดนี้ได้ชัดเจนและหมดสงสัย

ที่พระท่านให้เน้นจุดนี้ก็เพราะ พวกหมอรูปร่างนี้ดีกว่าบุคคลอื่น ๆ หากตัด ละ
วางร่างกาย (สักกายทิฏฐิ) ได้ข้อเดียว ข้ออื่น ๆ ก็หมดความหมาย คือ วางตัดกิเลส
หลักใหญ่ได้ข้อเดียว ก็สามารถจบกิจในพระพุทธศาสนาได้แล้ว มีหลักฐานชัดในพระ
ไตรปิฎก บุคคลที่ฉลาดทรงสอนแค่นี้จริง ๆ สำหรับพวกเราเพื่อความไม่ประมาทใน
ความตายจึงควรปิดนรกให้ได้ก่อน คือ เป็นแค่ชาวบ้านชั้นดี (พระโสดาบัน)
ความสำคัญอยู่ที่การรักษาศีล ๕ ข้อให้บริสุทธิ์ตลอดเวลาเท่านั้น อีก ๒ ข้อเชื่อว่าทุก
คนสามารถทำได้โดยไม่ยาก ส่วนการตัดสักกายทิฏฐิค่อย ๆ พิจารณาไป วันหนึ่งมี
๒๔ ช.ม. พยายามใช้ปัญญาคิดพิจารณาตัดให้ละเอียด จนถึงร่างกายนี้มันไม่ใช่เรา
ไม่ใช่ของเราจริง ๆ ชั่วคราวแค่วันละ ๒-๓ นาทีก็พอ ใครทำได้พระองค์ทรงยกย่องว่า
เป็นความดีอันประเสริฐสุด ทำให้ได้ทุกวัน จิตก็จะชินต่อความดี ฆานนั้นแปลว่าชิน
จิตก็จะเป็นฉานในการตัดกิเลสได้ไว เมื่อวันจริงมาถึงจิตก็จะตัดของเขาเองตามที่ได้
ซ้อมไว้ทุก ๆ วันเป็นอัตโนมัติ จิตไม่มีเวลาทุกอย่างสำเร็จได้ในขณะจิตเดียว
ทั้งสิ้น

จึงขอจบไว้อย่างย่อ ๆ เพียงเท่านี้ หากเขียนไปมากกว่านี้ก็จะทำให้สับสน
กลายเป็นตำราซึ่งยังไม่ใช่ของจริง ของจริงอยู่ที่ผล ความสงสัยในธรรมจะสิ้นไป
โดยการปฏิบัติเท่านั้น ผลเกิดเมื่อไหร่ก็รู้จริงเมื่อนั้น และรู้ได้เฉพาะตน มรรค
เขาเดินหรือปฏิบัติกันที่จิต (จิตเราอย่าไปยุ่งกับจิตผู้อื่น) ไม่ต้องไปปฏิบัติตามวัด
ตามสำนัก ตามป่าเขา สามารถทำได้ทุกอิริยาบถ ใช้เวลาของจิต หรือเวลา
ภายใน ซึ่งเป็นอภิปภิกในการปฏิบัติ กายทำงานทางโลก จิตทำงานทางธรรม
แยกจากกันได้ (หากเข้าใจ) ค่อย ๆ ทำไปอย่าใจร้อน คนใจร้อนปฏิบัติธรรมไม่
เป็นผล เพราะพระธรรมเป็นของเย็น เป็นของสงบ หากจิตไม่สงบเย็น ก็ไม่มี
ทางเห็นพระธรรมได้ตามความเป็นจริง

ขอให้ผู้อ่านทุกคนจงโชคดี

จากหนังสืออนุสรณ์แพทย์ศิริราช รุ่น ๕๗
ครบรอบ ๕๐ ปี พ.ศ.๒๕๔๕ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๕

ผู้ร่วมทำบุญธรรมทาน เพื่อความหลุดพ้นทุกข์

อันเนื่องมาจากลูกศิษย์หลวงพ่อกฤษ์กลุ่มหนึ่ง มีความสามัคคีร่วมกันตั้งวงสนทนาธรรม ที่นำไปสู่ความพ้นทุกข์ ตั้งแต่หลวงพ่อกฤษ์ยังไม่ถึงขั้น ๕ และเมื่อหลวงพ่อกฤษ์ถึงขั้น ๕ ไป เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๕ ก็ยังรวมกลุ่มกันใหญ่ขึ้น ๆ ตามลำดับ ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน ๑๔ ปีแล้ว (ยังไม่รวมเวลาก่อนหลวงพ่อกฤษ์ถึงขั้น ๕ อีกหลายปี) ๙๙% รู้ว่าการทำบุญเพื่อที่จะให้ได้บุญสูงสุด (ทำบุญเพื่อความหลุดพ้น) นั้นควรทำอย่างไร ตามหลักปรมาตถทานที่สมเด็จพระสังฆราชสอนไว้ มีความสำคัญย่อ ๆ ว่า

๑. ต้องไม่มีอารมณ์เสียตายในสิ่งที่ทำไปแล้ว
๒. ต้องไม่มีอารมณ์หวังผลตอบแทนใด ๆ ทั้งสิ้น แม้แต่คำว่าขอบใจ
๓. ต้องไม่มีอธิษฐานขออะไรทั้งสิ้น นอกจากขอพ้นทุกข์ภายในชาติปัจจุบันนี้เท่านั้น

หมายความว่า ขอไปพระนิพพานในชาตินี้ หรือนึกในใจว่า “นิพพานะ สุขขัง” เท่านั้น

ผมขออธิบายเพิ่มเติมว่า

การอธิษฐานสั้น ๆ แค่นี้ เป็นการตัดอวิชชาโดยตรง

เพราะเป็นอารมณ์ที่ไม่เกาะมนุษย์โลก-เทวโลก และพรหมโลก ไม่มีอารมณ์พอใจ หรือรัก หรือปรารถนาในโลกทั้งสามอีก เป็นอารมณ์ที่พ้นจากอำนาจของมารได้ชั่วคราว (คือจิตไม่มี หรือว่างจากกิเลส ตัณหา อุปาทาน และอกุศลกรรมชั่วคราว) หากทำบุญ-ทำทาน-ทำความดีครั้งใด ก็อธิษฐานแบบนี้ทุกครั้ง ตั้งใจมั่นว่าเราทำเพื่อพ้นทุกข์ เพื่อพระนิพพานจุดเดียว ทำบ่อย ๆ เข้าจิตเราก็จะชิน กลายเป็นฉานในความไม่อยากจะเกิดอีกต่อไป หรืออุปสมานุสตินั่นเอง มีผลเท่ากับตัดอวิชชาไปในตัว

จิตเรามีสภาพ ๒ อย่าง คือ รู้กับเร็ว เมื่อเราบังคับจิตให้รู้ในเรื่องใด จนชินเป็นฉานแล้ว จิตก็จะเร็วไปตามนั้น ขั้น ๕ พังหรือตายเมื่อไหร่ จิตก็เร็วไปตามนั้น เพราะจิตไม่มีเวลาเป็นนอกาลิโก

ผู้บริจาคเงินทำบุญเป็นธรรมทาน เพื่อพ้นทุกข์ในชาตินี้ ๙๙% หรืออาจจะ ๑๐๐% ไม่หวังหรือติดในโลภธรรม จึงไม่มีใครทำบุญเพื่อเกาะโลกอีก ทุกคนทำด้วยปัญญา มีน้อยทำน้อย มีมากทำมาก ตามกำลังของตน มีตั้งแต่ ๑ บาทขึ้นไป จนถึงหลายหมื่นบาทก็มี ทำกันมากกว่าสิบปีแล้ว และพิมพ์ธรรมะแจกกันมาหลายปี จนได้รวมเป็นเล่มแจก และจะพิมพ์แจกต่อ ๆ ไปจนกว่าจะตาย ผมจึงขออนุญาตไม่ลงชื่อผู้บริจาค เพราะผมไม่เคยบอกบุญใคร ทุกคนทำด้วยศรัทธาทั้งสิ้น หากจะจดไว้แล้วพิมพ์ไปด้วย คงจะยาวหลายสิบหน้า แต่หาสาระอะไรไม่ได้ หากต้องการพ้นทุกข์ในชาตินี้

เมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๘ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ

“วงสนทนาธรรมของคุณหมอณี
หาได้ยากยิ่งนักในโลกนี้
เพราะพูดกันแต่ธรรมที่นำไปสู่ความพ้นทุกข์เท่านั้น”

- อารมณ์สันโดษนั้นคือ วิเวกทั้งกาย วาจา ใจ มีศีลคุมกายให้วิเวก ไม่ทำร้ายตนเองและผู้อื่นทั้งในที่ลับและในที่แจ้ง วจีวิเวกหรือวาจาสันโดษ คือสงบทั้งทางปากและเสียงพูดทางใจด้วย ในวจีกรรม ๔ ในกรรมบท ๑๐ ทั้งในที่ลับและที่แจ้ง ส่วนจิตสันโดษ คือไม่ต่อกรรมกับอารมณ์เลวร้ายที่เข้ามากระทบ เห็นเป็นธรรมดาในธรรมดาอยู่เป็นปกติ เห็นธรรมทั้ง ๓ ประการ กุศล อกุศล อภัยากฤต เป็นปกติธรรมจิตก็สงบ ไม่ฝืนกฎของธรรมดา เพราะจิตถึงพร้อมด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา
- คนติดฤทธิ์เพราะจิตของเขายังเข้าไม่ถึงพระอรหันต์ ก็ยอมจักติดฤทธิ์เป็นธรรมดา คนติดฤทธิ์ก็คือคนติดดี เพราะฤทธิ์เป็นของดีในพระพุทธศาสนา ควรจักกล่าวส่งเสริมเขาทำให้ถูกยิ่ง ๆ ขึ้นไปโดยให้เขารักษาศีลให้บริสุทธิ์ยิ่งขึ้น

ปกหลัง

- ๖. การกำหนดรู้วาระจิตในทุก ๆ ขณะจิตนั้นแหละ คือจิตตานุสสติปัญญา และการสอนให้ปฏิบัติตามนี้ ถ้าใช้ภาษาในอดีต คือต้นพุทธกาล พวกเขาก็จักเข้าใจยาก หรือยากที่จักเข้าใจ
- ๗. เจ้าจักเห็นได้ว่า ทุกชีวิตที่อยู่ในโลกนี้เต็มไปด้วยความทุกข์ ทุก ๆ ลมหายใจเข้า-ออก มันอยู่กับความทุกข์และความทุกข์ที่เกิดขึ้นทั้งหมด มันสืบเนื่องมาจากการมีร่างกายทั้งสิ้น
- ๘. เมตตาคุ้มครองโลก อภัยทานจักเกิดแก่จิตของผู้ใด บุคคลนั้นจักต้องทรงพรหมวิหาร ๔ ได้ครบ ๔ ตัวอยู่ตามปกติ
- ๙. จริง ๆ แล้วการปฏิบัติในศีลได้เป็นปกติ เพราะอำนาจhiri โอตตปปะ เพราะกลัวตกนรกและจัดว่าเป็นอำนาจของพรหมวิหาร ๒ ประการแรก คือ เมตตากับกรุณา ทำให้งดเว้นจากการกระทำความชั่ว ๕ อย่างได้
- ๑๐. คนธรรมดาเห็นความตายแล้วลนลาน แต่พระอรหันต์เห็นความตายแล้วจิตเป็นสุข เพราะยอมรับความจริงว่า ความตายมีคู่กับการเกิดมีร่างกาย, หมดกายก็

หมดทุกข์, และการตายครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้ายสำหรับท่าน หากมีมรณาควบอุป
สมานุสสติอยู่ทุกลมหายใจเข้า-ออก หรือรู้ลม รู้ตาย รู้นิพพานตลอดเวลา

จัดทำโดย : คณะชุมชนมโนมยิทธิ ศิษย์หลวงพ่อกฤษีสิงดำ